

Mestna občina Ljubljana  
Zoran Jankovič, župan  
Mestni trg 1, 1000 Ljubljana  
telefon: 01 306 10 10, faks: 01 306 12 14



**Številka: 610-36/2020-1**

**Datum: 21. 9. 2020**

**Mestna občina Ljubljana  
Mestni svet**

**ZADEVA:** Predlog za obravnavo na seji Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana

**PRIPRAVIL:** Mestna uprava Mestne občine Ljubljana,  
Oddelek za kulturo

**NASLOV:** Predlog Strategije razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2020-2023, z usmeritvami do leta 2027

**POROČEVALCA:** mag. Mateja Demšič, vodja Oddelka za kulturo  
Davor Buinjac, višji svetovalec

**PRISTOJNO**

**DELOVNO TELO:** Odbor za kulturo in raziskovalno dejavnost

**PREDLOG SKLEPA:**

Mestni svet Mestne občine Ljubljana sprejme predlog Strategije razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2020-2023, z usmeritvami do leta 2027.

**Župan**  
Mestne občine Ljubljana  
*Zoran Jankovič*

**Priloga:**

– predlog strategije z obrazložitvijo in prilogo

## Kazalo

<b>1. Uvod</b> .....	<b>4</b>
<b>1.1 Novim kulturnim izzivom naproti</b> .....	<b>4</b>
<b>1.2 Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti na področju kulture v MOL</b> .....	<b>6</b>
<b>1.3 Grafični prikaz realizacije proračuna MOL za kulturo (2016–2019)</b> .....	<b>9</b>
<b>2. Vizija</b> .....	<b>9</b>
<b>3. Poslanstvo</b> .....	<b>9</b>
<b>4. Temeljne vrednote</b> .....	<b>10</b>
<b>5. Temeljna načela kulturne politike MOL</b> .....	<b>10</b>
<b>6. Upravljanje kulture v kriznih razmerah</b> .....	<b>10</b>
<b>7. Splošni strateški cilji</b> .....	<b>12</b>
<b>8. Podpora javnemu in nevladnemu sektorju v kulturi kot nosilcema kulturnega razvoja MOL</b> .....	<b>13</b>
<b>9. Strateški cilji in ukrepi na posameznih področjih kulture</b> .....	<b>14</b>
<b>9.1 Uprizoritvene umetnosti</b> .....	<b>14</b>
9.1.1 Gledališče .....	16
9.1.2 Sodobni ples .....	17
<b>9.2 Vizualne umetnosti</b> .....	<b>19</b>
<b>9.3 Glasbene umetnosti</b> .....	<b>24</b>
<b>9.4 Intermedijske umetnosti</b> .....	<b>27</b>
<b>9.5 Knjiga in knjižnična dejavnost</b> .....	<b>28</b>
9.5.1 Knjiga in bralna kultura .....	28
9.5.2 Knjižnična dejavnost .....	32
<b>9.6 Film</b> .....	<b>34</b>
<b>9.7 Mediji</b> .....	<b>36</b>
<b>9.8 Podporni kulturni programi</b> .....	<b>36</b>
<b>9.9 Transdisciplinarni kulturni programi</b> .....	<b>37</b>
<b>10. Župančičeve nagrade</b> .....	<b>38</b>
<b>11. Javni zavodi s področja kulture</b> .....	<b>38</b>
<b>12. Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture</b> .....	<b>39</b>
<b>13. Ljubiteljske kulturne dejavnosti</b> .....	<b>39</b>
<b>14. Varstvo kulturne dediščine</b> .....	<b>42</b>

<b>15. Kultura v javnem prostoru .....</b>	<b>54</b>
<b>16. Medpodročno sodelovanje .....</b>	<b>55</b>
16.1 Kulturno-umetnostna vzgoja.....	55
16.2 Kulturni turizem.....	57
16.3 Mladi v kulturi in umetnosti .....	60
16.4 Participativni (skupnostni) projekti v četrtnih skupnostih MOL .....	64
16.5 Kulturni programi za večjo socialno vključenost pripadnikov ranljivih družbenih skupin .....	65
<b>17. Kreativna Ljubljana .....</b>	<b>65</b>
17.1 Kulturne in kreativne industrije .....	65
17.2 Center Rog .....	67
<b>18. Regionalno kulturno sodelovanje .....</b>	<b>70</b>
<b>19. Mednarodno kulturno sodelovanje .....</b>	<b>71</b>
19.1 Sodelovanje z evropskimi mesti in mednarodnimi organizacijami na področju kulture .....	71
19.2 Kandidatura MOL za pridobitev naziva Evropska prestolnica kulture za leto 2025 .....	74
19.3 Podpora kulturnim projektom, ki so sofinancirani iz proračuna EU .....	74
19.4 Mobilnost umetnikov in kulturnih delavcev v evropskem prostoru .....	75
<b>20. Digitalna preobrazba v kulturi.....</b>	<b>75</b>
<b>21. Investicijski projekti MOL na področju kulture 2020–2023 .....</b>	<b>76</b>
<b>22. »Delež za umetnost« pri investicijskih projektih MOL.....</b>	<b>76</b>
<b>23. Statistika kulturnega dogajanja, spremljanje in poročanje .....</b>	<b>77</b>
23.1 Statistika kulturnega dogajanja .....	77
23.2 Spremljanje in poročanje .....	78

## 1. Uvod

---

### 1.1 Novim kulturnim izzivom naproti

Mestna občina Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: MOL) od leta 2008 načrtuje in izvaja svojo kulturno politiko na podlagi štiriletnih strategij razvoja kulture v mestu. Strategija razvoja kulture v MOL 2020-2023, z usmeritvami do leta 2027, je četrti strateški dokument, ki določa cilje, ukrepe in aktivnosti MOL na področju kulture v naslednjih štirih letih. Po treh zaporednih kulturnih strategijah ugotavljamo, da usklajeno in načrtno delovanje Oddelka za kulturo Mestne uprave MOL (v nadaljnjem besedilu: Oddelek za kulturo), vseh organov Mestne uprave MOL, Mestnega sveta MOL, javnih zavodov in nevladnih organizacij (v nadaljnjem besedilu: NVO) s področja kulture, ki sodelujejo pri oblikovanju, sprejemanju in izvajanju kulturne politike MOL, kaže svoje rezultate v nenehnem povečevanju širine, inovativnosti in raznolikosti kulturne ponudbe ter umetniškega ustvarjanja. Živahno umetniško in kulturno življenje bistveno prispeva k oblikovanju skupnosti kot odprte in razmišljujoče ter prispeva k mednarodni prepoznavnosti Ljubljane kot odprtega, multikulturnega in svetovljanskega mesta. Dosežki, ki so vidni tako v številnih kulturnih dogodkih, umetniških presežkih, kakor tudi v posodobljeni kulturni infrastrukturi (Švicarija, Plečnikova hiša, Art center Pionirskega doma, Zavetišče Gmajnice, Ljubljanski grad, itn.), so v prvi vrsti rezultat prepoznanega pomena kulture za trajnostni razvoj MOL, in sicer kot ključnega dejavnika kakovosti življenja njegovih prebivalcev in prebivalk.

Četrti strateški dokument je začel nastajati v običajnih razmerah, zaključil pa se je v izrednih okoliščinah, ko sta se Slovenija in ves svet soočila s povsem novo vrsto krize, ki jo je povzročila globalna virusna okužba, ki je v marsičem korenito spremenila način življenja vsakega prebivalca in prebivalke MOL in države. Novonastale razmere odpirajo tudi nova vprašanja v zvezi z delovanjem javnih kulturnih zavodov, poklicnih in ljubiteljskih NVO s področja kulture, kakor tudi posameznih umetnikov in umetnic. V izrednih razmerah ni postavljeno pod vprašaj zgolj izvajanje kulturnih projektov in programov, temveč je ogrožena tudi osnovna materialna in socialna eksistenca vseh deležnikov v procesu nastajanja, še najbolj pa samozaposlenih v kulturi. Ena izmed najbolj pogosto rabljenih besed v teh kriznih časih je solidarnost, ki je, in to ni naključje, osnovna tema kandidature MOL za naziv Evropske prestolnice kulture 2025 (v nadaljnjem besedilu: EPK 2025).

Druga posebna okoliščina, ki v določeni meri določa prednostne naloge in cilje nove kulturne strategije je dejstvo, da se je MOL, skupaj še s tremi slovenskimi mesti (Nova Gorica, Ptuj in Piran) konec februarja 2020 uvrstila v finalni izbor mest, ki se potegujejo za naziv EPK 2025. Priprava kandidature je sama po sebi zelo zahtevna in obsežna strokovna naloga, ki terja vrsto natančnih odgovorov, utemeljenih s konkretnimi in uresničljivimi projekti, na ključno vprašanje: *Kako postaviti kulturo v kontekst dolgoročnega razvoja MOL?* Priprave na kandidaturo smo tako hkrati izkoristili za definiranje ne le glavnih infrastrukturnih in programskih projektov za naslednje štiriletno obdobje, temveč tudi za temeljit konceptualni premislek o tem, kako lahko MOL pospeši svoj gospodarski in družbeni razvoj s pomočjo kulture. Koncept t.i. urbanega razvoja na podlagi kulture (*culture-based urban development*) kot konceptualna podlaga pričujoče strategije sloni na širšem razumevanju kulture, ki presega tradicionalne (administrativne) delitve kulturnih dejavnosti na umetnost, kulturno dediščino, knjižničarstvo, ustvarjalne industrije itn. Koncept vključuje tudi dimenzijo trajnostnega, krožnega razvoja, predvsem z vidika pomembnosti mobilizacije ustvarjalnih sil za oblikovanje inovativnih rešitev kot tudi pri povezovanju kulturne dediščine, vključno z obrtmi, v nove poslovne krožne modele, ki temeljijo na popravilih, obnovah, prenovah in tako prispevajo k ohranjanju različnih oblik vrednosti na dolgi rok.

Skrb MOL za področje kulture je tudi doslej močno presejala zakonsko določene obveznosti lokalne skupnosti, kar se kaže v sofinanciranju in podpori številnim umetniškimi in kulturnim programom in projektom. Zakonski predpisi, enako kot večletna odsotnost nacionalnega programa za kulturo kot državne kulturne strategije, MOL ne ovirajo, da ne bi izvajala odgovorne kulturne politike, ki skrbi za zagotavljanje stabilnih pogojev za vse umetnike, javne kulturne zavode, NVO s področja kulture in druge akterje kulturnega življenja, ki delujejo v javnem interesu.

Ni dvoma, da raznolikost, kakovost, dostopnost in količina kulturne ponudbe, ki jo lahko uživajo tako prebivalci kot obiskovalci Ljubljane, presega povprečje kulturne ponudbe v drugih, po velikosti primerljivih evropskih mestih. Četudi je Ljubljana kulturna prestolnica Slovenije je prav, da se ne oziramo po drugih mestih, ampak da si zastavljamo drzne cilje, ko gre za doseganje najvišje stopnje kulturnega standarda in ustvarjalnosti. V naslednjih štirih letih bomo dodatno okrepili kakovost kulturnega življenja in mednarodno prepoznavnost Ljubljane, ki bo tako postala še bolj prepoznavna po svetu ne le po svoji vrhunski kulturni in umetniški ponudbi, temveč tudi po vpetosti kulture v vse pore življenja njenih prebivalcev. Uresničevanje slednjega cilja je še posebej velik izziv za vse umetnike in umetnice ter kulturne delavce in delavke, ne glede na to, ali so zaposleni/e v javnih kulturnih zavodih, ali delujejo znotraj NVO s področja kulture, ali pa so samostojni ustvarjalci oziroma ustvarjalke na področju kulture. Še več, gre za cilj, katerega uresničevanje terja aktivno povezovanje kulturnega in ustvarjalnega sektorja z drugimi sektorji, še posebej z naslednjimi področji: izobraževanje, mladinska politika, turizem, socialno varstvo, mednarodno sodelovanje, urejanje prostora in varstvo okolja.

V primerjavi s preteklimi strateškimi dokumenti, prinaša nova kulturna strategija vrsto vsebinskih novosti, ki v konceptualnem smislu pomenijo vzpostavitev nove paradigme kulturne politike MOL. Lestvico ambicioznosti dvigujemo na višjo raven. Izhajamo iz spoznanja, da je napredna samo tista kulturna politika, ki se je sposobna nenehno prilagajati in odgovarjati na izzive tako kulturnega in ustvarjalnega sektorja kot tudi celotne družbe. Med vsebinskimi novostmi, ki jih MOL, skladno s to strategijo, uvaja na področju kulture do konca leta 2023, poudarjamo naslednje:

- okrepljena mednarodna usmerjenost z namenom še močnejšega umeščanja Ljubljane kot globalno prepoznavnega mesta, ki svojim prebivalcem in prebivalkam, kakor vsem obiskovalcem in obiskovalkam ponuja kulturne in umetniške programe najvišjega kakovostnega nivoja,
- okrepljeno kulturno sodelovanje z vsemi (25) občinami znotraj Ljubljanske urbane regije s ciljem ustvarjanja novih občinstev, nove regionalne kulturne identitete, trajnih povezav kulturnih producentov ter mobilnosti umetnikov in umetnic,
- razširitev mreže umetniških rezidenc za domače in tuje umetnike in umetnice,
- podpora participativnim kulturnim projektom in programom, ki krepijo socialno kohezijo in vključenost pripadnikov ranljivih skupin v družbeno življenje,
- podpora skupnostnim projektom, ki jih bodo predlagali prebivalci in prebivalke MOL, s ciljem izboljšanja kakovosti življenja v njihovih lokalnih okoljih,
- uvedba transdisciplinarnih kulturnih programov kot novega razpisnega področja, da bi se presegle vsakršne omejitve za umetniško ustvarjalnost, ki so posledica administrativnega razvrščanja programov po kulturnih dejavnostih,
- vzpostavitev sistema (najpozneje do leta 2023), ki bo omogočil izvajanje t. i. »umetniškega deleža« pri investicijskih projektih MOL. V skladu z 79.a členom Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo je umetniški delež v javnih investicijskih projektih za organe lokalnih skupnosti in osebe javnega prava, katerih ustanovitelji so lokalne skupnosti priporočilo.

## 1.2 Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti na področju kulture v MOL

Strateški cilji in ukrepi kulturne politike MOL izhajajo iz naslednjih prepoznanih prednostih in slabostih ter priložnostih in nevarnosti za nadaljnji razvoj kulture v MOL:

PREDNOSTI	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"><li>– stabilno financiranje umetnosti in kulture iz proračuna MOL z večletnim trendom naraščanja podpore MOL kulturnemu in ustvarjalnemu sektorju</li><li>– izjemno bogata in raznolika kulturna ponudba, ki je primerljiva s kulturno ponudbo v precej večjih evropskih mestih</li><li>– veliko število profesionalnih kulturnih producentov, ki vsako leto organizirajo na tisoče vrhunskih umetniških in kulturnih dogodkov: 11 javnih kulturnih zavodov MOL in 18 nacionalnih javnih kulturnih zavodov, 56 NVO s področja kulture (v nadaljnjem besedilu: NVO), ki se sofinancirajo na podlagi štiriletnih pogodb, preko 100 drugih NVO in samostojnih umetnikov, preko 100 ljubiteljskih kulturnih društev itn.</li><li>– izkazana sposobnost MOL, da v skladu z najvišjimi profesionalnimi standardi uspešno izvede tudi največje mednarodne dogodke, kot sta npr. Svetovna prestolnica knjige 2010 in Unescovo mesto literature (vsako leto po letu 2015)</li><li>– velik del vrhunske umetniške in kulturne ponudbe presega lokalni in regionalni značaj in je namenjen ne le prebivalcem in prebivalkam MOL, temveč vsem državljanom in državljanke Slovenije in tujim obiskovalcem</li><li>– privlačnost Ljubljane za turiste zaradi bogate kulturne dediščine in pestre ponudbe tako visoke kot popularne kulture</li><li>– mednarodna prepoznavnost Ljubljane kot mesta z živahno umetniško skupnostjo</li><li>– strukturirani dialog Oddelka za kulturo s predstavniki vseh segmentov kulturnega sektorja, ki je podlaga za skupno oblikovanje ključnih ciljev in ukrepov kulturne politike MOL, kakor tudi za sprotno reševanje tekočih</li></ul>	<ul style="list-style-type: none"><li>– neusklajenost strateških ciljev MOL in države na področju kulture kot posledica večletne odsotnosti nacionalnega kulturnega programa</li><li>– država ni sistemsko uredila (razen na področju varstva kulturne dediščine) vprašanja sofinanciranja šestih javnih zavodov, ki jih je ustanovila MOL, pretežno pa jih sofinancira država, ki deleža sofinanciranja že leta zapovrstjo ne krepi ali ga celo znižuje</li><li>– nesorazmerje med obsegom kulturne ponudbe v ožjem mestnem središču in drugimi predeli MOL, ki se sicer v zadnjih letih zmanjšuje</li><li>– prevelika odvisnost od sredstev države in EU za velike infrastrukturne projekte in obnovo kulturnih spomenikov</li><li>– neustrezne prostorske razmere nekaterih javnih zavodov (npr. MGL)</li><li>– zastarela tehnična oprema nekaterih javnih zavodov in NVO s področja kulture</li><li>– pomanjkanje primernih prostorov za skladiščenje in delo v ateljejih za nevladne organizacije in samozaposlene v kulturi</li><li>– pomanjkanje vadbenih prostorov za uprizoritvene umetnosti, predvsem na področju sodobnega plesa, performansa in novih/eksperimentalnih/transdisciplinarnih umetniških praks (ki jih producirajo in predstavljajo predvsem profesionalne nevladne organizacije)</li><li>– pomanjkanje vadbenih prostorov in dvoran za mladinsko ustvarjalnost</li><li>– umeščenost MOL v najrazvitejšo regijo države pomeni slabše izhodišče za pridobivanje evropskih sredstev</li></ul>

problemov

- številni festivali in brezplačne kulturne prireditve na javnih površinah
- vrhunski programi kulturno-umetnostne vzgoje (festival Bobri), ki so mednarodni primeri dobre prakse
- usklajeno načrtovanje in izvajanje strateških ciljev in aktivnosti kulturne politike z drugimi javnimi politikami MOL, zlasti s turistično, izobraževalno, prostorsko, socialno, mednarodno, okoljsko in mladinsko politiko
- ohranjena narava in zelene površine v mestu, ki nudijo ambientalen prostor za izvajanje kulturnih prireditev
- naziv Zelena prestolnica Evrope 2016 je odlično izhodišče za pospešen razvoj okoljske in naravovarstvene vzgoje

## PRILOŽNOSTI

- krepitev mednarodnega ugleda Ljubljane kot »mesta kulture«, ki je zgled za druga evropska in svetovna mesta po tem, kako je kultura vključena v življenje mesta kot ključni element kakovosti bivanja
- pridobitev naziva Evropska prestolnica kulture 2025
- sofinanciranje strateških projektov (Galerija Cukrarna, Rog, minipleks mestni kino, Palača Cukrarna, Baragovo semenišče) iz skladov EU
- razvoj kulturne diplomacije MOL, ki bo okrepila mednarodno prepoznavnost ne samo Ljubljane, temveč tudi Ljubljanske urbane regije in celotne države
- razvoj intenzivnih partnerskih odnosov na področju umetnosti in kulture z evropskimi mesti, kakor tudi z mesti na drugih celinah
- vpis »Plečnikove Ljubljane«, tj. izbranih stavbnih in urbanističnih del arhitekta Jožeta Plečnika, na Unescov Seznam svetovne kulturne in naravne dediščine
- krepitev regionalnega kulturnega sodelovanja in tesnejše povezovanje s 25 občinami Ljubljanske urbane regije
- krepitev kulturne ponudbe zunaj ožjega mestnega središča v sodelovanju s četrtinimi skupnostmi MOL
- povečanje obsega kulturnih programov in projektov, ki prispevajo k boljši socialni vključenosti ranljivih in marginaliziranih družbenih skupin
- ustvarjanje novih delovnih mest v kulturnem in ustvarjalnem sektorju
- krepitev kulturne ponudbe v digitalni obliki
- umestitev projektov s področja kulture MOL v nacionalne strateške dokumente
- trajnostno izvajanje prireditev, visoka zelena ozaveščenost meščank in meščanov, potencial za ponovno uporabo materialov.

## NEVARNOSTI

- odsotnost posluha nacionalne kulturne politike za strateške projekte MOL na področju kulture, ki so nacionalnega in mednarodnega značaja
- nezadostna podpora Ministrstva za kulturo in drugih državnih institucij pri uresničevanju skupnih strateških ciljev (npr. na področju razvoja regionalnega kulturnega sodelovanja in mednarodnih kulturnih odnosov)
- zastarela zakonska regulativa, ki ne sledi spremembam v načinu produkcije, distribucije in konzumiranja sodobnih kulturnih vsebin
- zmanjšanje deleža sofinanciranja infrastrukturnih projektov iz državnega proračuna in skladov EU (npr. zmanjšanje sredstev za kohezijsko politiko)
- zmanjšanje števila tujih in domačih obiskovalcev kulturnih prireditev (kulturni turizem) zaradi ekonomske krize ali drugih nepredvidljivih okoliščin (npr. nevarnost virusne okužbe)
- devastacija kulturne dediščine kot posledica vandalizma
- pretirana koncentracija kulturne produkcije NVO s področja kulture v drugi polovici leta
- krepitev trenda zmanjševanja sredstev iz državnega proračuna za javne zavode, ki jih je ustanovila MOL, pretežno pa se sofinancirajo iz državnega proračuna.



### 1.3 Grafični prikaz realizacije proračuna MOL za kulturo (2015–2019)

Iz podatkov, ki zajemajo tako sredstva za delovanje, programe in projekte, kot tudi sredstva za obnovo javne kulturne infrastrukture, je razvidno, da MOL v zadnjih petih letih kontinuirano povečuje sredstva za kulturo. Povečanje deleža za kulturo znotraj proračuna MOL za 64.7% v obdobju 2015-2019 uvršča Ljubljano med vodilna evropska mesta na področju sistematične skrbi za kulturo. Ne preseneča, da Ljubljana postaja zgled načrtovalcem kulturnih politik v drugih evropskih mestih, še posebej pa v bližnji regiji srednje in jugovzhodne Evrope.

Leto	Letni mestni proračun za kulturo v mestu (v evrih)	Letni proračun za kulturo v mestu (v % skupnega letnega proračuna za mesto)
2015	23.952.609	7,51 %
2016	25.288.179	9,36 %
2017	28.569.650	10,8 %
2018	33.529.140	10,61 %
2019	37.021.122	11,1 %

## 2. Vizija

Vizija MOL je postati globalno mesto kulture, to je mesto, ki je prepoznavno po vsem svetu po svoji bogati kulturni dediščini, sodobni kulturni infrastrukturi, ki omogoča vrhunsko umetniško ustvarjanje, živahnemu kulturnemu utripu in odličnosti celotne kulturne ponudbe. Želimo biti mesto, ki omogoča in varuje svobodni umetniški izraz tako za slovensko/ljubljansko umetniško skupnost kot tudi za vse gostujoče umetnice in umetnike.

Želimo biti zgled za druga mesta po vključenosti kulture v vse segmente življenja njegovih prebivalcev in prebivalk, kakor tudi mesta kot celote. Naša vizija je mesto, ki ga bistveno zaznamuje kultura kot del vsakdanjega življenja, kar se na vsakem koraku kaže v odnosu njegovih prebivalcev in prebivalk tako do skupne snovne in nesnovne dediščine, kot do drugih ljudi, narave in urbanega okolja.

## 3. Poslanstvo

Poslanstvo MOL na področju kulture je zagotavljanje javnih kulturnih dobrin in storitev vsem prebivalcem in prebivalkam MOL. Bistveni del poslanstva je širitev dostopnosti kakovostnih kulturnih vsebin, ki se financirajo ali sofinancirajo iz proračunskih sredstev MOL. Pri tem še posebno pozornost namenjamo prebivalcem in prebivalkam ter družbenim skupinam, ki imajo iz ekonomskih, socialnih ali drugih razlogov oviran dostop do kulture.

MOL uresničuje svoje poslanstvo tako, da zagotavlja finančne, infrastrukturne, organizacijske in druge pogoje za nemoteno delovanje javnih kulturnih zavodov MOL, NVO s področja kulture, ljubiteljskih kulturnih društev, samostojnih ustvarjalcev na raznolikih umetniških in kulturnih področjih ter drugih organizacij, ki delujejo v javnem interesu in ustvarjajo kakovostne kulturne dobrine in storitve, ki

zaradi svojega pomena za kulturno identiteto Ljubljane ne morejo biti prepuščene tržnim mehanizmom.

#### **4. Temeljne vrednote**

---

Umetniško in kulturno ustvarjanje temelji na vrednotah svobode izražanja, solidarnosti, strpnosti, odprtosti, spoštovanja različnosti in medkulturnega dialoga. Udejstvovanje meščank in meščanov v kulturnem življenju krepi medsebojno razumevanje in občutek pripadnosti skupnosti.

Za MOL je kultura vrednota sama po sebi, ki na individualni ravni bogati kakovost življenja vsakega meščana, meščanke, na ravni mesta pa je močan gradnik skupnostne identitete.

Za MOL je kultura javna dobrina, ne tržno blago, ker imajo kulturne dobrine in storitve trajno duhovno vrednost, ki se ne izkazuje izključno s takojšnjimi neposrednimi ekonomskimi učinki.

MOL podpira kulturne in umetniške dejavnosti javnih zavodov, NVO in ljubiteljskih organizacij zaradi kulturi in umetnosti lastnih vrednosti ter nasprotuje vsakršni ekonomski ali politični instrumentalizaciji, ki bi omogočala zmanjševanje proračunske podpore.

#### **5. Temeljna načela kulturne politike MOL**

---

Kulturna politika MOL temelji na naslednjih temeljnih načelih:

- raznolikost umetniških in kulturnih vsebin, ki vključuje podporo vsem oblikam umetniškega in kulturnega ustvarjanja, ki ustrezajo strokovnim kriterijem kakovosti in vrhunskosti,
- dostopnost javnih kulturnih dobrin in storitev vsem prebivalcem in prebivalkam MOL, ne glede na socialni status, življenjsko obdobje, jezik, narodnost, oviranost ali katerokoli drugo osebno okoliščino,
- pravica vseh prebivalcev in prebivalk MOL do udejstvovanja v kulturnem življenju.

#### **6. Upravljanje kulture v kriznih razmerah**

---

Kot že omenjeno, pričujoča strategija nastaja v izrednih razmerah, ko še vedno vlada negotovost glede oblike in načina izvajanja kulturnih dogodkov v letu 2020 in nemara tudi naprej. Kultura sodi med sektorje, ki jih je pandemija najbolj prizadela. Kulturne ustanove so bile med prvimi javnimi in zasebnimi institucijami, ki so morale zapreti svoja vrata za obiskovalce, eden prvih vladnih ukrepov zaradi razglašene epidemije pa je bila prav prepoved zbiranja ljudi na javnih prireditvah v zaprtih prostorih. Začasna zaustavitev opravljanja dejavnosti v kulturi je še posebej hudo prizadela vse tiste, ki niso v rednem delovnem razmerju v javnih kulturnih zavodih oziroma ki samostojno (z osebnim delom) opravljajo poklice v kulturi (umetniški in podporni poklici). Samozaposleni v kulturi, le-teh je v Sloveniji okrog 3.000, od tega jih večina ima prebivališče na območju MOL, so tudi sicer najbolj ranljiva skupina kulturnih delavcev. Kot prekarni delavci so eksistenčno odvisni od začasnih in občasnih delovnih aktivnosti, zato imajo nižjo socialno varnost. V času (prve) razglašene epidemije so se tako javni zavodi kot NVO-ji na področju kulture v MOL organizirali na način, da so svoje vsebine in delo prenesli na splet in iskali načine, da ohranjajo stik z občinstvom. Pomen umetnosti in kulture je v kriznih časih ključen, saj je bilo čas nemogoče preživeti brez kakovostnih izobraževalnih vsebin, filma, knjig, glasbe, posnetkov gledaliških predstav.

Ne glede na to, je izziv, na katerega bo potrebno najti odgovor skozi dialog tako z javnimi zavodi, kot z NVO in samozaposlenimi v kulturi, vprašanje ustreznega razmerja med kulturnimi dogodki v fizičnem prostoru in kulturnimi vsebinami na spletu. Oba segmenta kulturne ponudbe sta izjemno pomembna in se dopolnjujeta. Kulturna ponudba na spletu ne more nadomestiti žive umetnosti, ki je

za ljudi ključnega pomena. Enako pomembno je tudi vprašanje ustreznega razmerja med kulturnimi dogodki v ustanovah in kulturnimi prireditvami na prostem.

Poleg temeljnih načel, navedenih v prejšnjem poglavju, je kulturna politika MOL v času trajanja kriznih razmer zavezana k spoštovanju naslednjih dodatnih načel:

1. zavedajoč se velikega ekonomskega in družbenega pomena kulture, se tudi v letu 2020, enako kot v preteklih štirinajstih letih, proračunska sredstva, ki jih MOL namenja za kulturo, ne zmanjšujejo, prav tako se nadaljujejo vse investicije na področju kulturne infrastrukture,
2. MOL bo v obdobju 2021-2023 ohranjala stabilnost proračunskih sredstev, kar je tesno povezano z realizacijo ključnih infrastrukturnih projektov (Galerija Cukrarna, minipleks, Rog itn.) in morebitno pridobitvijo naziva Evropska prestolnica kulture za leto 2025,
3. MOL bo, kot ustanoviteljica 11 kulturnih javnih zavodov vestno skrbela za stabilnost njihovega delovanja, saj to pomeni ohranjanje kakovostnih umetniških vsebin kot tudi stalnost in stabilnost sodelovanj med javnimi zavodi, samozaposlenimi v kulturi in NVO,
4. načrtovani infrastrukturni projekti, zlasti kapitalne naložbe v kulturne objekte, se bodo izvajali še naprej skladno s proračunskimi možnostmi MOL, pri čemer bo dinamika njihove realizacije, če bo to nujno, prilagojena danim razmeram,
5. Oddelek za kulturo bo dinamično in na način realizacija kulturnih programov in projektov, ki so jih odobrile strokovne komisije, usklajeval z vsakim izvajalcem posebej, in sicer ob upoštevanju spremenjenih okoliščin in s ciljem iskanja najboljših rešitev tako za same izvajalce, kot z vidika ohranjanja profesionalnosti in kakovosti izvedbe,
6. MOL bo, z namenom iskanja najboljših mehanizmov za upravljanje kulture, okrepila mednarodno sodelovanje in izmenjavo izkušenj z drugimi evropskimi mesti, še posebej z mesti kot sta na primer Berlin in Dunaj, katerih kulturna politika je tudi sicer zgled za druga mesta,
7. MOL bo okrepila dialog s samozaposlenimi v kulturi in predstavniki poklicnih NVO na področju kulture, z namenom pravočasne informiranosti o položaju nevladnega civilnega sektorja v kulturi in morebitni potrebi po uvajanju začasnih ukrepov dodatne finančne pomoči MOL za najbolj ogrožene skupine umetnikov in usvarjalcev.

Oddelek za kulturo je v času pandemije pričel z izvajanjem ciklusa spletnih videokonferenc in pogovorov z evropskimi umetniki in kulturnimi delavci ter predstavniki evropskih mest z naslovom "Plan B za kulturne politike evropskih mest" (podnaslov: "Kako evropska mesta pomagajo kulturi v času krize"). Pogovori potekajo in bodo potekali v sodelovanju z Zavodom Motovila (CED Slovenija) in člani evropske mreže centrov Ustvarjalna Evropa. Namen tega projekta je izmenjava izkušenj med evropskimi mesti v zvezi z zagotavljanjem pomoči umetniškimi in kulturnim ustvarjalcem v času krize, ki jo je sprožila pandemija koronavirusa. Primeri dobre prakse so lahko zgled za druga evropska mesta, zato so različne izkušnje zelo koristne v času, ko je treba poiskati nove načine delovanja kulturnih subjektov: Kako evropska mesta pomagajo kulturnim in kreativnim sektorjem v kriznih časih? Katere splošne in posebne (sektorske) ukrepe pri tem sprejemajo? S kakšnimi oblikami neposredne (denarne) in posredne (nedenarne) pomoči je mogoče doseči najboljše učinke? Kako je zagotovljena finančna vzdržnost začasnih ukrepov, ki jih sprejemajo nekatera mesta? Katere nove mehanizme podpore bi bilo potrebno vgraditi v mestne kulturne strategije? Na ta in podobna vprašanja želimo odgovoriti skozi spletne pogovore z umetniki, ustvarjalci, kulturnimi institucijami, predstavniki mestnih organov, pristojnih za kulturo, ter drugimi akterji kulturnega in kulturnopolitičnega življenja v evropskih mestih.

## 7. Splošni strateški cilji

---

Splošni cilji kulturne politike MOL v obdobju 2020-2023 so naslednji:

1. vzpostavljanje Ljubljane kot globalnega mesta kulture, ki je prepoznavno kot središče vrhunske kulture in umetnosti na svetovni ravni,
2. krepitev udeležbe prebivalcev in prebivalk MOL v kulturnem življenju, ob promociji kulturne participacije kot bistvene sestavine kakovosti življenja,
3. povečanje dostopnosti kakovostnih kulturnih vsebin za vse prebivalce in prebivalke MOL,
4. krepitev regionalnega kulturnega sodelovanja,
5. krepitev mednarodne prepoznavnosti Ljubljane kot umetnikom in umetnicam iz celega sveta prijaznega mesta s sodobno mrežo umetniških rezidenc,
6. podpora participativnim kulturnim projektom in programom, ki krepijo socialno kohezijo in vključenost ranljivih skupin v družbeno življenje,
7. spodbujanje aktivnega kulturnega življenja občanov in občank v četrtnih skupnosti MOL prek skupnostnih umetniških projektov,
8. izboljšanje infrastrukturnih pogojev in posodobitev zastarele tehnične opreme za delovanje javnih zavodov na področju kulture, ki jih je ustanovila MOL (Galerija Cukrarna, Palača Cukrarna, minipleks mestnega kina, Baragovo semenišče, Festival Ljubljana, Živalski vrt Ljubljana itn.),
9. konsolidiranje finančnih, infrastrukturnih in drugih pogojev za delovanje nevladnega kulturnega sektorja,
10. krepitev medpodročnega povezovanja in sodelovanja izvajalcev kulturnih programov in projektov, ne glede na njihov pravni status, ki presega tradicionalne administrativne delitve na kulturne dejavnosti,
11. krepitev povezovanja in sodelovanja med nacionalnimi javnimi zavodi in javnimi zavodi MOL na področju kulture,
12. krepitev sodelovanja med NVO in javnimi zavodi na področju kulture ter med NVO samimi,
13. krepitev medpodročnih povezav kulture z okoljem, izobraževanjem, mladimi, socialo in zdravjem,
14. krepitev ekonomskih potencialov ustvarjalnega sektorja,
15. povečanje števila turistov, ki prihajajo zaradi bogate kulturne dediščine in raznovrstnih kulturnih dogodkov,
16. izboljšanje dostopnosti kulturnih vsebin v digitalnem okolju,
17. podpora programom s področja knjige in branja v okviru pridobljenega naziva Unescovo mesto literature,
18. zagotovitev ustrezne prezentacije kulturne dediščine MOL za večjo kakovost turistične ponudbe,
19. vpis stavbnih in urbanističnih del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani na Unescov seznam svetovne kulturne in naravne dediščine,
20. pridobitev naziva Evropska prestolnica kulture za leto 2025,
21. krepitev trajnostnega izvajanja kulturnih prireditev v skladu z našo dolgoročno usmeritvijo, da je kultura pomemben steber trajnostnega razvoja MOL.
22. podpora projektom in programom, ki omogočajo vključenost mladih v kulturno družbeno življenje in njihov profesionalni razvoj na področju umetnosti in ustvarjalnosti,
23. krepitev ozaveščenosti prebivalk in prebivalcev MOL na področju zaščite živali, varstva narave in pomena biotske raznovrstnosti kot odraz kulture mesta.

Uresničitev zgoraj navedenih splošnih ciljev bo izboljšala pogoje za delo umetniške, ustvarjalne skupnosti in okrepila zadovoljstvo prebivalcev in prebivalk s kulturno ponudbo ter uvrstila Ljubljano med najboljša kulturna in ustvarjalna mesta na svetu.

## **8. Podpora javnemu in nevladnemu sektorju v kulturi kot nosilcema kulturnega razvoja MOL**

Nosilca kulturnega razvoja MOL sta javni in nevladni sektor v kulturi. Poleg javnih zavodov na področju kulture, ki jih je ustanovila MOL, javni sektor sestavljajo še nacionalni javni zavodi na področju kulture, Javna agencija za knjigo Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: JAK), Slovenski filmski center in Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti, ki jih je ustanovila država. Ob upoštevanju dejstva, da se navedeni nacionalni kulturni zavodi ter državne agencije oziroma skladi financirajo pretežno iz državnega proračuna, je podpora MOL njihovim programom omejena zgolj na tiste projekte, za katere se oceni, da obstaja tudi javni interes MOL. Nevladni sektor v kulturi sestavljajo profesionalne NVO s področja kulture, ljubiteljska kulturna društva in samozaposleni v kulturi. Zasebna podjetja v kulturi delujejo predvsem na področju t. i. kulturnih in kreativnih industrij, vendar se ne sofinancirajo neposredno iz proračuna MOL.

Čeprav programi javnih kulturnih zavodov, ki jih je ustanovila MOL, presegajo lokalni pomen, se delež njihovega sofinanciranja iz državnega proračuna iz leta v leto zmanjšuje. Ministrstvo za kulturo pri svojih letnih odločitvah o sofinanciranju izhaja iz ocene, da lahko MOL kot odgovoren ustanovitelj prevzame čedalje večji delež sofinanciranja. Za ljubljanske kulturne zavode to med drugim pomeni nepriznavanje kakovosti njihovih programov in zanemarjanja pomembne vloge, ki jo le-ti imajo ne le v regionalnem in nacionalnem, temveč tudi v mednarodnem prostoru.

Tudi pri sofinanciranju štiriletnih programov NVO s področja kulture stanje ni bistveno drugačno. Medtem ko si MOL prizadeva krepiti število kakovostnih sofinanciranih javnih kulturnih programov (49 programov v obdobju 2016-2019 in 56 programov v obdobju 2020-2023), ker izhaja iz prepričanja, da štiriletno sofinanciranje pomeni zagotavljanje stabilnih pogojev za profesionalno načrtovanje in izvajanje programov, Ministrstvo za kulturo z razpisnimi pogoji in merili omejuje število sofinanciranih javnih kulturnih programov NVO s področja kulture.

Delitev na t. i. »institucionalne« in »izveninstitucionalne« izvajalce kulturnih programov in projektov je danes povsem preživela, ker je za ustvarjanje kakovostnih kulturnih vsebin nujno programsko in organizacijsko povezovanje kulturnih producentov, ne glede na njihov pravni status. V tem smislu je dolgoročni cilj MOL krepitev sodelovanja kulturnih producentov na vseh ravneh, in sicer:

- med javnimi zavodi na področju kulture, ki jih je ustanovil MOL, in javnimi zavodi na področju kulture, ki jih je ustanovila država,
- med javnimi zavodi in NVO,
- med samimi NVO (tako poklicnimi, kot ljubiteljskimi).

Z namenom uresnitve tega dolgoročnega cilja bo MOL v obdobju 2020-2023 izvajal naslednje ukrepe:

- ohranjanje stabilnih finančnih, infrastrukturnih in drugih pogojev za delovanje tako javnih zavodov MOL, kot tudi NVO s področja kulture, ljubiteljskih kulturnih društev in drugih izvajalcev kulturnih programov in projektov, ki se financirajo iz proračuna MOL,
- obogatitev javne kulturne infrastrukture z novimi objekti: Galerija Cukrarna, Palača Cukrarna, minipleks, Rog itn.,

- izboljšanje prostorskih pogojev za delovanje profesionalnih NVO in samozaposlenih v kulturi, vključno s skladiščnimi prostori,
- podpora koprodukcijem projektom javnih zavodov MOL in nacionalnih javnih zavodov na področju kulture,
- krepitev programskega sodelovanja producentov, ki ustvarjajo kakovostne kulturne vsebine v javnem interesu in imajo sedež na območju MOL, s tovrstnimi producenti znotraj Ljubljanske urbane regije,
- krepitev programskega sodelovanja ljubljanskih kulturnih producentov z evropskimi in svetovnimi kulturnimi ustanovami in drugimi organizatorji kulturnih dogodkov,
- načrtno vključevanje javnih zavodov MOL in državnih javnih zavodov na področju kulture ter profesionalnih in ljubiteljskih NVO s področja kulture v organizirano turistično ponudbo MOL,
- podpora večjemu vključevanju mladih umetnikov in umetnic v programe javnih kulturnih zavodov MOL in NVO s področja kulture, ki jim MOL sofinancira štiriletne programe,
- posodobitev sistema elektronskih prijav (e-razpis) za štiriletne programske in letne projektne razpise, ki ga je MOL začel uvajati leta 2016,
- razvoj sistema sofinanciranja projektov NVO s področja kulture, ki se sofinancirajo iz proračuna EU.

## **9. Strateški cilji in ukrepi na posameznih področjih kulture**

---

### **9.1 Uprizoritvene umetnosti**

#### **Gledališče in sodobni ples**

Ljubljanska kot tudi slovenska ustvarjalnost v okviru uprizoritvenih umetnosti se je znašla v precepu, ki od nje terja, da z omejenimi produkcijskimi sredstvi dela več in bolje. Ustvarjalci so se morda res naučili delati več, a izkazalo se je, da ta več ni premo sorazmeren z boljše. Ujetost v zahteve in pričakovanja so za ustvarjalce pogosto omejujoči. Naloga lokalnih in državnih načrtovalcev kulturnih politik je skrb za takšne systemske razmere, da bodo ustvarjalcem med drugim omogočale dovolj študija, premisleka, osredotočenosti in možnosti za vaje in pripravo novih stvaritev. To so predpogoji za presežne rezultate, ki ravno zato tudi lažje nagovorijo širši krog skupnosti in občinstev.

Zato je ob strateškem vlaganju v prostorske zmogljivosti enako pomembno, da je porast produkcije v sozvočju z drugimi ukrepi na področju izobraževanja, kulturno umetnostne vzgoje, oblikovanja občinstev.

Izboljšanje razmer bo imelo več pozitivnih učinkov na umetniške in produkcijske ter postprodukcijske ambicije, ki temeljijo na prepihu med generacijami, med konvencijo in provokacijo, med institucijo, med NVO, društvi ter manjšimi producenti, med digitalizirano resničnostjo in kritiko sodobnosti.

Javni interes na področju uprizoritvenih umetnosti se uresničuje z zagotavljanjem pogojev za produkcijo in postprodukcijo najrazličnejših uprizoritvenih praks javnih zavodov, NVO s področja kulture in posameznikov. Področje uprizoritvenih umetnosti vključuje dramsko in postdramsko gledališče, lutkovno gledališče, fizično gledališče ter performans, ambientalno gledališče, senzorialno gledališče, glasbeno gledališče, plesno gledališče, eksperimentalno oziroma raziskovalno gledališče, sodobni ples, ulično gledališče, organizacijo festivalov, vse vmesne oblike ter vse mejne oblike gledaliških praks, ki črpajo iz preostalih področij ustvarjanja oziroma kreativno uporabljajo nove tehnologije.

MOL je ustanoviteljica treh javnih zavodov na področju uprizoritvenih umetnosti: Lutkovnega gledališča Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: LGL), Mestnega gledališča ljubljanskega (v nadaljnjem besedilu: MGL) in Slovenskega mladinskega gledališča (v nadaljnjem besedilu: SMG).

V obdobju 2016-2019 je MGL gostilo 1.407 dogodkov. Izvedli so 45 premier, 4 koncerte, 873 ponovitev premier, 69 ponovitev naslovov, 33 gostovanj v tujini in 194 gostovanj po Sloveniji. V tem obdobju se je zvrstilo 375.907 gledalcev. SMG je gostilo 883 dogodkov. Izvedli so 31 premier, 483 ponovitev premier, 32 ponovitev naslovov, 130 gostovanj v tujini in 112 gostovanj po Sloveniji. V tem obdobju se je zvrstilo 172.780 gledalcev. LGL je gostil 4606 dogodkov. Izvedli so 48 premier, 988 ponovitev premier, 130 ponovitev naslovov, 88 gostovanj v tujini in 181 gostovanj po Sloveniji. V tem obdobju se je zvrstilo 506.834 gledalcev.

Čeprav je MOL ustanoviteljica omenjenih zavodov, se le-ti večinsko sofinancirajo iz državnega proračuna. MOL jim sofinancira investicijsko vzdrževanje in skrbi za investicijske cikle. Ker je država njihova večinska sofinancerka, ključne odločitve o sofinanciranju njihovih programov sprejema Ministrstvo za kulturo, predvsem glede SMG in MGL. Pri javnem zavodu LGL pa MOL sofinancira tako del stroškov za plače, kot tudi del stroškov za program. Glede sofinanciranja SMG, MGL in LGL velja opozoriti na trend zmanjšanja deleža sofinanciranja s strani države: delež sofinanciranja SMG iz proračuna Ministrstva za kulturo je bil leta 2016 84 %, leta 2019 pa 80%, delež sofinanciranja MGL je bil leta 2016 78,8%, leta 2019 pa 78%, delež sofinanciranja LGL je bil leta 2016 48 %, leta 2019 pa 47%.

Poleg omenjenih treh javnih zavodov na področju uprizoritvenih umetnosti, del vsebin prispeva tudi javni zavod Kino Šiška. Osnovni program Kina Šiška je sicer glasbeni (75% programa), v celoti programa tega javnega zavoda v letu 2019, ko so izvedli 222 dogodkov, pa 23% predstavljajo uprizoritvene umetnosti, ostale programske vsebine so predvsem na področju vizualnih in intermedijskih umetnosti.

MOL je v okviru programskega razpisa v obdobju 2016-2019 sofinancirala javne kulturne programe 18 NVO s področja kulture, ki so kot osnovno dejavnost opredelile področje uprizoritvenih umetnosti. Poleg štiriletnih programov MOL sofinancira tudi posamične, enoletne projekte NVO in samostojnih ustvarjalcev na področju kulture. V letu 2019 je bilo podprtih 35 projektov s področja uprizoritvenih umetnosti. Za MOL so na področju uprizoritvenih umetnosti posebnega pomena številni festivali v produkciji tako NVO, kot tudi javnih zavodov.

V produkciji NVO so bili v okviru štiriletnih kulturnih programov in projektov v obdobju 2016-2019 sofinancirani festivali: Ana Desetnica v produkciji Društva Gledališče Ane Monro, Mladi levi v produkciji zavoda Bunker, Ljubljana, festival Exodos v produkciji Zavoda Exodos Ljubljana, Mednarodni festival sodobnih umetnosti Mesto žensk v produkciji Mesta žensk, Mini poletje mednarodni festival Mini teatra za otroke, Festival Performansa v produkciji zavoda Maska Ljubljana, festival Vzkrik v izvedbi Društvo KUD Krik, Mednarodni gledališko-klovnovski festival Klovnbuf v produkciji Zavoda Bufeto, Festival Spider v produkciji Društva Pekinpah, Festival Goli oder v izvedbi Zavoda Federacija Ljubljana, bienalni festival Gibanica sodobne plesne umetnosti v produkciji Društva za sodobni ples Slovenije, festival Plesna Vesna Zavoda En-Knap, Mednarodni festivala sodobnega plesa CoFestival 2019 v produkciji Umetniškega društva Nomad dance academy Slovenija, festival plesnih perspektiv UKREP v produkciji Plesnega Teatra Ljubljana.

### 9.1.1 Gledališče

**1. cilj: Spodbujati sodelovanje med javnimi zavodi, med javnimi zavodi in NVO in med NVO samimi.**

**Ukrepi:** V okviru enoletnih in štiriletnih javnih razpisov za NVO ter letnih pozivov javnim zavodom se spodbuja sodelovanje med javnimi zavodi in NVO in med NVO samimi. Posebne pozornosti bodo deležni projekti, ki presegajo okvire zgolj ene produkcije, temveč temeljijo na kontinuiranem programskem sodelovanju.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:**

- večje število kakovostnih in večjih produkcij,
- izboljšanje pogojev za delo NVO in sodelovanja z javnimi zavodi,
- pridobivanje novih izkušenj in uvajanje novih pristopov in idej.

**Kazalnika:**

- število koprodukcij med javnimi zavodi in NVO in med NVO samimi,
- število večjih produkcij z večjim številom sodelujočih in večjim številom ponovitev.

**2. cilj: Povečati obseg postprodukcije in širitev na Ljubljansko urbano regijo.**

**Ukrepi:** V okviru enoletnih in štiriletnih javnih razpisov za NVO se kot prednostni kriterij določi minimalno zahtevano število ponovitev s ciljem, da se poveča obseg postprodukcije in razširi na izvajanje v Ljubljanski urbani regiji (v nadaljnjem besedilu: LUR). V okviru štiriletnih javnih razpisov se kot prednostni kriterij določi večje število projektov v postprodukciji.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Zaradi velikega števila produkcij, ki vsako leto nastajajo na področju uprizoritvenih umetnosti, je ob omejenih prostorskih kapacitetah posledično mogoče tudi manjše število ponovitev. S tem ciljem želimo doseči daljši čas uprizarjanja posameznih gledaliških in predstav sodobnega plesa ter tako povečati dostopnost predstav občinstvu in izvajanje v LUR. S tem bo mogoče doseči tudi bolj smotrni izkoristek javnofinančnih sredstev glede na doseženo dostopnost.

**Kazalnika:**

- število izvedenih ponovitev na območju MOL,
- število izvedenih ponovitev na območju drugih občin LUR.

**3. cilj: Krepitev mednarodne prepoznavnosti ustvarjanja javnih zavodov in NVO s področja MOL.**

**Ukrepa:**

- V okviru sporazumov o sodelovanju, ki jih ima MOL podpisane z mednarodnimi partnerji oziroma različnimi mesti v Evropi in širše, omogočiti izmenjavo produkcije javnih zavodov in NVO,
- zagotoviti dodatna finančna sredstva na področju uprizoritvenih umetnosti tako v okviru štiriletnih kakor tudi enoletnih javnih razpisov.



**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:**

- gostovanja produkcij javnih zavodov in NVO v tujini,
- gostovanja mednarodnih produkcij v Ljubljani,
- seznanjanje domače publike z aktualno, raznoliko sodobno gledališko in plesno produkcijo.

**Kazalniki:**

- število gostovanj v tujini,
- število gostovanj tujih produkcij v MOL,
- število obiskovalcev.

**4. cilj: Ureditev centralnih depojev in delavnic za javne zavode in NVO**

**Ukrep:** Začeti s pripravo pogojev za zagotovitev lokacije za centralne depoje in delavnice za javne zavode in NVO. Gre za namero racionalizacije stroškov, ker bi lahko z enovito lokacijo za skladiščenje opustili najem trenutnih lokacij pri zasebnikih. Vzpostavitev dodatnih servisnih storitev v okviru delavnic bi omogočila prehod v krožno gospodarjenje (reciklaža starih scenografij, ponovna uporaba rekvizitov...). V delavnicah bi potekala tudi neformalna izobraževanja za mlade: deficitarni poklici na področju uprizoritvenih umetnosti - profili za izdelavo scene, rekvizitov, lutk itn.

**Čas izvedbe:** 2020-2025.

**Pričakovani učinki:**

- zagotovitev boljših pogojev dela in skladiščenja za javne zavode in NVO,
- omogočiti lažjo dostopnost skladišč in delavnic in možnost sodelovanja,
- dostopnost izbranih vrhunskih umetniških dogodkov najširšemu občinstvu.

**Kazalnika:**

- ureditev in strukturiranje skladiščnih prostorov in delavniških kapacitet,
- dostopnost delavniških kapacitet tudi za NVO.

**9.1.2 Sodobni ples**

Sodobni ples ima na slovenskem skoraj stoletno zgodovino, je eno najbolj vibrirajočih umetniških področij, prepoznanih tako doma kot v tujini. Žal pa še vedno nima podporne nacionalne strukture v obliki javnega zavoda ali javne agencije, ki bi povezala vse deležnike na področju sodobnega plesa. Menimo, da bi to morala biti ena izmed prednostnih nalog nacionalnih struktur na področju kulturnih politik.

V Ljubljani je dejavnih več plesnih kolektivov, ki so prepoznavni tako v slovenskem kot mednarodnem okolju: Plesni teater Ljubljana, zavod Flota, zavod Federacija, zavod Emanat, zavod En Knap. Že desetletje spodbujamo sodobni ples tudi tako, da je stavba Španskih borcev, ki jo upravlja zavod EnKnap, primarno namenjena sodobni plesni umetnosti. Sodobni ples je svoje mesto našel tudi v Stari mestni elektrarni kot tudi v javnem zavodu Kino Šiška, ki je partner Nomad Dance Academy in izvajalec plesnega festivala CoFestival.

Ne moremo mimo ugotovitve, da navkljub številnim produkcijam nastaja v zadnjih letih vse manj večjih, produkcijsko zahtevnih ter kreativno in izvedbeno vrhunskih uprizoritev sodobnega plesa. Produkcije postajajo manjše, odvijajo se na vse manjših prizoriščih, občinstva je manj. Ker večina

produkcij nastaja v prostorsko, terminsko in tehnično izjemno oteženih okoliščinah, se prepogosto soočamo s prisilno minimalističnimi umetniškimi izdelki. Za tehnično in scensko ambiciozne projekte onkraj sodelovanj z velikimi institucijami, ki pa so prav tako podvržena omejitvam zaradi njihovega programa, še ni ustreznega prostora.

V naslednjem strateškem obdobju bomo poskušali zagotoviti vadbene in uprizoritvene prostore za različne nevladne izvajalce na področju sodobnega plesa in drugih uprizoritvenih praks.

Sodobni ples je že zastopan v okviru izobraževalnega sistema na osnovnošolski, srednješolski in tudi visokošolski ravni. Velik del izobraževanja in dela z mladimi izvajajo NVO, društva in posamezniki s področja sodobnega plesa. To je tudi prostor in okolje, kjer dobijo mladi možnost za prve projekte in nastope.

V perspektivi je potrebno na državni ravni obuditi idejo javne institucije za sodobni ples, vse iniciative je treba v konstruktivnem dialogu povezati z NVO in samozaposlenimi.

**1. cilj: Zagotoviti nove vadbene in uprizoritvene prostore za nevladne izvajalce na področju sodobnega plesa in drugih nekomercialnih uprizoritvenih praks.**

**Ukrep:** Novi vadbene prostori.

**Pojasnilo:** Nove vadbene prostore bomo poskušali zagotoviti prek javnega razpisa za izbor programskega upravitelja poslovnega prostora. Programski upravitelj bo moral zagotavljati vadbene prostore za različne nevladne kulturne izvajalce na področju sodobnega plesa in drugih uprizoritvenih praks. Z dograditvijo novih dvoran za Slovensko mladinsko gledališče bomo zagotovili nove prostore za produkcijo in vadbo NVO s področja sodobnega plesa in drugih nekomercialnih uprizoritvenih praks na lokaciji Baragovega semenišča.

**Čas izvedbe:** 2024.

**Pričakovani učinki:**

- boljši pogoji za ustvarjanje in razvoj,
- bolj racionalen izkoristek javnofinančnih sredstev (izvajalci sofinanciranih programov in projektov veliko denarja namenijo za najem vadbeneh prostorov).

**Kazalnika:**

- novi prostori,
- število ustvarjalcev/uporabnikov, ki delujejo v novih prostorih.

**2. cilj: Promocija sodobnega plesa, vzgoja in razvoj umetniške dojemljivosti občinstva.**

**Ukrep:** Festival Junij v Ljubljani bo v svoj program vsako leto vključil produkcijo s področja sodobnega plesa v okviru tematskega dne, namenjenega sodobnemu plesu. V okviru festivala kulturno umetniške vzgoje Bobri bomo še naprej vključevali plesne predstave.

Oba ukrepa sta namenjena k promociji in razumevanju sodobnega plesa, saj sta oba festivala namenjena širšemu občinstvu in mladim ter otrokom.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:**

- promocija sodobnega plesa,

- večja obiskanost predstav s področja sodobnega plesa,
- večja prepoznavnost sodobnega plesa.

**Kazalnika:**

- izvedene predstave in tematski dan s področja sodobnega plesa na vsakoletnem festivalu Junij v Ljubljani,
- izvedene predstave s področja sodobnega plesa na festivalu kulturno umetnostne vzgoje Bobri.

**3. cilj: Zagotovitev pogojev za delo in razvoj za mlade na področju sodobnega plesa.**

**Ukrep:** V okviru štiriletnih javnih razpisov za NVO opredelitev posebnega razpisnega kriterija »Sodelovanje z mladimi manj uveljavljenimi umetniki«.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:**

- kakovostni projekti,
- podpora razvoju področja,
- sodelovanje večjih producentov z mladimi manj uveljavljenimi ustvarjalci,
- večja odprtost prostora.

**Kazalnika:**

- število projektov mladih manj uveljavljenih ustvarjalcev s področja sodobnega plesa,
- število kakovostnih projektov.

**4. cilj: Povečati obseg postprodukcije in širitev na Ljubljansko urbano regijo.**

**Ukrepi:** V okviru enoletnih in štiriletnih javnih razpisov za NVO se kot eden od kriterijev določi minimalno število ponovitev s ciljem, da se poveča obseg postprodukcije in razširi na izvajanje v Ljubljanski urbani regiji (v nadaljnjem besedilu: LUR). V okviru štiriletnih javnih razpisov se kot prednostni kriterij določi večje število projektov v postprodukciji.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** S tem ciljem želimo doseči daljši čas uprizarjanja posameznih predstav sodobnega plesa ter tako povečati dostopnost predstav občinstvu in izvajanje v LUR. S tem bo mogoče doseči tudi bolj smotrni izkoristek javnofinančnih sredstev glede na doseženo dostopnost.

**Kazalnika:**

- število izvedenih ponovitev v okviru LUR,
- število obiskovalcev.

## 9.2 Vizualne umetnosti

Javni interes na področju vizualnih umetnosti se uresničuje z zagotavljanjem pogojev za izvedbo področij, ki spadajo v okvir vizualnih umetnosti: slikarstvo, risba, grafika, ilustracija, strip, kiparstvo, fotografija, video, prepleti naštetega v instalacijah in v (ambientalnih) prostorskih intervencijah ter arhitektura in oblikovanje. Podpora na področju vizualnih umetnosti je namenjena

samostojnim in skupinskim umetniškimi razstavnimi programom in projektom, izvedenim na območju MOL, kot tudi mednarodnem sodelovanju na omenjenih področjih.

V preteklem štiriletnem obdobju je bil javni interes na področju vizualnih umetnosti izkazan skozi delovanja javnih zavodov, kot tudi preko sofinanciranja programskih in projektnih izvajalcev na podlagi javnih razpisov.

MOL je ustanoviteljica dveh javnih zavodov na področju vizualnih umetnosti: Muzej in galerije mesta Ljubljane (v nadaljnjem besedilu: MGML) in Mednarodni grafični likovni center (v nadaljnjem besedilu: MGLC), del programa vizualnih umetnosti pa izvaja tudi Kino Šiška, v največji meri v galeriji Dobra Vaga, kot tudi javni zavod Ljubljanski grad, ki se je uveljavil kot razstavišče z odličnimi vsebinami. Število razstavno vizualnih dogodkov v teh javnih zavodih letno presega 120 dogodkov in jih je v letu 2019 obiskalo več kot 350.000 obiskovalcev.

MOL v okviru štiriletnega programskega razpisa v obdobju 2020-2023 sofinancira večletne javne programe NVO s področja kulture, ki delujejo na področju vizualnih umetnosti. Število sofinanciranih programov v novem programskem obdobju smo povečali za 2, skupno sofinanciramo 9 izvajalcev na področju vizualnih umetnosti. Vsi sofinancirani programski izvajalci so s svojim delovanjem bistveno pripomogli k raznovrstnosti kulturne podobe MOL. Med sofinanciranimi izvajalci javnih kulturnih programov v prihodnjem programskem obdobju omenjamo zavod Masa, ki področje vizualne umetnosti razširja v področje interdisciplinarnega in eksperimentalnega delovanja, Forum Ljubljana in njihov program Svetlobne gverile, ki sledi decentralizaciji umetniške ponudbe izven ozkega centra mesta, KUD Mreža, ki v okviru galerije Alkatraz krepi sodelovanje z Akademijo za likovno umetnost in oblikovanje Univerze v Ljubljani, zavod P.A.R.A.S.I.T.E, ki se posveča knjigi umetnika in umetniškimi publikacijam, Društvo likovnih umetnikov Ljubljana s programom galerije na Bregu, društvo ŠKUC z vpogledom v mlajšo produkcijo, društvo Photon z vsebinami s področja fotografije (...). Ob štiriletnih programih bo MOL še naprej sofinancirala tudi enoletne projekte NVO in samostojnih ustvarjalcev ter ustvarjalk na področju kulture, v povprečju do 20 projektov letno na področju vizualnih umetnosti.

### **1. cilj: Izboljšanje pogojev za izvajanje in promoviranje projektov in programov na vizualnem področju.**

**Ukrep 1:** Okrepiti medpodročno sodelovanje: povezati vizualne umetnosti z drugimi sektorji: urbanizmom, okoljem (naravo), socialo, mladimi, turizmom, gospodarstvom.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Poudariti pomen povezovanja med področji, v tem primeru vizualnih umetnosti z drugimi področji, saj se na takšen način lažje pride do večje prepoznavnosti in razširjenosti vizualnih umetnosti.

**Kazalniki:** število programov in projektov, ki v svojem delovanju poudarjajo medpodročno sodelovanje in povezovanje vizualne umetnosti z drugimi sektorji.

**Pojasnilo:** Povezovanje z različnimi področji lahko dopolnjuje in nadgrajuje vizualne umetnosti. Večina sodobnih umetniških praks se izkazuje z vse večjim povezovanjem z drugimi področji, saj je preplet med ustvarjalnimi disciplinami nagrajen tudi z večjim umetniškim potencialom. Takšna praksa je opazna tudi pri drugih sodobnih področjih, ker so izrazna sredstva za umetniško ustvarjanje pogosto bolj izrazna s prepletanjem in skupnimi imenovalci.

**Ukrep 2:** Predstavitev razstavnih projektov v prostorih MOL (Galerija Kresija in atriji Mestne hiše).

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Ustvariti pogoje za boljšo prepoznavnost različnih podpodročij vizualnih umetnosti, predvsem pa ustvarjanje boljših tehničnih pogojev za razstavljalce.

**Kazalnik:** število izvajalcev, ki ustvarjajo na različnih podpodročjih vizualnih umetnosti.

**Pojasnilo:** Z izboljšanjem tehničnih pogojev za razstavljanje se zagotavlja zmožnosti kompleksnejših razstavnih projektov za vse razstavljalce in manjša odvisnost razstavljalcev od drugih zunanjih producentov ali pokroviteljev.

**2. cilj: Okrepitev kakovosti in raznolikosti projektov v javnem prostoru in večji delež vizualne produkcije v MOL.**

**Ukrep 1:** Povečati število sofinanciranih projektov in programskih enot, ki uporabljajo javni prostor kot del svojega izražanja.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Produkcijo vizualne umetnosti, najsi gre za programske ali projektne izvajalce, približati večjemu številu obiskovalcev in na takšen način krepiti ne le umetniško, ampak delno tudi edukativno moč vizualnega ustvarjanja.

**Kazalniki:** Število programov in projektov, ki svoje ustvarjanje predstavljajo v javnem prostoru, dosegljivem za širši krog obiskovalcev.

**Pojasnilo:** Umetnost v javnem prostoru postaja vse bolj pomemben dejavnik za izražanje ustvarjalcev tudi na področju vizualnih umetnosti, na takšen način se umetniško ustvarjanje bolj približuje občinstvu, ki pogosto klasičen koncept bele kocke oziroma zaprtega galerijskega prostora dojema kot larpurlartistično in hermetično.

**Ukrep 2:** Razširiti število dovoljenih mest za grafitiranje, in sicer vsako leto predvidoma za dve novi grafitni mesti.

**Trenutne obstoječe lokacije dovoljenih mest za grafitiranje:**

1. Šiška – podhod pod Celovško cesto, pri Kinu Šiška,
2. Vič / Dolgi most – betonski stebri avtocestnega mostu, na končni postaji avtobusa št. 6,
3. Bežigrad – podvoz pod železniško progo na Drenikovi cesti,
4. Moste – podvoz pod železniško progo na Kajuhovi ulici,
5. Center – Trnovski pristan, betonski zid ob pločniku,
6. Center – Osnovna šola Trnovo, zid ob parkirišču,
7. Šentvid – podhod pred predorom Šentvid,
8. Center – transformatorska postaja pri Osnovna šola Trnovo, na parkirišču ob igriščih,
9. Vič /Rožna dolina – podvoz pod železniško progo na Erjavčevi cesti (smer Prešernova cesta – Večna pot),

10. Vič /Rožna dolina – podhod pod železniško progo (smer Cesta v Rožno dolino – Oražnova ulica),
11. AKC Metelkova – notranji zidovi ob košarkarskem igrišču, na notranji strani kompleksa Metelkova mesto,
12. ROG – Trubarjeva cesta 74, notranji zidovi kompleksa tovarne ROG,
13. Strelišče na Dolenjski cesti (zunanje betonske stene, ki gledajo na parkirišče) pa je posebej namenjeno navijaškemu grafitiranju,
14. Zid parkirišča ob stavbi Pešaki (Metelkova mesto),
15. Zunanji zid pri hostlu Celica.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Izboljšanje podobe mesta in odnos meščanov do grafitiranja kot umetniške prakse ter poudarjanje razlike med takšnim načinom ustvarjanja in vandalizmom.

**Kazalnika:**

- povečanje števila dovoljenih grafitnih mest,
- vsaki dve leti izvesti razpis v organizaciji enega od mestnih javnih zavodov (MGML, MGLC), s katerim bi povabili priznane grafitarje, ki bi ustvarjali na izbranih lokacijah.

**Pojasnilo:** Vizualna podoba vsakega mesta je lahko onesnažena z grafiti, ki so lahko sredstvo izražanja sovražnega govora ali za nekatere prebivalce mest žaljivih podob. Zato je smiselno povečevati število dovoljenih mest za grafitiranje in jih kontrolirati preko razpisov za izvajalce, saj na takšen način krepimo vizualno podobo mesta, ki lahko bistveno pripomore k ozaveščanju meščanov, in jim na takšen način približati segment kulture, ki je sicer vse pre pogosto negativno označevan.

**3. cilj: Spodbujanje in krepitev umetniške prakse in kulturnih projektov participatornega značaja.**

**Ukrep 1:** Povečati število sofinanciranih projektov in programskih enot, ki postavljajo v ospredje socialno vlogo kulture.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Več projektov in programskih enot, izvedenih na način, ki vključuje participatorni značaj.

**Kazalniki:** Število prijav na projektnem in programskem razpisu, ki v svojih prijavah transparentno vključujejo projekte in programske enote, izvedene na način, da imajo participatorni značaj.

**Pojasnilo:** Vizualne umetnosti so ne le v sodobnem času, ampak tudi skozi vso zgodovino pogosto povzemale in tudi spodbujale različne socialne vidike družb in časa v katerem so nastajale. Umetnost ne more preživeti izolirana in brez povezave oziroma prepletenosti s spremembami, ki se dogajajo okrog nje, prav nasprotno, umetnost je velikokrat tista, ki nakaže ali povzame družbene spremembe in je tako kazalnik časa v katerem ustvarja.

**Ukrep 2:** Razvijati močno mreženje med različnimi avtorji, društvi in ustanovami ter nevladnega sektorja za vzpodbujanje tesnejšega sodelovanja pri kulturnih projektov uporabnikom usmerjenega pristopa.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Boljši izkoristek vseh virov in podlag potrebnih za ustvarjanje: prostorski, kadrovski, tehnični itn.

**Kazalniki:** Število prijav na projektnem in programskem razpisu, ki v svojih prijavah transparentno vključujejo projekte in programske enote, izvedene na način, da vključujejo sodelovanja oziroma mreženja med različnimi društvi in ustanovami.

**Pojasnilo:** Vse več izvajalcev in ustvarjalcev izpostavlja sodelovanje, ki je produkt mreženja kot enega izmed najbolj pozitivnih vidikov ustvarjanja v sodobni družbi, saj je na takšen način ustvarjanje lažje, ima več učinka in tudi dosega. Pri tem niso pomembni le rezultati, ampak tudi sam proces ustvarjanja, ki se na takšen način bogati in postaja bolj raznovrsten.

#### **4. cilj: Vzpostavljanje temeljev za razvoj umetnostnega trga in vzgoje publike.**

**Ukrep:** Spodbujanje platforme za raziskovanje in spodbujanje spoznavnih in praktičnih temeljev za razvoj umetnostnega trga in vzgoje publike.

**Pričakovani učinki:** Umetnostni trg postaja inovativen preplet digitalnega in fizičnega, ki omogoča drugačno razmerje moči in potencial novega mreženja. Z deležniki, ki se s tematiko profesionalno ukvarjajo in so že vpeti v umetniški trg, identificirati stanje in akterje na področju umetnostnega trga na področju MOL ter prispevati k preglednosti in poznavanju umetnostnega trga v Ljubljani kot primera dobre prakse za celotno državo. Boljši pogoji za ustvarjanje in razvoj vizualnih ustvarjalcev, dopolnitev zbirke javnih zavodov s sodobnimi vizualnimi umetniškimi deli, vzgoja odrasle publike in krepitev zavesti o kakovostni likovni produkciji, dostopnost programskih vsebin raznolikim družbenim skupinam s poudarkom na osebah s posebnimi potrebami (senzorno, gibalno in intelektualno ovirani), spodbujanje razvoja programov kulturne vzgoje za tretjo triado osnovne šole, ki bodo namenjeni refleksiji likovnih del. Povečanje sofinanciranih programov in projektov, ki vključujejo soudeležbo na mednarodnih umetnostnih sejmih in sodelujejo v drugih oblikah mreženja v mednarodnem tržnem sistemu umetnosti. Pozornost bo namenjena podpori novim generacijam zasebnih zbiralcev in galeristov.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

#### **Kazalniki:**

- število odkupljenih likovnih del za zbirko javnih zavodov,
- število programov za doseganje novega občinstva znotraj raznolikih družbenih skupin,
- število programov, namenjenih kulturno-umetnostni vzgoji in doseženo število obiskovalcev (tretja triada osnovne šole),
- število programov in projektov, ki vključujejo soudeležbo na mednarodnih umetnostnih sejmih in sodelujejo v drugih oblikah mreženja v mednarodnem tržnem sistemu umetnosti.

**Pojasnilo:** Umetnostni trg v domačem prostoru je pogosto tarča kritik, ker njegovo slabo delovanje odvzema ustvarjalcem veliko možnosti sredstev za delo, obenem pa s slabo organiziranostjo in

neaktivnostjo trga in ogroža vez med ustvarjalci in porabniki oziroma kupci likovnih del. Zato je smiselno spodbuditi boljšo organiziranost in tudi učinkovitost umetnostnega trga na način detektiranja glavnih pomanjkljivosti le-tega, kot odpravo teh. Lokalne oblasti imajo sicer pri tem omejen vpliv, saj je potrebno in smiselno spremeniti zakonodajo, ki bi omogočala boljši razvoj umetnostnega trga.

**5. cilj: Povečanje števila projektov, ki na prepričljiv način na področju vizualnih umetnosti poudarjajo posamezne avtorske opuse.**

**Ukrep 1: Spodbuditi ustvarjanje posameznih avtorskih opusov.**

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Več predvsem projektnih izvajalcev s poudarjenimi avtorskimi poetikami, ker so takšni ustvarjalci tisti, ki so pogosto prezrti s strani odločevalcev ali organizatorjev vizualnih dogodkov.

**Kazalnik:** Kakovost prijav na projektnem in programskem razpisu, ki v svoji prijavi poudarjajo posamezne avtorske opuse.

**Pojasnilo:** Opaziti je trend, da se posamezne avtorske poetike izgubijo oziroma pogosto ne pridejo do izraza v vse bolj izpostavljenem načinu dela in predvsem razstavljanja vizualnih ustvarjalcev, zato je nujno, da se avtorjem, ki na prvi pogled delujejo zazrti le v lastno estetiko in moč izražanja, ponudi več možnosti za ustvarjanje oziroma predstavljanje svoje estetike.

**Ukrep 2:** Sofinanciranje in podpora konceptualnim prilagoditvam razstavnih projektov v prostorih MOL (Galerija Kresija in atriji Mestne hiše) izbranih razstavljalcev posameznikov oziroma samozaposlenih v kulturi.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** zagotoviti kakovostno realizacijo razstavnih projektov glede na dotično razstavišče.

**Kazalnik:** Število realiziranih razstavnih projektov v prostorih MOL s poudarkom na posameznih avtorskih opusih ustvarjalcev, ki delujejo v MOL.

**Pojasnilo:** Razstavnih projekti se z naknadnimi konceptualnimi prilagoditvami aktualizirajo in adaptirajo glede na izbrano razstavišče, s čimer je zagotovljena kakovost in nadgradnja primarnega projekta.

### 9.3 Glasbene umetnosti

Javni interes na področju glasbenih umetnosti se uresničuje z zagotavljanjem pogojev za izvedbo kakovostne glasbene produkcije in postprodukcije na področju praks javnih zavodov, NVO s področja kulture in posameznikov. Področje glasbenih umetnosti vključuje vse zvrsti, prakse in vsebine, ki jih družijo raziskovanje zvoka in glasbeno ustvarjanje, komorna in orkestralna glasba, etn Glasba, zborovsko petje in glasbeno-scenske predstave kot tudi vsi sodobni načini glasbenega izražanja, ki so se uveljavili v 20. stoletju in so zajeti v naslednjih žanrih ter njihovih izpeljankah: jazz, rock,



elektronska glasba, prosta improvizacija, zvočna instalacija, eksperimentalna glasba, hip hop, rap, kantavtorstvo, avdio-vizualni performans ipd.

MOL je ustanoviteljica dveh javnih zavodov na področju glasbenih umetnosti: Festivala Ljubljana in Kino Šiška, v javnem zavodu Ljubljanski grad pa je tudi precej programa namenjenega glasbeni umetnosti. Vsi trije zavodi skupaj letno pripravijo skoraj 400 dogodkov in privabijo več kot 150.000 obiskovalcev.

Vse tri javne zavode večinsko sofinancira MOL, precejšen del sredstev pa pridobijo na trgu in na razpisih za evropska sredstva. Sredstev iz državnega proračuna skorajda niso deležni, čeprav njihov program daleč presega lokalne in regionalne meje in so mednarodno prepoznani in cenjeni akterji.

MOL bo v okviru štiriletnega programskega razpisa v obdobju 2020-2023 sofinancirala celoletne javne programe NVO s področja kulture, ki delujejo na področju glasbenih umetnosti, njihovo število pa bo predvidoma ostalo podobno kot v preteklem obdobju.

Poleg štiriletnih programov MOL sofinancira tudi posamične projekte NVO s področja kulture in samostojnih ustvarjalcev na področju kulture (letno 25-40 projektov na področju glasbenega ustvarjanja). Nekaj glasbenih festivalov je sofinanciranih tudi na podlagi javnega razpisa za izbor dvoletnih kulturnih projektov na področju festivali, ki jih sofinancira MOL. Podoben razpis bo podlaga za sofinanciranje glasbenih festivalov tudi v prihodnjem obdobju.

Število sofinanciranih štiriletnih programov bo v obdobju 2020-2023 ostaja enako kot v preteklem obdobju, postopno pa se bo povišalo sofinanciranje posameznih izvajalcev kulturnih projektov na področju glasbene umetnosti, s čimer bo omogočena še bolj kakovostna produkcija in tesnejše povezovanje slovenskih glasbenih ustvarjalcev in poustvarjalcev s širšim mednarodnim prostorom.

Javni zavod Kino Šiška se je v preteklem obdobju že profiliral s svojim programom, s festivalom MENT, ki je bil razglašen za najboljši klubski in najboljši festival manjšega formata v Evropi v letu 2017 in je Ljubljano postavil v središče evropskega glasbenega dogajanja.

Vsakoletni mednarodni festival Praznik glasbe že od leta 1982 po celem svetu poteka iniciativa Fête de la musique, ki 21. junija obeležuje svetovni dan glasbe. V ospredje postavlja živo glasbo na javnih, za glasbo manj običajnih prizoriščih, muzicira se v parkih, na ulicah, balkonih, mostovih in vrtov. Na Praznik glasbe se v velikanski oder spremeni celo mesto. Praznik glasbe združuje več kot 120 držav in 700 mest s celega sveta, med katerimi je tudi Ljubljana. Na Prazniku glasbe se predstavljajo tako profesionalni kot ljubiteljski glasbeniki vseh žanrov in vseh generacij.

Na področju glasbe in mladih deluje tudi javni zavod Mladi zmaji, v Četrtnem mladinskem centru Črnuče (ČMC Črnuče) zagotavlja vadbene prostore za mlade glasbenike in mlade glasbene skupine, ki začenjajo karierno pot. V okviru ČMC Črnuče deluje tudi neformalna akademija Basement, ki je okolje za razvoj glasbene, gledališke in plesne dejavnosti za mlade in nudi okolje z dobrimi tehničnimi pogoji, usposobljenim kadrom in mentorsko podporo. Mladi vstopajo v program s svojimi idejami in se skozi proces učijo dela s tehnično opremo, izpeljave kreativnih idej in končne produkcije. Prav tako je učna baza za mnoge neformalne tehnične poklice s področja kulture (tonski tehnik, producent, lučkar, multimedijec, ...).

**1. cilj: Zagotoviti pogoje za kontinuirano izvajanje kakovostne glasbene produkcije in postprodukcije.**

**Ukrepi:** Vsakoletni javni razpisi omogočajo doseganje zastavljenih ciljev predvsem zaradi kriterijev, ki od predlagateljev zahtevajo vrhunsko kakovost in dobre reference. Z večletnim sofinanciranjem

stremimo k izboljšanju pogojev za vrhunsko slovensko glasbeno produkcijo, ki bo pritegnila domače in tuje občinstvo. Obisk glasbenih dogodkov je sicer precej visok, pogosta ovira za bolj množičen obisk poslušalcev je visoka vstopnina na posameznih glasbenih dogodkih. Okrepljena podpora MOL posameznim projektom bo omogočila večjo dostopnost občinstvu in hkrati dvignila raven že zdaj visoke kakovosti glasbenega ustvarjanja v MOL.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Glasbeni dogodki v MOL bodo dobro obiskani in predvsem bo pomembno rasla njihova kakovost.

**Kazalnik:** Visoka raven glasbenih dogodkov v MOL s povečanim obiskom.

**Pojasnilo:** Število vrhunskih glasbenih programov in projektov, ki jih bo sofinancirala MOL, bomo ohranili ali celo zvišali in omogočili še bolj raznovrstno in hkrati visokokvalitetno glasbeno produkcijo.

## **2. cilj: Urediti vadbene prostore za glasbenike, predvsem za sodobno avtorsko, klasično in jazz glasbo (t. i. Black Box – Šiška Hub).**

**Ukrepi:** Urediti funkcionalnost kletnega prostora v stavbi na Trgu Prekomorskih brigad nasproti Kina Šiška, prilagoditi in opremiti prostor, v katerem bodo glasbeniki lahko svoje ideje, ki jih gradijo sami na računalnikih, prevedli tudi v žive zasedbe. Prostori bodo namenjeni umetniškim procesom, refleksijam, eksperimentacijam, vadbam. Prostor bo ustrezno izoliran, v njem pa bi morala biti vsaj osnovna oprema: klavir (pianino), osnovno ozvočenje, mešalna miza, ter morda tudi set bobnov. Poleg omenjenih prostorov bo potrebno iskati tudi dodatne nove rešitve, saj je problematika pomanjkanja vadbениh prostorov za glasbo zelo pereča. Šiška Hub se razvija v sklopu kulturne četrti ki programsko sicer ni omejena zgolj na glasbeno področje, temveč je zasnovana interdisciplinarno, saj vključuje tudi vizualne, plesne, intermedijske in druge programe. Sicer se del zaklonišč v lasti MOL prav tako že namenja vajam glasbenih skupin.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Izboljšanje pogojev za delovanje glasbenih ustvarjalcev in poustvarjalcev, močna vzpodbuda za vse sodobne skladatelje, instrumentaliste, dvig ravni glasbe umetnosti, povezovanje in izmenjava idej med glasbeniki.

**Kazalnika:**

- prenova ustreznega prostora v MOL,
- število vadbениh in produkcijskih prostorov.

**Pojasnilo:** V stavbi na Trgu Prekomorskih brigad, kjer je ustvarjalni prostor že našlo nekaj kulturnih ustvarjalcev (Šiška Hub), bodo kletni prostori po prenovi in zvočni izolaciji lahko namenjeni glasbenim ustvarjalcem, ki v Ljubljani težko najdejo prostor za vaje.

## **3. cilj: Vzpostavitev novega prostora glasbenega ustvarjanja in prezentacije.**

Dolgoročni cilj je v Ljubljani vzpostaviti prostor, kjer bo predstavljena zgodovina in sodobnost slovenske glasbene ustvarjalnosti. Uresničitev cilja sodi v kontekst kandidature MOL za pridobitev naziva Evropska prestolnica kulture leta 2025.

**Ukrep:** Izbor ustrezne lokacije

**Čas izvedbe:** 2021-2025.

**Pričakovana učinka:**

- predstaviti slovensko glasbeno zgodovino in ustvarjalnost na kreativen in atraktiven način,
- novo glasbeno prizorišče (nova glasbena četrt) v Ljubljani.

**Kazalnik:** Vzpostavitev prostora za predstavitev glasbene ustvarjalnosti.

**Pojasnilo:** Bogata glasbena dediščina in sodobna glasbena ustvarjalnost sta v Sloveniji predstavljeni zelo fragmentarno in razdrobljeno, zato bi Ljubljana kot prestolnica lahko oblikovala prostor, v katerem bodo obiskovalci iz Ljubljane, Slovenije in tujine lahko spoznavali bogastvo slovenske glasbene ustvarjalnosti na zanimiv, inovativen način.

#### 9.4 Intermedijske umetnosti

Področje intermedijskih umetnosti zajema programe in projekte, ki se opisujejo predvsem kot spletna ali (post)internetna umetnost, navidezna oziroma mešana resničnost, multimedijški performans, interaktivna instalacija, robotska umetnost, kibernetika, digitalno arhiviranje, biotehnoška umetnost, raziskovalna medijska umetnost, digitalne skupnosti, sodelovanje ali hekvizem, oziroma različni prepleti naštetega. Gre za projekte, ki skozi umetnostno prakso uporabljajo in predstavljajo procese, produkte ter vplive tehnologij, znanosti in z njimi povezanih praks, pri čemer sodobne tehnologije uporabljajo na reflektiven, ustvarjalen in raziskovalen način. Na področju intermedijskih umetnostih so za obdobje 2020-2023 v sofinanciranje sprejeti štiri programski izvajalci, letno pa sofinanciramo okrog 10 projektov.

Na področju intermedijskih umetnosti ni ustanovljenih javnih zavodov, so pa bili nekateri odmevni projekti izvedeni v okviru javnega zavoda Muzej in galerije mesta Ljubljane, kot je festival Indigo, ki vsako leto ponudi javnosti obsežen program ne le teoretsko dobro podkovan, ampak tudi z vrsto odmevnih dogodkov, ki posegajo v socialno strukturo in presegajo ustaljene parametre izražanja. Pomemben del intermedijskega ustvarjanja nastaja tudi v okviru programa Kina Šiška, predvsem v obliki koprodukcije z drugimi NVO, kot so zavod Aksioma, Zavod Projekt Atol, oba programsko sofinancirana s strani MOL. Preko teh dveh javnih zavodov se sofinancira v povprečju med 35 in 40 intermedijskih projektov letno. Poleg tega pa na področju intermedijskih umetnosti s svojim ustvarjanjem izstopajo tudi programski izvajalci kot so Zavod Kersnikova, Društvo Cirkulacija 2, s programom, ki temelji na povezovanju znanosti in umetnosti, Zavod Cona z uveljavljenim delovanjem radioCona, in sodelovanje z Botaničnim vrtom (Steklenik v rastlinjaku Tivolija).

**1. cilj:** Povečati število projektov/programov, ki pri umetniški obravnavi aktualnih znanstvenih in tehnoloških procesov, produktov ter z njimi povezanih praks nagovarjajo družbeno in okoljsko relevantne teme z vključevanjem marginaliziranih družbenih skupin in okoljskih tematik, ki so zaradi hitrega tehnološkega razvoja najbolj ogrožene.

**Ukrep:** V projektni in programski razpis vnesti dodatne točke za izvajalce, ki v prijavi utemeljijo vključitev ogroženih družbenih in okoljskih tematik ter deležnikov z dotičnih področij npr. raziskovalcev, poklicnih sodelavcev drugih disciplin, raznih skupin civilne sfere, urbanih in neurbanih okolij.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Spodbuditi akterje s področja intermedijske umetnosti, tako programske kot projektne, k večji vključitvi ciljnih skupin, okolij in tem, ki nagovarjajo družbeni in okoljski prepad, ki se dogaja ob hitrem informacijsko-tehnološkem razvoju, k vključevanju v prijavljene programe in projekte, ki odražajo odnos do drugačnosti in izključenih. Zastavljene teme odražajo paradigmo umeščenosti človeka s postavljanjem ekonomskih, socialnih, ekoloških in tehnoloških vprašanj.

**Kazalnik:** Kakovost in število prijav na projektnem in programskem razpisu, ki v svoji prijavi vključujejo ogrožene družbene in okoljske tematike s sodelovanjem deležnikov z dotičnih področij, na primer: raziskovalcev, poklicnih sodelavcev drugih disciplin, raznih skupin civilne sfere, urbanih in neurbanih okolij.

**Pojasnilo:** Na področju intermedijskega ustvarjanja vse bolj prihaja v ospredje okoljska naravnost, ki na takšen način poudarja relevantne teme z vključevanjem marginaliziranih družbenih skupin in okoljskih tematik, ki so zaradi hitrega tehnološkega razvoja najbolj ogrožene. Veliko večjih intermedijskih festivalov, kot je bila Ars Electronica, izpostavlja takšen način ustvarjanja, poleg tega pa tudi v domačem prostoru obstaja vse več NVO in posameznih avtorjev, ki se lotevajo podobnih projektov.

**2. cilj:** Povečati širšo zastopanost manj uveljavljenih ali še neveljavljenih umetnic in umetnikov ter drugih deležnikov (npr. raziskovalcev ali poklicnih sodelavcev drugih disciplin) v prijavljenih programih in projektih ter s tem spodbujati raznolikost področja intermedijskih umetnosti.

**Ukrep:** V projektne in programske razpise vnesti dodatne točke za izvajalce, ki v prijavi kakovostno ter prepričljivo utemeljijo sodelovanje manj uveljavljenih ali še neveljavljenih umetnic in umetnikov ter drugih deležnikov (npr. raziskovalcev ali poklicnih sodelavcev drugih disciplin) v prijavljenih programih in projektih.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Spodbuditi predvsem programske, pa tudi projektne izvajalce k večjemu vključevanju manj uveljavljenih ali še neveljavljenih umetnic in umetnikov ter drugih deležnikov (npr. raziskovalcev ali poklicnih sodelavcev drugih disciplin) v prijavljenih programih in projektih.

**Kazalniki:** Kakovost in število prijav na projektnem in programskem razpisu, ki v svoji prijavi vključujejo manj uveljavljene ali še neveljavljene umetnice in umetnike ter druge deležnike (npr. raziskovalce ali poklicne sodelavce drugih disciplin).

**Pojasnilo:** Intermedijske umetnosti spadajo med finančno bolj zahteven način ustvarjanja, ki pogosto zahteva veliko tehnične podlage, zato je smiselno, da društva in zavodi v svojih produkcijah ponudijo mlajšim ustvarjalcem možnost sodelovanja še neveljavljenih oziroma mlajših avtorjev.

## 9.5 Knjiga in knjižnična dejavnost

### 9.5.1 Knjiga in bralna kultura

Knjiga je temelj javnega interesa vsake kulturne politike. S promoviranjem literature, učinkovitimi modeli podpore knjigi in sodobnimi strokovnimi spoznanji s področja bralnih motivacij poudarjamo pomen branja in uveljavljamo prakse, ki knjigi dajejo vlogo pomembnega dejavnika socialne

kohezivnosti, vse v zavedanju, da sta branje in bralna pismenost ključna dejavnika za duhovni razvoj posameznika, njegove ustvarjalnosti in znanja.

S projektom Ljubljana – svetovna prestolnica knjige 2010 smo na poseben način integrirali področje knjige v življenje in delovanje MOL ter na podlagi bogatega izročila ustvarili novo kakovost v njeni kulturni podobi in prepletli že uveljavljene knjižne prireditve z novimi. Od zaključka letnega prestolovanja knjigi se je Ljubljana še močneje umestila na literarni zemljevid. Uvedli smo nove javne razpise za podporo projektom spodbujanja branja (Knjiga in mesto na letnih razpisih ter Spodbujanje bralne kulture na štiriletnem programskem razpisu), leta 2017 smo zaradi raznolike podpore knjižnemu sektorju prejeli naziv Branju prijazna občina, z vzpostavitvijo pisarne Unescovega mesta literature na Vodnikovih domačiji pa uspešno pričeli s povezovanjem vseh členov knjižne verige na različnih dogodkih (literarni zajtrki, priložnostni knjižni sejmi, predstavitev na Slovenskem knjižnem sejmu in na sejmih v tujini,...). Še posebej uspešna je bila predstavitev Ljubljane kot mesta v fokusu na puljskem knjižnem sejmu Sa(n)jam knjige u Istri leta 2016. Preko pisarne Unescovega mesta literature smo vzpostavili spletno stran [www.mestoliterature.si](http://www.mestoliterature.si), ki je osrednja referenčna točka za literarno življenje v mestu.

Številni programi spodbujanja branja potekajo v Mestni knjižnici Ljubljana, osrednji slovenski knjižnici, v okviru katere delujeta dva pomembna centra: Pionirska – Center za razvoj mladinske književnosti in Trubarjeva hiša literature. Tako v Mestni knjižnici Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: MKL) izvajajo projekte Ciciuhec (za vzgojno-izobraževalne zavode), Poletavci (za otroke od 7 do 12 let), Najpoletavci (za otroke od 13 do 16 let), v sodelovanju z muzeji Megakviz (za starejše osnovnošolce), Mesto bere (za odrasle bralce). Pomemben prispevek k promociji kakovostnega branja je Priručnik za branje kakovostnih mladinskih knjig ter podelitev priznanj zlata hruška za najboljše mladinske knjige.

Na področju bralne kulture od leta 2008 izvajamo projekt Ljubljana bere, s katerim triletnike, prvošolce in četrtošolce obdarimo z brezplačnimi slikanicami in knjigami vrhunskih slovenskih piscev in ilustratorjev, s čimer spodbujamo družinsko branje, branje v osnovnih šolah in predstavljanje slovenskih avtorjev.

Ljubljana je bila leta 2015 kot mesto literature sprejeta v Unescovo mrežo kreativnih mest, ki trenutno šteje 180 mest (od tega 28 mest literature), s čimer se je zavezala k trajnemu delovanju v korist knjige in branja, razvoju in podpori programov spodbujanja branja ter podporo celotni knjižni verigi.

**1. cilj: Dvig zanimanja za knjigo in branje pri vseh ciljnih skupinah ter povečanje prisotnosti knjige v mestu.**

**Ukrepi:**

1. do leta 2021 zasnovati kontinuiran program knjižnih sejmov, ki bodo potekali na odprti javni površini,
2. do leta 2022 v sodelovanju z Mestno knjižnico Ljubljana pripraviti predlog za prodajo kakovostne literature v večjih enotah knjižnice,
3. do leta 2023 vzpostaviti sistem Knjižne čestitke – MOL ob polnoletnosti podari kupon za nakup knjige v ljubljanskih knjigarnah,
4. do leta 2023 vzpostaviti sistem spodbujanja nakupovanja knjig (kupon za nakup knjige ob Svetovnem dnevu knjige),
5. do leta 2023 vzpostaviti sistem podpore ustvarjalcem na področju knjige (avtorji, prevajalci) na način imenovanja letnih ambasadorjev knjige in branja,

6. v sodelovanju z Mestno knjižnico Ljubljana zasnovati posebne oddelke v knjižnicah za mlade od 15 do 19 let v tesnem sodelovanju z mladinskimi organizacijami s tega področja,
7. nadaljevati s projektom Ljubljana bere, s katerim spodbujamo družinsko branje in branje med osnovnošolci ter predstavljamo vrhunske slovenske avtorje in ilustratorje ter vzpostaviti programe, s katerimi bomo prejemnike spodbujali k branju in razmisleku o podarjenih knjigah,
8. podpirati izvedbo literarnega festivala Literature sveta z gostujočimi svetovnimi in domačimi pesniki in pisatelji in izdajo cenovno dostopnih prevodov njihovih del, s katerimi bomo spodbujali kakovostno branje in spoznavali literature sveta,
9. podpirati programe in projekte, ki na inovativen način popularizirajo knjigo in branje ter področje literature povezujejo tudi z drugimi umetniškimi področji, in vzpostaviti znamko Ljubljana – mesto literature,
10. v Palači Cukrarna vzpostaviti Palačo knjige in mladih, ki bo živahno literarno-knjižno središče in stičišče ilustratorjev. Palača knjige in mladih bo prostor sistematičnega in izvirnega razvijanja novih vsebin, povezanih s knjigo in mladimi.

**Čas izvedbe:** 2020-2027.

**Pričakovani učinki:** Povečanje števila obiskovalcev kakovostnih literarnih prireditev, večanje kupovanja knjig (2. do 3 knjige na leto), prepoznavnost Ljubljane kot mesta literature.

**Kazalniki:**

- število izvedenih mednarodnih projektov,
- število izvedenih knjižnih sejmov in obisk le-teh,
- število prodanih knjig na podlagi kuponov v ljubljanskih knjigarnah in knjižnicah,
- število imenovanih ambasadorjev knjige in branja,
- število prenovljenih oddelkov za mlade v enotah MKL,
- število obiskov domačih in tujih avtorjev ter število izdanih knjig na literarnem festivalu Literature sveta,
- število vzpostavljenih novih oddelkov za mlade (15-19 let) v MKL,
- število programov in projektov, ki potekajo pod znamko Ljubljana – mesto literature,
- vzpostavitev Palače knjige in mladih v Palači Cukrarna,
- število in obseg novih programov s področja knjige in mladih v Palači knjige in mladih,
- kakovostna nadgradnja obstoječih programov s področja knjige,
- doseganje ciljnih občinstev.

**Pojasnilo:** Z javnimi razpisi bomo podpirali programe in projekte, ki z novimi pristopi spodbujajo branje v javnih prostorih in bodo z znamko Ljubljana – mesto literature širili zanimanje za literaturo. V letu 2020 smo preko pisarne Unescovega mesta literature izvedli izjemno uspešna knjižna sejma, in sicer Sejem s kavča (spletni knjižni sejem v času epidemije) in Sejem na zraku na vrtu Društva slovenskih pisateljev (takoj po koncu epidemije).

Raziskava o bralnih in nakupovalnih navadah Knjiga in bralci IV, ki jo je naročila JAK (izvajalec raziskave je bilo podjetje UMco d.d, pri njej so sodelovali dr. Miha Kovač, dr. Samo Rugelj, dr. Andrej Blatnik in Patricija Rupar) je pokazala, da v Sloveniji narašča število nebralcev in upada kupovanje knjig. Zato bomo v sodelovanju s knjigarnami, pisarno Unescovega mesta literature in JAK zasnovali sistem postopnega uvajanja vavčerjev za knjige za različne ciljne skupine s posebnim poudarkom na mladih (ob polnoletnosti).

Literarni festival Literature sveta bo predstavljal vrhunske sodobne pesnike in pisatelje z vseh svetovnih celin, z izdajo prevodov njihovih del pa spodbujal kupovanje knjig in spoznavanje svetovnih literarnih tokov. Literarni festival bo spodbujal tudi sodobno slovensko literaturo in kupovanje knjig.

Z izvajanjem dejavnosti, povezanih s knjigo, bomo na ravni MOL, na ravni države Slovenije in v mednarodnem merilu promovirali načela svobode izražanja, objavljanja in širjenja informacij, kot jih zagovarjajo Unesco, Splošna deklaracija o človekovih pravicah in Florentinski sporazum.

Palača Cukrarna bo odpirala vprašanja in pristope h knjigi, literaturi in ilustraciji z vidikov, ki jih obstoječe inštitucije in programi s tega področja ne pokrivajo. Prispevala bo k promociji knjižne kulture: avtorjev, ilustratorjev, založnikov, knjižničarjev, knjigarjev ter ustanov s področja bralne kulture, posebno pozornost pa bo posvečala spodbujanju kritike na vseh področjih umetnosti. V svoji programski dejavnosti bo usmerjena k projektom za mlade. Posebno pozornost bo program namenjal problematiki razvoja občinstva.

## **2. cilj: Dvigniti prepoznavnost Ljubljane kot Unescovega mesta literature.**

### **Ukrepi:**

1. spodbujati in podpirati projekte in programe, ki izhajajo iz kandidature MOL,
2. nadaljevati sodelovanje v mreži ICORN kot izraz širine in svetovljanske odprtosti Ljubljane oziroma MOL nasproti drugim narodom in kulturam,
3. organizirati letno srečanje Unescovih mest literature.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

### **Pričakovana učinka:**

- povečan mednarodni ugled Ljubljane - mesta literature in kulture v najširšem pomenu besede,
- sodelovanje z mesti, ki nosijo Unescov naslov ustvarjalnih mest.

### **Kazalniki:**

- število izvedenih mednarodnih projektov,
- število sledilcev na družabnih omrežjih in spletnem mestu Ljubljane – Unescovem mestu literature,
- vključevanje ICORN-ovih gostujočih pisateljev v kulturne tokove MOL.

**Pojasnilo:** Mreža ustvarjalnih mest (*Creative Cities Network*) je projekt, ki poteka pod okriljem Unesca. Ljubljana je bila v mrežo sprejeta decembra 2015. Kot mesto literature se bomo osredotočali na poslanstvo, da je knjiga predmet splošne omike in znanja, trajno in kontinuirano bomo skrbeli za podporo razvoja področja knjige. Povečali bomo mednarodni ugled Ljubljane kot mesta literature in kulture in število kakovostnih dogodkov, ki se nanašajo na literaturo in knjigo ter promovirajo bralno kulturo in dvigajo kakovost literarnega ustvarjanja. Povezovali bomo vse člene knjižne verige: avtorje, ilustratorje, oblikovalce knjig, založnike, tiskarje, knjižničarje, knjigarje in večali možnost razvijanja bralne kulture v vseh generacijah.

Pri tem bomo pozorni na: kakovost, količino in raznovrstnost knjižnih/literarnih objav v mestu; kakovost in količino izobraževalnih programov domače in tuje literature; organizacijo literarnih dogodkov in festivalov, ki spodbujajo domačo in tujo literaturo; obstoj knjižnic, knjigarn ter javnih ali

zasebnih kulturnih središč, ki ohranjajo, spodbujajo in razširjajo domačo in tujo literaturo; aktivno udeležbo tradicionalnih in novih medijev pri promociji literature in krepitevi trga literarnih del.

V izvedbo programa bomo vključili tudi prepoznavne kvalitetne programe in projekte, ki se že odvijajo, zlasti mednarodne literarne festivale, knjižne sejme in projekte, ki so usmerjeni v razvijanje bralne kulture. Tesno bomo sodelovali tudi z drugimi področji kulture in umetnosti (muzeji, gledališči, glasbenimi festivali), ki jih bomo tematsko in v duhu celotne kandidature navezovali na projekt *Ljubljana – mesto literature*.

V svojem delovanju bomo nagovarjali prebivalce tudi prek medijev, saj je pridobljeni naslov *Ljubljana – mesto literature* priložnost za intenzivno širjenje zavedanja, da je knjiga temeljna nosilka znanja, ustvarjalnosti in informacij.

### 9.5.2 Knjižnična dejavnost

MKL, ki deluje kot javni zavod od leta 2008, zagotavlja knjižnične storitve prebivalcem in prebivalkam MOL. MKL zajema pet knjižnic mestnih območij in 15 krajevnih knjižnic, izvaja pa tudi dejavnost potujoče knjižnice s 47 postajališči. V letu 2019 je imela MKL 83.293 aktivnih članov, od tega se jih je v tem letu na novo vpisalo 14.123. Knjižnica je izposodila več kot 4.200.000 enot knjig, revij in neknjižnega gradiva, število obiskovalcev knjižnice pa je preseglo 2.500.000. Zaloga gradiva v MKL je skoraj 1.787.931 enot knjižničnega gradiva; prirast v letu 2019 je 77.660 enot. MKL organizira vsako leto okrog 3.500 prireditev, ki se jih povprečno udeleži čez 70.000 obiskovalcev. Povprečna odprtost knjižnic v letu 2019 je bila 61.187 ur. MKL sodeluje v mednarodnih projektih, izvaja različne knjižnične in kulturne dejavnosti, izobražuje prebivalce in prebivalke MOL, spremlja stanje knjižnične mreže ter pripravlja idejne načrte za prenove krajevnih knjižnic, hkrati pa je osrednja območna knjižnica za osrednjeslovensko regijo.

MKL izvaja tudi dejavnost specialne knjižnice: Slovanska knjižnica – Center za domoznansko dejavnost in specialne humanistične zbirke. Trubarjeva hiše literature je referenčni prostor za književnost, knjigo in družbenokritično refleksijo. Pionirska – Center za mladinsko književnost in knjižničarstvo izvaja razvojne programe na področju bralne kulture za otroke. Center za vseživljenjsko učenje izvaja programe na področju vseživljenjskega učenja, Učni center MKL pa programe na področju knjižničnega strokovnega usposabljanja.

MKL bo tudi v prihodnje v svojem lokalnem okolju uresničevala kulturno, informacijsko, izobraževalno in socialno vlogo ter s tem aktivno sooblikovala kakovost življenja prebivalcev, ob tem pa tudi slovenski knjižnični sistem. Kot osrednja območna knjižnica bo spodbujala sodelovanje splošnih knjižnic v osrednjeslovenski regiji, predvsem s ponudbo dobrih praks za knjižnice območja na področju novih tehnologij in sodobnih storitev v digitalnem okolju ter usklajevanjem domoznanske dejavnosti na območni ravni (portal Kamra, digitalizacija gradiva). V skladu s standardi in zakonodajo s področja knjižničarstva bo vzdrževala in načrtovala uravnoteženo mrežo krajevnih knjižnic in bibliobusnih postajališč in tako zagotavljala najboljšo možno dostopnost knjižničnih storitev. S skrbno nabavo gradiva si bo prizadevala oblikovati obsežno, pestro in aktualno knjižnično zbirko za prebivalce in prebivalke MOL in širšega območja. Svojim uporabnikom bo nudila širok vir informacij o zbirki in omogočila njeno učinkovito uporabo v vseh svojih knjižnicah, z izposojjo e-knjig in informacijami iz podatkovnih zbirk na daljavo pa bo omogočala večjo dostopnost gradiva, ki ni več vezano na fizično lokacijo.

Za lažje vključevanje v družbo bo oblikovala posebne zbirke gradiva in informacij ter razvijala storitve in programe za ciljne skupine uporabnikov (osebe s posebnimi potrebami, osebe z različnimi



oblikami zasvojenosti, različne etnične skupnosti, brezdomci, imigranti). Posebno pozornost bo namenjala mladim med 15. in 20. letom starosti in starejšim.

### **1. cilj: Krepitev dostopnosti knjižničnih storitev za prebivalce in prebivalke ter obiskovalce in obiskovalke MOL.**

#### **Ukrepi:**

1. vsebinsko profiliranje in sistematična evalvacija knjižnične zbirke ter njenega upravljanja,
2. spodbujanje bralne kulture in bralne pismenosti,
3. oblikovanje programov vseživljenjskega izobraževanja,
4. naročilo gradiva na izbrano lokacijo (knjižnica, dom, služba),
5. vključevanje ranljivih skupin,
6. izgradnja strateških partnerstev z drugimi knjižnicami ter kulturnimi in izobraževalnimi ustanovami.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

#### **Kazalniki:**

- izposoja knjižničnega gradiva,
- delež članov knjižnice med prebivalci in prebivalkami MOL,
- obisk prireditev in izobraževanj,
- število projektov v sodelovanju s kulturnimi, izobraževalnimi in drugimi partnerji,
- letna odprtost knjižnice na prebivalca in prebivalko MOL.

**Pojasnilo:** Cilj in ukrepi upoštevajo osnovno poslanstvo MKL (upravljanje knjižnične zbirke, storitve za uporabnike) ter ga nadgrajujejo v skladu z usmeritvami lokalnega okolja in globalnim spreminjanjem načina življenja, kar ima za posledico tudi spremenjeno dožemanje knjižnice in njeno uporabo.

### **2. cilj: Digitalizacija storitev in večja ponudba e-vsebin.**

#### **Ukrepi:**

- priprava strategije razvoja e-vsebin in e-storitev za uporabnike MKL,
- zagotovitev ustrezne omrežne in digitalne infrastrukture za potrebe izobraževanja, raziskovanja in kulture,
- vzpostavitev rešitev za trajno hrambo digitalnih kulturnih vsebin v sodelovanju s partnerskimi organizacijami,
- razvoj in uvajanje digitalnih vsebin in e-storitev,
- izvajanje izobraževalnih dejavnosti na področju digitalne pismenosti za ciljne skupine uporabnikov.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

#### **Kazalniki:**

- število e-vsebin in e-storitev,
- število udeležencev izobraževanj in e-učilnic,
- zadovoljstvo uporabnikov (anketa).

**Pojasnilo:** MKL kot splošna knjižnica zagotavlja izvajanje dejavnosti za uporabnike tudi z uvajanjem sodobnih tehnoloških rešitev in omogočanjem dostopa do elektronskih informacijskih virov. Z

ustrezno skrbjo za že obstoječe e-vsebine in e-storitve pa zagotavlja kakovostno ponudbo z zagotavljanjem dolgoročnega ohranjanja in dostopa do digitalnih vsebin, kar je pogoj za hitrejši razvoj digitalne družbe in izrabo priložnosti, ki jih omogočajo informacijsko komunikacijske tehnologije in internet za splošne gospodarske in družbene koristi. Poudarek je načrtovan na večji e-vključenosti in omogočanju dostopa do e-storitev vsem skupinam prebivalstva, še posebej ranljivim.

### **3. cilj: Razvoj knjižnične mreže za boljši dostop do storitev knjižnice za vse prebivalce in prebivalke.**

#### **Ukrepa:**

- prenova obstoječih in vzpostavitev novih knjižnic MKL. V obdobju 2020-2023 bodo prednostno obravnavne naslednje knjižnice: izgradnja nove knjižnice Brdo, izgradnja nove knjižnice v Rogu, prenovljeni knjižnični prostori v Centru Fužine.
- nakup novega vozila (bibliobus) za Potujočo knjižnico s prijavo na javni poziv Ministrstva za kulturo za sofinanciranje bibliobusa. Bibliobus bo v funkcijo aktivne potujoče knjižnice predvidoma vstopil leta 2023.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

#### **Kazalniki:**

- povečanje članstva/obiska v prenovljenih knjižnicah,
- število knjižnic, ki jih povprečno obišče član MKL,
- število obiskov knjižnice na prebivalca,
- delež včlanjenega prebivalstva.

**Pojasnilo:** Pri načrtovanju sprememb v mreži MKL izhaja iz predpostavke, da bo nova mreža kot celota delovala bolje od obstoječe mreže. Dobro organizirana, vodena in strateško načrtovana knjižnična mreža je temelj za uspešnost splošne knjižnice v njenem lokalnem okolju.

## **9.6 Film**

Javni zavod Kinodvor je osrednja ustanova za promocijo in krepitev filmske kulture v MOL. V dvanajstih letih obstoja je z inovativnimi pristopi k filmski vzgoji in raznolikimi oblikami spodbujanja obiskovanja kina naštel preko 1.300.000 obiskovalcev, ki so si ogledali preko 2.700 filmov na več kot 22.000 projekcijah. Kinodvor je mestni kino, katerega program sestavljajo trije programski stebri: redni filmski program, program za mlada občinstva (s šolskim programom) in festivalski program. Pomembna Kinodvorova dejavnost je filmska in kulturna vzgoja, zato zavod ohranja poseben poudarek na izvajanju pedagoških programov, programov promocije, pripravi strokovnih podlag, srečanj in publikacij ter izobraževalnih programov, ki se nanašajo na področje avdiovizualne kulture.

V Kinodvoru izvajajo številne programe, s katerimi pridobivajo nova občinstva, kot so program Prvič v kino, Kino v pleninah za starše z dojenčki, Zajtrk pri Kinodvoru, Zgodnja ptica, Za zamudnike.

V letu 2016 so pričeli z izvajanjem programa za mlade Kinotrip, ki vključuje filmski klub, dogodke v rednem programu, posebne festivalske programe (Animateka in LIFFe) ter Mednarodni filmski festival Kinotrip. Glavno izhodišče programa je, da mladim omogoči prostor in čas za soustvarjanje filmskih vsebin, ki so jim namenjene. Na ta način mladi v reproduktivni kinematografiji postanejo aktivni programski in organizacijski člen.

Za krepitev filmske kulture, spodbujanje obiskovanja kina in zaradi prostorske stiske, Kinodvor izvaja tudi prireditve izven matične kinodvorane: izjemno uspešen Film pod zvezdami v soorganizaciji z

Ljubljanskim gradom, Kinodvorišče in Letni Kinodvor na Kongresnem trgu. Tudi sicer v Kinodvoru aktivno sodelujejo s številnimi zavodi in izvajalci v MOL.

Kinodvor je tudi pomembno festivalsko središče, saj je partner, koproducent, producent in gostitelj pomembnih filmskih festivalov kot so: Festival dokumentarnega filma, Festival frankofonskega filma, Kurja polt: festival žanrskega filma, Kino Otok, Festival migrantskega filma, Fekk - Mednarodni festival kratkega filma, Mesto žensk: filmski program, LIFFe, Festival LGBT filma in Animateko.

**1. cilj: Zagotoviti dostopnost do kakovostne filmske produkcije in filmske vzgoje za vse ciljne skupine prebivalstva v mestnem središču.**

**Ukrepi:**

1. nadaljevati programsko politiko Kinodvora, razvijati programe filmske vzgoje za vse generacije in inovativne pristope k privabljanju novih občinstev tudi zunaj matične kinodvorane,
2. priprava načrta za odprtje in delovanje novega minipleksa mestnega kina,
3. izgradnja in otvoritev minipleksa mestnega kina na območju Ajdovščine v središču mesta leta 2023, ob stoletnici delovanja kina na Kolodvorski.

**Pojasnilo:** Javni zavod Kinodvor je pomembno zaznamoval kulturni razvoj mesta v preteklem desetletju in film znova vrnil v središče Ljubljane. Od ustanovitve leta 2008 si je preko 22.000 projekcij ogledalo več kot 1.300.000 obiskovalcev.

Veliko oviro pri dostopnosti programov v Kinodvoru narekuje omejitev na eno kinodvorano, zato zavod izvaja inovativne pristope k ciljnim občinstvom z organizacijo filmskih dogodkov na prostem ali gostuje v prostorih drugih kulturnih ustanov v MOL. Med najodmevnejšimi projekti so Film pod zvezdami na Ljubljanskem gradu, Letni Kinodvor na Kongresnem trgu, Kinodvorišče.

Kinodvor za svoje delovanje v prihodnosti potrebuje več kinodvoran, s vsaj še 560 sedežev, zato smo izdelali DIIP za umestitev minipleksa mestnega kina na območje Ajdovščine v središču mesta. V letu 2020 se je zaključil javni arhitekturni natečaj, ki bo podlaga za pripravo dokumentacije in izgradnjo minipleksa mestnega kina – ustvarjalnega družabnega kulturnega središča za vse generacije.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Zagotavljanje kakovosti in raznolikosti filmske ponudbe v mestu, tako filmov v redni distribuciji kot filmskih festivalov in drugih kulturnih dogodkov ter pestrih spremljevalnih programov v sodelovanju z drugimi javnimi zavodi, nevladnimi organizacijami in drugimi partnerji; kontinuiran program filmske vzgoje za vse generacije.

**Kazalniki:** Število projekcij in dogodkov, število obiskovalcev, število udeležencev programov filmske vzgoje.

**2. cilj: Utrjevati podobo Ljubljane, filmu prijaznega mesta.**

Javni zavod Kinodvor je v sodelovanju z Oddelkom za kulturo izdal brošuro Ljubljana – filmsko mesto, s katero Ljubljano predstavlja tujim producentom in oglaševalcem. V brošuri slikovno in podatkovno gradivo dopolnjujejo kontakti vseh institucij in drugih organizacij, ki se ukvarjajo s filmom. Oddelek za kulturo je prevzel koordinacijsko vlogo pri izdaji dovoljenj za snemanje in s tem olajšal pridobivanje dovoljenj vsem, ki želijo posneti film na območju MOL, pomaga pa tudi pri

iskanju in zagotavljanju začasnih prostorov, ki jih potrebujejo pri snemanju. Pri tem sodeluje s Slovenskim filmskim centrom, v okviru katerega deluje Slovenska filmska komisija.

**Ukrep 1:** Oživiti Filmsko točko MOL in se tesneje povezati s Slovenskim filmskim centrom, javno agencijo Republike Slovenije ter vzpostaviti učinkovit sistem obveščanja in promocije njihovih dejavnosti za končne uporabnike – filmske producente.

**Ukrep 2:** Zasnovati sistem podpore dokumentarnim in kratkim filmskim projektom, ki se dogajajo v Ljubljani.

**Pojasnilo:** Slovenski filmski center s trženjem filmskih lokacij izvaja dejavnosti filmske komisije, ki je namenjena promociji Slovenije kot filmske lokacije. Tujim producentom in režiserjem nudi podporo z informacijami, z iskanjem primernih lokacij za snemanja in pri navezovanju stikov s slovenskimi podjetji in posamezniki. V Ljubljani bi oživili Filmsko točko in z aktivno promocijo mesta in filmskih lokacij povečali število filmskih projektov v mestu ter zasnovali sistem podpore dokumentarnim in kratkim filmskim projektom, ki se dogajajo v Ljubljani.

**Pričakovani učinki:** Povečanje zanimanja za snemanje filmov v Ljubljani, promocija Ljubljane kot filmske, kulturne in turistične destinacije, večji turistični obisk.

**Kazalnik:** Število posnetih filmov, število podprtih filmskih projektov.

**Čas izvedbe:** 2021-2023.

## 9.7 Mediji

**1. cilj: Spodbuditi nove pristope h kritičnemu vpogledu na področju kulture.**

**Ukrep:** Sofinancirati izdajanje spletnega portala (že obstoječega ali novoustanovljenega) za aktualne kritične vpogleda na področju kulture.

**Čas izvedbe:** 2021-2023.

**Pričakovani učinki:** Ustvariti boljše pogoje za dvig kritičnega izražanja o kulturnih dogodkih oziroma kulturi sploh.

**Pojasnilo:** Z izginjanjem kritičnega poročanja o vseh vrstah kulturnih dogodkov oziroma umetniških uprizorjenj in produkcije iz javnih občil se kaže potreba po sistematičnem podpiranju neprofitnega novičarskega in/ali kritičnega kulturnega portala, katerega cilj je predstaviti, analizirati in kontekstualizirati umetniško in kulturno produkcijo v širšem smislu. S predlaganim ukrepom nagovarjamo pomanjkanje celovitega in kontinuiranega vpogleda v dejavnosti in razvoj kulture v MOL in si prizadevamo za povečanje zastopanosti kulture v medijski krajini tako na ravni informacij, kritik, refleksij kot tudi na ravni predstavljanja kakovostne kulturne produkcije.

## 9.8 Podporni kulturni programi

**Cilj: Krepitev podpornih kulturnih programov kot razpisnega področja v okviru štiriletnega programskega razpisa.**

**Ukrepa:**

1. povečanje števila sofinanciranih izvajalcev (s 3 na 7),
2. zagotavljanje stabilnosti proračunskih sredstev za štiriletne programske izvajalce.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:**

- izboljšani pogoji za delovanje izvajalcev podpornih kulturnih programov,
- boljša informacijska in druga podpora izvajalcem kulturnih programov in projektov, ki delujejo na različnih umetniških področjih,
- povečanje sredstev za štiriletne programske izvajalce.

**Kazalniki:**

- kakovost in število sofinanciranih programskih izvajalcev,
- obseg sredstev MOL za štiriletne programske izvajalce,
- število ponudnikov na umetniških področjih (uprizoritvene, glasbene, likovne in intermedijske umetnosti), ki so deležni podpore.

**Pojasnilo:** Podporni kulturni programi so bili prvič uvedeni v okviru programskega razpisa 2013–2015. Na to področje so se lahko prijavi predlagatelji programov, ki delujejo pretežno kot informacijska podpora na enem izmed naslednjih področij: uprizoritvene umetnosti, glasbene umetnosti, likovne umetnosti in intermedijske umetnosti. To področje zajema aktivnosti, kot je na primer posredovanje informacij o področju, arhiviranje in dokumentiranje, organizacija seminarjev, izobraževanj in delavnic. Od sofinanciranih izvajalcev se pričakuje, da s svojo kontinuirano dejavnostjo informativnega, izobraževalnega, teoretskega in/ali kritiško-refleksivnega značaja pomembno prispevajo k raznolikosti in intenziteti kulturnega življenja. V obdobju 2016-2019 so bili sofinancirani programi treh NVO s področja kulture: Glede na dejstvo, da se povečuje število izvajalcev javnih kulturnih programov, ki podpirajo dejavnost drugih kulturnih akterjev, ter glede na pozitiven učinek na delovanje celotnega nevladnega kulturnega sektorja, krepimo to področje znotraj štiriletnega programskega razpisa.

### 9.9 Transdisciplinarni kulturni programi

**Cilj:** Spodbuditi delovanje poklicnih NVO s področja kulture, ki izvajajo transdisciplinarne kulturne programe in presegajo tradicionalne delitve med umetniškimi dejavnostmi.

**Ukrep:** Objava posebnega področja za transdisciplinarne kulturne programe v okviru Javnega razpisa izbor javnih kulturnih programov, ki jih bo v obdobju od 2020 do 2023 sofinancirala MOL.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Večje število javnih kulturnih programov poklicnih NVO s področja kulture, ki so preplet različnih umetniških form in praks.

**Kazalnika:**

- število sofinanciranih izvajalcev transdisciplinarnih kulturnih programov iz proračuna MOL,
- prepoznavnost transdisciplinarnih kulturnih programov v okviru kulturne ponudbe.

**Pojasnilo:** Iz leta v leto se povečuje število programov profesionalnih NVO s področja kulture, pri katerih so programske enote med seboj tako vsebinsko in produkcijsko povezane, da ni možna njihova delitev po tradicionalnih področjih: uprizoritvene, glasbene, vizualne, intermedijske ali druge umetnosti. Z drugimi besedami, nekatere NVO s področja kulture izvajajo programe, ki so rezultat

različnih umetniških form in praks ter jih ni smiselno deliti zgolj iz administrativnega razloga razvrščanja po tradicionalnih razpisnih področjih.

## 10. Župančičeve nagrade

---

Župančičeva nagrada je priznanje MOL za izjemne stvaritve na področju umetnosti in kulture, ki trajno bogatijo kulturno zakladnico slovenskega glavnega mesta in s svojo vrhunskostjo odmevajo tudi v širšem nacionalnem in mednarodnem prostoru. Nagrada je poimenovana po Otonu Župančiču (23. 1. 1878 - 11. 6. 1949), ki je s svojim pesniškim delom postavil temelje slovenski moderni poeziji, s svojimi izvirnimi in prevedenimi dramskimi deli, dramaturškimi in umetniškimi vodenjem osrednjega nacionalnega gledališča pa temelje slovenski gledališki umetnosti in kultivirani odrski slovenščini.

Župančičeve nagrade namenjamo ustvarjalcem z območja MOL za življenjsko delo (1 nagrada) in za stvaritve, ki so bile javnosti predstavljene v obdobju preteklih dveh let pred podelitvijo (3 nagrade). Merila za nagrajevanje zapisuje Odlok o priznanjih MOL.

**Cilj: Promocija in dvig zanimanja za vrhunske umetniške stvaritve in umetnike.**

**Ukrep:** Vsakoletna objava razpisa in podelitev nagrad ob najširši promociji prejemnikov nagrad.

**Čas izvedbe:** Vsako leto ob 11. juniju, na dan smrti Otona Župančiča.

**Pričakovani učinki:** Povečanje dostopnosti vrhunskih kulturnih dogodkov, večja promocija nagrad, nagrajencev in njihovega ustvarjanja v medijih.

**Kazalnika:**

- število objav v medijih,
- prepoznavnost Župančičevih nagrajencev in njihovega opusa.

**Pojasnilo:** V MOL se zavedamo, da je umetnost darilo ljudi, ki se s svojo ustvarjalnostjo bližajo človeški biti. Umetniki in umetnice s svojim delovanjem bogatijo mesto s sodobnimi umetnostnimi tokovi in vplivajo na mlajše umetnice in umetnike.

## 11. Javni zavodi s področja kulture

---

**Cilj: Ustvariti še bolj stabilne finančne, infrastrukturne in organizacijske pogoje za delovanje javnih zavodov na področju kulture, ki jih je ustanovil MOL, s programskim poudarkom na krepitvi koprodukcije z drugimi javnimi zavodi in NVO ter spodbujanjem razvoja kulturnega turizma.**

Za posamezen javni zavod bomo tudi v obdobju 2020-2023 spremljali poslovanje zavoda na podlagi naslednjih podatkov:

- število zaposlenih,
- obseg programa,
- število obiskovalcev,
- število dogodkov,
- sredstva sponzorjev/donatorjev,
- prihodki,

- odhodki,
- delež lastnih prihodkov,
- število koprodukcij z drugimi javnimi zavodi,
- število koprodukcij z NVO s področja kulture,
- število tujih koprodukcij,
- število kulturno turističnih dogodkov.

Osnova za spremljanje poslovanja javnih zavodov so njihovi podatki o poslovanju iz leta 2019.

## **12. Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture**

---

**Cilj: Ustvariti stabilne finančne in druge pogoje za delovanje profesionalnih NVO s področja kulture, ki bodo izvajale javne kulturne programe v obdobju 2020–2023, ob proračunski podpori MOL.**

Za 56 profesionalnih NVO, ki so bile izbrane na podlagi Javnega razpisa za izbor javnih kulturnih programov, ki jih bo v obdobju od 2020 do 2023 sofinanciral MOL, bomo spremljali:

- obseg programa
- število obiskovalcev,
- število dogodkov,
- prihodki:
  - od tega:
    - sredstva iz državnega proračuna,
    - sredstva iz proračuna MOL,
    - sredstva EU,
- delež lastnih prihodkov,
- odhodki,
- število koprodukcij z javnimi zavodi,
- število koprodukcij z drugimi NVO s področja kulture,
- število mednarodnih sodelovanj (tuje koprodukcije, gostovanja ipd.).

Osnova za spremljanje uspešnosti programskega in poslovnega delovanja bodo letna poročila izvajalcev javnih kulturnih programov in neposredno spremljanje programa na terenu s strani skrbnika pogodbe o sofinanciranju na Oddelku za kulturo.

## **13. Ljubiteljske kulturne dejavnosti**

---

Od leta 1998 za razvoj in uresničevanje nacionalnega potenciala ljubiteljskih kulturnih dejavnosti skrbi Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: JSKD); od leta 2006 deluje na območju MOL območna izpostava JSKD Ljubljana. MOL tako že od tega leta zagotavlja ključni nalogi področja: skrb za obstoječo ljubiteljsko kulturo kot tudi spodbudo razvoju ustvarjalnih kapacitet na področju ljubljanske ljubiteljske kulture s pogodbo s Skladom. Prav tako na osnovi te pogodbe občina zagotavlja strokovno podporo in pomoč tistim kulturnim društvom, skupinam in posameznikom, ki so že vključeni v program izpostave oziroma si želijo vključitve. Na isti način MOL zagotavlja še dve temeljni načeli mestne kulturne politike: široko dostopnost in možnost vključitve v kulturno ustvarjanje slehernemu posamezniku, ki si želi javne predstavitve in pridobitve strokovnega mnenja glede njegove osebne participacije v ljubiteljsko kulturo.

Območna izpostava JSKD Ljubljana izvaja triletni javni poziv za izbor kulturnih programov. V obdobjih od leta 2010-2019 je bil na podlagi poziva sofinanciran program Šentjakobskega gledališča Ljubljana.

Uradna baza podatkov iz leta 2015 kaže, da je v MOL-u registriranih 453 društev kulturno umetniškega področja. S strani MOL je zagotovljeno redno sofinanciranje celoletnih dejavnosti posameznih društev in skupin (145 kulturnih društev in skupin v letu 2019), v katere je vključenih preko 5.000 posameznikov. Na podlagi sofinanciranja letno izvedejo okrog 800 kulturnih dogodkov, njihovo produkcijo si ogleda okrog 100.000 obiskovalcev.

**1. cilj: Ohranitev in nadaljevanje zagotavljanja stabilnih pogojev in uveljavljenih standardov za delovanje ljubiteljskih kulturnih društev in podpora novim vsebinam na področju ljubiteljskih kulturnih dejavnosti.**

**Ukrepi:**

1. skrb za obstoječo aktivno ljubiteljsko kulturo, spodbuda, podpora, svetovanje pri oblikovanju in nastajanju novih skupin/zasedb,
2. vključitev akterjev ljubiteljske kulture v aktualne programe kulturnega turizma,
3. vključitev novih vsebin v programe kulturnih društev.

**Čas izvedbe: 2020-2023.**

**Pričakovani učinki:** Ohranitev števila kulturnih društev, povečanje interesa posameznikov za aktivno vključitev v polje ljubiteljske kulture in povečanje števila občinstva.

**Pojasnilo:** Ljubljanska kulturna društva imajo za svoje delovanje in izvedbo svojih produkcij v obliki priložnostnih nastopov, rednih letnih samostojnih produkcij in preglednih srečanj/revij JSKD zagotovljeno stabilno organizacijsko, finančno in tehnično podporo. Vsako leto je vsem akterjem ljubiteljske kulture v okviru Tedna ljubiteljske kulture omogočena dodatna prepoznavnost tako z možnostjo dodatnih spodbud in raznih olajšav za nastope na javnih površinah, kot tudi iz vidika nepogrešljivega člana socialne kohezije, ki nudi slehernemu posamezniku možnost vključitve v kulturne vsebine JSKD.

**2. cilj: Približati kakovostne produkcije ljubiteljske kulture širši javnosti in razširitev dostopnosti.**

**Ukrepi:**

1. oblikovanje vsebin Abonmaja ljubiteljske kulture v posameznih četrtih skupnosti in vključitev lokalnih kulturnih društev v organizacijo izvedbe v posameznih četrtih skupnosti,
2. zagotovitev dostopnosti ranljivim skupinam (tehnične ovire, socialno izključeni...),
3. usposabljanje animatorjev za vključitev socialno izključenih oseb v občinstvo,
4. dodatna medijska podpora.

**Čas izvedbe: 2020-2023.**

**Pričakovani učinki:** Samovzdržna realizacija programa Abonmaja ljubiteljske kulture in doseganje širšega občinstva, povečanje povezovanja kulturnih društev v posameznih četrtih skupnosti, povečanje zavedanja širšega družbenega pomena glede prisotnosti ljubiteljske kulture v posameznih četrtih skupnostih, ureditev tehničnih ovir v kulturnih domovih za dostopnost gibalno oviranim osebam (klančine, stranišča itn.), vključitev ranljivih skupin v občinstvo, krepitev skupnosti.



**Pojasnilo:** V letu 2019 se je v sodelovanju Oddelka za kulturo in Oddelka za lokalno samoupravo MU MOL oblikoval projekt za vključitev abonmaja ljubiteljske kulture v programe četrtnih skupnosti. Vsebina projekta je pripravljena v sodelovanju Šentjakobskega gledališča Ljubljana, Zveze kulturnih društev Ljubljana in OI JSKD Ljubljana. Izvajalsko funkcijo projekta je prevzelo Šentjakobsko gledališče Ljubljana, ki so mu bila preko sofinanciranja OI Ljubljana zagotovljena zagonska sredstva. V letu 2020 se projekt nadaljuje in nadgrajuje z dodatnimi vsebinami v četrtnih skupnosti: vključitev aktivnega kulturnega društva na območju posamezne četrtne skupnosti v soorganizacijo abonmaja v njihovem lokalnem okolju, kar pomeni tudi dodano vrednost krepitvi socialnih skupnosti. Iz naslova doseganja širšega občinstva so potrebne načrtovane investicije za premagovanje tehničnih ovir za gibalno ovirane in dodatni angažma pri konkretizaciji uporabe znakovnega jezika, dodatne informacije o fizični dostopnosti kulturnih domov v četrtnih skupnosti.

### **3. cilj: Ohranitev, nadaljevanje in dodatna podpora krepitvi sodelovanja ljubiteljskih NVO in profesionalnih kulturnih organizacij na področju kulturno-umetnostne vzgoje.**

#### **Ukrepi:**

1. dodatna podpora vključitvi instrumentalnih vsebin za mlade,
2. dodatna krepitev podpore lutkovni dejavnosti,
3. podpora razvijanju intermedijskih vsebin,
4. oblikovanje dodatnih vsebin v skladu s spodbudami in potrebami okolja.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Instrumentalne vsebine za mlade vključiti v obvezni program JSKD, povečanje števila lutkovnih skupin za vključitev otrok in mladih, oblikovanje intermedijskih vsebin in vključitev v obvezni program JSKD, priprava in oblikovanje dodatnih vsebin v skladu z razvojem in povpraševanjem občinstva.

**Pojasnilo:** Nastop najstniških instrumentalnih zasedb na novih urbanih lokacijah (na primer: Prekmurski trg). Vključitev lutkovnega animatorja v šolski prostor kot pomoč mentorju lutkovnih skupin pri nastajanju novih lutkovnih produkcij. Tehnična in medijska podpora inovativnim vsebinam tudi na polju ljubiteljske kulture. Dodatno oblikovane kulturne vsebine, ki so posledica povpraševanja iz okolja in podpirajo kreativno ustvarjalnost kulturno umetnostne vzgoje.

### **4. cilj: Povečati prepoznavnost ljubljanske ljubiteljske kulture.**

#### **Ukrepi:**

1. dodatna uporaba in podpora s strani sodobnih komunikacijskih omrežjih za promocijo ljubiteljske kulture,
2. realizacija mednarodno odmevnega projekta,
3. dodatne investicije v promocijo.

**Čas izvedbe:** 2020- 2023.

**Pričakovani učinki:** večja prepoznavnost JSKD, vključitev v mednarodni projekt in sodelovanje s sorodnimi zasedbami mednarodnega prostora (Europa Cantat 2021), uspešna vključitev v področje kulturnega turizma.

**Pojasnilo:** Izvedba projekta Europa Cantat 2021, ki bo največji evropski koncertno – izobraževalni dogodek, največji glasbeni dogodek v zgodovini Slovenije, festival z udeleženci iz celega sveta, ki nagovarja tako različne starostne skupine kot tudi skupine različnih zahtevnosti in zvrsti.

Tristopenjski piramidni sistem JSKD (območni, regijski, državni) na različnih umetnostnih področjih zagotavlja kakovostno ljubiteljsko produkcijo, ki se lahko suvereno vključi v dogodke kulturnega turizma in prispeva tudi k krepitvi samozavesti o visoki ravni izvedbe ljubljanske ljubiteljske produkcije. OI JSKD Ljubljana bo v okviru Strateškega načrta JSKD 2023-2023 sledila načrtovanim ciljem. Z dodatno medijsko prepoznavnostjo preko sodobnih medijskih omrežij bo utrdila aktivno navzočnost in prisotnost na področju kulturnega turizma v Ljubljani. Kontinuirano bo zagotavljala široko dostopnost programskih vsebin, z možnostjo aktivne participacije zainteresiranega posameznika v polje ljubiteljske kulture. JSKD je organizacijski, strokovni in finančni servis izvajalcev, nosilcev prepoznavnih programov in žlahtne kulturne tradicije, ki je osnova za večjo prepoznavnost.

## 14. Varstvo kulturne dediščine

Kulturna dediščina so dobrine, podedovane iz preteklosti, ki jih opredeljujemo kot odsev in izraz vrednot, identitet, etnične pripadnosti, verskih in drugih prepričanj, znanj in tradicij. Vključuje vidike okolja, ki izhajajo iz medsebojnega vplivanja med ljudmi in prostorom skozi čas.

Kulturna dediščina se deli na materialno, premično in nepremično, ter nesnovno dediščino. Zakon o varstvu kulturne dediščine (Uradni list RS, št. 16/08, 123/08, 8/11 – ORZVKD39, 90/12, 111/13, 32/16 in 21/18 – ZNOrg; v nadaljnjem besedilu: ZVKD-1) določa načine varstva kulturne dediščine ter pristojnosti pri njenem varstvu z namenom, da se omogoči celostno ohranjanje dediščine.

Javna korist varstva dediščine obsega:

- identificiranje dediščine, njenih vrednot in vrednosti, njeno dokumentiranje, preučevanje in interpretiranje,
- ohranitev dediščine in preprečevanje škodljivih vplivov nanjo,
- omogočanje dostopa do dediščine ali do informacij o njej vsakomur, še posebej mladim, starejšim in invalidom,
- predstavljanje dediščine javnosti in razvijanje zavesti o njenih vrednotah,
- vključevanje vedenja o dediščini v vzgojo, izobraževanje in usposabljanje,
- celostno ohranjanje dediščine,
- spodbujanje kulturne raznolikosti s spoštovanjem različnosti dediščine in njenih interpretacij,
- sodelovanje javnosti v zadevah varstva.

MOL uresničuje javno korist varstva tako, da organizira in podpira dejavnosti in ravnanja iz prejšnjega odstavka in izvaja ukrepe na podlagi ZVKD-1.

V skladu z 21. členom Zakona o lokalni samoupravi (Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUJFO, 11/18 – ZSPDLS-1, 30/18 in 61/20 – ZIUZEOP-A) sodi varstvo kulturne dediščine med naloge MOL; varstvo zajema upravljanje s premoženjem in skrb za kulturno dediščino na svojem območju v skladu z zakonodajo.

Pri izvajanju nalog varstva kulturne dediščine MOL sodeluje z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije, Območne enote Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: ZVKDS, OE Ljubljana), ki je strokovno pristojen na območju MOL. Na območju MOL je razglašeni 487 enot kulturne dediščine, ki imajo status kulturnega spomenika lokalnega ali državnega pomena.

Za MOL je izjemnega pomena Plečnikova dediščina, ki ima status kulturnega spomenika državnega pomena (Odlok o razglasitvi del arhitekta Jožeta Plečnika v Ljubljani za kulturne spomenike državnega pomena (Uradni list RS, št. 51/09, 88/14, 19/16, 76/17 in 17/18). S tem aktom je zaščiten 111 enot kulturne dediščine, od tega 30 objektov, 22 javnih spomenikov in 42 grobov.

Varstvo premične dediščine v MOL je zagotovljeno prek javnih zavodov MGML, MGLC in Lutkovnega muzeja, ki deluje kot enota v okviru javnega zavoda LGL.

Varstvo arhivskega gradiva, ki nastaja pri delovanju MOL se zagotavlja s stalnim sodelovanjem z Zgodovinskim arhivom Ljubljana, pa tudi z Arhivom Republike Slovenije.

### **1. cilj: Nadgradnja upravljanja z arheološko dediščino na širšem območju MOL.**

#### **Ukrep 1: Vzpostavitev arheološkega centra v okviru MGML.**

Vzpostavitev centra za obdelavo arheološkega gradiva MGML, ki bo izvedena v skladu s Pravilnikom o arheoloških raziskavah (Uradni list RS, št. 3/13), bo omogočila osnovno poterensko obdelavo arhivov arheoloških najdišč (gradiva in spremljajoče dokumentacije) ter hrambo gradiva in dokumentacije. Center oziroma na novo pridobljeni procesno-depojski prostori bodo omogočili organizacijske, kadrovske in stroškovno optimizirane izvedbe tekočih po-terenskih postopkov ter obdelave arhivov najdišč in sodelovanje s službami in institucijami na ravni MOL. Center bo oblikovan na podlagi koncepta odprtega depoja s prostori za študijsko obdelavo in se bo nahajal v nekdanjem hangarju na Letališki cesti.

**Čas izvedbe:** 2020-2021.

#### **Pričakovani učinki:**

- poterensko obdelani arhivi arheoloških najdišč,
- urejena hramba gradiva in dokumentacije v skladu z muzeološkimi standardi,
- nadzor stanja gradiva in dokumentacije v skladu z muzeološkimi standardi,
- popularizacija in ozaveščanje širše javnosti o arheološki dediščini Ljubljane.

#### **Kazalniki:**

- število obdelane dokumentacije prostorskih izmer, vizualno-grafične in pisne dokumentacije,
- število vizualno-grafičnega dokumentiranja najdb,
- število konserviranih-restavriranih najdb,
- število izvedenih analiz osteoloških, paleobotaničnih in geoloških ostankov,
- število izdelanih strokovnih poročil/študij.

**Pojasnilo:** V skladu z Zakonom o varstvu kulturne dediščine pristojni muzej na podlagi stvarne in območne pristojnosti hrani arhiv arheološkega najdišča, ki je rezultat raziskave posameznega arheološkega najdišča skupaj z vsemi arheološkimi najdbami, vzorci in celotno dokumentacijo, ki spremlja arheološko raziskavo in poizkopavalno oziroma poterensko obdelavo in mora biti trajno hranjena kot zbirka tako, da je omogočen dostop strokovni in širši javnosti.

Arheološki center za obdelavo gradiva MGML, ki se financira s sredstvi iz arheoloških raziskav, je trenutno lociran v najetih prostorih, ki ne nudijo optimalne obdelave gradiv. Za potrebe nemotenega delovanja potrebuje skupaj cca 1.250 m<sup>2</sup> "operativno-depojske površine" in dvorišče. Glede na izdana kulturnovarstvena soglasja Ministrstva za kulturo od leta 2001 do leta 2018, naj bi v trajno hrambo prejeli še okoli 1.432 arhivov najdišč izvedenih arheoloških raziskav drugih izvajalcev (gradivo in dokumentacijo). Manipulacija s tako velikimi količinami gradiva, ki prihaja v obdelavo iz arheoloških (tekočih in zaključenih) raziskav ter njihova muzealizacija potrebuje večjo delovno površino, zato je predvidena nova lokacija delovanja centra v primernih prostorih nekdanjega hangarja na Letališki cesti.

**Ukrep 2:** Presentacija Severnih emonskih vrat z vzpostavitvijo izobraževalne točke za obdobje Emone.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** S predlaganim ukrepom bomo poskrbeli za obnovo prezentiranih Severnih emonskih vrat, saj je prišlo v procesu izgradnje stanovanjskega objekta v neposredni bližini do nekaterih poškodb. Hkrati bomo v sodelovanju s Slovenskim arheološkim društvom poskrbeli za informacijsko točko in izobraževalni program o rimski Emoni, s čimer bomo pripomogli k ozaveščanju in popularizaciji arheološke dediščine Ljubljane. Dediščini Emone, prezentirane na območju Kongresnega trga, bomo zagotovili javno funkcijo in jo ponovno vključili v življenje mesta, jo naredili zoper opazno in lažje dostopno – prezentacija je namreč samo začetna faza v okviru predstavitve spomenika, oživitev predstavljajo vsi nadaljnji procesi, s katerimi bomo poleg turistov dosegli predvsem lokalno prebivalstvo.

**Kazalniki:**

- kakovost prezentirane dediščine,
- število obiskovalcev Severnih emonskih vrat,
- število izvedenih dogodkov in izobraževalnih delavnic.

**Pojasnilo:** Vloga dediščine postaja v zadnjih desetletjih vedno bolj pomembna, predvsem v mednarodnem okolju, saj s procesom pretirane globalizacije narašča pomen lokalnih identitet. Dediščina rimske Emone je del zgodovine in identitete Ljubljančanov, o kateri pa je potrebno z javnostjo komunicirati in jo ozavestiti. Danes se prezentirani ostanki Emone večinoma nahajajo na območju znotraj nekdanjega mestnega obzidja. Severna emonska vrata se nahajajo v jugozahodnem kotu današnjega Kongresnega trga, na vhodu v Chopinov prehod.

**Ukrep 3:** Vzpostavitev kulturne poti z informacijskimi točkami o urbanem razvoju mesta Ljubljane.

V sklopu »Kulturne poti z informacijskimi točkami o urbanem razvoju mesta Ljubljane« je Emona (iEmona) že prezentirana, predvidevamo pa še nadgradnjo prezentacije srednjeveške Ljubljane na Krekovem trgu (ostaline v tlaku na območju stare Ljubljane - Mačkova ulica, Vicedomska vrata – so že prezentirana) ter vzpostavitev informacijske točke na Špici s prezentacijo prazgodovinske dediščine v Ljubljani, predstavitve poselitve Ljubljane in Ljubljanskega barja, kot kulturne dediščine, vpisane na Unescov seznam. Kulturna pot se bo zaključila z informacijsko točko na Livadi, kjer bo prezentiran pomen Ljubljane, kot plovne poti od prazgodovine do danes.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** predlagani ukrep bo osnova za strateško upravljanje arheološke dediščine v mestu in bo omogočal trajnostni razvoj mestnega središča. Z vzpostavitvijo vsebin bodo dani pogoji za ohranjanje in boljše varovanje kulturne dediščine v mestu, hkrati pa bodo na voljo številni vzgojni in izobraževalni potenciali dediščine ter obogatena turistična ponudba glavnega mesta in države Slovenije. Kulturna pot bo vzpostavljena preko oblikovno poenotenih informacijskih točk na širšem mestnem območju, in se zaključila na Livadi, kjer bodo kulturne vsebine nadgradile predviden program vodnih športov na tem območju.

**Kazalniki:**

- kakovost prezentacije dediščine,
- število novih produktov kulturnega turizma,

- število pedagoških in andragoških programov.

**Pojasnilo:** Območje današnje Ljubljane je bilo poseljeno že od prazgodovine dalje, o čemer pričajo arheološke najdbe na različnih mestih po Ljubljani. Kulturna pot oziroma informacijska mreža z uporabo najnovejših načinov interpretacije dediščine (informacijske table in situ, multimediji, spletna stran, virtualne rekonstrukcije ...) bo vzpostavljena s ciljem meščanom in obiskovalcem približati bogato arheološko dediščino Ljubljane. Vsebine bodo zasnovane tako, da bodo aktivno vključevale lokalno prebivalstvo, krepile identiteto prebivalcev mesta ter ustvarjale povezavo med življenjem v prostoru v preteklosti in sedanjosti. Hkrati pa bo potrebno dediščino obogatiti s primernimi pedagoškimi programi in programi za animacijo širše javnosti.

## **2. cilj: Povečati stopnjo varovanja dediščine in izboljšati njeno upravljanje.**

Cilj se nanaša na obnovo in revitalizacijo kulturne dediščine z novimi vsebinami, ki so pomembne za razvoj kulturne dejavnosti MOL.

### **Mednarodni grafični likovni center (Grad Tivoli)**

Grad Tivoli je najstarejši objekt na območju današnjega Tivolskega parka in ima bogato zgodovino, ki sega vse do 13. stoletja. Gre za nekdanji primestni dvorec, ki je skozi stoletja postal del mestnega parka, danes pa je del samega središča mesta. Arhitektura zunanjsčine gradu kaže čas 19. stoletja, v notranjsčini so vidne sestavine iz baročnega časa, ki se spajajo s sestavinami in arhitekturno členitvijo 19. stoletja. Visokega estetskega pomena je ohranjeno zgodovinsko stavbno pohištvo.

S postopno obnovo Gradu Tivoli bi objekt, v katerem deluje MGLC, postal dostopen, prijazen, sodoben, mednarodno relevanten muzej grafične umetnosti sedanjosti in prihodnosti ter živahen kulturno-izobraževalni center. Prenova bo izboljšala prepoznavnost muzeja in posodobila njegovo delovanje.

**Pričakovani učinki:** S predlaganimi ukrepi se bo zaradi novih površin v mansardi povečala uporabna površina objekta na 1.990 m<sup>2</sup>. MGLC bo pridobil večje razstavne prostore, kar bo omogočilo postavitve stalne razstave. Z umestitvijo dvigala se bo bistvo povečala tudi dostopnost za obiskovalce.

#### **Ukrepi:**

1. zagotovitev dostopnosti gibalno oviranih,
2. prenova sanitarij, sanacija vlage v kleti, prezračevanje v 2. nadstropju in mansardi,
3. vzpostavitev pisarn.

**Čas izvedbe:** 2020-2022.

### **Ljubljanski grad**

Na lokaciji Ljubljanskega gradu so nedokončani še naslednji projekti: parkirna hiša, druga kabina tirne vzpenjače z izogibalnim tirom ali tunel in dvigalo na dvorišče, sanacija vstopnega mosta, Kazemate, dvigalo na razgledni stolp, srednjeveško obrambno obzidje, cisterna.

V tem strateškem obdobju so prioritetni naslednji projekti:

#### **Ukrep 1: Dokončna ureditev Bastije.**

Izdelana je idejna zasnova v sodelovanju z MGML-jem in Ljubljanskim gradom. V prvi fazi se izvajajo arheološke raziskave, za nadaljevanje je predvidena izdelava DIIP, pridobitev gradbenega dovoljenja (v nadaljnjem besedilu: PGD) in projektna dokumentacija za izvedbo gradnje (v nadaljnjem

besedilu: PZI). Pred izkopavanji bomo zagotovili statično sanacijo zidanih struktur. V izredno slabem stanju so zidovi vhodnega stolpa (Stolp piskačev), zato bomo naročili konservatorski načrt za ogrožene ostanke zidnih struktur ter nato čim prej izvedli nujna konservatorska dela.

**Ukrep 2:** Projekt Ljubljanski grad za vse.

Izvedba projekta obsega ureditev prehoda iz trakta G v Galerijo S, ki bo omogočil gibalno oviranim dostop do Galerije in Grajskega gledališča (izdelava PZI, DIIP, IP).

**Ukrep 3:** Šance - širitev dejavnosti Javnega zavoda Ljubljanski grad na celoten kompleks grajskega griča.

Gre za prezentacijo Plečnikove dediščine, ki povezuje Ljubljanski grad z nekdanjim gradom Padav, odstranitev antene, izvedbo amfiteatra na prostem (načrtovan že leta 1968 z natečajem sedanjega projektivnega biroja Ambient d.o.o.), ureditev sprehajališča, otroških igral in prostora za dodatna druženja.

**Ukrep 4:** Obnova Stolbe z namenom pridobitve dodatnih upravnih prostorov za Javni zavod Ljubljanski grad, ki jih v spomeniško varovanem kompleksu ne moremo pridobiti.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Z izvedenimi projekti obnove bo Ljubljanski grad kot najbolj obiskana turistična točka Slovenije, dobila dodatne površine za prezentacijo vsebin za obiskovalce, nove prostore za delo sodelavcev javnega zavoda. Izboljšana bo dostopnost za gibalno ovirane osebe.

### **Križanke**

Križanke imajo status kulturnega spomenika državnega pomena (Odlok o razglasitvi Samostana Križanke v Ljubljani za kulturni spomenik državnega pomena; Uradni list RS, št. 58/16). Pred izdelavo dokumentacije za obnovo je potrebno izdelati konservatorski načrt obnove.

Objekt Križanke je potreben celovite obnove. MOL je delna lastnica celotnega kompleksa, zato bo pri pripravi celovitega konservatorskega načrta sodelovala z drugimi lastniki. Ker so Križanke (Križevniška cerkev) še vedno v postopku denacionalizacije, je v tem strateškem obdobju predvidena izdelava konservatorskega načrta.

### **Ukrepi:**

1. izvedba nove strehe nad poletnim gledališčem,
2. izdelava konservatorskega načrta,
3. izdelava investicijske dokumentacije,
4. projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja in projekt za izvedbo obnove Križank.

### **Čas izvedbe:**

- 2020-2021 (projekt in izvedba nove strehe nad avditorijem poletnega gledališča, nakup tehnične opreme za poletno gledališče),
- 2020-2021 (izdelava konservatorskega načrta),
- 2022-2023 (izdelava investicijske dokumentacije, projekta za pridobitev gradbenega dovoljenja ter projekta za izvedbo obnove Križank).

**Pričakovani učinki:** Ker je kompleks Križank izjemno zahteven objekt za obnovo, bomo s strokovnim pristopom, ki pomeni pridobitev vse potrebne dokumentacije od posnetka obstoječega

stanja in izdelave konservatorskega načrta do izdelave investicijske dokumentacije zagotovili tudi kvaliteten in strokoven pristop pri obnovi.

### **Mestna galerija Ljubljana**

**Ukrep:** Obnova Mestne galerije Ljubljana z namenom vzpostavitve sodobnih predstavitvenih prostorov za izvedbo projektov s področja vizualnih umetnosti.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Predlagani ukrep bo zagotovil izboljšanje pogojev za izvedbo projektov in razstav s področja vizualnih umetnosti, saj lokacija galerije v središču starega mestnega jedra predstavlja temeljno infrastrukturo za izvedbo takšnih projektov. Vizija Mestne galerije Ljubljana je usmerjena predvsem v predstavitev domače in tuje produkcije, ki je druge podobne inštitucije v Ljubljani ne pokrivajo, predvsem s področja slikarstva in male plastike ter ostalih zvrsti, ki so v našem prostoru zapostavljene. Osredotočenost bo posvečena predstavitvi opusov posameznih umetnikov in umetniških smeri iz preteklosti ter tekoče produkcije. Program Mestne galerije Ljubljana bo komplementarno dopolnjeval program Cukrarna in bo lahko predstavljal tudi predstavitev projektov iz bogatih likovnih zbirk MGML.

#### **Kazalniki:**

- število izvedenih razstav in dogodkov,
- število vodstev po razstavah,
- število obiskovalcev.

**Pojasnilo:** Stavba Mestne galerije Ljubljana je doživela svoje zadnje prenovitvene posege v šestdesetih letih prejšnjega stoletja in nujno potrebuje osnovno infrastrukturno osvežitev. Objekt prav tako potrebuje dvigalo za obisk ljudi s posebnimi potrebami, prenovo stavbne opreme (oken, vrat) ter ustrezno prenovo elektrifikacije objekta in varnostnih mehanizmov. Zaradi zastarele tehnične infrastrukture je prirejanje razstav močno oteženo.

### **Galerija Cukrarna**

Ljubljana kot pomemben center za vizualno umetnost nima na razpolago ustreznega razstavišča, ki bi bil primerljiv z drugimi umetniškimi centri v Evropi za izvedbo večjih in zahtevnih razstav. Prav potreba po večjih razstavnih projektih, ki jih Ljubljana ne nudi v zadostni meri, je ena izmed glavnih prioritet razvoja kulture v Ljubljani. Mesto bo pridobilo razstavišče, ki bo omogočilo predstavitev umetnostnih razstav in projektov sodobnih likovnih smeri oziroma specifičnih pomembnih avtorjev in avtoric.

Vsebina novih programov v Galeriji Cukrarna se bo osredotočala na vsa področja sodobne umetnosti, pripravo večjih razstav ter na koprodukcije z mednarodnimi institucijami.

Glavna značilnost programskih izhodišč bo zato izvedba razstav, ki jih zaradi svojega obsega in kompleksnosti ter zahtevnosti ni bilo mogoče izvesti v razstaviščih, ki so v Ljubljani trenutno na voljo. Prostori bodo zato zagotavljali visoke razstavne standarde, ki omogočajo pridobitev zahtevnih razstavnih projektov. Glavni poudarki programa bodo ob domači publiko, nagovarjali tudi obiskovalce, ki bodo v Ljubljano prihajali prav zaradi razstav, ki jih bo mogoče videti v novi Galeriji Cukrarna.

Gradbena dela so v teku in potekajo nemoteno. Datum odprtja je predviden v prvi polovici leta 2021.

**Čas izvedbe:** 2020-2021.

**Pričakovani učinki:** Galerija Cukrarna bo zapolnila vrzel, ki je nastala odsotnosti večjih razstavnih projektov v MOL, zaradi neustreznih prostorskih in infrastrukturnih kapacitet. Na ta način bo zavod MGML pridobil ustrezno galerijsko infrastrukturo ter referenčni prostor, ki bo MOL umestil na mednarodni zemljevid sodobne produkcije na področju vizualnih umetnosti. Z galerijo Cukrarna se bo dodatno izboljšala ponudba, ki bo zanimiva za domačo in tujo publiko, kar bo dodatno oplemenitilo kulturni turizem glavnega mesta.

### **Vila Zlatica**

Na objektu Vila Zlatica, domovanju legendarnega ljubljanskega župana Ivana Hribarja, so se dela celovite prenove pričela v letu 2019. Prenova pomeni pomemben infrastrukturni projekt, ki bo obenem poklon enemu najbolj pomembnih županov mesta Ljubljane.

**Ukrep:** vzpostavitev muzejske predstavitve, posvečene delu župana Ivana Hribarja.

V hiši bo poleg zbirke originalnega pohištva postavljena tudi stalna razstava z zgodbo o Ivanu Hribarju in času, v katerem je soustvarjal podobo našega glavnega mesta. Ker je bil župan Ivan Hribar velik zagovornik panslavizma, začetnik slovanske knjižnice, prejemnik večjega števila odlikovanj s strani slovanskih držav, veleposlanik Kraljevine Jugoslavije na Češkoslovaškem, bo v hiši Vile Zlatica svoj domicil pridobil Forum slovanskih kultur, ki danes neguje to pomembno tradicijo. S tem bo hiša postala živa ustanova, ki bo svojo bogato tradicijo oplemenitila s sodobnim poslanstvom zблиževanja slovanskih kultur, narodov in držav.

**Čas izvedbe:** 2020-2021.

**Pričakovani učinki:** S predlaganim ukrepom bomo meščanom in meščankam Ljubljane in drugim obiskovalcem približali prelomne čase v razvoju mesta v prvi polovici 20. stoletja in poskrbeli za popularizacijo meščanske dediščine in pomen meščanstva. Pri obiskovalcih iz Ljubljane in Slovenije bomo z razstavo spodbudili tudi večanje samozavesti in ponosa na lastno zgodovino. Razstava bo namenjena vsem ciljnim skupinam, od najmlajših, do najstarejših, z njo pa se bo povečala tudi vpetost MGML v socialno dogajanje v mestu.

### **Kazalniki:**

- število obiskovalcev,
- število izvedenih delavnic in dogodkov,
- število vodstev po razstavi.

### **Vodnikova domačija**

Od leta 2015 se v Vodnikovi domačiji izvaja program, ki je posvečen knjigi, branju in pripovedovanju. Je eden od najmočnejših literarnih centrov v Sloveniji, s številnimi prireditvami tekom celega leta. Literarni dogodki, galerijska dejavnost, možnosti uporabe prostora za ustvarjalne aktivnosti, hkrati pa pestra ponudba kakovostnih knjižnih del - vse to je Vodnikovo domačijo preobrazilo v stičišče, kjer se srečujejo ljubitelji branja in kakovostne literature. Ljubljana je leta 2015 postala tudi Unescovo mesto literature. Pisarna tega projekta se nahaja v Vodnikovi domačiji. Objekt se nahaja v programskem upravljanju, tako da je hkrati tudi skrbnik projekta Unescovo mesto literature.



**Ukrep:** Vodnikovo domačijo postopoma prenavljamo od leta 2012 in jo redno opremljamo s sodobno avdiovizualno opremo. Zaradi statičnih razlogov bo v obdobju 2020-2021 izvedena celovita prenova, ki vključuje statično sanacijo vseh treh objektov, izgradnjo požarnih stopnic in dvigala za gibalno ovirane, preuredite podstrehe stavbe Pri kamniti mizi v pisarne, ureditev zunanjskega paviljona za prireditve, ureditev dvorišča in odvoda meteorne vode, ureditev strojnih in elektro inštalacij.

**Čas izvedbe:** 2020-2021.

**Kazalniki:**

- število obiskovalcev,
- število izvedenih prireditev, delavnic in dogodkov,
- število vodstev po Vodnikovi domačiji.

**Pričakovani učinki:** S predlaganim ukrepom bomo meščanom in meščankam Ljubljane, literarnim ustvarjalcem in z literaturo povezanimi dejavnostim ponudili kakovosten, večnamenski prostor za srečevanja, izobraževanja in delo.

### Center kulture Španski borci

Center kulture Španski borci (v nadaljnjem besedilu: CK Španski borci) v Mostah je objekt zgrajen leta 1980 in je od leta 2009 namenjen vsem plesnim zvrstem, predvsem sodobnemu plesu. Programskemu upravitelju Mestna občina Ljubljana zagotavlja sredstva za stalno plesno skupino in splošno delovanje. Program se izvaja v smeri oblikovanja odprte in dinamične kulturne institucije, ki nadomešča manjkajočo javno institucijo za sodobni ples ter si prizadeva predstaviti vrhunsko slovensko in mednarodno produkcijo s tega področja. Delovanje tovrstne institucije obenem presega zgolj vrhunsko umetniško ustvarjanje, kajti programski upravitelj Zavod EN-KNAP zagotavlja pogoje za izvedbo partnerskih programov na različnih umetnostnih področjih, in sicer v sodelovanju s kulturnimi organizacijami in posamezniki, ki nimajo lastnih odrov. Poleg tega v sodelovanju z lokalno skupnostjo in lokalnimi pobudami sooblikuje nov (kulturni) habitat - »Kulturno četr Moste«.

**Ukrep:** do sedaj je v celoti prenovljena klet, prezračevanje, vse sanitarije, stavbno pohištvo, streha in oder. V letu 2020 bomo prenovili fasado, v letu 2021 pa avditorij, kar bo zadnje večje investicijsko vzdrževanje za obdobje prihodnjih let.

**Čas izvedbe:** 2020-2021.

**Kazalniki:**

- število obiskovalcev,
- število izvedenih plesnih prireditev in drugih dogodkov,
- število gostovanj profesionalnega ansambla sodobnega plesa po Sloveniji in v tujini.

**Pričakovani učinki:** S predlaganim ukrepom bomo plesnim kolektivom, ustvarjalcem na področju plesnih umetnosti in obiskovalcem ponudili kakovosten in varen prostor za plesne predstave, vaje in skupnostna srečevanja.

### Vzdrževanje javnih spomenikov in spominskih obeležij

Varstvo in vzdrževanje javnih spomenikov v MOL obsega zagotavljanje njenega celostnega ohranjanja v skladu z Zakonom o varstvu kulturne dediščine. Na območju MOL se nahaja preko 290 javnih spomenikov, obeležij in spominskih plošč, od česar jih je preko 140 v lasti MOL. Letno

zagotavljamo sredstva za obnovo, vzdrževanje, čiščenje ipd. dobro četrtino vseh spomenikov obeležij v lasti MOL.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Kazalnik:** število vzdrževanih spomenikov/obeležij.

**Pričakovani učinki:** redno vzdrževanje zagotavlja ohranjanje spomenikov/obeležij.

### **Vzpodbijanje, ohranjanje in prezentacija starih obrti**

Pomemben del kulturne dediščine in identitete, tako lokalne kot nacionalne, predstavljajo stari poklici in tradicionalne obrti, zato je opazen trend oživljanja izumirajočih poklicev. Oživljanje starih obrti je pomembno tudi iz vidika kulturnega turizma, hkrati pa predstavlja dragocen uvid v življenje v Ljubljani skozi čas. Osvetlitev ljubljanskih obrtnikov bo bistveno prispevala k ozaveščanju lokalnega prebivalstva o pomenu ohranjanja kulturne in obrtne dediščine, nosi pa tudi širši potencial vključevanja mladih v nadaljevanje starih obrti in njeno prezentacijo ter tudi razvoj turistične ponudbe.

#### **Ukrepi:**

1. izdelava študije o prisotnosti in dejavnosti poklicev v Ljubljani od srednjega veka do danes,
2. povezave z javnim zavodom Turizem Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: Turizem Ljubljana), Slovenskim etnografskim muzejem in MGML za vzpostavitev turističnega produkta na temo starih obrti v Ljubljani,
3. promocija starih obrti kot turističnega produkta,
4. vzpostavitev delavnice za ročno izdelavo papirja v okviru EU projekta APPLAUSE.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

#### **Pričakovana učinka:**

- ozaveščanje javnosti o starih obrteh,
- ohranjanje in prezentacija starih obrti.

#### **Kazalniki:**

- študije o prisotnosti in dejavnosti poklicev v Ljubljani od srednjega veka do danes,
- vzpostavitev prezentacij obrti in situ skupaj z digitalnimi informacijskimi točkami in kontinuirano predstavljanje obrti z izbranimi muzejskimi predmeti v namenskem prostoru,
- število prezentacij starih obrti,
- promocija starih obrti kot turistični produkt.

### **3. cilj: Povečanje stopnje varovanja Plečnikove dediščine.**

Plečnikov opus v Ljubljani je obsežen in raznovrsten in predstavlja kulturno dediščino izjemne vrednosti, ki je kulturni spomenik državnega pomena. Poleg arhitekturnih dosežkov je arhitekt Jože Plečnik oblikoval številne parke, ulice in druge javne površine, ki značilno zaznamujejo današnjo podobo MOL. MOL mora skladno z zakonskimi obveznostmi zagotoviti javno korist varovanja kulturne dediščine, ki jo uresničuje tudi in predvsem s fizično ohranitvijo dediščine in preprečevanjem škodljivih vplivov nanjo. Poskrbeti je potrebno za usmeritve za ohranjanje in varovanje spomenikov, pri tem pa paziti na uskladitev z mednarodnimi konservatorskimi standardi, ki sledijo ohranjanju materialne substance spomenikov v čim večji meri in s čim manjšimi posegi, s poudarkom na rednih preventivnih in vzdrževalnih posegih.

## **Ukrepi:**

1. Izdelava konservatorskih načrtov
2. Obnova Mahrove hiše in izgradnja garažne hiše pod tržnico
3. Obnova Plečnikovega stadiona za Bežigradom

Z namenom ohraniti ustvarjalno delo arhitekta Jožeta Plečnika kot dragoceno kulturno vrednoto bomo poskrbeli za izdelavo konservatorskih načrtov obnove za Pokopališče Navje in Levstikov trg, s katerimi bodo določene usmeritve za ohranitev in varovanje posameznega spomenika. Kjer je to potrebno, bodo določene tudi sestavine spomenika, ki jih je potrebno ohraniti oziroma obnoviti.

Z obnovo Mahrove hiše in izgradnjo parkirne hiše pod tržnico bo ukinjen motorni promet na tržnici in s tem omogočena kakovostna prezentacija Plečnikovih tržnic in njihovo trajnejše ohranjanje. Za delo na tržnici bodo omogočeni boljši pogoji, obiskovalcem lažji dostop do tržnice, stanovalcem območja za pešce pa možnost parkiranja. V delu prenovljene Mahrove hiše bodo novi prostori za pokrito tržnico, obiskovalcem pa bo namenjeno tudi novo muzejsko središče s prikazom arheologije srednjeveške Ljubljane.

Po strokovnih načelih in zakonskih predpisih si bomo z vsemi deležniki prizadevali za obnovo Plečnikovega stadiona za Bežigradom, da bi ta lahko ponovno prevzel svojo nekdanjo funkcijo.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** predlagani ukrepi so osnova za zmanjšanje grožnje nevarnosti uničenja Plečnikove dediščine. Konservatorski načrti bodo podlaga za sistematičen pristop k obnavljanju in vzdrževanju dediščine, skladno z zakonom. Ljubljana bo posledično kulturna prestolnica z visoko stopnjo varovanja kulturne dediščine in urejeno zunanjo podobo.

## **Avditorij Tivoli**

Arhitekt Jože Plečnik je leta 1933 v osi sprehajališča po grških vzorih uredil tudi poletno gledališče z avditorijem. Od konca druge svetovne vojne pa vse do sredine šestdesetih let je na tem prostoru deloval poletni kino, ki so ga nato odstranili in zatravili. V luči ohranjanja Plečnikove ideje in zaokrožitve kulturnega programa v parku Tivoli skupaj z MGLC in Švicarijo smo na lokaciji nekdanjega avditorija obudili prostor za poletne kulturne prireditve na prostem.

**Ukrep:** Vzdrževanje parkovne površine Avditorija.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** promocija Ljubljane z učinkovitejšim razvojem kulturnega turizma ter povezovanjem kulturnih dobrin z naravnim okoljem parka Tivoli. Izvedba kulturnih dogodkov v poletnih mesecih v Avditoriju Tivoli bo preusmerila občinstvo in tudi turiste iz centra Ljubljane, kar bo posledično razbremenilo središče mesta.

## **4. cilj: Unescova dediščina v Ljubljani.**

V Ljubljani bo poleg Ljubljanskega barja, ki je bilo že vpisano na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine, do konca leta 2020 na ta seznam predvidoma vpisana tudi arhitekturna dediščina Jožeta Plečnika. Nominacijo vpisa koordinira Ministrstvo za kulturo, vključenih je več deležnikov, ki so lastniki oziroma upravljalci Plečnikove dediščine. Za vso vpisano dediščino bo potrebno izdelati celosten sistem upravljanja, označevanja in informiranja. V ta namen bo MOL uredila informacijsko točko v sklopu obstoječih informacijskih centrov (Turistično informacijski center Ljubljana ali

Slovenski turistični informacijski center), ali v sklopu novega enotnega informacijskega centra na Adamič – Lundrovem nabrežju.

Unescova svetovna dediščina ima veliko prepoznavno vlogo, pomembno vpliva tudi na kulturni turizem. Namen prezentacije kulturne dediščine Ljubljanskega barja je omogočiti bolj kakovostno turistično ponudbo, tudi izven strogega mestnega jedra, doseči večje povezovanje lokalnega prebivalstva in učinkovitejšo promocijo kulturne dediščine čim širši javnosti. Posebno poglavje pa namenjamo tudi promociji Plečnikove arhitekturne dediščine.

### **Plečnikova arhitekturna dediščina – celostna valorizacija, popularizacija in upravljanje**

**Ukrep:** Nominacija arhitekturne dediščine Jožeta Plečnika v Ljubljani na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine.

**Čas izvedbe:** 2020-2021.

**Pričakovani učinki:** Povečanje vidnosti arhitekturne dediščine Jožeta Plečnika v mednarodnem prostoru in s tem vpliv na kulturni turizem ter prispevek k ozaveščenju in promociji kulturne dediščine. Dodana vrednost vpisa na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine je umeščanje slovenske kulturne dediščine v svetovno družino najbolj izjemnih spomenikov in spomeniških območij, katerih ohranitev je izjemnega pomena za celotno mednarodno skupnost in presega lokalni ter nacionalni pomen.

#### **Kazalniki:**

- vpis arhitekturne dediščine Jožeta Plečnika na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine,
- število turističnih obiskov Plečnikove dediščine,
- število strokovnih srečanj, raziskav in razstav na temo Plečnikovega dela v tujini.

**Pojasnilo:** V teku je priprava nominacije »Brezčasna humanistična arhitektura Jožeta Plečnika v Ljubljani« za Unescov seznam svetovne kulturne dediščine. Nominacijo koordinira Ministrstvo za kulturo z več deležniki, ki so ali lastniki ali upravljavci Plečnikove dediščine ter s strokovnimi organizacijami (ZVKDS, MGML, Muzej za arhitekturo in oblikovanje). V okviru tega se MOL zavezuje sodelovati pri nominaciji, upravljanju in varovanju izjemne univerzalne vrednosti nominiranih nepremičnin, ki jih ima v lasti. MOL v okviru svojih in z upravljavskim načrtom dodeljenih pristojnosti zagotavlja potrebna finančna sredstva v sorazmerju s svojimi zmožnostmi in ravna kot dober gospodar kulturne dediščine. Nominirane enote, katerih lastnica/upraviteljica je MOL, so:

- Ljubljana - Regulirana struga Ljubljanice (EŠD 386), vključuje samostojne enote: Ljubljana – Tromostovje (EŠD 398), Ljubljana – Čevljarški most (EŠD 5642), Ljubljana – Trnovski pristan (EŠD 22826),
- Ljubljana - Trg francoske revolucije in Vegova ulica (EŠD 5635),
- Trnovski most (EŠD 5648),
- Kongresni trg in park Zvezda (EŠD 368),
- Rimski zid na Mirju (EŠD 22658).
- Plečnikove tržnice (EŠD 8822)
- Plečnikove Žale, Vrt vseh svetih (EŠD 14625).

### **Arheološka in etnološka dediščina Ljubljane**

**Ukrep 1:** Vstopna točka za Ljubljansko barje – izleti peš ali s kolesi.

Južno od izvoza AC-Center (Mestni park Rakova Jelša) bomo vzpostavili vstopno točko za Ljubljansko barje, ki bo vezni člen med mestom ter kulturno dediščino in naravo Krajinskega parka barje. S tem bo omogočena združitev kulturne ponudbe mesta s specifično krajino barja. Lokacija info točke Centra Barje bo omogočila dobro dostopnost za vse obiskovalce. Info točko bomo združili s ponudbo ogledov in izletov na Ljubljansko barje peš ali s kolesi.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pojasnilo:** Ljubljansko barje poleg svojih naravnih danosti predstavlja tudi zibelko kulturne dediščine Ljubljanske kotline. Prazgodovinska kolišča so vpisana na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine. S tem jim je po najstrožjih mednarodnih standardnih priznana izjemna univerzalna vrednost, prispevek k poznavanju prazgodovinskih koliščarskih civilizacij, ki so se raztezale v zaokroženem geografskem območju več kot 4500 let.

Kot spomenik državnega pomena je razglašena tudi struga reke Ljubljanice predvsem zaradi izjemnih najdb iz različnih arheoloških obdobij od prazgodovine do novega veka, še posebej pa iz rimskega obdobja. Posebno vrednost predstavlja etnološka dediščina Ljubljanskega barja, ki ji želimo v prihodnje posvetiti več pozornosti. Strategija razvoja kulturne dediščine in njene prezentacije na Ljubljanskem barju se dopolnjuje s predvidenimi programi prezentacije kulturne dediščine sosednjih občin ter s Strategijo trajnostnega razvoja in trženja Krajinskega parka Ljubljansko barje kot turistične destinacije.

**Ukrep 2:** Info točka Plečnikove cerkve sv. Mihaela in razstava etnološke dediščine Ljubljanskega barja v Črni vasi.

**Čas izvedbe:** 2020-2022.

**Pričakovani učinki:** S postavitvijo razstave o etnološki dediščini Ljubljanskega barja v stari šoli v Črni vasi (Center Barje) bomo spodbudili lokalno prebivalstvo k tesnejšemu povezovanju, obenem pa bomo odstrli nova vedenja o zgodovini tega področja. Vzpostavitev nove kulturne točke na obrobju mesta bo pomembno vplivala na razpršitev kulturne ponudbe na širše območje mesta ter preusmeritev obiskovalcev Ljubljane izven strogega mestnega jedra.

**Kazalniki:**

- število obiskovalcev razstave etnološke dediščine Ljubljanskega barja,
- število obiskovalcev cerkve sv. Mihaela,
- število spremljevalnih dogodkov razstave,
- število organiziranih vodstev po razstavi.

**Pojasnilo:** Ljubljansko barje je bilo do kolonizacije leta 1830 skoraj nenaseljeno. Šele konec 19. stoletja lahko govorimo o večjem poseljevanju in zidanju hiš na kolih. Iznajdljivost ljudi in življenje v okolju močvirnatih področij in pogostih poplav je prispevala k zelo samosvoji etnološki dediščini tega območja. S postavitvijo razstave o etnološki dediščini Ljubljanskega barja v stari šoli v Črni vasi (Center Barje) bomo spodbudili lokalno prebivalstvo k tesnejšemu povezovanju, obenem pa bomo odstrli nova vedenja o zgodovini tega področja. Razstava pomeni tudi pomembno turistično dopolnitev, saj je v neposredni bližini Plečnikove cerkve sv. Mihaela in bosta tako skupaj tvorili dragoceno kulturno točko s področja dediščine na obrobju mesta.

## **5. cilj: Dokumentiranje in vzpostavitev arhiva javnih spomenikov MOL.**

Skrb za ohranjanje javnih spomenikov je ena ključnih nalog MOL na področju kulturne dediščine. Vzpostavitev digitalnega arhiva javnih spomenikov v lasti MOL sledi javnemu interesu varstva kulturne dediščine, in sicer dostopnosti in trajnemu hranjenju digitalnih vsebin kulturne dediščine. S pomočjo sodobnih tehnologij lahko ohranjamo, 3D arhiviramo in digitaliziramo spomenike na območju MOL. Poleg 3D digitalizacije za potrebe arhiviranja, je na podlagi pridobljenih podatkov v primeru hujših poškodb na javnih spomenikih mogoče izvesti popravilo oziroma v primeru odtujitve spomenika izdelati kopijo.

**Ukrep:** izvedba 3D skeniranja javnih spomenikov v lasti MOL in vzpostavitev arhiva na podlagi pridobljenih podatkov.

**Čas izvedbe:** 2020 – 2023. V letu 2020 priprava projekta in izvedba pilotnega skeniranja na vzorčnih primerih, v letu 2021 javno naročilo ter v letih 2022 in 2023 izvedba.

**Pričakovana učinka:**

- zagotavljanje kakovosti varstva in ohranjanja kulturne dediščine,
- zmanjšanje tveganja izgube podatkov o javnih spomenikih.

**Kazalnik:** število 3D skeniranih spomenikov.

## **15. Kultura v javnem prostoru**

---

### **Javne skulpture in kultiviranje javnih površin s kakovostnimi umetniškimi posegi**

**Cilj:** Dvig kakovosti javnih skulptur v javnem prostoru.

**Ukrep:** Vsa v javni prostor umeščena dela, ki jih financira MOL, se izvedejo v sodelovanju vseh organov Mestne uprave MOL z Oddelkom za kulturo.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Spodbujanje kakovosti umetniškega ustvarjanja, večanje raznovrstnosti javnih plastik, kultiviranje javnega prostora.

**Kazalniki:**

- število novih javnih skulptur,
- kakovost javnih spomenikov in njihovih umeščenosti v prostor,
- število novih javnih natečajev za spomenike in skulpture v javnem prostoru.

**Pojasnilo:** Kultivirani, estetski, programsko živahni in za prebivalce in obiskovalce privlačni javni prostori so z vidika kakovosti življenja v mestu ključnega pomena in tudi navzven sooblikujejo podobo Ljubljane. Pri tem igra ključno vlogo prav umetnost. V ta namen se bodo na javnih površinah, v parkih in novih naseljih postavljale javne plastike vrhunskih likovnih ustvarjalcev in povezale arhitekturo, krajinsko arhitekturo in likovno umetnost. S povečanjem kakovosti likovne opreme javnega prostora in vključevanjem prebivalcev v njegovo sooblikovanje skrbimo za kultiviranje podobe mesta s kakovostnimi umetniškimi posegi.

## 16. Medpodročno sodelovanje

### 16.1 Kulturno-umetnostna vzgoja

Kulturno-umetnostna vzgoja je področje na presečišču vzgoje in izobraževanja ter kulture in je temeljna pravica posameznika. Skrb za dostopnost kakovostne kulturno-umetnostne vzgoje v otrokovem prostem in šolskem času sodi v javni interes MOL. Področje zajema tako vzgojo in izobraževanje o umetnosti in kulturi, kot izražanje lastne ustvarjalnosti v vseh življenjskih obdobjih in na vseh področjih kulture in umetnosti.

V javnem interesu je skrb za kakovostne kulturno-vzgojne programe in projekte na vseh področjih kulture, omogočanje čim širšega dostopa do teh programov in projektov ter povezovanje med vzgojno-izobraževalnimi, socialnovarstvenimi in kulturnimi ustanovami.

MOL je ustanoviteljica javnega zavoda Pionirski dom – Center za kulturo mladih, katerega osnovno poslanstvo je izvajanje programov kulturno-umetnostne vzgoje. Zavod razvija širok nabor raznolikih programov kulturno umetniške vzgoje za otroke in mlade, s čimer kakovostno zapolnjuje primanjkljaje v formalnejših oblikah izobraževanja ter jih predvsem dopolnjuje z metodami, ki temeljijo na osebnem pristopu, spodbujanju posameznikove ustvarjalnosti in podpora pri iskanju lastnega izraza. Ob temu udeležencem ponuja prostor, kjer lahko raziskujejo, se osebnostno razvijajo, povezujejo z vrstniki in odpirajo v širše okolje. V zadnjih letih zavod krepi interdisciplinarnost znotraj programov, posebno pozornost namenja izobraževanju zaposlenih in strokovnih sodelavcev v vzgojno-izobraževalnih zavodih, v svoje programe vključuje profesionalne umetnike z različnih področij ter se povezuje z ostalimi akterji na tem področju. V okviru festivalov, ki jih izvajajo, nadaljujejo z uspešnim izobraževanjem mentorjev ter na ta način omogočajo dvig kakovosti izvedenih gledaliških produkcij ter likovnih, filmskih in literarnih izdelkov.

V MOL od leta 2009 prirejamo festival kulturno-umetnostne vzgoje Bobri, ki otrokom, staršem, vzgojiteljem in učiteljem omogoča brezplačen ogled kakovostnih gledaliških, filmskih in glasbenih prireditev ter obisk delavnic v knjižnicah, muzejih in galerijah. Bobri so največji festival kulturno-umetnostne vzgoje v državi, v letu 2019 je dogodke v okviru festivala obiskalo preko 15.000 otrok in njihovih spremljevalcev.

Javni zavodi, katerih ustanoviteljica je MOL, in NVO s področja kulture izvajajo prepoznavne in kakovostne programe kulturno-umetnostne vzgoje: Kinobalon, projekt MOL generacije in Kinotrip v Kinodvoru, festivala Lutke in Zlata paličica v LGL, program Muzej v malem MGML, programi in projekti Pionirskega doma - Centra za kulturo mladih, Špil liga v Kinu Šiška, programi MGLC, MKL in programi NVO s področja kulture. Javni zavod Mladi zmaji v četrtih mladinskih centrih izvaja različne kulturne programe, s čimer predvsem mladim z manj priložnostmi in iz socialno šibkejših okolij omogoča stik s profesionalno umetnostjo. Prav tako projekte in programe na področju kulture in kulturno – umetnostne vzgoje pripravljajo v Živalskem vrtu Ljubljana, pogosto v sodelovanju z ostalimi akterji.

**1. cilj: Vzpostaviti dolgoročnejša sodelovanja med javnimi zavodi, katerih ustanoviteljica je MOL, NVO s področja kulture in vzgojno-izobraževalnimi ustanovami.**

#### Ukrepi:

1. Javne zavode spodbuditi, da do leta 2022 oblikujejo strategijo kulturno-umetnostne vzgoje, v katero so vključeni vzgojno-izobraževalni zavodi na območju MOL ter strategijo razvoja programov za družine, ki jih izvajajo strokovno izobraženi kadri,

2. do leta 2021 vzpostaviti sistem gostujočih umetnikov v vzgojno-izobraževalnih zavodih,
3. vzpostaviti kontinuirano usposabljanje koordinatorjev kulturno-umetnostne vzgoje v vzgojno-izobraževalnih zavodih in kulturnih ustanovah po posameznih področjih,
4. v letu 2021 pričeti z mesečnim e-novičnikom o kulturnih dogodkih za otroke (vrtci in OŠ) na območju MOL za koordinatorje kulturno-umetnostne vzgoje,
5. vzpostaviti kontinuirana izobraževanja za starše o pomenu kulturno-umetnostne vzgoje za otroke, ki bi se izvajala v vzgojno-izobraževalnih zavodih.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** S pripravo strategij posameznih zavodov, ki bodo nastajale v sodelovanju z vzgojno-izobraževalnimi zavodi in družinami bo vzpostavljena platforma za premišljeno in dolgoročno načrtovanje programov kulturno – umetnostne vzgoje, kar bo pomembno prispevalo k vzgoji občinstva. Z novičnikom in izobraževanji za koordinatorje kulturno-umetnostne vzgoje bomo dosegli večjo obveščenost ključnih partnerjev pri načrtovanjih in izvedbah programov kulturno-umetnostne vzgoje.

**Kazalniki:**

- število strateških dokumentov na področju kulturno-umetnostne vzgoje,
- število partnerstev med kulturnimi in vzgojno izobraževalnimi ustanovami,
- število gostovanj umetnikov v vzgojno izobraževalnih ustanovah.

**Pojasnilo:** Za uspešno izvajanje programov kulturno umetnostne vzgoje je ključno sodelovanje področja kulture in izobraževanja, saj zajema tako izobraževanje o umetnosti kot izražanje ustvarjalnosti. Kulturno umetnostna vzgoja je vpeta v vsa področja dejavnosti, učne predmete in šolske dejavnosti, njen osnovni cilj pa je v otroku spodbuditi potrebo po lastnem ustvarjanju.

## **2. cilj: Dvigniti delež mladih obiskovalcev kulturnih dogodkov (15-29 let).**

**Ukrep 1:** Javne zavode MOL in NVO spodbuditi k oblikovanju strategije oziroma vsaj enega kontinuiranega programa za mlade in k razvoju projektov, ki bi omogočali večje vključevanje mladih v pripravo, izvedbo in obisk kulturnih prireditev.

**Ukrep 2:** Povečati število abonentov KUL abonmaja za 30%.

Javni zavodi in NVO so na pobudo LGL v letu 2014 pričeli z izvajanjem KUL abonmaja, ki je mestni abonma za mlade od 15. do 25. leta. KUL abonma združuje produkcije različnih ljubljanskih javnih kulturnih zavodov in zajema različne veje umetnosti, od gledališča prek filma do glasbe in vizualnih umetnosti. Namen abonmaja je mladim omogočiti obisk čim bolj raznolike umetniške produkcije po dostopni ceni 25 evrov. V sezoni 2014/15 je imel KUL abonma 198 abonentov, v sezoni 2015/16 214, v sezoni 2016/17 228, v sezoni 2017/18 218, v sezoni 2018/19 232. Z okrepljeno promocijo in iskanjem mladim zanimivih dogodkov ima abonma zagotovo večji doseg.

**Ukrep 3:** Opraviti raziskavo o kulturnih preferencah mladih.

Raziskava bo zajela reprezentativen vzorec mladih, z njo pa bi skušali ugotoviti, na kakšen način se mladi vključujejo v kulturno življenje in kakšne so njihove preference.

Kulturno-umetnostna vzgoja spodbuja in prispeva k razvoju domišljije, kreativnosti, estetskih kompetenc, iniciativnosti, inovativnosti, svobodnega, samostojnega in kritičnega razmišljanja, krepi avtonomijo ter zavest o kulturni identiteti in tako omogoča celosten razvoj posameznika. Je



pomemben dejavnik socialne kohezivnosti med mladimi, zato je ključno, da kulturne ustanove in izvajalci oblikujejo programe in projekte, s katerimi bi dosegli mlade, predvsem pa skušajo mlade pritegniti že k snovanju le-teh. V Ljubljani poteka precej kulturnih programov in projektov, ki so prednostno namenjeni mladim (Kinotrip, festival Itn., KUL abonma, abonma Trasferzala, Šiškafejest ...).

**Pojasnilo:** Kulturno-umetnostna vzgoja spodbuja in prispeva k razvoju domišljije, kreativnosti, estetskih kompetenc, iniciativnosti, inovativnosti, svobodnega, samostojnega in kritičnega razmišljanja, krepi avtonomijo ter zavest o kulturni identiteti in tako omogoča celosten razvoj posameznika. Je pomemben dejavnik socialne kohezivnosti med mladimi, zato je ključno, da kulturne ustanove in izvajalci oblikujejo programe in projekte, s katerimi bi dosegli mlade, predvsem pa skušajo mlade pritegniti že k snovanju le-teh. V Ljubljani poteka precej kulturnih programov in projektov, ki so prednostno namenjeni mladim (Kinotrip, festival Itn., KUL abonma, abonma Trasferzala, Šiškafejest, program Živel strip! ...). Raziskavo bomo opravili do leta 2023.

### **3. cilj: Kulturno-umetnostna vzgoja za različne generacije.**

**Ukrep:** Razširitev koncepta kulturno-umetnostne vzgoje na različne generacije, ne zgolj najmlajše. Medgeneracijska gradnja občinstva, koordiniranje medsektorskega sodelovanja z izobraževalnimi institucijami izven kulture in šolstva.

**Pojasnilo:** Kulturno umetniško vzgojo je nujno razširiti v skladu s sodobnimi trendi v izobraževanju. Vseživljenjsko učenje je koncept, ki se ga v sodobno politiko izobraževanja vpeljuje že desetletja. V Evropi je do večjega poudarka prišlo od nastanka t. i. Lizbonske strategije. V luči le-te in v luči stalnega procesa vzgoje publike, je potrebno koncept kulturno umetniškega izobraževanja razširiti na vse generacije in v skladu s tem prilagoditi tudi razpisne pogoje in vsebine, da lahko vsem generacijam omogočimo dostop do vsebin kulturno umetniške vzgoje.

## **16.2 Kulturni turizem**

Kulturni turizem je v MOL v obdobju zadnjih štirih let doživel intenziven razvoj. Mesto se kot turistična destinacija strateško usmerja v kulturni turizem v širšem pomenu. Ta vključuje široko paleto zvrsti od dediščinskega, filmskega in festivalskega do kulinaričnega in vinskega turizma, opredeljuje pa tudi doživetja, povezana z načinom življenja lokalnega prebivalstva. Kultura je izjemno pomemben del turizma, zato se MOL tržno vzpostavlja kot mesto kulture in umetnosti. Kulturo je smiselno ovrednotiti in ponujati turistom še naprej, vendar na osnovi trajnostnega razvoja, ne da bi jo izpostavili tveganjem.

**Stanje:** Glavni motiv za obisk Ljubljane v letu 2018 je po podatkih javnega zavoda Turizem Ljubljana ogled splošnih turističnih znamenitosti. Dve tretjini obiskovalcev sta prišli z namenom okušanja lokalne hrane in pijače ter ogleda arhitekture. Zaradi kulturnega dogodka (ogleda razstave, muzeja, galerije, obiska koncerta ali predstave) je Ljubljano obiskalo 17,9 % tujih obiskovalcev. Iz izkušenj in merjenj zadnjih let ugotavljamo, da je prav kultura najpogostejši motiv za obisk Ljubljane, v skladu s širšim razumevanjem kulturnega turizma.

Z namenom povečanja obsega kulturnih turistov in njihovega deleža v celotni strukturi turistov, so bile pripravljene Strateške smernice kulturnega turizma v Ljubljani (2017-2020). Dva glavna cilja dokumenta sta povečati delež domačih in tujih obiskovalcev, ki v Ljubljano prihajajo z motivom obiska kulturnih znamenitosti (arhitektura, muzeji in galerije) ter dogodkov in prireditev (koncerti, predstave, festivali) in dvig deleža tujih turistov med obiskovalci kulturnih dogodkov, zavodov in

institucij oziroma zmanjšanje razkoraka med številom prihodov tujih turistov in deležem tujih obiskovalcev kulturnih dogodkov ter galerij in muzejev.

### **1. cilj: Povečati delež domačih in tujih turistov, ki Ljubljano obišejo zaradi kulturne ponudbe.**

#### **Ukrepi:**

1. Nadaljevanje letnih srečanj širše delovne skupine za kulturni turizem in Oddelka za kulturo, ki je namenjeno evalvaciji že izvedenih aktivnosti, načrtovanju nadaljnjih aktivnosti in izobraževanju ter predstavitvi trendov v (kulturnem) turizmu,
2. nadaljevanje oblikovanja dveh rednih pozivov k predložitvi kulturnih programov za javne zavode in NVO, s katerimi se izbere do 10 vrhuncev leta v redni kulturni ponudbi Ljubljane, do 7 tradicionalnih mednarodnih festivalov/dogodkov v Ljubljani in do 3 specializirane (profilirane) mednarodne festivale/dogodke v Ljubljani,
3. nadaljevanje izvedbe vsakoletnega javnega razpisa za izvajanje kakovostnih kulturno-turističnih dogodkov na javnih površinah,
4. spodbujanje kulturnih institucij, zavodov, programskih izvajalcev in NVO, da redno in pravočasno sporočajo podatke o kulturnih vsebinah,
5. digitalizacija Plečnikove arhitekture (virtualni sprehod) z namenom, da se arhitekturno dediščino še bolj valorizira in naredi dostopnejšo za vse,
6. vzajemno trženje turističnih in kulturnih ponudnikov preko povezovanja med turističnimi in kulturnimi ponudniki z namenom povečati prepoznavnost Ljubljane kot evropske prestolnice s kakovostno kulturno ponudbo,
7. nadaljevanje zbiranja in analiziranja podatkov o številu in izvoru tujih turistov v galerijah in muzejih z namenom učinkovitejše promocije,
8. oblikovanje priporočil za trženje kulturne ponudbe tujim turistom, ki bodo kulturnim ustanovam v pomoč pri komuniciranju s tujimi turisti.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

#### **Kazalniki:**

- število turistov, ki prihajajo v Ljubljano zaradi kulturnih dogodkov,
- podaljšan čas bivanja turistov,
- število dogodkov, ki jih organizirajo javni zavodi in NVO MOL na področju kulture in so vključeni v organizirano turistično ponudbo,
- aktivna in ažurirana spletna stran s kulturnimi vsebinami/zgodbami na spletnem mestu Visit Ljubljana,
- oblikovana priporočila za trženje kulturne ponudbe tujim turistom.

**Pojasnilo:** Turizem Ljubljana ima že vzpostavljeno partnersko sodelovanje s številnimi kulturnimi zavodi in NVO. Institucije redno sporočajo podatke za spletno mesto Visit Ljubljana. Turizem Ljubljana z nekaterimi kulturnimi institucijami in deležniki že sodeluje na sejnih in borzah v tujini oziroma jih trži s pomočjo turistične kartice. Skladno s Strateškimi smernicami kulturnega turizma v Ljubljani (2017-2020), so se vzpostavili mehanizmi sistematičnega partnerskega sodelovanja med ponudniki kulturnih vsebin in turističnim sektorjem ter učinkovit sistem obveščanja o kulturni ponudbi Ljubljane in komunikacije preko rednega kanala e-naslova [kulturniturizem@visitljubljana.si](mailto:kulturniturizem@visitljubljana.si). V okviru strategije se razvija in prilagaja obstoječa kulturno-turistična ponudba za tuje turiste, kar obsega razvoj integralnih turističnih produktov, razvoj kulturno-turističnih doživetij (vodenja, sprehodi, ture), ki so prilagojeni potrebam in pričakovanjem sodobnega turista, izvaja se vsakoletni javni razpis za sofinanciranje kulturno-turističnih prireditev na javnih površinah, oblikuje redne pozive k predložitvi

kulturnih programov, ukrepi pa predvidevajo še tesnejše sodelovanje med Turizmom Ljubljana, kulturnimi zavodi, NVO in spodbujanje sodelovanja med zasebnim sektorjem ter ponudniki kulturnih vsebin.

**2. cilj: Promovirati privlačno kulturno-turistično ponudbo izven ožjega centra, razširiti gibanje turistov v druge predele Ljubljane in vključiti lokalno prebivalstvo v organizirano turistično ponudbo.**

**Ukrep:** Razvoj Ljubljanskih kulturnih četrti.

**Čas izvedbe:** 2019-2022.

**Kazalnik:** merjenje gibanja turistov.

**Pojasnilo:** Raziskava Analiza turistične potrošnje obiskovalcev Ljubljane (Ninamedia, 2018) kaže, da je prevladujoče gibanje turistov po Ljubljani omejeno na ožji center mesta (nabrežje Ljubljanice od Zmajskega mostu do Karlovške oziroma Zoisove ceste, Kongresni trg, Čopova ulica, Slovenska cesta in Ljubljanski grad). Cilj je razširitev območja gibanja turistov na druge predele Ljubljane. Dodatna kulturna ponudba in oblikovanje prepoznavnih kulturnih četrti je eden od ukrepov, ki lahko doprinesejo k uresničevanju tega cilja. Kulturne institucije, zavodi, programski izvajalci, NVO in drugi subjekti se že povezujejo v kulturne, ustvarjalne in muzejske četrti. Četrti so za turiste zanimive, saj so obvladljive in na dosegu koraka, hkrati pa združujejo možnosti različnih doživetij in dajejo poseben utrip mestu. Namen razvoja kulturnih četrti je tudi vključevanje lokalnega prebivalstva in s tem spodbujanje razvoja lokalnih dogodkov in produktov, ki bodo turistu ponudili pristno, avtentično doživetje.

**3. cilj: Razvoj integralnih turističnih produktov s kulturnimi vsebinami.**

**Ukrep 1:** Oblikovanje priročnika za razvoj delnih in integralnih produktov s kulturno vsebino.

**Čas izvedbe:** 2021-2022.

**Kazalnika:**

- število novih integralnih turističnih produktov oziroma delnih turističnih produktov s prevladujočo kulturno vsebino,
- število domačih in tujih turistov, ki Ljubljano obišejo zaradi kulturne ponudbe.

**Pojasnilo:** Raziskava na terenu je pokazala, da je trenutno na voljo izjemno malo integralnih turističnih produktov s kulturno tematiko in vsebinami. Tudi ko govorimo o mednarodno uveljavljenih festivalih v Ljubljani, večinoma ni mogoče kupiti paketnega programa, ki bi vključeval tako vstopnice kot nastanitev in/ali katero drugo turistično storitev. Zato so razvojni koraki v smeri spodbujanja tovrstnih turističnih produktov zelo pomembni. Konceptualna zasnova in vsebina pisnih priporočil so v prvem delu namenjena kulturnim institucijam (kako naj pripravijo vsebine, ki so privlačne za hotelirje in agencije), v drugem delu pa turističnim agencijam ter organizatorjem tur/potovanj. Priporočila vključujejo povezovanje organizatorjev mednarodnih festivalov in razstav s turističnim potencialom za turiste, da s ponudniki kulinarike (Okusi Ljubljane), nastanitev in turističnimi agencijami pripravijo skupne pakete in vzajemno trženje; povezovanje javnih zavodov in NVO, ki so organizatorji posamičnih dogodkov z mednarodnim potencialom (koncerti, razstave, predstave) s prevozniki, nastanitvami in/ali turističnimi agencijami; povezovanje agencij in ponudnikov kulturnih

doživetij z namenom priprave programov za ustvarjalne počitnice in drugih oblik kreativnega turizma; povezovanje bližnjih gledališč in agencij z namenom oblikovanja mednarodnih abonmajev; povezovanje kulturne in gastronomske ponudbe.

#### **4. cilj: Razvoj kulturno-turistične ponudbe, povezane z Unescovo svetovno kulturno dediščino v Ljubljani.**

**Ukrep:** Ljubljansko barje in reka Ljubljanica: priprava programa doživljajskega vodenja na temo koliščarjev v Ljubljani.\*

**Čas izvedbe:** 2021-2022.

##### **Kazalnika:**

- število obiskovalcev na vodenih ogledih na temo Ljubljanskega barja in Ljubljanice,
- prepoznavnost Ljubljanskega barja in Ljubljanice kot turističnih znamenitosti.

**Pojasnilo:** Reka Ljubljanica povezuje Ljubljansko barje s središčem Ljubljane. Kolišča Ljubljanskega barja so že vpisana na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine. Na Ljubljani je razvita ponudba turističnih voženj. Zgodbo Ljubljanice na privlačen način predstavlja razstava Moja Ljubljanica v doživljajskem razstavišču Ljubljanica na Vrhniki. Ogled lahko združuje eksponate, ki so povezani s koliščarji in so del zbirk v Mestnem muzeju Ljubljana in Narodnem muzeju Slovenije. Zgodbo najdenih predmetov lahko oplemenitimo z doživljajskimi elementi, ogledom prezentacije prazgodovinske civilizacije na Špici in vožnjo z deblakom (oz. barko).

\* Izvajanje ukrepov na temo Ljubljanskega barja je vezano na vzpostavitev infrastrukture (interpretacijski center) in osnovnih pogojev (plovnost Ljubljanice, urejene kolesarske poti po Barju), ki so predpogoj za razvoj teh ukrepov.

### **16.3 Mladi v kulturi in umetnosti**

#### **Stanje**

Kultura in umetnost sta tisti področji, kjer lahko mladi razvijajo svoj raznolike ustvarjalne zmožnosti in bistveno prispevajo h kakovosti življenja. Kultura je pomemben dejavnik socialne kohezivnosti, obenem pa tudi področje, kjer lahko ustvarjalni mladi najdejo priložnosti za svoje profesionalno udejstvovanje. Še posebej je danes to intenzivno v segmentu kreativnih industrij, kjer se pojavljajo tudi alternativne oblike organiziranja in poslovnih modelov. Kljub temu je ravno populacija mladih tista, ki jo je s kulturo izmed vseh najtežje doseči, saj opažamo, da je srednješolsko obdobje tisto, kjer izrazito upade interes za branje in obiskovanje kulturnih ustanov. Dijaki in študentje predstavljajo tako v Mestni knjižnici Ljubljana le 25,6 % vsega članstva, prav tako pa upad mladih v strukturi obiskovalcev opazajo v gledališčih. MKL se je leta 2010 v dokumentu *Da bodo še naprej obiskovali knjižnico: Oddelek za mladostnike v MKL*, posvetila kompleksnejšim pristopom pridobivanja mladih uporabnikov knjižnice, zlasti fantov, prednostno skozi igranje in videoigre. Dva javna zavoda imata za svoje poslanstvo izključno delo z otroki in mladimi, in sicer LGL in Pionirski dom – Center za kulturo mladih. Ciljni pristopi za mlade so zelo pomembni. *KUL abonma*, ki nagovarja srednješolce in študente s posebno ponudbo na področju gledališča, sodobnega plesa in filma, je odličen primer pravilnega pristopa skozi povezovanje več producentov, ki delujejo na omenjenih področjih tako v javnem kot nevladnem sektorju. Pomemben dejavnik pri kulturnem opismenjevanju mladih je Kino Šiška, ki z različnimi programi nagovarja mlade: Špil liga povezuje dijaške glasbene skupine, Šiškafejs in Šiška freestyle sta festivala urbane kulture mladih, izvedena v sodelovanju z Javnim

zavodom Mladi zmaji, mlajše občinstvo pa najde program tudi v Indekšu. Močno izstopa tudi MGL, ki se pridobivanja mladega občinstva loteva sistematično in angažirano, rezultat pa je izjemno visok delež mladih abonentov, česar v drugih gledališčih ni. Tudi MGLC in MGML sta v zadnjem času razvila številne projekte, namenjene srednješolcem. Med projekti NVO pa velja kot primer dobre prakse izpostaviti Šilo, šolsko imprologo, ki srednješolce spodbuja h gledališkemu ustvarjanju in programa Živel strip! ter Svetlobna gverila, ki vključujeta precejšnje število mladih ustvarjalcev. Na področju filma Kinodvor od leta 2016 izvaja program za mlade Kinotrip, ki ga pripravljajo in vodijo »mladi za mlade«. Na ta način postanejo aktivni programski in organizacijski člen v reproduktivni kinematografiji.

Kulturna strategija MOL ustrezno umešča izboljšanje položaja mladih v razvoj umetnosti in kulture, pri čemer se na področju kulture osredotočamo na mlade do 20 let, saj je to tista ciljna publika, ki jo je najtežje nagovoriti. Pri mladih po 15. letu zanimanje za kulturo začne upadati, obenem pa so mladi med 15. in 20. letom vendarle tako opredeljena skupina, da jo je mogoče nagovarjati z enakimi vsebinami. Strategijo se bo v naslednjem obdobju nadgradilo s tremi prednostnimi vidiki kulturnega udejstvovanja mladih:

- večjim poudarkom na tistih vsebinah, ki z vidika dostopnosti dosegajo boljše rezultate in nagovarjajo širši krog mladih (knjižnica, glasba, film),
- sistematičnim pristopom k oblikovanju občinstva, ki posebej upošteva ciljno skupino mladih med 15. in 20. letom,
- projekti, ki omogočajo mladim umetnikom zaposlitve ali stalnejše oblike angažiranja, med njimi tudi projekte s področja oblikovanja in kreativnih industrij, ki omogočajo razvitje ustvarjalnega potenciala mladih in obenem predstavljajo možnost za njihovo karierno pot.

Pomemben akter na tem področju je tudi Javni zavod Mladi zmaji, katerega poslanstvo je odpiranje prostora za kakovostno, aktivno in ustvarjalno preživljanje prostega časa mladih in deluje po načelih mladinskega dela. V okviru tega deluje neformalna akademija Basement. Ta nudi okolje za razvoj glasbene, gledališke in plesne dejavnosti z izvrstnimi tehničnimi pogoji, usposobljenim kadrom in mentorsko podporo. Mladi vstopajo v program s svojimi idejami in se skozi proces učijo dela s tehnično opremo, vsebinsko pripravo, izpeljave kreativnih idej in končne produkcije. Pomemben del je tudi učenje poštenega kulturnega managementa in promocije. Basement je prostor za vadbo glasbenih skupin, koncerte, okrogle mize, delavnice, nastope gledaliških ali plesnih skupin in produkcijo avdio izdelkov. Prav tako je učna baza za mnoge neformalne tehnične poklice s področja kulture (tonski tehnik, producent, lučkar, multimedijec, ...). Basement poleg uporabe sodobnih spletnih omrežij vodi tudi lastni internetni radio, ki bo postal osrednji medij Javnega zavoda Mladi zmaji in obveščevalec za dejavnosti Mreže MC Ljubljana. Skozi delo na radijskem mediju mladi spoznavajo poklice in pridobivajo izkušnje in kompetence za delo na večjem mediju.

Javni zavod Mladi zmaji od leta 2020 s pomočjo mobilnega mladinskega centra Ljuba in Drago dostopa do delov Ljubljane, kjer ni infrastrukture za mlade in tako izenačuje pogoje za vse mlade v mestu. V okviru uličnih festivalov in dogodkov omogoča meščanom brezplačen ogled kulturnih prireditev, ki jih izvajajo mladi, mladim pa omogoča izkušnjo prvih nastopov in organizacije.

Javni zavod Mladi zmaji je tudi partner projekta Kreativne Evrope BITE of Art - Naj te ugrizne umetnost, ki predstavlja podporo kandidaturi Ljubljane za Evropsko prestolnico kulture 2025. Gre za predstavitev novega poslovnega modela evropskim izvajalcem kulturnih dejavnosti sodobne umetnosti za vzgojo mladega občinstva. V okviru projekta " Naj te ugrizne umetnost." bodo z uporabo novih orodij za privabljanje nove, mlade publike v sodobno umetnost razvili inovativni poslovni model. Le

ta predstavlja skupno vizijo kulturnih in umetniških organizacij, ki prihajajo iz Španije, Slovenije in Srbije. V projektu združujejo sodobno tržno, poslovno in komunikacijsko strokovno znanje z inovativnimi umetniškimi dogodki ter ustvarjajo paket, katerega bistven namen je na novo definirati pristop sodobne umetnosti do trga in je namenjen mladim kot novemu občinstvu sodobne umetnosti. Z njim bodo prispevali k zagotavljanju finančne stabilnosti izvajalcev kulturnih in umetniških dejavnosti. V današnji hitro spreminjajoči se družbi, ki jo oblikujejo hiter razvoj tehnologije, nove ideje, spremembe v komunikaciji in navadah ljudi, se različne panoge soočajo s ključnim izzivom – ali zavrniti prilagajanje novim razmeram okolja ali jih sprejeti in izkoristiti za lasten napredek. To danes velja tako za organizacije, kakor tudi za kulturo in umetnost, ki sta obkroženi s spreminjajočimi pogoji delovanja in postajata vedno bolj oddaljeni od navadnih državljanov, predvsem mladih. Izziv je na dveh ravneh:

1. način komunikacije med kulturnimi subjekti in mladimi ter
2. inovacija v smislu ponujene vsebine.

**1. cilj: Povečati število mladih v MOL, ki so uporabniki kulture, za vsaj 10 % letno, za vsaj 2 % letno povečati število mladih v MOL, ki se dejavno vključujejo v kulturno ustvarjanje.**

Cilj je odpiranje prostora mladim umetnikom v različnih kulturnih zavodih, zlasti v javnih zavodih s področja kulture, katerih ustanoviteljica je MOL, ter spodbujanje mladih k večjemu obiskovanju kulturnih prireditev, branju knjig, večanju njihove bralne in medijske pismenosti ipd.

**Ukrep 1:** Javni zavodi MOL s področja kulture oblikujejo razvojni projekt, ki se osredotoča na večanje dostopnosti kulturnih dobrin za mlade in povečuje delež mladih, ki najdejo zaposlitev na področju kulture.

Področje kulture ima v MOL glede uresničevanja tega cilja izjemen potencial. Javni sektor v kulturi na ta način dobiva potrebno notranjo kadrovsko dinamiko, ki je upočasnjena zaradi omejevanja zaposlovanja in starostne strukture zaposlenih na umetniških delovnih mestih. Iz naslova zaposlitev mladih za čas trajanja projektov in iz naslova opredelitve določenega števila delovnih mest, ki so vezana na zaposlovanje mladih ustvarjalcev, lahko zavodi dobijo pomemben razvojni zagon in okrepijo svoje programe. Drugi del ukrepa se nanaša na oblikovanje pristopov, ki bodo na vseh področjih kulture in umetnosti v MOL spodbujati razvoj občinstva, različnih ciljnih skupin, med katerimi imajo posebno mesto mladi med 15. in 20 letom. Pri tem je še posebej ključna vloga javnih zavodov s področja kulture in upravljalcev javne kulturne infrastrukture ter JSKD. Ukrep predvideva, da takšen projekt izpelje nekaj akterjev mestne kulture skupaj in tako zagotovi večjo uspešnost projekta ter morebiti njegove trajnejše učinke.

**Ukrep 2:** Do leta 2023 povečati število abonentov KUL abonmaja za vsaj 30 %.

Potencial KUL abonmaja je bistveno večji od trenutnega števila abonentov (198 v letu 2014). Sodelovanje 11 kulturnih inštitucij, od mestnih do državnih javnih zavodov ter NVO, je izvrsten primer dobre prakse in zavedanja teh inštitucij, kako pomembno je nagovoriti mlade med 15. in 20. letom in jim omogočiti, da postanejo kritični in razgledani obiskovalci kakovostnih kulturnih dogodkov. V letu 2014 so si za ceno 23 eurov mladi abonenti lahko ogledali 12 dogodkov s področja gledališča, glasbe, kina in razstavne dejavnosti, v letu 2015 pa za enako ceno 13. Vse to govori o tem, da je potrebno ta projekt močneje promovirati in ga tudi oblikovati po željah in potrebah mladih. Eden od ključnih razvojnih preskokov projekta bo intenzivno vključevanje mladih že v nastajanje programa, tj. v vse faze izvedbe projekta in ne le v fazo njegove promocije.

**Ukrep 3:** Povečati delež mladih vseh starostnih skupin k obiskovanju MKL in večanje deleža bralcev med mladimi, zlasti v starostni skupini 15-20 let, tako z rednim obiskovanjem s strani vseh osnovnih šol in vrtcev kot z izvedbo ciljnega promocijskega projekta Mladi obiskujemo MKL!, ki ga knjižnica zasnuje skupaj z mladimi.

Navajanje na obiskovanje splošnih knjižnic je izredno pomembno za oblikovanje trajnih bralnih navad, zato je ključno, da otroci že v času predšolske vzgoje, zlasti pa skozi devetletko poleg šolskih knjižnic obiskujejo tudi splošne knjižnice, saj bodo tako ostali njihovi uporabniki tudi po zaključku šolanja. Pomembno je to navado širiti tudi na raven družinskega branja in družinskega obiskovanja knjižnic. Do leta 2017 bo MKL oblikovala sklop storitev, ki bodo namenjene ciljni skupini mladih (večinoma srednješolcem) z namenom povečati aktivno vključenost mladih v knjižnico. Pri pripravi in izvajanju storitev za ciljno skupino mladih bo MKL vključevala ideje, sposobnosti in znanja mladih pri oblikovanju vsebin, vodenju in izvajanju vsebin. Pri pripravi in izvajanju storitev za ciljno skupino mladih bo MKL sodelovala in oblikovala partnerstva z različnimi izvajalci s področja mladinskega sektorja.

MKL je med ciljno skupino mladih vzpostavljena kot fizični in virtualni prostor za dostop do neformalnega in priložnostnega učenja. Delavnice, tečaji, e-učilnica, spletne vsebine kot oblike posredovanja znanja in informacij vključujejo različne oblike opismenjevanja mladih: informacijska, digitalna, finančna, zdravstvena, avdio in vizualna, medijska pismenost. Vsebine so oblikovane na različnih stopnjah zahtevnosti glede na raznoliko strukturo ciljne skupine mladih med 15. in 20. letom starosti.

**Ukrep 4:** Javni zavodi s področja kulture v MOL in upravljavci javne kulturne infrastrukture od leta 2016 naprej najmanj en cilj v svojem letnem programu usmerijo izrecno v populacijo mladih med 15. in 20. letom, pri čemer se povezujejo z inštitucijami, ki delujejo na področju mladinskega sektorja, in v načrtovanje teh aktivnosti vključijo mlade.

Javni zavodi s področja kulture imajo enega izmed najpomembnejših ciljev v kulturni strategiji MOL večanje dostopnosti kulture in pridobivanje novega občinstva. V tem smislu so mladi obiskovalci in potencialni mladi ustvarjalci njihov strateški in dolgoročni cilj. Javni zavodi bodo v obdobju 2020-2023 svoje cilje glede mladih umestili v svoje srednjeročne razvojne dokumente.

**Pričakovani učinki:** Sistematično delo z mladimi v javnih zavodih na področju kulture z namenom povečanja obiska kulturnih prireditev ter ustvarjalnosti in zanimanja za poklice v kulturi med mladimi, spodbujanje bralne kulture med mladimi.

**2. cilj:** Vzpostavitev spletnega kanala za delovanje virtualnega »Radia Basement« - internetni medij za sporočanje, angažiranje in dialog med mladimi.

**Ukrep:** Podpora oblikovanju ekipe mladih izvajalcev s pomočjo izkušenih mentorjev.

**Čas izvedbe:** 2020-2025.

**Pričakovani učinki:** Vzpodbuditi kritični premislek in refleksijo, zvišati nivo javnega dialoga, omogočiti ustvarjalnost, razvijati razumevanje kulture in medkulturni dialog. V letu 2025 bo Radio Basement glas LJ 2025 in velik del našega programa bo pokrival dogajanje na EPK 2025.

**Pojasnilo:** Vsebina Radia Basement podpira kulturo v najširšem pomenu besede. Cilj je ustvariti skupnostni radio, na katerem mladi ustvarjajo aktualne vsebine za mlade in pri tem sledijo visokim standardom kakovosti. V središču bodo ključne teme, ki so relevantne za skupnost in posameznika. S produkcijo radijskega programa, ki je vključujoč, bomo soustvarjali strpno in odprto družbo.

### **Palača Cukrarna**

**Ukrep:** Do leta 2023 v središču mesta vzpostaviti večji mladinski center znotraj mreže Mladinskih centrov Ljubljana.

Posebno pozornost se bo pri oblikovanju mreže Mladinskih centrov Ljubljana posvetilo možnosti, da znotraj mreže vzpostavimo večji in glede na programsko strukturo kompleksnejši center, ki bi poleg zagotavljanja programov za mlade v središču Ljubljane nastopal tudi kot stičišče vseh, ki se profesionalno ukvarjajo z izboljšanjem položaja mladih in delujejo v mladinskem sektorju. Tak center bo koordiniral tiste dele programa znotraj mreže centrov, ki bodo skupni vsem članom in bodo tvorili prepoznavnost mreže. Center je previden v Palači Cukrarna in bo dejavnost mladinskih centrov vsebinsko povezoval z dejavnostjo knjige in literature. V primeru, da Ljubljana pridobi naziv Evropska prestolnica kulture za leto 2025, se v začetku leta 2021 preuči možnost, da bi bila Palača Cukrarna začasno sedež organizacije, ki bo zadolžena za izvedbo projekta EPK 2025.

## **16.4 Participativni (skupnostni) projekti v četrtnih skupnostih MOL**

**Cilj:** Krepitev občutka povezanosti in pripadnosti lokalni skupnosti med prebivalci sedemnajstih četrtnih skupnosti MOL prek t. i. »skupnostnih projektov«.

**Ukrep:** Nov ciljni razpis za projekte, nastale na podlagi pobud prebivalcev in prebivalk MOL, ki krepijo občutek medsebojne povezanosti in pripadnosti lokalnemu okolju.

**Čas izvedbe:** 2021-2023.

### **Pričakovani učinki:**

- bogatejše kulturno in družabno življenje v četrtnih skupnostih MOL,
- okrepljena identiteta prebivalcev in prebivalk MOL z lokalnimi okolji, v katerih živijo,
- večja kulturna prepoznavnost posameznih naselij in četrtnih skupnosti MOL,
- izmenjava znanj in izkušenj o skupnostnih projektih na celotnem območju MOL in LUR.

### **Kazalniki:**

- število prijav,
- število realiziranih projektov na podlagi ciljnega razpisa, število aktivno vključenih prebivalcev in prebivalk MOL v izvedbo izbranih projektov.

**Pojasnilo:** MOL se urbanistično razvija kot policentrično mesto. V skladu s to vizijo želimo okrepiti lokalna središča znotraj sedemnajstih četrtnih skupnosti MOL, in sicer kot središča kulturnega in družabnega življenja. Z namenom spodbujanja t. i. »skupnostnih projektov« bomo uvedli nov ciljni razpis, ki bo omogočil prebivalcem in prebivalkam vseh 17 četrtnih skupnosti, da sami predlagajo projekte, vključno z lokacijami za njihovo izvedbo, za katere menijo, da lahko izboljšajo kakovost življenja. Cilj je ustvariti mrežo novih ustvarjalno-skupnostnih žarišč na celotnem območju MOL. Še več, v kontekstu regionalnega kulturnega sodelovanja se bodo ljubljanska lokalna središča povezovala z drugimi lokalnimi središči znotraj 25 občin LUR, in sicer prek skupnih projektov, ki slonijo na kulturi. Pojem kulture se pri tovrstnih projektih uporablja v širšem pomenu besede in vključuje razne



prakse, ki so značilne za sodobni način življenja v mestu, kot so na primer urbani skupnostni vrtovi, urbani športi ipd.

Mestni inkubator, ki deluje v okviru javnega zavoda Mladi zmaji v delni meri ta cilj že uresničuje. Je inštrument za sofinanciranje mladinskih lokalnih pobud, ki izboljšujejo kakovost življenja v mestu. Izvajanje programa "Kaj je dobro in je lahko še boljše?", pomaga aktivnim mladim od 18. do 29. leta v Ljubljani ideje spreminjati v projekte. Sestavljajo ga delavnice, mentorstvo in finančna podpora.

## **16.5 Kulturni programi za večjo socialno vključenost pripadnikov ranljivih družbenih skupin**

**Cilj: večja socialna vključenost pripadnikov ranljivih družbenih skupin s pomočjo kulture.**

**Ukrep:** Nov ciljni razpis za projekte, ki krepijo udeležbo oseb iz ranljivih družbenih skupin v kulturnem življenju.

**Čas izvedbe:** 2021-2023.

**Pričakovana učinka:**

- povečanje števila projektov NVO s področja kulture, ki dosegajo socialno kohezivne učinke kulture,
- večja dostopnost kakovostnih kulturnih in umetniških vsebin pripadnikom ranljivih skupin.

**Kazalnika:**

- število realiziranih projektov na podlagi ciljnega razpisa,
- število pripadnikov ranljivih družbenih skupin, ki bodo vključeni v izbrane projekte.

**Pojasnilo:** Udeležba v kulturnih in umetniških dejavnosti je pomemben vidik vključenosti v družbeno življenje. Pripadniki ranljivih skupin lahko imajo omejen dostop do kulturnih in umetniških vsebin, in sicer zaradi različnih okoliščin, kot so na primer: neugodne gnotne razmere, geografska izoliranost, invalidnost itn. Da bi presegli tovrstne omejitve, bomo uvedli nov ciljni razpis kot podporo participativnim kulturnim projektom, ki krepijo socialno kohezijo in vključenost pripadnikov ranljivih skupin v družbeno življenje. Namen razpisa je spodbujanje pripadnikov ranljivih skupin, da se aktivno vključijo v kulturno življenje. Z razpisom bomo hkrati okrepili kompetence NVO, ki izvajajo aktivnosti s pripadniki ali za pripadnike ranljivih skupin.

## **17. Kreativna Ljubljana**

---

### **17.1 Kulturne in kreativne industrije**

V MOL so se zadnja leta razvile številne nove organizacije, pobude, prostori in iniciative na področju kreativnih industrij, ki pomembno prispevajo k razvoju ljubljanske kreativne mreže. MOL je na področju javno-zasebnega partnerstva v zadnjih desetih letih redno identificirala razvojni potencial v četrtnih skupnostih ter spodbudila in podprla razvoj številnih partnerskih projektov, kot so na primer: Knjižnica REČI, Vodnikova domačija, CK Španski borci, mobilni mladinski center Ljuba in Drago. Vzporedno MOL izvaja dolgoročni načrt širjenja kulturnega dogajanja izven mestnega središča tudi z lastnimi ustanovami: Ustvarjalni Center Švicarija, Kino Šiška, Tobačna 001, RogLab, Galerija Cukrarna in Palača Cukrarna. Nenazadnje kreativni sektor podpira tudi z neprofitnim oddajanjem preko sto pisarniških in delovnih prostorov za NVO.

**1. cilj: Zagotovitev trajnejših in stabilnih pogojev za razvoj področja kreativnih industrij v MOL ter večja prepoznavnost dejavnosti in akterjev.**

**Ukrepi:**

1. spodbujanje dialoga z organizacijami s področja kulturnih in kreativnih industrij (v nadaljnjem besedilu: KKI),
2. podpora pri reševanju prostorskih potreb za produkcijo, promocijo in distribucijo izdelkov ustvarjalcev,
3. spodbujanje partnerstva z obstoječimi organizacijami, iniciativami in kreativnimi vozlišči ter podpora nadaljnjemu razvoju kreativnih četrti izven mestnega središča,
4. spodbujanje souporabe v javni kulturni infrastrukturi,
5. spodbujanje mednarodnega sodelovanja in črpanja evropskih sredstev,
6. sistematično povezovanje z vladnimi strategijami.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:**

Skozi dialog z akterji s področja KKI se bo lahko MOL učinkoviteje odzivala na izzive in potrebe kreativnega sektorja ter jih vključevala v svoje strateške načrte. Sodelovanje med ustvarjalnimi vozlišči bo privedlo do povezovanja programov in s tem kvalitetnejše in bolj raznolike kulturne ponudbe. S spodbujanjem souporabe javne kulturne infrastrukture bo MOL učinkoviteje zapolnila prostorske kapacitete svojih kulturnih ustanov, obenem pa bodo te pridobile bolj raznolika in številčnejša občinstva. S sofinanciranjem programov, podprtih iz evropskih sredstev, bo MOL spodbujala povezovanje lokalnih akterjev z mednarodnim prostorom ter s tem dostop do relevantnih mednarodnih trendov, idej in partnerskih mrež. S sistematičnim povezovanjem lokalnih aktivnosti z vladnimi strategijami bosta prestolnica in država omogočili razvoj relevantnih programov in močnejših finančnih vzvodov za spodbujanje kreativnega okolja.

**Kazalniki:**

- vsaj en razpis letno za uporabo prostorov za potrebe produkcije in promocije izdelkov ustvarjalcev,
- leta srečanja s predstavniki kreativnih vozlišč,
- ena nova oblika souporabe prostora letno v kulturnih ustanovah,
- nadaljevanje razpisa za sofinanciranje programov, ki so financirani iz evropskih sredstev na področju kreativnih industrij.

**2. cilj: Nadaljevanje dejavnosti pilotnega projekt RogLab.**

**Ukrepa:**

1. nadaljnja podpora delovanju RogLaba v upravljanju MGML in spodbujanje črpanja evropskih sredstev,
2. sinhronizacija partnerskih programov.

**Čas izvedbe:** 2020- 2023.

**Pričakovani učinki:** Pilotni projekt RogLab bo nadaljeval svoje dejavnosti in jih v prihodnjih letih nadgradil s sinhronizacijo partnerskih programov. Na področju izobraževanja bo vzpostavil bo nova partnerstva z lokalnimi visokošolskimi ustanovami. Na področju razvojnih in družbeno koristnih

projektov bo zasledoval cilje trajnostnega razvoja, ki so navedeni v Agendi 2030 in Strategiji razvoja Slovenije 2030, ki temelji na ciljnih trajnostnega razvoja. Na področju mednarodnega sodelovanja bo RogLab kandidiral v evropskih programih, skupaj s sorodnimi organizacijami (Program Srednja Evropa, Erasmus + ...), vzpostavil tesnejša sodelovanja z evropskimi in globalno mrežo izdelovalnic ter nadaljeval s prakso mednarodnih natečajev. Nacionalno mreženje bo RogLab okreplil z izvajanjem programa mobilnega laboratorija FabBox.

**Kazalniki:**

- število uporabnikov in obiskovalcev,
- število partnerjev in financerjev,
- število novih razvojnih projektov,
- število (mednarodnih) koprodukcijskih projektov.

**Pojasnilo:** Pilotni projekt RogLab deluje od leta 2012. Deluje kot mini vozlišče ustvarjalnih dejavnosti s poudarkom na dostopnosti produkcijskih orodij za mala in srednja podjetja, samostojne ustvarjalce, NVO in druge partnerske organizacije. Njegov namen je v malem merilu razvijati in v praksi preskušati vsebine, partnerstva in načine delovanja, ki bi po prenovi nekdanje tovarne lahko našli svoje nadaljevanje in nadgradnjo v novem Centru Rog. Deluje na področjih arhitekture, oblikovanja in sodobne umetnosti, vendar se intenzivno spodbuja medsektorsko sodelovanje, tako z izobraževalnimi in znanstvenimi institucijami kot z gospodarstvenim, okoljskim in prostorskim sektorjem. Omogoča zgodnje vključevanje domačih in mednarodnih deležnikov v proces razvoja Centra Rog ter preverbo interesa za sodelovanje pri programu in njegovem prihodnjem delovanju. Glavne dejavnosti RogLaba so upravljanje digitalnega proizvodnega laboratorija ter ponudba strokovne in tehnične podpore ustvarjalcem in producentom s ciljnih področij; vzpostavljanje javno-javnih, javno-zasebnih in javno-civilnih partnerstev s poudarkom na meddisciplinarnem in medsektorskem povezovanju ter upravljanje partnerske mreže; izvajanje programov kulturno umetnostne vzgoje in programov usposabljanj z namenom ozaveščanja strokovne in splošne javnosti o pomenu kreativne uporabe novih proizvodnih tehnologij; izvajanje družbeno koristnih razvojnih projektov, ki odgovarjajo na izzive 21. stoletja. Vzpostavlja nacionalna in mednarodna sodelovanja z namenom dolgoročnega oblikovanja mednarodne mreže partnerstev za bodoči Center Rog. MOL je leta 2018 za RogLab prejela mednarodno nagrado za inovativnost Eurocities Innovation Award.

## 17.2 Center Rog

Center Rog bo javni prostor s sodobno infrastrukturo, visoko usposobljenim kadrom in mednarodnimi povezavami omogočil ustvarjalcem, organizacijam, podjetjem in posameznikom ustvarjalno podporno okolje za razvoj inovativnih projektov, ki bodo prispevali k trajnostnemu in družbeno odgovornemu razvoju, s prenosom znanj, ki so ključna za krožno preobrazbo in omogočajo vključitev kreativnih skupnosti v krožne poslovne modele.

### Vizija

Z oživitvijo tovarne Rog v Center Rog bomo vzpostavili povezavo mestnega središča z novo nastajajočim kulturnim središčem in Galerijo Cukrarna ter Palačo Cukrarna. Revitalizacija območja Roga obsega prenovu in preureditev tovarne Rog, izgradnjo nujno potrebnih parkirišč v kleti in preureditev tovarniškega dvorišča v večnamenski park.

## **Organizacijska struktura**

Center Rog bo nepridobitna organizacija, ki bo s svojim delovanjem omogočila razvoj prostora za sodelovanje in povezovanje med kulturnimi, izobraževalnimi in znanstvenimi ustanovami, gospodarstvom, NVO ter posamezniki iz Slovenije in tujine. Deloval bo kot proizvodni, izobraževalni, predstavitveni in družabni prostor z vsebinskim poudarkom na družbeni odgovornosti, kot delu širše trajnostne naravnosti mesta in družbe.

## **Družbeno koristne strokovne vsebine**

Vzpostaviti želimo nov model produkcijskega prostora, ki bo omogočal infrastrukturno in programsko podporo malim in srednjim podjetjem, NVO in samostojnim ustvarjalcem iz t. i. kreativnega sektorja ter spodbujal meddisciplinarno sodelovanje, ki je potrebno za spopadanje z izzivi, ki jih prinaša hitro spreminjajoče se tehnološko, kulturno, ekonomsko in politično okolje v času 4. industrijske revolucije. Vsebinsko bo center namenjen podpori družbeno koristnih projektov, sledil bo načelom varovanja okolja, krožne ekonomije in družbene pravičnosti. Glede na sedanje stanje okolja in vse večje zahteve mlajših generacij za okoljsko in družbeno pravičnost bodo produkti in družbene inovacije, ki bodo sledili zgornjim načelom, v kratkem na trgu dragocenejši kot klasične potrošne dobrine.

## **Prostor namenjen souporabi**

V štirih etažah na 8.500 m<sup>2</sup>, bodo v pritličju proizvodni prostori in skupne delavnice, in sicer od izdelovalnih delavnic s sodobnimi računalniško vodenimi tehnologijami in zelenega laboratorija do lesarskih in tekstilnih delavnic pa tudi takšnih, ki temeljijo na tradicionalnejših metodah in tehnikah. V prvem nadstropju bo večnamenska razstavna in družabna dvorana, v drugem bodo individualni delovni prostori, v mansardi pa administracija centra. V lokalih s pogledom na Ljubljano bo prostor za komercialno oddajo kavarnicam in trgovinam, s čimer bo zagotovljena delna finančna podpora za izvajanje neprofitnih programov. S to programsko zasnovavo bomo stavbo tovarne ohranili v njeni prvotni funkciji, saj bo tudi v prihodnje delovala kot tovarna, vendar decentralizirano in z novimi sodobnimi vsebinami, ki jih zahteva naš čas.

## **Povezava s sosseko in okoliškim prebivalstvom**

V življenje Centra Rog želimo vključevati tudi okoliško prebivalstvo. Skupne delavnice ne bodo namenjene le profesionalnim ustvarjalcem, saj bodo s programi omogočale ustvarjanje tudi ljubiteljem, študentom in otrokom. Del prostorov bo namenjen javni knjižnici, da ponudi dodatne storitve, ki podpirajo vključevanje vseh generacij uporabnikov. Ta knjižnica bo vključevala tudi specializirano zbirko gradiv s področja arhitekture, oblikovanja in kreativnih industrij. Nenazadnje bo vsem prebivalcem in obiskovalcem MOL namenjen tudi novi javni park, ki bo nastal na nekdanjem tovarniškem dvorišču.

## **Mednarodna vpetost in referenčnost**

Ambicija centra Centra Rog je postati referenčna organizacija v regiji na področju spodbujanja družbeno koristnih idej, produktov in storitev. V ta namen bo nova institucija v sodelovanje pritegnila referenčne strokovnjake in mednarodno priznan kader. Center Rog bo vpet v mednarodno mrežo podobnih centrov.

**1. cilj: Izboljšanje infrastrukturnih pogojev za ustvarjalce in producente na področju kulturnega in kreativnega sektorja s ciljem, da se poveča produkcija na teh področjih in zviša kakovost projektov.**

**Ukrepi:**

1. prenova stavbe nekdanje tovarne Rog in ureditev njenega območja,
2. zagotavljanje novih produkcijskih prostorov,
3. dostopnost do različnih sodobnih tehnologij,
4. zagotavljanje informacijske, kadrovske, strokovne in tehnične podpore po meri uporabnika,
5. zagotavljanje finančne podpore ustvarjalcem in producentom s ciljnih področij v obliki ciljnih razpisov in koprodukcij,
6. zagotavljanje knjižnične mreže v centru mesta s specializirano strokovno literaturo,
7. povezovanje z lokalnimi in mednarodnimi deležniki s področja KKI,
8. povezovanje z nacionalnimi strategijami in programi.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** S kakovostno ponudbo in dostopnostjo produkcijske infrastrukture in storitev bo Center Rog postal živahno meddisciplinarno ustvarjalno središče; bistveno bo spodbudil razvoj ciljnih področij tako v kvalitativnem kot kvantitativnem smislu. Ponudba rezidenčnih delovnih prostorov bo omogočala dvosmerno izmenjavo slovenskih in tujih umetnikov, ustvarjalcev in raziskovalcev.

**Kazalniki:**

- število družbeno koristnih projektov na ciljnih področjih arhitekture in oblikovanja,
- število koprodukcijskih projektov,
- število uporabnikov,
- število obiskovalcev,
- usklajenost z nacionalnimi strategijami,
- prepoznavnost Centra Rog na mednarodnem prizorišču.

**2. cilj: Sistematična podpora in razvoj kreativnih industrij.**

**Ukrepi:**

1. zagotovitev strokovnega pokrivanja področja kreativnih industrij na nivoju MOL,
2. ustanovitev Centra Rog kot žarišča razvoja na ciljnih področjih,
3. zagotovitev visoko usposobljenih kadrov s strokovnimi, poslovnimi in upravljavskimi znanji ter medpodročnimi in medkulturnimi kompetencami,
4. vzpostavitev prožnega upravljalnega modela s sistematičnim vključevanjem mednarodnih in domačih deležnikov s ciljnih področij ter gospodarstva, izobraževanja in raziskovanja v delovanje Centra Rog; spodbujanje partnerstev z zasebnimi podjetji, NVO in javnimi ustanovami za povezovanje znotraj kulturnega sektorja in kulture z drugimi sektorji,
5. spodbujanje meddisciplinarnega in medpodročnega obravnavanja tem, ki se kažejo kot ključni družbeni izzivi sodobnega časa,
6. zagotavljanje pogojev za izvajanje kakovostne produkcije s ciljnih področij,
7. spodbujanje vseživljenjske ustvarjalnosti s ponudbo pedagoških in andragoških programov ter spodbujanje strokovnega razvoja z zagotavljanjem izobraževalnih programov in podpore teoretski refleksiji,

8. sistematična promocija dejavnosti Centra Rog v domači in mednarodni javnosti s ciljem, da se vzpostavi pomembno regionalno kreativno središče,
9. sistematično povezovanje z relevantnimi vladnimi strategijami za promocijo kreativnega sektorja, medpodročnega povezovanja, izobraževanja itn.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:** Center Rog bo bistveno prispeval k dvigu kakovosti in obsegu dejavnosti na ciljnih področjih, prispeval k oblikovanju novih ustvarjalnih partnerstev in postal referenčna točka podpore ustvarjalnosti v regionalnem merilu. Vključeval bo posameznike, javne ustanove, NVO, mala in srednja podjetja, gospodarske družbe, izobraževalne ter raziskovalne ustanove z namenom, da se ustvarijo medsektorska sodelovanja, ki lažje odgovarjajo na kompleksne izzive 21. stoletja. Center Rog bo ozaveščal in izobraževal profesionalno in splošno javnost o sodobnih družbenih problematikah in pristopih k njihovem reševanju. S sistemsko podporo in promocijo ciljnih področij bo Center Rog vstopil v mednarodno mrežo primerljivih centrov v Evropi. Sistematično povezovanje z vladnimi strategijami bo omogočilo potrebne pogoje za sodobni razvoj kreativnega sektorja: orodja spodbujanja medpodročnega projektnega povezovanja, zgodnje izobraževanje na področju oblikovanja, umetnosti in novih proizvodnih tehnologij, finančna sredstva za podporo razvojnih projektov.

**Kazalniki:**

- število partnerstev z zasebnimi podjetji, NVO, javnimi izobraževalnimi ter raziskovalnimi ustanovami,
- število (mednarodnih) koprodukcijskih projektov,
- število uporabnikov,
- število obiskovalcev,
- mednarodna prepoznavnost Centra Rog in kot trajnostne in družbeno koristno naravnane institucije.

## **18. Regionalno kulturno sodelovanje**

---

**Cilj:** Krepitev sodelovanja MOL z 25 občinami Ljubljanske urbane regije na področju kulture

**Ukrepi:**

1. podpora projektom, ki vključujejo regionalne partnerje,
2. podpora javnim kulturnim zavodom MOL za tesnejše sodelovanje s kulturnimi, izobraževalnimi in turističnimi organizacijami, ki delujejo na območju LUR,
3. možnost za izvajalce štiriletnih javnih kulturnih programov, da določene programske enote izvedejo na območju drugih občin LUR in ne nujno na območju MOL,
4. podpora projektom kulturno-umetnostne vzgoje, ki prispevajo k razvoju občinstev na regionalni ravni,
5. podpora projektom, ki prispevajo k večji mobilnosti umetnikov in umetnic znotraj LUR.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:**

- okrepljeno sodelovanje kulturnih producentov na regionalni ravni,
- povečanje števila obiskovalcev kulturnih prireditev,
- nova regionalna kulturna identiteta,

- večja mobilnost umetnikov in umetnic znotraj LUR,
- ustvarjanje novih občinstev.

**Kazalniki:**

- število kulturnih projektov, ki bodo realizirani v koprodukciji z regionalnimi partnerji,
- število seminarjev, delavnic in drugih projektov s področja kulturno-umetnostne vzgoje, ki jih bodo ljubljanski kulturni producenti izvedli na območju drugih občin LUR,
- število projektov za večjo mobilnost umetnikov in umetnic,
- število obiskovalcev kulturnih dogodkov v okviru regionalnih koprodukcij,

**Pojasnilo:** Kulturno življenje Ljubljane ni omejeno zgolj na administrativne meje MOL, temveč je v številnih ozirih tesno povezano z njenim zaledjem. To navsezadnje potrjuje tudi podatek o povečanju številna delovnih migrantov, ki se je od leta 2000, ko je v Ljubljano prihajalo na delo 70.660 delovnih migrantov, povečalo na zdajšnjih 127.660 delovnih migrantov. Največ delovnih migracij poteka znotraj LUR, povečuje pa se število delovnih migracij tudi iz drugih središč izven regije: Kranja, Novega mesta, Celja, Postojne itn. Iz Ljubljane se v druge občine na delo vozi 22.000 zaposlenih, predvsem v Domžale, Kranj in Trzin. Od leta 2000 se je število dnevnih migrantov iz MOL v druge občine podvojilo. V Ljubljano dnevno ali tedensko prihaja tudi približno 40.000 dijakov in študentov. Polovica študentov v Ljubljani je iz LUR. Enako kot prebivalci in prebivalke MOL so tudi dnevni migranti in migrantke, skupaj z drugimi obiskovalci, deležni bogate kulturne ponudbe MOL.

Kandidatura MOL za naziv EPK 2025 je spodbudila bolj intenzivno sodelovanje MOL z 25-imi občinami LUR na področju kulture, kakor tudi na drugih področjih, ki so tesno povezana s kulturo kot so na primer: turizem, izobraževanje, kreativne industrije in prometna povezanost. Svet LUR je 11. julija 2019 soglasno sprejel Sklep podpora kandidaturi MOL za pridobitev naziva EPK 2025. Na podlagi tega sklepa so župani in predstavniki 26 občin LUR dne 13. 9. 2019 podpisali sporazum o sodelovanju pri skupnem projektu kandidature MOL za naziv EPK 2025. S tem je kandidatura MOL postala skupna kandidatura vseh 26 občin LUR: MOL, Občine Borovnica, Občine Brezovica, Občine Dobropolje, Občine Dobrova - Polhov Gradec, Občine Dol pri Ljubljani, Občine Domžale, Občine Grosuplje, Občine Horjul, Občine Ig, Občine Ivančna Gorica, Občine Kamnik, Občine Komenda, Občine Litija, Občine Logatec, Občine Log – Dragomer, Občine Lukovica, Občine Medvode, Občine Mengeš, Občine Moravče, Občine Škofljica, Občine Šmartno pri Litiji, Občine Trzin, Občine Velike Lašče, Občine Vodice in Občine Vrhnika. Ne glede na usodo skupne kandidature za naziv EPK 2025, želimo intenzivirati sodelovanje vseh kulturnih subjektov znotraj regije.

Glavni cilj je okrepiti sodelovanje javnih zavodov s področja kulture, NVO s področja kulture in ljubiteljskih kulturnih društev, ki imajo sedež na območju MOL, s kulturnimi producenti, izobraževalnimi ustanovami in turističnimi organizacijami, ki delujejo na območju 25-tih občin LUR.

## **19. Mednarodno kulturno sodelovanje**

### **19.1 Sodelovanje z evropskimi mesti in mednarodnimi organizacijami na področju kulture**

**Cilj: Krepitev mednarodne vloge MOL na področju kulture v s ciljem globalne prepoznavnosti Ljubljane kot mesta kulture.**

**Ukrepi:**

1. podpora mednarodnim koprodukcijam javnih kulturnih zavodov MOL in NVO, zlasti s kulturnimi producenti iz mest, ki so pobratena z Ljubljano kot so Reka, Chemnitz, Skopje, Atene, Beograd, Zagreb, itn.,
2. sklenitev najmanj sedmih bilateralnih sporazumov o dolgoročnem kulturnem sodelovanju z izbranimi tujimi mesti,
3. krepitev vloge Ljubljane v okviru mednarodnih organizacij in mrež (Kulturni forum mreže Eurocities, Unescova mreža kreativnih mest, ICORN, ...),
4. krepitev sodelovanja s tujimi kulturnimi inštituti, ki delujejo na območju MOL,
5. vzpostavitev odnosov z izbranimi mesti z drugih celin (Azija, Afrika, Latinska Amerika).

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovana učinka:**

- večja prepoznavnost Ljubljane v mednarodnem prostoru kot mesta z vrhunsko kulturno ponudbo, razvitim kulturnim managementom in napredno kulturno politiko,
- krepitev navzočnosti ljubljanskih umetnikov in umetnic, kakor tudi ljubljanskih institucionalnih in neodvisnih kulturnih producentov v Evropi in svetu.

**Kazalniki:**

- število mednarodnih koprodukcij,
- število sklenjenih sporazumov o dolgoročnem sodelovanju na področju kulture z izbranimi tujimi mesti,
- izvedba aktivnosti v skladu s sklenjenimi bilateralnimi sporazumi o kulturnem sodelovanju,
- imenovanje predstavnika MOL za podpredsednika oziroma predsednika Kulturnega foruma mreže Eurocities.

**Pojasnilo:** V okviru kandidature za naziv EPK 2025 smo mednarodno sodelovanje MOL na področju kulture povzdignili na višjo raven. EPK 2025 je priložnost za svež pristop k ustvarjanju novih mednarodnih kulturnih povezav in mobilnosti umetnikov. Naš temeljni strateški cilj na področju mednarodnega sodelovanja je razvijati lastno kulturno diplomacijo, kar je v skladu z našo dolgoročno vizijo, da se Ljubljana umesti kot eno vodilnih mest na svetu na področju kulture. Z izbranimi evropskimi mesti, zlasti z našimi pobratenimi mesti, smo začeli sklepati dolgoročne kulturne sporazume. Z Reko (EPK 2020) smo tako 22. oktobra 2019 podpisali sporazum o desetletnem sodelovanju na področju kulture in umetnosti. Podoben sporazum smo 11. novembra 2019 podpisali z nemškim Chemnitzem. Tudi z drugimi izbranimi evropskimi mesti, kot na primer Leeuwarden, Reykjavik, Nürnberg, Košice, Novi Sad, Skopje itn., nameravamo skleniti sporazume o sodelovanju na področju kulture.

MOL je leta 2012 začela aktivno sodelovanje s Kulturnim forumom organizacije Eurocities (Eurocities Cultural forum; v nadaljnjem besedilu: Kulturni forum). Člani Kulturnega foruma se sestajajo dvakrat letno, mesto gostitelj na teh srečanjih predstavi aktualno kulturno problematiko mesta, kot tudi mednarodne primere različnih praks. Leta 2015 je MOL gostila redno srečanje Kulturnega foruma, leta 2020 kandidiramo za mesto podpredsednika/ce, leta 2023 pa za mesto predsednika/ce Kulturnega foruma. Od 2015 aktivno sodelujemo v Unescovi mreži kreativnih mest kot mesto literature, od leta 2011 pa je Ljubljana članica mreže ICORN (trenutno nudimo zatočišče že šesti gostji, preganjani pisateljici).



## 19.2 Kandidatura MOL za pridobitev naziva Evropska prestolnica kulture za leto 2025

**Cilj: Pridobitev naziva EPK za leto 2025.**

**Ukrepa:**

1. angažiranje vseh ljubljanskih in regionalnih kulturnih subjektov ter drugih deležnikov s ciljem priprave čim boljše prijavnice in pridobitve naziva EPK 2025 (v letu 2020),
2. vzpostavitev organizacijske strukture, ki bo samostojno vodila projekt EPK 2025 skozi celoten projekt realizacije (v prvi polovici leta 2021).

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinki:**

- boljša dostopnost kulture prebivalcem in prebivalkam mesta in regije,
- obogatitev kulturne ponudbe z novimi vsebinami, še posebej z vrhunskimi mednarodnimi programi,
- posodobitev kulturne infrastrukture,
- večja mednarodna prepoznavnost Ljubljane,
- spodbuda razvoju lokalnega in regionalnega gospodarstva,
- povečanje števila obiskovalcev in obiskovalk kulturnih prireditev,
- možnost vplivanja na spremembo nacionalnih kulturnih politik v smislu sodobnih pristopov,
- spodbuda h krepitvi umetnosti in kulture kot bistvenega konstitutivnega elementa države;
- povečanje mednarodnega obiska Ljubljane.

**Kazalnika:**

- uspešnost kandidature,
- vzpostavitev organizacijske strukture, ki bo strokovno usposobljena za izvedbo projekta EPK 2025 na najvišji profesionalni ravni.

**Pojasnilo:** Dvanajstčlanski »Strokovni svet za izbor EPK za leto 2025 v Republiki Sloveniji« je 27. 2. 2020 objavil svojo odločitev o uvrstitvi Ljubljane, Nove Gorice, Pirana in Ptuja v ožji izbor slovenskih mest kandidatov za naziv EPK 2025. Vsa štiri mesta morajo do začetka novembra 2020 oddati svoje dopolnjene prijave. Do konca leta 2020 bo znano, katero slovensko mesto bo nosilo naziv EPK 2025.

Naziv EPK 2025 je strateškega pomena za razvoj ljubljanskega kulturnega in ustvarjalnega sektorja, ker bi pridobitev tega naziva močno obogatila kulturno in umetniško življenje, okrepila mednarodno prepoznavnost Ljubljane kot kulturne prestolnice ter imela številne druge dolgoročne pozitivne učinke kulturološkega, ekonomskega in družbenega značaja. Naziv EPK 2025 je izjemna priložnost ne le za MOL, temveč tudi za preostalih 25 občin LUR, da pospešijo tako razvoj kulture, kakor tudi razvoj turizma, gospodarstva, mednarodnih odnosov itn. Še več, projekt EPK 2025 snujemo ne le kot regionalni, temveč kot vseslovenski projekt. Če bo Ljubljana pridobila ta naziv, bodo vanj vključeni tudi kulturni producenti, umetniki in umetnice ter ustvarjalci in ustvarjalke iz vse Slovenije. Pri tem izhajamo iz stališča, da ima Ljubljana kot glavno mesto države posebno odgovornost do zagotavljanja kulturnih dobrin za vse prebivalce Slovenije.

Velja poudariti, da naziv EPK 2025 ni končni cilj sam na sebi, temveč odlična spodbuda za še hitrejše uresničevanje strateške vizije, ki sloni na kulturi kot pomembnem stebru trajnostnega razvoja mesta in regije. V ospredju ni zgolj kakovost kulturnega programa v letu 2025, temveč tudi dediščina, ki jo bo

projekt EPK 2025 pustil za sabo. Z dolgoročno dediščino imamo v mislih tako posodobljeno kulturno infrastrukturo kot uvedbo novih programskih vsebin, ki bodo živele tudi po letu 2025. Jamstvo za ohranjanje pozitivnih učinkov EPK 2025 vidimo v tesnejši povezanosti kulturnih politik mesta in regije s prostorskimi, okoljskimi, socialnimi, gospodarskimi, turističnimi in drugimi politikami.

### **19.3 Podpora kulturnim projektom, ki so sofinancirani iz proračuna EU**

**Cilj:** Letno sofinanciranje najmanj petih kulturnih projektov, ki so sofinancirani iz proračuna EU.

**Ukrep:** Izvedba letnih javnih pozivov za sofinanciranje projektov, ki so podprti tudi s strani EU.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovana učinka:**

- povečanje števila bolj ambicioznih projektov NVO s področja kulture, ki nastajajo kot mednarodne koprodukcije,
- večja prepoznavnost Ljubljane v mednarodnem prostoru kot mesta, v katerem delujejo odlični mednarodni koproducenti.

**Kazalnik:** število sofinanciranih kulturnih projektov, ki jih sofinancira EU.

**Pojasnilo:** Število ljubljanskih NVO, ki se vsako leto potegujejo za sredstva EU, iz leta v leto narašča. Podpora Ministrstva za kulturo za tovrstne projekte ne zadostuje več. Zato smo leta 2018 prvič izvedli Javni poziv za sofinanciranje projektov, izbranih na razpisih programa EU Ustvarjalna Evropa, podprogram KULTURA. Ukrep sofinanciranja je namenjen spodbujanju mednarodnega povezovanja NVO na področju kulture. Na ta način hkrati spodbujamo NVO, da za svoje projekte pridobivajo sredstva iz različnih virov.

### **19.4 Mobilnost umetnikov in kulturnih delavcev v evropskem prostoru**

**Cilj:** Okrepiti mobilnost ljubljanskih umetnikov in umetnic prek mednarodnih programov »Artist in Residence«.

**Ukrep:** Širitev mreže ljubljanskih umetniških rezidenc z novimi prostornimi kapacitetami.

**Čas izvedbe:** 2021-2023.

**Pričakovani učinki:**

- povečanje števila prostorov, ki so namenjeni bivanju in ustvarjanju tujih umetnikov v Ljubljani,
- večja prepoznavnost Ljubljane v mednarodnem prostoru kot odprtega mesta za tuje ustvarjalce,
- nova, mednarodna umetniška sodelovanja in produkcije.

**Kazalnika:**

1. število gostujočih umetnikov in umetnic v okviru programa umetniških rezidenc, ki se sofinancira iz proračuna MOL,
2. število ljubljanskih umetnikov in umetnic, ki bivajo in ustvarjajo v tujih umetniških rezidencah.

**Pojasnilo:** Eden najbolj ambicioznih projektov, ki so zasnovani v okviru kandidature MOL za naziv EPK 2025, je projekt »27+27 mestnih rezidenc«. Osnovna ideja tega projekta je, da bi vsaka država EU v letu 2025 v Ljubljani lahko imela svojo umetniško rezidenco. Na ta način bi v polnem pomenu besede predstavili evropsko kulturno raznolikost. Hkrati bi lahko ljubljanski umetniki in umetnice imeli svoje rezidence v 26 državah EU tekom leta 2025. Ne glede na to, ali bo mednarodni strokovni svet izbral Ljubljano kot slovensko mesto, ki bo skupaj z nemškim mestom nosilo naziv EPK 2025, želimo še naprej širiti programe »Artist in Residence« in na ta način krepiti mobilnost ljubljanskih umetnikov in umetnic. Eden izmed naših splošnih ciljev je mednarodna promocija Ljubljane kot mesta umetniških rezidenc, ki je prijazno za umetnike in umetnice z vsega sveta.

## 20. Digitalna preobrazba v kulturi

---

**Cilj:** Večja dostopnost kulturnih vsebin v digitalnem okolju.

**Ukrepi:**

1. kontinuirana digitalizacija in digitalno arhiviranje umetniških del in drugih kulturnih vsebin, ki nastajajo ob finančni podpori MOL,
2. posodobitev spletnih strani javnih kulturnih zavodov, ki jih ustanovila MOL.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinek:** povečanje števila umetniških del in drugih kulturnih vsebin, ki so prosto dostopne javnosti prek spleta.

**Kazalnika:**

- število obiskovalcev spletnih strani javnih kulturnih zavodov MOL in Mesta literature,
- število kulturnih vsebin, sofinanciranih iz proračuna MOL, ki so brezplačno dostopne prek spleta.

**Pojasnilo:** Kakovostne kulturne vsebine so danes dostopne tako v fizičnem prostoru kot v digitalnem okolju. Kriza, ki jo je povzročil koronavirus, je postavila v ospredje vprašanje dostopnosti kulturnih vsebin prek spleta. V času fizične distance, ko ni mogoče obiskovati kulturnih prireditev, je spletna dostopnost digitalnih in digitaliziranih vsebin še posebej pomembna. Izkušnja je pokazala, da so se vsi, tako NVO kot javni zavodi v popolnosti preselili na splet in ustvarili paralelni kulturni prostor, ki je bil v času izolacije eden od najbolj učinkovitih sredstev za soočanje s stanjem.

Vse vsebine so bile brezplačne. Na podlagi navedenega je potrebno z izvajalci sofinanciranih kulturnih programov in projektov doseči dogovor o povečanju števila sofinanciranih umetniških del in drugih kulturnih vsebin, ki so prosto dostopni prek spleta. Pri tem je potrebno upoštevati avtorske pravice v zvezi z dajanjem umetniških del na voljo javnosti.

## 21. Investicijski projekti MOL na področju kulture 2020-2023

Zap. št.	Naziv projekta	Začetek projekta	Zaključek projekta	vsebinska predstavitev na strani
1.	Galerija Cukrarna	2018	2022	47-48
2.	Križanke	2021	2026	46-47
3.	CK Španski borci	2018	2021	49
4.	Vila Zlatica	2019	2021	48
5.	Severna emonska vrata	2020	2021	44
6.	Vodnikova domačija	2020	2021	48-49
7.	Center Rog	2016	2024*	66-70
8.	Minipleks	2019	2023	34-35
9.	Palača Cukrarna	2019	2023	30, 64
10.	Baragovo semenišče	2020	2024	18
11.	Ljubljanski grad	2020	2023	45-46
12.	Grad Tivoli	2020	2023	45
13.	Kulturne poti	2021	2023	44-45

\*odvisno od izpraznitve s strani začasnih uporabnikov

## 23. Delež za umetnost

**Cilj:** Vzpostavitev sistema, ki bo omogočil izvajanje t. i. »umetniškega deleža« pri investicijskih projektih MOL.

Država je s spremembo Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo v letu 2017 (ZUJIK-G, Ur. l. RS, št. 61/17) uzakonila shemo financiranja, po kateri se delež vsake javne investicije nameni za umetniška dela. MOL je že v fazi priprave zakonske spremembe podprla pobudo, da se v slovenski prostor uvede t.i. »delež za umetnost« kot posebna oblika javnofinančne podpore z namenom kultiviranja javnega prostora in povečanja obsega javnih vlaganj v umetniške stvaritve. Še več, v fazi javnega posvetovanja smo Državnemu zboru RS predlagali, da se tudi zasebnim investitorjem naloži obveznost, da del sredstev, namenjenih za gradnjo ali obnovo objektov, namenijo za opremo teh objektov ali njihove okolice z umetniškimi deli, vendar je bila na koncu sprejeta zakonska sprememba, ki se nanaša zgolj na objekte v javni lasti.

V skladu z zakonsko novelo iz leta 2017 se pri investicijah, pri katerih javno (so)financiranje znaša manj kot deset milijonov evrov, se za umetniški delež nameni najmanj 1,25% vrednosti naročenih gradbenih, obrtnih in inštalacijskih del. Če pa vrednost javne investicije znaša več kot deset milijonov evrov, se za umetniški delež nameni najmanj 1% vrednosti naročenih gradbenih, obrtnih in inštalacijskih del. Predpisana višina sredstev za umetniški delež se začne izvajati za javna naročila, objavljena po 1. januarju 2021, do takrat pa so javni investitorji dolžni zagotoviti tri četrtine predpisane vrednosti. V skladu z 79.a členom ZUJIK je umetniški delež v javnih investicijskih projektih za organe lokalnih skupnosti in osebe javnega prava, katerih ustanovitelji so lokalne skupnosti, definiran kot priporočilo.

**Čas izvedbe:** do konca leta 2023

## 23. Statistika kulturnega dogajanja, spremljanje in poročanje

### 23.1 Statistika kulturnega dogajanja

**Cilj:** vzpostavitev sistema zbiranja in analize podatkov o kulturnem življenju na območju MOL.

**Ukrepi:**

1. vzpostavitev enotne metodologije zbiranja in analize statističnih podatkov s področja kulture, v sodelovanju z Referatom za statistiko, ki deluje v okviru Službe za razvojne projekte in investicije Mestne uprave MOL,
2. krepitev sodelovanja z Ministrstvom za kulturo na področju izmenjave podatkov o sofinanciranju javnih kulturnih zavodov in NVO s področja kulture, ki imajo sedež na območju MOL,
3. krepitev sodelovanja z drugimi občinami LUR z namenom zbiranja kvalitetnih podatkov o kulturnem življenju v celotni regiji.

**Čas izvedbe:** 2020-2023.

**Pričakovani učinek:** kakovostni statistični podatki kot podlaga za boljše spremljanje učinkov kulturne strategije MOL.

**Kazalniki:**

- vzpostavljen sistem statistike kulture na območju MOL z jasno definiranimi kazalniki,
- uspešnost sodelovanje z Ministrstvom za kulturo in drugimi občinami LUR,
- sodelovanje kulturnih zavodov, NVO s področja kulture in drugih izvajalcev kulturnih programov in projektov,
- kakovost pridobljenih podatkov.

**Pojasnilo:** Med pripravo kandidature za naziv EPK 2025 se je pokazalo pomanjkanje določenih statističnih podatkov o kulturnem življenju na območju MOL, še posebej pa na območju LUR. Glavna razloga za to sta veliko število različnih pravnih subjektov, ki izvajajo kulturne dejavnosti, ter pomanjkljivo sodelovanje med ustanovitelji javnih kulturnih zavodov (MOL, država, druge občine LUR). Statistični urad zbira podatke na nacionalni ravni in javno ne objavlja podatkov samo za območje MOL. Podatki s področja kulture, s katerimi razpolaga MOL, se včasih razlikujejo od podatkov Statističnega urada RS tudi ko gre za kulturne ustanove, ki se sofinancirajo iz proračuna MOL. Podatki, s katerimi razpolaga MOL, so sicer omejeni predvsem na kulturne programe in projekte pravnih in fizičnih oseb, ki se vsako leto sofinancirajo iz proračuna MOL. Kakovostni statistični podatki so podlaga za spremljanje učinkovitosti kulturne politike.

### 23.2 Spremljanje in poročanje

Oddelek za kulturo vsako leto najpozneje do konca aprila pripravi poročilo o izvajanju strategije v preteklem letu za obravnavo na Mestnem svetu MOL. Poročilo vsebuje oceno rezultatov za vsak cilj posebej, vključno z navedbo razlogov zaradi morebitnega odstopanja od načrtovanih ciljev in ukrepov. Pri pripravi letnega poročila obvezno sodelujejo tudi pristojne strokovne komisije za kulturne dejavnosti s svojimi strokovnimi mnenji, predlogi in pripombami.

V okviru letnega poročila se lahko predlagajo Mestnemu svetu MOL spremembe in dopolnitve posebnih ciljev in ukrepov, če se ugotovi, da zaradi bistveno spremenjenih finančnih ali drugih okoliščin posameznega cilja ali ukrepa ni mogoče uresničiti na predviden način. Omenjene spremembe

in dopolnitve lahko vključujejo tudi možnost predlaganja novega posebnega cilja oziroma ukrepa, pod pogojem, da le-ta ni v nasprotju s splošnimi strateškimi cilji ter temeljnimi vrednotami in načeli kulturne politike MOL.

## Obrazložitev

### **predloga Strategije razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2020-2023, z usmeritvami do leta 2027**

#### **Pravni temelji za sprejem akta**

Pravna podlaga za sprejem Strategije razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2020-2023, z usmeritvami do leta 2027 so 9., 13. in 14. člen Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07 – uradno prečiščeno besedilo, 56/08, 4/10, 20/11, 111/13, 68/16, 61/17 in 21/18 – ZNOrg; v nadaljnjem besedilu: ZUJIK) ter 27. člen Statuta Mestne občine Ljubljana (Uradni list RS, št. 24/16 – uradno prečiščeno besedilo).

V skladu s prvim odstavkom 9. člena ZUJIK-a, država določa javni interes za kulturo z zakoni in nacionalnim programom za kulturo, občine pa z lokalnimi programi za kulturo. ZUJIK v 10. členu določa namen in sestavo nacionalnega programa za kulturo kot »strateškega dokumenta razvojnega načrtovanja kulturne politike«. V programu se ugotovi javni interes za kulturo, opredeli področja kulture, na katerih se zagotavljajo kulturne dobrine kot javne dobrine, načrtuje investicije v javno kulturno infrastrukturo, postavi cilje in prioritete kulturne politike in določi čas za njihovo uresničitev ter kazalce, po katerih se bo merilo njihovo doseganje. ZUJIK določa, da se program sprejema za obdobje štirih let, lahko pa vsebuje tudi dolgoročnejsše usmeritve. V 11., 12. in 13. členih so opredeljeni priprava in sprejemanje dokumenta ter izvajanje in poročanje.

14. člen ZUJIK-a določa:

»Lokalna skupnost sprejme svoj lokalni program za kulturo za obdobje štirih let, pri čemer lahko program vsebuje tudi dolgoročne usmeritve, ki presegajo to obdobje. Lokalne skupnosti, v katerih živijo avtohtona italijanska ali madžarska narodna skupnost ali romska skupnost, v pripravo lokalnega programa za kulturo vključijo navedene skupnosti. Glede vsebine lokalnega programa za kulturo se smiselno uporabljajo določbe tega zakona o nacionalnem programu za kulturo. Lokalnim skupnostim, razen mestnim občinam, ni treba sprejeti lokalnega programa za kulturo, če opredelijo javni interes na področju kulture, prioritete, ukrepe ter cilje in kazalce za njihovo doseganje v drugem dokumentu razvojnega načrtovanja lokalne skupnosti. Dve ali več lokalnih skupnosti lahko oblikujejo skupni program za kulturo, ki ga sprejmejo pristojni organi lokalnih skupnosti.«

V skladu z zgoraj navedeno zakonsko določbo je Mestna občina Ljubljana (v nadaljnjem besedilu: MOL) dolžna sprejeti »lokalni program za kulturo«, ki opredeljuje javni interes na področju kulture, prioritete, ukrepe ter cilje in kazalce za njihovo doseganje. Strategija razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2020-2023 je lokalni program za kulturo Mestne občine Ljubljana v obdobju od leta 2020 do konca leta 2023.

Statut Mestne občine Ljubljana v 27. členu določa, da Mestni svet MOL sprejema plane razvoja MOL in druge akte MOL.

#### **Razlogi in cilji, zaradi katerih je akt potreben, ter ocena stanja na področju, ki ga akt ureja**

Strategija razvoja kulture v MOL za obdobje 2020-2023 je četrti strateški dokument MOL na področju kulture. Prvo strategijo razvoja kulture v MOL je Mestni svet MOL sprejel 30. junija 2008, in sicer za obdobje 2008-2011. Drugo strategijo razvoja kulture v MOL je Mestni svet MOL sprejel 23. aprila 2012 za obdobje 2012-2015. Tretjo strategijo razvoja kulture je Mestni svet MOL sprejel 23. marca 2016 za obdobje 2016-2019.

S spremembami in dopolnitvami ZUJIK-a, ki so začele veljati 11. januarja 2014, je zakonska obveznost vseh mestnih občin, da imajo svoj lokalni program za kulturo. Strategija razvoja kulture v MOL 2020-2023 je strateški dokument razvojnega načrtovanja kulturne politike MOL, ki opredeljuje javni interes za kulturo v obdobju 2020-2023, in sicer tako, da opredeljuje področja kulture, kjer se zagotavljajo kulturne dobrine kot javne dobrine, načrtuje investicije v javno kulturno infrastrukturo, določa cilje in prioritete kulturne politike MOL in čas za njihovo uresničitev ter kazalce, po katerih se bo merilo njihovo doseganje. Strategija razvoja kulture v MOL 2020-2023 se časovno nanaša na obdobje do konca leta 2023, pri čemer vsebuje tudi dolgoročne usmeritve, ki presegajo to obdobje. Gre predvsem za strateške projekte, ki sodijo v okvir kandidature MOL za pridobitev naziva Evropska prestolnica kulture za leto 2025.

V skladu z ZUJIK-om Državni zbor RS sprejme nacionalni program za kulturo kot državno strategijo kulturne politike. Zadnji tovrstni dokument je bil Nacionalni program za kulturo 2014-2017, tako da MOL sprejema novi strateški kulturnopolitični dokument v okoliščinah, ko država že več kot dve leti nima svoje kulturne strategije.

### **Poglavitne rešitve**

Javna razprava o osnutku Strategije razvoja kulture v MOL 2020-2023 je potekala od 11. 6. 2020 do 12. 7. 2020. V okviru javne razprave smo 2. 7. 2020 izvedli javno tribuno v notranjem atriju Mestnega muzeja Ljubljana.

V okviru javne razprave smo prejeli 71 pisnih pripomb in predlogov. Povzetki vseh pripomb in predlogov, kakor tudi komentarji in odgovori Oddelka za kulturo so v prilogi k temu dokumentu z naslovom Vpliv sodelovanja javnosti na rešitve predloga Strategije razvoja kulture v MOL 2020-2023.

V primerjavi s preteklimi strateškimi dokumenti, prinaša nova kulturna strategija vrsto vsebinskih novosti, med katerimi poudarjamo naslednje:

- okrepjena mednarodna usmerjenost z namenom še močnejšega pozicioniranja Ljubljane kot globalno prepoznavnega mesta, ki svojim prebivalcem in prebivalkam, kakor vsem obiskovalcem in obiskovalkam ponuja kulturne in umetniške programe najvišjega kakovostnega nivoja,
- okrepjeno kulturno sodelovanje z vsemi (25) občinami znotraj Ljubljanske urbane regije s ciljem ustvarjanja novih občinstev, nove regionalne kulturne identitete, trajnih povezav kulturnih producentov ter mobilnosti umetnikov in umetnic,
- razširitev mreže umetniških rezidenc za domače in tuje umetnike in umetnice,
- podpora participativnim kulturnim projektom in programom, ki krepijo socialno kohezijo in vključenost pripadnikov ranljivih skupin v družbeno življenje,
- podpora skupnostnim projektom, ki jih bodo predlagali prebivalci in prebivalke MOL, s ciljem izboljšanja kakovosti življenja v njihovih lokalnih okoljih,
- uvedba transdisciplinarnih kulturnih programov kot novega razpisnega področja, da bi se presegle vsakršne omejitve za umetniško ustvarjalnost, ki so posledica administrativnega razvrščanja programov po kulturnih dejavnostih,
- vzpostavitev sistema (najpozneje do leta 2023), ki bo omogočil izvajanje t. i. »umetniškega deleža« pri investicijskih projektih MOL. V skladu z 79.a členom Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo je umetniški delež v javnih investicijskih projektih za organe lokalnih skupnosti in osebe javnega prava, katerih ustanovitelji so lokalne skupnosti priporočilo.



## Ocena finančnih in drugih posledic sprejema akta

Finančna sredstva, ki so potrebna za uresničevanje posameznih strateških ciljev in ukrepov, bodo usklajena s proračunskimi možnostmi in letnimi proračuni MOL v obdobju 2020-2023. Sredstva za investicijske projekte MOL na področju kulture bodo v okviru proračunskih zmožnosti MOL. Sprejetje Strategije razvoja kulture v Mestni občini Ljubljana 2020-2023, z usmeritvami do leta 2027 ne prejudicira sprejetja proračunov za posamezno leto v obdobju 2020-2023 in zagotavljanje dodatnih sredstev za investicijske projekte.

Strateški dokument je nastajal na Oddelku za kulturo v sodelovanju in dialogu s sodelavci in sodelavkami mestne uprave, z deležniki na področju kulture in umetnosti v MOL (samozaposleni v kulturi, nevladnimi organizacijami s področja kulture...) in javnimi zavodi na področju kulture, ki jih je ustanovila MOL:

Sodelovali so: Darko Brlek (Festival Ljubljana), Metka Dariš (Kinodvor), Simon Kardum (Kino Šiška), Uroš Korenčan (Lutkovno gledališče Ljubljana), Barbara Mihelič (Živalski vrt Ljubljana), Ksenja Perko (Mladi zmaji), Blaž Peršin (Muzej in galerije mesta Ljubljane), Viktorija Potočnik (Pionirski dom), Barbara Hieng Samobor (Mestno gledališče ljubljansko), Petra Stušek (Zavod Turizem Ljubljana), Tibor Mihelič Syed (Slovensko mladinsko gledališče), Nevenka Šivavec (Mednarodni grafični in likovni center), mag. Mateja Avbelj Valentan (Ljubljanski grad), mag. Teja Zorko (Mestna knjižnica Ljubljana), – vsi direktorji\_ce javnih zavodov.

Oddelek za kulturo: Davor Buinjac, Saša Ogrizek, Vanda Straka – Vrhovnik, Jerneja Batič, Dejan Tešović, Semira Osmanagić, Urška Pleše, Dario Seraval, Špela Knol, Miljana Butina Smrdel, Mateja Veble, Ksenja Šoštarič Ferkulj, Kristina Ferk, Meta Štular (zunanja strokovnjakinja)

Ljubljana, 21. 9. 2020

  
Mag. Mateja Demšič  
sekretarka – vodja oddelka  


## PRIPOMBE IN PREDLOGI STROKOVNE JAVNOSTI NA REŠITVE

### OSNUTKA STRATEGIJE RAZVOJA KULTURE V MOL 2020-2023, Z USMERTVAMI DO LETA 2027

(Javna razprava je potekala od 11. 6. 2020 do 12. 7. 2020)

V okviru javne razprave smo evidentirali vse pisne pripombe in predloge samozaposlenih v kulturi, nevladnih kulturnih organizacij, javnih zavodov na področju kulture in vseh drugih akterjev kulturnega življenja na območju MOL, kakor tudi vseh fizičnih in pravnih oseb, ki imajo prebivališče oz. sedež na območju MOL in so se udeležili javne razprave.

Oddelek za kulturo Mestne uprave MOL se je pisno opredelil do vseh pripomb in predlogov, ki jih je prejel v okviru javne razprave. V končno verzijo strategije so vključene vse pripombe in predlogi, ki po mnenju pristojnega oddelka prispevajo k boljši kakovosti strateškega dokumenta.

<b>Datum in avtor pripombe oz. predloga</b>	<b>Številka poglavja, na katerega se nanaša pripomba oz. predlog</b>	<b>Vsebina pripombe oz. predloga</b>	<b>Stališče Oddelka za kulturo MTU MOL</b>
10.07.2020 Društvo Asociacija	9.1.1 Gledališče		Splošna uvodna opomba v zvezi z 21 predlogi društva Asociacija: gre za predloge sistemskega značaja, ki presegajo časovni okvir enega strateškega obdobja. Nekateri predlogi presegajo pristojnosti MOL in je reševanje problemov, ki jih naslavljajo, predvsem v pristojnosti države. Celoten dokument MOL, zlasti zapisani strateški cilji in ukrepi izpričujejo, da se MOL zaveda pomena težav, s katerimi se srečuje nevladni sektor

	<p><b>V poglavju 9.1.1 Gledališče se dopolni 2. cilj: Povečati obseg postprodukcije in širitev na Ljubljansko urbano regijo.</b></p> <p>Cilj se dopolni na način, da se predvidi dodatna finančna sredstva za postprodukcije v LUR. Po novem se točka Ukrepi znotraj 2. cilja glasi: či</p> <p>»Ukrepi: V okviru enoletnih in štiriletnih javnih razpisov za NVO se kot prednostni kriterij določi minimalno zahtevano število ponovitev s ciljem, da se poveča obseg postprodukcije in razširi na izvajanje v Ljubljanski urbani regiji (v nadaljnjem besedilu: LUR). V okviru štiriletnih javnih razpisov se kot prednostni kriterij določi večje število projektov v postprodukciji. Za ukrep se zagotovi tudi dodatna finančna sredstva znotraj razpisov. Prav tako se zagotovi ustrezna infrastruktura in ostali pogoji za izvedbo predstav izven Ljubljane.«</p> <p><u>Obrazložitev:</u> Načeloma gre pozdraviti večanje števila postprodukcij, saj se s tem vsaj delno naslavlja težavo hiperprodukcije, a obenem se je potrebno zavedati, da postprodukcije izven Ljubljane terjajo tudi dodatna sredstva. Ob prenosu produkcije izven Ljubljane je zato potrebno imeti v mislih stroške transporta, stroške dodatne promocije in stroške zunanje tehnike, saj prizorišča izven Ljubljane pogosto nimajo hišnih tehnikov. Zavrlojo tega predlagamo, da se ukrep uravnoteži tudi z dodatnimi finančnimi sredstvi oziroma se na ravni LUR naslovi vprašanje pogojev izvedbe izpostavljenih postprodukcij.</p>	<p>v kulturi. Probleme rešujemo z razpoložljivimi proračunskimi sredstvi in v stalnem dialogu tako s predstavniki nevladnega sektorja kot s predstavniki javnih zavodov na področju kulture.</p> <p>Na predlog o povečanju obsega postprodukcije in širitev na Ljubljansko urbano regijo (LUR), odgovarjamo, da je mogoče v okviru štiriletnega programskega razpisa izvesti posamezne programske enote tudi na območju LUR. V okviru kandidature MOL za naziv EPK 2025 je velik poudarek na razvoju regionalne mreže kulturne ponudbe, ki bo omogočila večjo postprodukcijo in izmenjavo kulturnih in umetniških vsebin na območju celotne regije. Odderek za kulturo podpira prizadevanja, da bi vseh 26 občin LUR sprejelo skupno regionalno kulturno strategijo, ki bi bila najboljša kulturnopolitična podlaga za širitev kulturne ponudbe MOL na celotno regijo. Predlog je v skladu z našimi strateškimi cilji, njegova uresničitve je odvisna od proračunskih možnosti v obdobju 2021-2023.</p>
--	---	---

<p>10.07.2020 Društvo Asociacija</p>	<p>9.1.1 Gledališče</p>	<p><b>K poglavju 9.1.1 Gledališče se doda 5. cilj: Zagotoviti dolgoročno stabilnost prizorišč in razvoj programa, ki vključuje ukrep 1 in 2.</b></p> <p><b>Ukrep 1:</b> Uprizoritvenim projektom/programom, ki so sofinancirani s strani MOL se zagotovi dodatna sredstva za morebitni komercialni najem razpoložljivih prostorov in sicer za primere, ko javna kulturna infrastruktura ni na voljo.</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Glede na primanjkljaj prostorskih kapacitet za vadbo in uprizarjanje je potrebno za programe, ki jih sofinancira MOL, poiskati druge rešitve, ob tem pa je zagotovo med najhitreje uresničljivimi sofinanciranje komercialnih najemov. Nevladne organizacije bodo s tem lažje izvajale svoje projekte in programe, področje kot tako pa bo stabilnejše.</p> <p><b>Ukrep 2:</b> Dodelitev dodatnih sredstev za vzdrževanje infrastrukture.</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Mnoge nevladne organizacije, ki imajo s strani MOL dano v upravljanje določeno kulturno infrastrukturo, ima težave s financiranjem vzdrževanja in kritijem obratoválnih stroškov. Za stabilizacijo in možnost dolgoročnega delovanja ter celostnega pristopa k razvoju umetniških vsebin bi torej potrebovali dodatna razpisna sredstva, ki bi strukturno olajšala infrastrukturno vzdrževanje prostorskih kapacitet NVO v kulturi.</p>	<p>V MOL zglledno skrbimo za infrastrukturo in opremo v prostorih MOL, s katerimi upravljajo nevladne organizacije: Glej, PTL, Zavod EN-KNAP itn.</p> <p>Predlagani najem komercialnih prostorov bi terjal večja dodatna proračunska sredstva, prav tako pa obstajajo zakonske omejitve pri sofinanciranju investicijskega vzdrževanja in nakupa opreme za prostore, ki niso v lasti MOL. Zato prostorske probleme nevladnih kulturnih organizacij lahko rešujemo s prostori, ki so v lasti MOL. Pri tem dodajamo, da so izvajalci javnih kulturnih programov, ki upravljajo s prostori v lasti MOL, upravičeni do kritija stroškov za nakup opreme v okviru štiriletnega programskega razpisa.</p>
<p>10.07.2020 Društvo Asociacija</p>	<p>9.1.2 Ples</p>	<p><b>V poglavju 9.1.2 Ples se dopolni 4. cilj: Povečati obseg postprodukcije in širitev na Ljubljansko urbano regijo.</b></p> <p>Cilj se dopolni na način, da se predvidijo dodatna finančna sredstva za postprodukcije v LUR. Po novem se točka Ukrepi znotraj 4. cilja glasi:</p> <p>»Ukrepi: V okviru enoletnih in štiriletnih javnih razpisov za NVO se kot prednostni kriterij določi minimalno zahtevano število ponovitev s ciljem, da se poveča obseg postprodukcije in razširi na izvajanje v Ljubljanski urbani regiji (v nadaljnjem besedilu: LUR). V okviru štiriletnih javnih razpisov se kot prednostni kriterij določi večje število projektov v postprodukciji. Za ukrep se zagotovijo tudi dodatna</p>	<p>Enako kot velja za postprodukcijo na področju gledališča, je tudi na področju sodobnega plesa potrebno izhajati iz dejstva, da je mogoče v okviru programskega razpisa izvesti posamezne programske enote tudi na območju LUR V okviru kandidature MOL za naziv EPK 2025 je velik poudarek na razvoju regionalne mreže kulturne ponudbe, ki bo omogočila večjo</p>

		<p>finančna sredstva znotraj razpisov. Prav tako se zagotovijo ustrezna infrastruktura in ostali pogoji za izvedbo predstev izven Ljubljane.«</p> <p><u>Obrazložitev:</u> Načeloma gre pozdraviti večanje števila postprodukcij, saj se s tem vsaj delno naslavlja težavo hiperprodukcije, a obenem se je potrebno zavedati da postprodukcije izven Ljubljane terjajo tudi dodatna sredstva. Ob prenosu produkcije izven Ljubljane je zato potrebno imeti v mislih stroške transporta, stroške dodatne promocije in stroške zunanje tehnike, saj prizorišča izven Ljubljane pogosto nimajo hišnih tehnikov. Zavoljo tega predlagamo, da se ukrep uravnoteži tudi z dodatnimi finančnimi sredstvi oziroma se na ravni LUR naslovi vprašanje pogojev izvedbe izpostavljenih postprodukcij.</p>	<p>postprodukcijo in izmenjavo kulturnih vsebin na območju celotne regije. Oddelek za kulturo podpira prizadevanja, da bi vseh 26 občin LUR sprejelo skupno regionalno kulturno strategijo, ki bi bila najboljša kulturnopolitična podlaga za širitev kulturne ponudbe MOL na celotno regijo. Predlog je v skladu z našimi strateškimi cilji, njegova uresničitev pa je odvisna od proračunskih možnosti v obdobju 2021-2023.</p>
<p>10.07.2020 Društvo Asociacija</p>	<p>9.2 Vizualne umetnosti</p>	<p><b>K poglavju 9.2 Vizualne umetnosti se k 1. cilju Izboljšanje pogojev za izvajanje in promoviranje projektov in programov na vizualnem področju doda ukrepe 3, 4, 5 in 6.</b></p> <p><b>Ukrep 3:</b> Zagotavljanje ustreznega plačila ustvarjalcev s področja vizualne umetnosti.</p> <p><u>Obrazložitev:</u> Tradicionalno so ustvarjalci s področja vizualne umetnosti med najbolj prekarimi skupinami, predvsem zavoljo nizkih plačil. Občina ima pri tem na voljo več mehanizmov, kako lahko poskrbi, da se razmere na tem področju uredijo, za kar lahko poskrbi z zagotavljanjem ustreznega plačila ustvarjalcev prek javnih zavodov, z implementacijo priporočil deleža za umetnost, ki je od leta 2017 zapisan v ZUJK-u, in z ustreznim financiranjem projektov in programov nevladnih organizacij. Posebni modeli na tem področju so lahko tudi različne spodbude odkupa umetniških del, vključevanje odkupov v javne zavode in iskanje drugih priložnosti za spodbujanje potrošnje za kulturo.</p>	<p>Stališče glede ukrepa 3: Eden izmed razpisnih kriterijev za področje vizualnih umetnosti je uravnotežena finančna konstrukcija. Poleg tega se na programskem razpisu dodaten razpisni kriterij nanaša na <i>»ustrezno ovrednotenje avtorskega dela ustvarjalcev programskih vsebin«</i>. Pri pregledu in ocenjevanju prispelih vlog pristojne strokovne komisije upoštevajo predvidene finančne ocene predlagateljev, vključno s plačili avtorskih honorarjev za umetnike in ustvarjalce. Odkupi umetniških del so predvideni v letnih finančnih načrtih javnih zavodov, ki delujejo na področju vizualnih umetnosti, uresničujejo pa se s pomočjo sredstev MOL in</p>

	<p><b>Ukrep 4:</b> Vzpostavitev neformalne koordinacije izvajalcev na likovnem področju v MOL.</p> <p><u>Obrazložitev:</u> Neformalna koordinacija izvajalcev naj bo sestavljena iz predstavnikov javnih zavodov na področju likovnih dejavnosti, predstavnikov NVO, predstavnikov samostojnih ustvarjalcev in predstavnikov Oddelka za kulturo.</p> <p>Koordinacija naj se sestaja vsaj štirikrat letno ali po potrebi. Njen namen je, da koordinira program izvajalcev (v smislu terminskih planov), načrtuje skupne promocijske akcije posameznih programskih obdobji v Sloveniji in tujini ter načrtuje posamezna programska sodelovanja ob realizaciji večjih in zahtevnejših projektov. Vzpostavljena neformalna mreža likovnih razstavišč in producentov bo pripomogla k večji vidnosti in poenotenju producentov ter lažji komunikaciji z odločevalci, sinergijski učinki ukrepov pa bodo tudi povečanje števila delovnih mest oziroma izboljšanjem obstoječih delovnih mest na likovnem področju.</p> <p><b>Ukrep 5:</b> Zagotovitev novih skladišč in depojev, vzpostaviti rezidenčni center in okvirno 20 novih ateljejev v naslednjih štirih letih.</p> <p><u>Obrazložitev:</u> Analiza prostorov poklicnih nevladnih organizacij v kulturi, ki jo je Asociacija izvedla v začetku leta 2020, je tudi na likovnem področju potrdila težave s prostori. Sodeč po raziskavi so podobno kot na vseh področjih težave s skladišči, dodatno pa so potrebni tudi rezidenčni prostori in specifično za likovno področje tudi ateljeji. Zavoljo tega predlagamo, da se v strategijo umesti dolgoročno načrtovanje zagotavljanja izpostavljenih tipov prostorov.</p>	<p>Ministrstva za kulturo.</p> <p>Stališče glede ukrepa 4: Na načelni ravni pobudo podpiramo, menimo pa, da gre predvsem za področje, pri katerem se morajo usklajevati NVO-ji in javni zavodi s področja vizualnih umetnosti. Ker se predlog nanaša na »neformalno koordinacijo«, MOL ne more biti organ, ki bo vzpostavil predlagano neformalno telo. Brez dvoma bomo podprli in moderirali vsako potrebno komunikacijo med javnimi zavodi in nevladnimi organizacijami.</p> <p>Stališče glede ukrepa 5: Zavedamo se prostorskih težav vizualnih umetnikov in si v vsakem strateškem obdobju prizadevamo vsaj delno reševati pereč problem. Tako smo v prejšnjem obdobju vzpostavili rezidenčni center Švicarija s 17 likovnimi ateljeji. V okviru nastajajoče prijave MOL za naziv EPK 2025 posvečamo veliko pozornost vprašanju umetniških rezidenc tako na območju MOL kot na območju LUR. Zato verjамamo, da bi pridobitev naziva EPK 2025 prav na področju umetniških rezidenc in skladiščnih prostorov</p>
--	---	--

		<p><b>Ukrep 6:</b> Dodelitev dodatnih sredstev za vzdrževanje infrastrukture.</p> <p><u>Obrazložitev:</u> Mnogo nevladnih organizacij ima kljub možnosti uporabe infrastrukture v lasti MOL v brezplačen najem težave s financiranjem stroškov vzdrževanja. Za stabilizacijo in možnost dolgoročnega delovanja ter celostnega pristopa k razvoju umetniških vsebin bi torej potrebovali dodatna razpisna sredstva, ki bi strukturno olajšala infrastrukturna vzdrževanja prostorskih kapacitet NVO v kulturi. S tem bi se izboljšale tudi splošne možnosti za lokalne umetnike in tuja gostovanja, obstoječa infrastruktura pa bi se še bolj zapolnila z vsebinami in prebivalcem mesta Ljubljana in njenim obiskovalcem ponudila še več vsebin.</p>	<p>prinesla velik preboj. Ne glede na usodo kandidature MOL za naziv EPK 2025, to problematiko rešujemo v skladu s finančnimi in prostorskimi možnostmi MOL. Prizadevamo si, da je nepremično premoženje MOL v čim večji meri namenjeno za izvajanje kulturnih in umetniških dejavnosti. V MOL je sicer 248 enot/prostorov v izmeri okoli 17.000 m<sup>2</sup> namenjeno delu in ustvarjanju na področju kulture in umetnosti, ki jih lokalna skupnost brezplačno daje v uporabo.</p> <p>Stališče glede ukrepa 6: Dodatna sredstva za vzdrževanje infrastrukture so odvisna od razpoložljivih proračunskih možnosti MOL. Ob tem predlogu je potrebno upoštevati tudi zakonsko omejitev v skladu z 79. členom ZUJIK-a, ki pravi, da lahko MOL zagotovi sredstva za plačilo stroškov, ki so povezani z zagotavljanjem prostorskih pogojev delovanja le tistim izvajalcem, ki jim ne zagotavlja sredstev v okviru drugih oblik financiranja iz proračuna MOL, niti nimajo v upravljanju oz. v uporabi kulturno infrastrukturo MOL.</p>
--	--	--	---

<p>10.07.2020 Društvo Asociacija</p>	<p>9.3 Glasbene umetnosti</p>	<p><b>K poglavju 9.3 Glasbene umetnosti se k 1. cilju Zagotoviti pogoje za kontinuirano izvajanje kakovostne glasbene produkcije in postprodukcije doda ukrepe 2 in 3.</b></p> <p><b>Ukrep 2:</b> Uvedba podpore mednarodnim glasbenim projektom za NVO v kulturi.</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Na projektnem razpisu trenutno zares ni možno prijavit mednarodnih glasbenih projektov oziroma so ti zavoljo razpoložljivih finančnih sredstev nevezdržni, zato predlagamo, da se ta segment ustvarjalnosti na področju glasbe dodatno uredi.</p> <p><b>Ukrep 3:</b> Uvedba podpore založniškim glasbenim projektom.</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Na projektnem razpisu prav tako ni možno prijavit založniškega glasbenega projekta, zato predlagamo da se v razpis uvede tudi to področje in se s tem poskrbi za pomemben del glasbene ustvarjalnosti.</p>	<p>Stališče glede ukrepa 2: Podpora mednarodnim projektom je mogoča v okviru programskega razpisa na področju glasbe, ne pa tudi na projektnem, enoletnem razpisu. Izvajalci glasbenih projektov lahko tudi v okviru projektnega razpisa predlagajo mednarodne projekte, ki bodo izvedeni na območju MOL. Naš primarni interes je zagotavljanje raznolike in kakovostne glasbene ponudbe v MOL.</p> <p>Stališče glede ukrepa 3:</p> <p>Prioriteta je nesposredni stik umetnikov z občinstvom. Podpora glasbenim projektom, ki vključujejo poleg živnega nastopa tudi založniško dejavnost, je pogosta na vsakoletnih javnih razpisih, saj ima občinstvo tako možnost prisostvovati na glasbenih dogodkih.</p>
<p>10.07.2020 Društvo Asociacija</p>	<p>9.3 Glasbene umetnosti</p>	<p><b>V poglavju 9.3 Glasbene umetnosti se dopolni ukrep drugega cilja, tako da predvideni prostor za ustvarjanje glasbe vključuje vse pogoje tudi za ustvarjanje sodobne glasbe.</b></p> <p>Po novem se ukrep drugega cilja glasi:</p> <p>»<b>Ukrepi:</b> Urediti funkcionalnost kletnega prostora v stavbi na Trgu Prekomorskih brigad nasproti Kina Šiška. Prostori bodo namenjeni umetniškim procesom,</p>	<p>Predvideni kletni prostori v stavbi na Trgu Prekomorskih brigad bodo namenjeni različnim glasbenim ustvarjalcem, vključno z ustvarjalci na področju sodobne glasbe. Izgradnja vadbenih prostorov za glasbenike v obliki posebnega prizidka k omenjeni stavbi je eden izmed poglavitnih infrastrukturnih</p>



		<p>refleksijam, eksperimentom in vadbam s področja glasbe. Prostor bo ustrezno izoliran, v njem pa bo vsa ustrezna oprema za produkcijo sodobne glasbe. Poleg omenjenih prostorov bo potrebno iskati tudi dodatne nove rešitve, saj je problematika pomanjkanja vadbenih prostorov za glasbo zelo pereča.»</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Prostor v kleti stavbe na naslovu Trg prekomorskih brigad je potrebno spremeniti v prostor z vsemi pogoji za ustvarjanje sodobne glasbe, kar pomeni, da mora prostor imeti dovolj ustrezne opreme, seveda ob zagotavljanju ostalih predpogojev (zvočna izolacija, ipd.)</p>	<p>projektov tudi v okviru projekta kandidature MOL za naziv EPK 2025.</p>
<p><b>10.07.2020</b> Društvo Asociacija</p>	<p><b>9.3</b> Glasbene umetnosti</p>	<p><b>V poglavju 9.3 Glasbene umetnosti se dopolni ukrep tretjega cilja, tako, da so v nov prostor za glasbeno ustvarjanje in prezentacijo vključene tudi NVO v kulturi.</b></p> <p>Po novem se ukrep tretjega cilja glasi: »V primeru, da bi v Križankah nastajal nov center za glasbeno ustvarjanje in prezentacijo, se v center ustrezno umesti tudi nevladne organizacije s področja sodobne glasbe. V tem kontekstu Ljubljana potrebuje tehnološko sodobno opremljen studio kot prostor za poglobljene raziskave umetnosti zvoka, ki bi bil obenem tudi ustvarjalni, rezidenčni in prireditveni prostor. Tak studio bo dan v upravljanje NVO.«</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Trenutni cilj in predvideni ukrep sta zapisana nejasno, zato predlagamo, da se v primeru spremembe razmerji v križankah v novo nastalo konstelacijo vsekakor umesti tudi nevladne organizacije v kulturi.</p>	<p>Javni zavod Festival Ljubljana je upravitelj Križank. V skladu z avtonomnijo poslovnega in umetniškega odločanja je potrebno predlog nasloviti na javni zavod. Podpiramo vsako obliko sodelovanja med javnimi zavodi in NVO-ji na področju kulture.</p>
<p><b>10.07.2020</b> Društvo Asociacija</p>	<p><b>9.4</b> Intermedijske umetnosti</p>	<p><b>K poglavju 9.4 Intermedijske umetnosti se doda 3. cilj: Prostorska ureditev za intermedijsko umetniško raziskovanje</b></p> <p><b>Ukrep 1:</b> Povečati število ustrezno opremljenih prostorov, ki bodo omogočali neposredni dostop do informacijsko-komunikacijske tehnologije in bodo hkrati sodobni produkcijski centri za pripravo, izvedbo in promocijo intermedijskih projektov. Prostorji bodo dani v upravljanje NVO.</p>	<p>MOL si bo še naprej prizadevala za pridobitev novih prostorov tudi za področje intermedijskih umetnosti. Prostor »Osmoze« razumemo kot dober model, kjer je sodelovanje več nevladnih organizacij v deljenih prostorih v dobrobit tako njihovega ustvarjanja in za publiko.</p>

		<p>Obrazložitev: Tudi na področju intermedije se pojavljajo specifični prostorski izzivi zato predlagamo, da se za ustvarjalce in nevladne organizacije s področja intermedije zagotovi dodatne ustrezne prostore. Med splošnimi ukrepi za poklicni NVO v kulturi je zabeležena tudi potreba po skladiščih in ob tem opozarjamo, da je posebno pozornost potrebno nameniti tudi skladiščem za organizacije ni posameznike s področja intermedijske umetnosti.</p>	
<p><b>10.07.2020</b> <b>Društvo</b> <b>Asociacija</b></p>	<p><b>9.6 Film</b></p>	<p><b>K poglavju 9.6 Film se v 2. cilj doda ukrepa 2 in 3.</b></p> <p><b>Ukrep 2:</b> Uvedba filmskega urada Mesta Ljubljana</p> <p><u>Obrazložitev:</u> Ustanovitev mestnega filmskega urada bi bistveno pripomogla k večjemu koriščenju in prepoznavnosti Mesta Ljubljana kot filmske destinacije za tuje producentске hiše. Ljubljana v tem segmentu zaostaja za regijo, kjer je bil nedavno na primer podoben urad ustanovljen v Zagrebu, prav tako so na Hrvaškem prepoznavne tudi druge snemalne lokacije. Ljubljana ima v tem smislu prav tako velik potencial, ob vodenju ustrežne kulturne politike na tem področju pa je pričakovati tudi številne druge koristi za mesto, predvsem v smislu prepoznavnosti in turizma.</p> <p><b>Ukrep 3:</b> Uvedba mestnega ali regijskega filmskega sklada.</p> <p><u>Obrazložitev:</u> Mestna občina Ljubljana se trenutno na področju filma usmerja predvsem v prikazovanje in distribucijo, medtem ko vprašanje produkcije ostaja praktično nenaslovljeno. Dejstvo je, da kulturna politika na različnih področjih pokriva različne segmente oziroma dele ustvarjalne verige in da bi zato bilo smiselno, da se tudi ta del filmske ustvarjalnosti naposled naslovi tudi s strani lokalnih mestnih oblasti, pri čemer lahko Mesto Ljubljana ponovno odigra pomembno vlogo. Ustanovitev mestnega ali regijskega filmskega sklada bi lahko pri tem pomenila bistveno prelomnico, ki so jo številna druga mesta oziroma regije po svetu že dosegle.</p>	<p>Stališče glede ukrepa 2: Predlog je že vsebovan v ukrepu 1, ki se nanaša na oživitvev filmske točke, katere namen in cilj se sklada s podanim predlogom.</p> <p>Uvedba filmskega sklada bi z vidika zadovoljevanja potreb na filmskem področju sicer bila smiselna, vendar je pri tem potrebno izhajati iz dejstva, da gre za precejšnja dodatna sredstva, ki bi bila potrebna za realizacijo tega finančno zahtevnega predloga.</p>

<p>10.07.2020 Društvo Asociacija</p>	<p>9.8 Podporni kulturni programi</p>	<p><b>K poglavju 9.8 Podporni kulturni programi se k cilju Krepitev podpornih kulturnih programov kot razpisnega področja v okviru štiriletnega programskega razpisa doda ukrepe 3, 4 in 5.</b></p> <p><b>Ukrep 3:</b> Večja finančna podpora založništvu.</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Pomemben vidik podpornih kulturnih programov je založniška dejavnost. Izpostavimo lahko na primer likovne umetnosti, kjer se razstavni katalogi in druge strokovne publikacije skorajda ne producirajo več. Pomembno pa je, da tudi sodobno ustvarjalnost reflektiramo s strokovnimi besedili in publikacijami, saj se bo sicer na časovni osi sodobne umetnosti – tudi v Ljubljani – zgodila pomembna praznina oz. bo pogled za nazaj zabrisan za prihodnje generacije. Potrebno je zagotoviti sredstva tudi za založniške projekte, ki obravnavajo sodobno ustvarjalnost v MOL, tudi v povezavi z mednarodnim prostorom.</p> <p><b>Ukrep 4:</b> Dodatna finančna sredstva za nakup opreme (npr. programska in tehnična oprema za dokumentiranje in digitalizacijo) in investicijsko vzdrževanje (npr. posodobitev in nadgradnja spletnih strežnikov in mrež).</p> <p><b>Obrazložitev:</b> S podpornim delovanjem se bodo razbremenili programski stroški nekaterih organizacij na področju arhiviranja, izobraževanja, dokumentiranja in., saj bodo ta servis lahko nudile interdisciplinarne podporne organizacije. Zaradi pomena digitalizacije sodobne umetnosti, ki bo sicer izgubljena, je pomembno na področje podpornih kulturnih programov uvrstiti nakup opreme (npr. programska in tehnična oprema za dokumentiranje in digitalizacijo) in investicijsko vzdrževanje (npr. posodobitev in nadgradnja spletnih strežnikov in mrež).</p> <p><b>Ukrep 5:</b> Vzpostavitev arhivskih standardov in usposabljanje strokovnega kadra.</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Vzpostavitev enotnih strokovnih standardov, ki bodo upoštevali specifične potrebe raznolikih arhivskih gradiv, bo omogočila razširjanje arhiviranja na nacionalni ravni znotraj celotnega polja sodobnih umetnosti ter usposabljanje kadra, ki bo lahko delal nad arhiviranjem različnih nevladnih organizacij. V oči</p>	<p>Stališče glede ukrepa 3: Znotraj podpornih kulturnih programov v okviru obstoječega programskega razpisa je možno prijaviti tudi programske enote, ki se nanasajo na založniško dejavnost.</p> <p>Stališče glede ukrepa 4: Štiriletni programski razpis omogoča predlagateljem, da v okviru upravičenih stroškov prijavijo tudi nakup opreme. Uresničitev predloga, da se zagotovijo dodatna finančna sredstva, je odvisna od proračunskih možnosti v obdobju 2021-2023.</p> <p>Stališče glede ukrepa 5: Vzpostavitev fizičnih in digitalnih arhivov je postal pomemben segment delovanja vseh kulturnih organizacij. Obstoječi programski razpis MOL na področju kulture omogoča izvajalcem, da kot</p>
--	---	--	---

	<p>vpiječ je problem hranjenja nematerialne kulturne dediščine in z njo povezanega celotnega segmenta dokumentiranja stvarjalnosti, predvsem tiste, ki nastaja v neodvisni produkciji, še posebej na področju sodobnih umetnosti. Dokumentiranje sodobne umetnosti ni samo golo dokumentiranje, dokument umetnosti, temveč podaljšek umetnosti, ki v virtualnem okolju postaja del kolektivne družbene izkušnje – nenazadnje izkušnja sama.</p>	<p>posebno programsko enoto prijavijo arhiviranje svojega gradiva. Vzpostavitev enotnih strokovnih standardov je v pristojnosti države.</p>	
<p><b>10.07.2020</b> <b>Društvo</b> <b>Asociacija</b></p>	<p><b>12.</b> <b>Profesionalne</b> <b>nevladne</b> <b>organizacije s</b> <b>področja</b> <b>kulture</b></p>	<p><b>V poglavju 12. Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture se cilj »Ustvariti stabilne finančne, prostorske in druge pogoje za delovanje profesionalnih NVO s področja kulture, ki bodo izvajale javne kulturne programe v obdobju 2020–2023, ob proračunski podpori MOL« spremeni v »Cilj 1: Ustvariti stabilne finančne in druge pogoje za delovanje profesionalnih NVO s področja kulture, ki bodo izvajale javne kulturne programe v obdobju 2020–2023, ob proračunski podpori MOL«. V Cilj 1 se doda ukrepe 1 do 7.</b></p> <p><b>Ukrep 1: Povečanje sredstev za NVO in samostojne ustvarjalce v kulturi za vsaj 15% letno ter razširitev števila programsko financiranih nevladnih organizacij.</b></p> <p><b>Obrazložitev:</b> Vlaganje MOL v programe in projekte nevladnih organizacij vrsto let narašča, kar je pozitivno. Vseeno pa je ob tem potrebno poudariti, da se je v zadnjih desetih letih bistveno spremenilo razmerje med financiranjem programov NOV in javnih zavodov. Leta 2010 je MOL za Javne kulturne programe in projekte pod postavko 082044 namenjajl 4.589.535 eur, od tega 2.598.562 eur nepridobitnim organizacijam in ustanovam in 1.947.253 eur javnim zavodom. Razmerje se je skozi leta bistveno spremenilo in tako je v letu 2020 za isto postavko namenjenih 9.447.000 eur, od tega 3.177.000 eur za nevladni sektor in 6.150.000 eur za javne zavode. Zavoljo navedenega menimo, da je potrebno ponovno pričeti bistveno dvigovati tudi sredstva za programe in projekte nevladnega sektorja, in sicer predlagamo 15% letno zvišanje v naslednjem štiriletnem strateškem obdobju.</p>	<p>Sprejme se predlog za preimenovanje Cilja 1 v »Ustvariti stabilne finančne in druge pogoje za delovanje profesionalnih NVO s področja kulture, ki bodo izvajale javne kulturne programe v obdobju 2020–2023, ob proračunski podpori MOL.</p> <p>Stališče glede ukrepa 1: MOL se ne more vnaprej zavezati, da bo za natančen odstotek vsakoletno povečevala sredstva, ker nam proračunske zmožnosti narekuje tudi vrsta okoliščin, na katere nujno MOL nima vpliva. Prav tako so se s pandemijo oz. njenimi posledicami vzpostavile razmere, kjer moramo najprej ohraniti stabilnost, ki smo jo dosegli, da bi lahko načrtovali za prihodnost. MOL je že dokazala, da je na področjih, vitalnih za življenje skupnosti, torej tudi kulture in umetnosti, vedno prizadevala, da obstoječa sredstva ohrani in tudi krepi. V primeru pridobitve naziva EPK, bi lahko okrepili finančno podporo v</p>

	<p><b>Ukrep 2:</b> Dvigniti financiranje hladnega pogona NVO v kulturi (stroški investicij, vzdrževanja, najema prostorov, plač, telekomunikacij in ostalih splošnih stroškov delovanja) ločeno od programskega financiranja.</p> <p><u>Obrazložitev:</u> Financiranje programov NVO trenutno ne pozna ustrezne ločnice med programskim in neprogramskim financiranjem, kar povzroča tako administrativne kot izvedbene težave. S tega vidika predlagamo, da se pri programih vpelje ločnica med programskim in neprogramskim financiranjem, ob tem pa se za neprogramsko financiranje zagotovi dodatna sredstev. Organizacije so namreč soočene tudi s t. i. hladnim pogonom, nekatere pa še s skrbjo za prostore, pri čemer se morajo ti stroški pogosto zažirati v programe. Predlagamo torej ločnico, vzpostavitev neprogramskih stroškov in ustrezno financiranje navedene postavke.</p> <p><b>Ukrep 3:</b> Pred vsakim razpisom naj se uvede javna razprava oziroma posvet o predvidenem razpisnem mehanizmu, kjer bi vsi deležniki lahko podali predloge za izboljšave.</p> <p><u>Obrazložitev:</u> Razpisni mehanizmi so pomemben del kulturne politike, pri čemer tako na občinski kot nacionalni ravni pogosto umanjka evalvacija samih mehanizmov. Zavedamo se, da se pred nekaterimi razpisi izvede tudi posvetovanje z dialoško skupino, ki poda nekatere komentarje, vseeno pa bi bilo strukturno boljše, da se pred pomembnejšimi razpisi uvede tudi javna razprava, kjer bi deležniki lahko podali svoje videnje preteklega mehanizma. To sporočilo je bilo močno prisotno tudi ob posvetovanjih z deležniki v procesu nastajanja novega Nacionalnega</p>	<p>krajšem času za celotni ustvarjalni sektor.</p> <p>Stališče glede ukrepa 2: Predloga ne podpiramo.</p> <p>Glede financiranja t. i. hladnega pogona naj spomnimo, da je bilo leto nekoč ločeno, potem pa smo prav na predlog nevladnih organizacij združili sredstva za programske in neprogramske stroške. Predlagani ukrep se torej nanaša na vrnitev na stanje pred desetimi leti. Ob tem predlogu je najbolj pomembno dejstvo, da morebitno ločevanje programskih od neprogramskih stroškov ne pomeni bistvene spremembe, ker samo po sebi ne vpliva na višino celotnih razpoložljivih sredstev. Menimo, da bi s tako spremembo zožili manevrski prostor nevladnih organizacij za samostojno odločanje o razporeditvi sredstev, ki jih dobijo za svoje programe kot celote preko javnih razpisov.</p> <p>Stališče glede ukrepa 3: Menimo, da javna razprava oz. posvet o predvidenem razpisnem mehanizmu pred vsakim razpisom ni smiselna, ker o razpisnih pogojih in kriterijih redno (ob vsakem razpisu) razpravlja dialoška skupina</p>
--	---	--

	<p>programa za kulturo konec leta 2019.</p> <p><b>Ukrep 4:</b> Uvedba dvanajstin tudi za neodvisne producente.</p> <p><u>Obrazložitev:</u> Prejemnikom sredstev iz naslova javnih kulturnih programov je potrebno omogočiti, da zaradi čakanja na nove anekse ne zapadejo v finančne vrzeli pri izvajanju programov.</p> <p><b>Ukrep 5:</b> Uvede se štipendije (vsaj v višini 8.000 evrov) za umetniške opuse, s posebnim ozirnim tudi na mlade in starejše ustvarjalce</p> <p><u>Obrazložitev:</u> MOL v veliki meri meri financira nevladne organizacije, kjer skozi različne razpise do sredstev dostopajo tudi samozaposleni v kulturi in drugi samostojni ustvarjalci, vseeno pa ob tem manjka ukrep, ki bi bil neposredno namenjen zgolj samostojnim ustvarjalcem. S tega vidika predlagamo uvedbo štipendij, s katero bi se dvignila raven produkcije samostojnih umetnikov, z vidika javnega interesa pa bi se na ta način zagotovil nastanek nove umetniške produkcije. Predlagamo tudi, da sta v razpisu kot posebni obravnavani tudi skupini starejših in mlajših ustvarjalcev.</p> <p><b>Ukrep 6:</b> Izboljšanje presoje programov in projektov na način, da se omogoči predstavivne strokovni komisiji oziroma se razširi število članov, ki presoja o vlogi.</p> <p><u>Obrazložitev:</u> Strokovne komisije so soočene s prijavljenimi programi in projekti, iz katerih morajo o realizaciji in natančni opredelitvi pogosto sklepati, kar lahko pripelje do nejasnosti in nezmožnosti sprejema argumentirane odločitve. Predlagamo, da lahko bodisi prijavitelj v sami prijavi bodisi strokovna komisija naknadno predlaga predstavitev oziroma zagovor projekta pred samo strokovno komisijo. V primeru, da se prijavitelj z odločitvijo strokovne komisije ne strinja, mu mora biti dovoljena pritožba, pri čemer naj gre prijava v ponovno presojo razširjeni skupini odločevalcev, ki je lahko sestavljena iz dodatnih strokovnjakov ali zaposlenih na Oddelku za kulturo</p>	<p>v MOL, ki kontinuirano deluje že več kot desetletje (<i>Delovna skupina MOL za trajni dialog z nevladnimi organizacijami na področju kulture in samozaposlenimi v kulturi</i>).</p> <p>V skladu z zakonskimi določbami, ki urejajo postopke za izvrševanje proračuna, so dvanajstine možne zgolj za javne zavode, ki jih je ustanovil MOL.</p> <p>Stališče glede ukrepa 5: V okviru štipendijske politike, ki jo že od leta 1998 izvaja MOL, je osnovni instrument razpis štipendij za nadarjene dijake in študente, ki ga vsako leto objavi Oddelk za predšolsko vzgojo in izobraževanje. V letih 2007-2018 je tako MOL podelil 1.012 štipendij in zanje namenili 6,2 milijona evrov. Velik del teh štipendij je bil namenjen prav mladim umetnikom in umetnicam.</p> <p>Stališče glede ukrepa 6: Predloga ne podpiramo.</p> <p>V letu 2019 smo povečali število članov oz. članic strokovnih komisij s tri na pet, kot je to zahteval novi Pravilnik o</p>
--	--	---

		<p><b>Ukrep 7:</b> MOL naj za področje prioritet (mladi, posebne obletnice, letne teme itn.) vzpostavi poseben razpisni mehanizem v smislu doseganja zastavljenih ciljev.</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Izvajanje teh programov v finančnem, kadrovskem in časovnem smislu ne sme bremeniti osnovne dejavnosti izvajalcev. Te prioritete bi morale biti znane vsaj leto vnaprej, da se lahko koncipirajo kvalitetni kompleksni projekti, ne pa da o teh izvemo iz razpisa. Rezultat takega način bodo bolj domišljeni, odmevni in uspešni projekti, hkrati pa bo še vedno nemoten vnaprej zastavljen program, ki je v skladu z razvojno vizijo posamezne institucije.</p>	<p>strokovnih komisijah (Ur. L. RS, št. 77/18). Sam postopek ocenjevanja vloge v okviru javnih razpisov in pozivov je določen s področno zakonodajo, ZUJIK-om in posebnim pravilnikom, ki ga sprejema minister za kulturo. MOL nima zakonskih pristojnosti, da bi znotraj predpisanih postopkov uvajal nove elemente kot je predlagana predstavitev vloge strokovni komisiji.</p> <p>Stališče glede ukrepa 7: v okviru rednih programskih in projektnih razpisov že vrsto let ne postavljamo nobenih prednostnih kriterijev, ki bi se nanašali na specifične teme, obletnice ipd.</p>
<p><b>10.07.2020</b> Društvo Asociacija</p>	<p><b>12.</b> Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture</p>	<p><b>V poglavju 12. Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture se doda</b></p> <p>»Cilj 2: Zagotoviti stabilne infrastrukturne pogoje za poklicni nevladni sektor v kulturi in ga okrepiti z dodatnimi prostorskiimi kapacitetami.« <b>K cilju 2 se dodata ukrepi 1 in 2.</b></p> <p><b>Ukrep 1:</b> Za poklicne nevladne organizacije v kulturi se zagotovi dodatne skladiščne, pisarniške, izvedbene, ateljejske, rezidenčne in druge potrebne prostore. V dialogu s predstavniki posameznih področji nasloviti specifična prostorska vprašanja nevladnih organizacij, ki delujejo na teh področjih, in zagotoviti ustrezne infrastrukture.</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Analiza prostorov poklicnih nevladnih organizacij v kulturi, ki jo je</p>	<p>Stališče glede ukrepa 1: Prostorske težave nevladnih organizacij rešujemo v skladu s prostorskiimi kapacitetami, ki so v lasti MOL. V skladu z ZUJIK-om lahko vlagamo le v investicijsko vzdrževanje zgolj tistih prostorov, ki so v lasti MOL.</p>

	<p>Asociacija izvedla v začetku leta 2020, je potrdila, da poklicne nevladne organizacije v kulturi pogosto delajo v neustreznih pogojih, hkrati pa se je zaradi razvoja sektorja pojavila tudi velika potreba po različnih dodatnih prostorih. Strategija je zastavljena tudi po področji, zato smo problematiko izpostavili tudi pri področjih, kjer so težave najbolj akutne, sicer pa predlagamo, da se v dialogu s predstavniki posameznih področji v naslednjem strateškem obdobju razišče ključne potrebe in se jih križa z razpoložljivimi prostorskimi kapacitetami.</p> <p><b>Ukrep 2:</b> Konkreten prenos kulturne infrastrukture v upravljanje NVO in sicer:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- Prenos upravljanja Mestne galerije Ljubljana v upravljanje NVO ali konzorciju NVO s področji vizualne, intermedijske, transdisciplinarne ali drugih primernih področji.</li> <li>- Vzpostavitev Centra ROG kot inovativne oblike upravljanja, ki povzema stabilnost delovanja v sklopu javnega zavoda z odzivnostjo profesionalnih nevladnih organizacij s področja kulture.</li> <li>- Prenos prostorov Šiška Hub (rezidenčni prostori, glasbeni vadbeni prostori ipd.) v upravljanje NVO v kulturi.</li> <li>- Prenos ostalih ustreznih in primernih prostorskih kapacitet v lasti MOL v obdobju 2020–2023 glede na potrebe poklicnih nevladnih organizacij v kulturi.</li> </ul> <p><b>Obrazložitev:</b> V Ljubljani imamo izrazilo dobre izkušnje s prenašanjem upravljanja ključne kulturne infrastrukture profesionalnim nevladnim organizacijam s področja kulture. Zgodbi o uspehu sta tako Vodnikova domačija kot Španski borci ter seveda tudi Stara mestna elektrarna –Elektro Ljubljana. V obdobju veljavnosti pretekle strategije se praksa kljub dobrim rezultatom v zadnjem obdobju ni nadaljevala. A načrtovana izgradnja Galerije Cukrarna, Centra Rog, načrtovana prenova in sprememba namembnosti stavbe na Trgu prekomorskih brigad 1 in prenova Mestne galerije prinašajo nove priložnosti ne le za razširitev in boljše pogoje delovanja javnih zavodov, temveč tudi delovanja profesionalnih NVO v kulturi.</p>	<p>Stališče glede ukrepa 2: Predloga ne podpiramo. Prav Mestna galerija je primer uspešnega delovanja, ki v okviru svojega programa sodeluje s številnimi nevladnimi organizacijami in samozaposlenimi v kulturi.</p> <p>Center Rog je v predlaganem smislu že predviden v poglavju 17.2.</p> <p>Stališče glede predloga o prenosu prostorov Šiška Hub v upravljanje NVO v kulturi:</p> <p>V primeru Šiška Hub gre za delovne in vadbene prostore posameznikov in NVO, ne pa za predstavljene oz. priveditvene prostore, zato ni smiselno, da bi te prostore upravljal NVO.</p> <p>Kar zadeva »prenos ostalih ustreznih in primernih prostorskih kapacitet MOL«, se je programsko</p>
--	---	---



10.07.2020	Društvo Asociacija	12. Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture	Ustrežno predlogu v ukrepu 2 se prilagodijo tudi poglavja, ki govorijo o Mestni galeriji Ljubljana (Poglavje 14.; Cilj 2, podpoglavje Mestna galerija Ljubljana), Siska HUB (poglavje 9.3.; Cilj 2) in Centru Rog (poglavje 17.2).			<p><b>K poglavju 12. Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture se doda »3. cilj: Gradnja občinstva in povečevanje vidnosti dejavnosti NVO v kulturi.«</b> <b>Dodajo se ukrepi 1 do 3.</b></p> <p><b>Ukrep 1:</b> Vzpostavitev produkta Art Pass (skupaj s predhodno analizo), abonmajske ponudbe.</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Trenutno obstajajo nekatere samonikle akcije povezovanja nevladnih organizacij na področju kulture pri ponudbi skupnih abonmajev (npr. Transverzala), a obstaja že dalj časa trajajoča želja in pobuda, da bi se skupni abonma ali kulturna ponudba, morda tudi skupaj z javnimi zavodi, pojavil na bolj sistematični ravni. Predlagamo, da se glede tega najprej naredi predhodna analiza in se na podlagi strokovnih argumentov sprejme ustrezne odločitve.</p> <p><b>Ukrep 2:</b> Povečati dostopnost do oglaševanja za produkcijo NVO prek vseh dostopnih mehanizmov MOL (glasilo Ljubljana, LPP, oglasni prostor ipd.)</p> <p><b>Obrazložitev:</b> MOL ima na razpolago več mehanizmov, kjer bi se lahko oglaševala tudi produkcija NVO v kulturi, ki jo financira MOL. Predlagamo, da se v naslednjem štiriletnem obdobju ustanovi skupina, ki bi pregleдалa vse možnosti tovrstne promocije, in da se v nadaljevanju sistematično pristopi k dodatni promociji kulturnih programov in projektov NVO v kulturi na čim več dostopnih mestih MOL (glasilo Ljubljana, LPP, oglasni prostor ipd.).</p> <p><b>Ukrep 3:</b> Koordinirana mednarodna promocija festivalov s pomočjo Turizma Ljubljana.</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Ena od bistvenih kvalitiet Ljubljane je bogata kulturna ponudba. Ljubljana poleg številnih raznolikih manjših projektov in rednih programov nudi</p>	<p>upravljanje prostorov v Lasti MOL pokazalo kot dobra praksa, zato jo bomo nadaljevali v vseh primerih, ko bodo za to izpolnjeni pogoji.</p> <p>Stališče glede ukrepa 1: podpiramo morebitno vzpostavitev posebne abonmajske ponudbe, vendar se mora le-ta izoblikovati na podlagi sodelovanja nevladnih organizacij in javnih zavodov s področja kulture. MOL ne more vzpostaviti tovrstne abonmajske ponudbe »od zgoraj«.</p> <p>Stališče glede ukrepa 2: predloga ne podpiramo. Gre za vprašanje, ki ga lahko naslovimo in tudi rešimo v okviru Delovne skupine MOL za trajni dialog z nevladnimi organizacijami na področju kulture in samozaposlenimi v kulturi. Ustanavljanje še ene dodatne skupine za to vprašanje ni potrebno.</p> <p>Stališče glede ukrepa 3: predloga ne podpiramo. Enako kot pri prejšnjem vprašanju je tudi to vprašanje lahko predmet pogovora v okviru obstoječe dialoške skupine.</p>
------------	-----------------------	---	--	--	--	---	---

		vrhunske festivale iz različnih umetniških polj. Mesto bi moralo s Turizmom Ljubljana najti način, kako promovirati bogato svežo kulturno ponudbo Ljubljane in na ta način dobiti v goste tuje in slovenske obiskovalce. Sredstva NVO-jev ne zadoščajo za ustrezno mednarodno (niti nacionalno) promocijo in edino v povezavi različnih organizacij s Turizmom Ljubljana je to moč doseči.	
10.07.2020 Društvo Asociacija	12. Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture	<p><b>K poglavju 12. Profesionalne nevladne organizacije s področja kulture se doda »4. cilj: Vzpostavitev servisne podpore NVO in samozaposlenim v kulturi.« K cilju se doda ukrep 1.</b></p> <p><b>Ukrep 1:</b> Vzpostavitev servisne podpore NVO in samozaposlenim v kulturi, ki načrtujejo ali izvajajo aktivnosti znotraj MOL. Izvajanje individualnega svetovanja, delavnice, predstavitve primerov dobrih praks, sodelovanje s strokovnjaki, pomoč pri prodoru na tuje trge ipd.</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Administrativni postopki predstavljajo eno največjih ovir za razvoji NVO in ustvarjalcev, saj so slednji pogosto zelo dobri v svojih jedrnih dejavnostih, precej pa jih obremenjujejo periferne aktivnosti, kot so računovodski standardi, prijave na razpise, razumevanje davčnih in pravnih aspektov poslovanja in podobno. V ta namen bi MOL morala financirati podporno točko, še posebno v luči EPK, saj se bo pritisk na MOL s tem povečal, kar bo dodatno obremenjevalo zaposlene v mestni upravi oziroma na Oddelku za kulturo. Storitve informiranja in svetovanja bi bilo smiselno prenesti na NVO. Ukrep se lahko realizira tudi znotraj drugega predloga vzpostavitev vsebinskih mrež.</p>	<p>Predloga ne podpiramo.</p> <p>Podporni kulturni programi kot posebno področje v okviru programskega razpisa so namenjeni servisni podpori nevladnim organizacijam in samozaposlenim v kulturi. Na načelni ravni se zavzemamo za neposreden dialog z vsemi izvajalci kulturnih projektov in programov. Oddelke za kulturo med drugim opravlja tudi naloge informiranja in svetovanja (npr. o razpisnih postopkih...). Ne podpiramo predloga, da bi MOL pooblastil izbrani NVO kot nekakšen poseben servis za vse nevladne organizacije in samozaposlene v kulturi. Menimo, da je ta predlog potrebno nasloviti na Ministrstvo za kulturo.</p>
10.07.2020 Društvo Asociacija	16.1 Kulturno- umetnostna vzgoja	<p><b>K poglavju 16.1 Kulturno-umetnostna vzgoja se doda »3. cilj: Kulturno-umetnostna vzgoja za različne generacije.« K cilju se doda Ukrep 1.</b></p> <p><b>Ukrep 1:</b> Razširitev koncepta kulturno-umetnostne vzgoje na različne generacije, ne zgolj najmlajše. Medgeneracijska gradnja občinstva, koordiniranje medsektorskega sodelovanja z izobraževalnimi institucijami izven kulture in</p>	<p>Predlog podpiramo.</p> <p>Ukrep je smiseln, zato se predlog sprejme in se ga vsebinsko vključi v dokument.</p>

	<p>šolstva.</p> <p><u>Obrazložitev:</u> Kulturno umetniško vzgojo je nujno razširiti v skladu s sodobnimi trendi v izobraževanju. V sezivljenjsko učenje je koncept, ki se ga v sodobno politiko izobraževanja vpeljuje že desetletja. Večji poudarek v Evropi doživlja predvsem od nastanka Lizbonske strategije. V tem kontekstu in tudi v kontekstu stalnega procesa vzgajanja publike je potrebno koncept kulturno umetniškega izobraževanja razširiti na vse generacije in v skladu s tem prilagoditi tudi razpisne pogoje in vsebine, da se tudi ostalim generacijam omogoči dostop do vzgojno-izobraževalnih aktivnosti.</p>	
<p><b>10.07.2020</b> <b>Društvo</b> <b>Asociacija</b></p>	<p><b>16.</b> <b>Medpodročno sodelovanje</b></p> <p><b>K poglavju 16. Medpodročno sodelovanje se doda poglavje »16.6: Spodbujanje zasebnega vlaganja v umetnost na območju MOL.« Dodata se ukrep 1 in 2.</b></p> <p><b>Ukrep 1:</b> Večanje razumevanja vlaganja v umetnost v javnih zavodih, katerih ustanoviteljica je MOL.</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Eden izmed načinov krepitve pozicije NVO v kulturi in samozaposlenih v kulturi je tudi diverzifikacija njihovih prihodkov in oblik financiranja. Glede na to da MOL že leta vlaga v razvoj neodvisne kulture, bi bilo potrebno na sistemski ravni začeti spodbujati tudi sodelovanje med javnimi zavodi in podjetji, katerih ustanoviteljica oziroma lastnica je MOL, in kulturnimi organizacijami na drugi strani.</p> <p><b>Ukrep 2:</b> Spodbujanje povezovanja kulture in gospodarstva v MOL. Spodbujanje in iskanje novih modelov upravljanja in vzajemnega sodelovanja.</p> <p><b>Obrazložitev:</b> Od leta 2017 imamo v krovnem zakonu za kulturo (ZUJIK) zapisan t. i. delež za kulturo, ki za lokalne oblasti velja kot priporočilo, vseeno pa ocenjujemo, da bi se ga lahko občine posluževale pogosteje ali vsakič, ko se pojavi priložnost. Enako bi lahko veljalo tudi za privatne investitorje, pri čemer bi veljajo razmisliti tudi o drugih načinih povezovanja kulture in gospodarstva. Študija o zasebnem vlaganju v kulturo že obstaja (Analiza zakonodaje in prakse zasebnega vlaganja v kulturo v državah Evropske unije. Strakar, Vecco, 2016), MOL pa bi se v</p>	<p>Stališče glede ukrepa 1: Soglašamo, da je potrebno okrepiti sodelovanje vseh kulturnih producentov (javnih zavodov, NVO...) in javnih podjetij MOL. V okviru kandidature MOL za naziv EPK 2025 nastaja poskus posebnega projekta, ki bo omogočil realizacijo predlagane ideje. Na ta način bomo preseegli načelno raven »večanja razumevanja vlaganja v umetnost«.</p> <p>Stališče glede ukrepa 2 predlog podpiramo in ga vsebinsko smiselno vključujemo v dokument.</p>

		naslednjem obdobju morala odločiti za najbolj primerno obliko spodbujanja povezovanja kulture in gospodarstva.	
10.07.2020 Društvo Asociacija	19.1 Sodelovanje z evropskimi mesti in mednarodnimi organizacijami na področju kulture	<p>K poglavju 19.1 Sodelovanje z evropskimi mesti in mednarodnimi organizacijami na področju kulture se doda ukrepa 6 in 7.</p> <p><b>Med Ukrepi se doda:</b></p> <p>6. Uvedbo posebnega fonda za promocijo NVO in samozaposlenih v kulturi z območja MOL v tujini.</p> <p>7. Vzpostavitev rezidenčnega centra, ki bi omogočal strukturiran pritek svetovnih umetnikov in producentov v mesto ter mreženje in vzpostavljanje kontaktov za medkulturno izmenjavo.</p> <p><u>Obrazložitev:</u> Pri šestem ukrepu je potrebno poudariti, da pogosto prihaja do pobud za sodelovanje s tujimi organizacijami, a zaradi pomanjkanja sredstev do povezovanja ne pride. Predlagamo ustanovitev posebnega fonda, ki bi bil namenjen predvsem ad hoc predlogom sodelovanja, ko so finančne konstrukcije pogosto zaprte, vseeno pa se ocenjuje, da bi posamezno sodelovanje pomembno prispevalo k promociji ustvarjalnosti v Ljubljani.</p> <p>Glede sedmega ukrepa je potrebno pojasniti, da so nočitve eden višjih stroškov gostovanja tujih umetnikov ali produkcij. Ocenjujemo, da bi MOL v ta namen lahko namenila nekatere svoje nepremičnine in poskrbela za nastanek bodisi rezidenčnega centra ali mreže rezidenčnih nastanitev, ki bi bil dan v nekomercialen najem nevladnemu sektorju v kulturi, in sicer za tuje goste. Seveda se pri tem odpira vprašanje skupnega upravljanja in vzdrževanja, ki bi se ga lahko rešilo po istem principu kot za skupna skladišča.</p>	<p>Če bo Ljubljana pridobila naziv EPK 2025, bo to močno okrepilo sodelovanje z evropskimi mesti in mednarodno sodelovanje. Naša kandidatura posveča veliko pozornosti vzpostavitvi mreže umetniških rezidenc, kar presega predlagano vzpostavitev enega rezidenčnega centra. V okviru predvidene organizacije, ki bo vodila projekt LJ EPK 2025, če bomo pridobili naziv, je tudi poseben sektor za mednarodno sodelovanje, ki bo med drugim skrbel za promocijo NVO in posameznih umetnikov in umetnic v tujini.</p>
10.07.2020 Društvo Asociacija	19.3 Podpora kulturnim projektom, ki so	<p>V poglavju 19.3 Podpora kulturnim projektom, ki so sofinancirani iz proračuna EU, se »Cilj: Letno sofinanciranje najmanj petih kulturnih projektov, ki so sofinancirani iz proračuna EU« spremeni v »Bistvena okrepitev sofinanciranja kulturnih projektov, ki so sofinancirani iz proračuna</p>	<p>Predlagana »bistvena okrepitev sofinanciranja kulturnih projektov, ki so sofinancirani iz proračuna EU«, je odvisna od proračunskih</p>

	sofinancirani iz proračuna EU	EU.« Po novem se cilj v poglavju 19.3 glasi: »Cilj: Bistvena okrepitev sofinanciranja kulturnih projektov, ki so sofinancira iz proračuna EU.«	možnostih MOL v obdobju 2021-2023.
10.07.2020 Društvo Asociacija	19.3 Podpora kulturnim projektom, ki so sofinancirani iz proračuna EU	V poglavju 19.3 Podpora kulturnim projektom, ki so sofinancirani iz proračuna EU, se doda »Ukrep 2: 50 odstotno povešanje sredstev, namenjenih podpori kulturnih projektov, ki so sofinancirani iz proračuna EU.« Novi ukrep v poglavju 19.3 se glasi: »Ukrep 2: 50 odstotno povešanje sredstev namenjenih podpori kulturnih projektov, ki so sofinancirani iz proračuna EU.« Obrazložitev: Trenutna finančna podpora nevladnim organizacijam na področju kulture, ki se vsako leto potegujejo za sredstva EU, je alarmantno nizka, kar profesionaliziranim NVO na področju kulture onemogoča, da bi resno konkurirali na EU razpisih. Nizka je tako kumulativa sredstev kot višina posameznega sofinanciranja, zato predlagamo, da se oboje zviša. Ob tem je državna podpora žal povsem nestabilna, zato je tovrstna finančna podpora aktiverjem na področju kulture za prodor na EU ravni, ki delujejo na področju LUR, izrednega pomena. S tem se ne le krepi možnost nadaljnje profesionalizacije NVO na področju kulture, ampak tudi vsebina in razvoj kulturno-umetniškega področja v regiji ter mednarodna prepoznavnost LUR.	Predlog za »50 odstotno povešanje sredstev, namenjenih podpori kulturnim projektom, ki so sofinancirani iz proračuna EU«, je odvisen od proračunskih možnosti MOL v obdobju 2021-2023.
10.07.2020 Društvo Asociacija	22. Statistika kulturnega dogajanja, spremljanje in poročanje	K poglavju 22. Statistika kulturnega dogajanja, spremljanje in poročanje se znotraj podpoglavja »22.1 Statistika kulturnega dogajanja«, doda »2. cilj: Zagotavljanje javne dostopnosti statistik in analiz s področja kulture« in znotraj tega »Ukrep 1: Vzpostavitev digitalne platforme, kjer so zbrani in javno dostopni podatki in analize s področja kulture« Obrazložitev: Dostop javnosti do informacij in statistik, ki zadevajo kulturo in umetnost, so izrednega pomena, saj s tem dobivamo vpogled v razvoj področja, pa tudi v pomen kulture za vsakdanje bivanje v mestu in regiji. Ob tem, da se statistike in analiza začnejo izvajati sistematično, je pomembno zagotavljati tudi ustrezno javno prikazovanje in dostopnost do informacij.	Do konca leta 2023 želimo vzpostaviti sistem zbiranja in analize najbolj relevantnih podatkov s področja kulture. Prvi korak na tej poti je določitev metodologije in vzpostavitve sodelovanja z Ministrstvom za kulturo in Statističnim uradom RS. Zagotavljanje dostopa podatkov širši javnosti in vzpostavitve digitalne platforme sta vsebinsko smiselna predloga, ki pa se nanašata na poznejše faze delovanja

			<p>novega sistema kulturne statistike MOL.</p>
<p>10.07.2020 Društvo Asociacija</p>	<p>Novo poglavje</p>	<p><b>Doda se novo poglavje »X. Zagovorništvo na področju nevladnega sektorja v kulturi«. V poglavje se doda »Ukrep 1: Financiranje vsebinske mreže s področja kulture«</b></p> <p><u>Obrazložitev:</u> Zakon o nevladnih organizacija (ZNOrg) v 24. členu govori o subjektih podpornega okolja, kjer so v tretjem odstavku opredeljene vsebinske mreže, in sicer na naslednji način: »(3) Vsebinska mreža iz četrte alineje drugega odstavka prejšnjega člena je nevladna organizacija, ki na nacionalni ravni, na ravni razvojne regije, kot jo določa zakon, ki ureja skladen regionalni razvoj, ali na ravni več občin, ki predstavljajo zaključeno prostorsko celoto, združuje nevladne organizacije z vsebinsko istega področja in izvaja dejavnosti informiranja, svetovanja, izobraževanja, raziskovanja, zagovorništva, mreženja, promocije in podpore v korist vseh nevladnih organizacij z istega vsebinskega področja na ravni svojega delovanja.« Vsebinske mreže so torej specifične oblike podpornih organizacij, ki niso vezane na posamezno podpodročje. V tem smislu se vsebinske mreže razlikujejo od organizacij, ki jih strategija obravnava v poglavju 9.8 Podporni kulturni programi. Vsebinska mreža lahko po zakonu deluje tudi na ravni razvojne regije, zato predlagamo, tudi glede prijave EPK in povezovanja Ljubljanske urbane regije, da Ljubljana kot center prične z vzpostavljanjem sistemskega financiranja vsebinske mreže na področju kulture. Takšna mreža je pomembna predvsem zavoljo zagovorniške dinamike nevladnega sektorja, saj omogoča sprejem boljše zakonodaje, ki je sistematično revidirana tudi s strani nevladnega sektorja. Pomembne pa so tudi druge funkcije vsebinskih mrež, saj zagotavljajo izvajanje analiz za ustrezno spreminjanje zakonodaje, predstavljajo platformo za mreženje, informirajo, svetujejo in izobražujejo.</p>	<p>Na načelni ravni se zavzemamo za neposreden dialog MOL z vsemi izvajalci kulturnih projektov in programov, zato zagovorništvo vidimo predvsem kot problem na državni ravni, ki ga mora reševati Ministrstvo za kulturo. Menimo, da vsakodnevna komunikacija z umetniki in kulturnimi organizacijami po načelu odprtih vrat Oddelka za kulturo in uteceno delovanje dialoške skupine potrjujejo pravilnost takšne načelne usmeritve. Morebitna vzpostavitev predlagane vsebinske mreže, ki bi na regionalni ravni delovala kot zagovornik celotnega NVO sektorja v kulturi, je stvar posebne kulturne strategije LUR, za katero smo že povedali, da podpiramo njeno oblikovanje.</p>
<p>Barbara</p>	<p>9.2 Vizualne umetnosti</p>	<p>- štiriletni programski razpisi</p> <p>Urediti je potrebno plačila razstavnin umetnikom, ki razstavljajo v neprifitnih</p>	<p>Razstavnine so v razpisnih obrazcih za področje vizualnih umetnosti sestavni del finančnega načrta.</p>

<p><b>Čeferin, Galerija Fotografija</b></p>	<p>zavodih in razstaviščih MOL, ki dobijo za to finančna sredstva. Razstavnina je honorar za umetnika in ni denar, s katerim naj umetnik pokrije stroške izdelave razstave.</p> <p>Kot argument navajam primerjavo, da tudi v gledališču igralci NIE dobijo honorarja zato, da si kupijo kostume, v katerih nastopajo, in scenografi ne porabijo svojega honorarja za nakup kulisa, pred katerimi se bo odvijala predstava.</p> <p>Predlagam, da se pogoji, po katerem mora razstavljaavec razstavo v razstavnih prostorih MOL (Galerija Kresija in Mestna hiša) realizirati tudi, če zanjo na javnem razpisu oddelka ne dobi sredstev, SPREMEMI. Vsaj tako, da se umetnik sam odloči, ali zadevo realizira, ali ne.</p> <p>Vendar pa v izogib zlorabi tega določila, mora MOL imeti določeno vsaj minimalno realno število razstav, ki jih v letu finančno podpre.</p>	<p>Strokovne komisije pri pregledu in ocenjevanju prispelih vlog upoštevajo tudi predvideno višino razstavnin, ki tako lahko pripomorejo k višjemu številu točk in posledično višjim finančnim sredstvom. Oddetek za kulturo preko štiriletnega programskega razpisa in letnih projektnih zapisov namena znatna finančna sredstva za realizacijo razstavnih projektov. MOL lahko neprofitnim zavodom podaja zgolj priporočila o izplačevanju honorarjev in razstavnin.</p> <p>Prostori MOL, med katere spadajo Galerija Kresija in atriji Mestne hiše, se so na voljo za brezplačno uporabo za predstavitev razstavnih projektov preko vsakoletnega javnega razpisa na podlagi ZUJJK-a. Omenjeni razpis ni finančne narave, temveč izbranim izvajalcem zagotavlja sofinanciranje projekta v obliki brezplačne uporabe prostora. MOL poskrbi za promocijo projektov v skladu z zmožnostmi.</p> <p>V razpisni dokumentaciji javnega razpisa za izbor razstavnih projektov v prostorih MOL ni zapisan pogoj, da je realizacija projekta soodvisna od uspešnosti na</p>
---	---	---

			<p>Javnem razpisu za izbor kulturnih projektov, ki jih vsako leto sofinancira MOL V skladu z veljavnim pogodbenim členom (8. oziroma 10.) ima izvajalec pravico podati pisno obrazložitev, da so nastopile spremeniene okoliščine in podaja predlog za odstop od pogodbe v 30 dneh od nastanka okoliščin.</p>
<p><b>Barbara Čeferin</b></p>	<p><b>9.2 Vizualne umetnosti</b></p>	<p><b>- o umetniškem trgu</b></p> <p>- Podpora vzpostavljanju umetniškega trga mora biti usmerjena ne samo ali zgolj v neprofitne zavode/NVO, ampak tudi v d.o.o, ki so v svojem bistvu usmerjene na delovanje na trgu.</p> <p>Tako je slednjim potrebno omogočiti kandidaturo na javnih razpisih, kot je to omogočeno na področju knjige.</p> <p>Podpora samo neprofitnim organizacijam ni korak v spodbujanje živahnejšega umetnostnega trga, ampak je zavora le-tega.</p> <p>Kot primer dobre prakse navajam Nizozemsko, ki izdatno podpira galerije, ki delujejo na trgu in ki se lahko zaradi te podpore države prijavijo in sodelujejo na pomembnih mednarodnih umetnostnih sejmih.</p> <p>- potrebno je urediti davčno politiko, pri čemer mislim v prvi vrsti na davčno olajšavo pri nakupu umetnin, kar je v preteklosti že delovalo in je bil posledično tudi umetniški trg živahnejši.</p> <p>- financiranje organizacij, ki se v teoriji ukvarjajo z raziskavami umetniškega trga pri nas, je neproduktivno in finančno neupravičeno, vsaj glede na program, ki ga</p>	<p>Predloge sprejemamo v smislu pobude za realizacijo v tekočem strateškem obdobju.</p> <p>V strateškem obdobju 2020-2023 preučil potrebo (glede na obseg in kakovost ponudbe za vsako umetniško področje posebej) po odpiranju možnosti, da se na projektni razpis prijavijo tudi gospodarske organizacije. Predlog razumemo predvsem kot pobudo za preučitev državne regulative, ki ureja vprašanje javnih subvencij in državnih pomoči.</p> <p>Prav tako smo vzpostavili cilj 4 v okviru vizualnih umetnosti, ki predvideva podporo tistim projektom, ki vključujejo udeležbo na mednarodnih sejmih oz. v mednarodnih sistemih trženja umetnosti.</p>



		<p>trenutno izvajajo in zasedbo, ki je zelo pomanjkljiva.</p> <p>V takih organizacijah morajo biti zastopani predstavniki vseh likovnih zvrsti in več deležnikov na trgu, ne samo ene galerije.</p>	<p>Ureditev davčne politike je odvisna predvsem od državne politike na področju odkupa umetnin in delovanja umetnostnega trga.</p> <p>Raziskave umetnostnega trga so lahko predmet prijave na projektni oziroma programski razpis. Morebitna višina sredstev za tovrstno prijavo je odvisna od menja pristojne strokovne komisije.</p>
<p><b>Barbara Čelerin</b></p>	<p><b>9.2 Vizualne umetnosti</b></p>	<p><b>- dodaten predlog</b></p> <p>Razstavišče MOL (Galerija Kresija in Mestna hiša) mora biti vodja razstavnega projekta, kar pomeni, da ima enotno celostno podobo, kjer potem za vsakega razstavljalca samo spreminjaja podatke in dodaja aktualne logotipe.</p> <p>Prepustiti oblikovanje vabil in ostalega promocijskega materiala vsakič znova trenutnemu razstavljalcu, ne pripomore k boljši medijski in splošni prepoznavnosti programa dotičnih razstavišč. To mora biti seveda strošek razstavišča.</p>	<p>Prostori MOL se kot stvarno premoženje lokalnih skupnosti v skladu z veljavno zakonodajo na področju kulture (74. in 78. člen ZUJIK) uporabljajo za kulturne namene, čeprav niso razglašeni za javno kulturno infrastrukturo. Galerija Kresija je skozi leta zaradi svoje lokacije, ki je deloma izvezeta iz upravnega dela prostorov MOL, sicer pridobila svojo grafično podobo, ki jo uporablja za naslavljanje javnosti. Skupna celostna grafična podoba za prostore MOL, ki so namenjeni brezplačnim predstavitvam razstavnih projektov v tem trenutku ni predvidena, ker je namembnost Mestne hiše v osnovi upravna in ne razstavna. Ker MOL preko javnega razpisa daje prostore v uporabo, ne</p>

			pa tudi finančno zagotavlja realizacijo omenjenih projektov, lahko za promocijo razstav poskrbi le v skladu z zmožnostmi. MOL ne posega v vizualno podobo valil in ostalih tiskovin celostno zaokroženih projektov, s katerimi prijavitelji nastopajo v prostorih MOL (atrji Mestne hiše). MOL lahko podaja zgolj priporočila oziroma usmeritve glede promocijskega materiala, vendar nima pravne podlage, da prevzema stroške zunanjih oblikovalcev, s katerimi sodelujejo vsakokratni posamezni razstavljalci.
10.7.2020, Mihalj Boris, ZDUS	7., 8., 9., 16., 18., 19.	Ureditev klasifikacije prostorov za umetniško ustvarjanje (likovnih bivalnih ateljejev, delavnic, studiev in laboratorijev za umetniško in znanstveno raziskovalno delo), skladno s Pobudo Komisije Državnega sveta za lokalno samoupravo in regionalni razvoj in Komisije Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport, z dne 24.6.2020, številka: 720-01-1/2020/5. Sedanja ureditev predvideva le stanovanjsko, ali poslovno namensko rabo prostorov.	Oddelek za ravnanje z nepremičninami v okviru Mestne uprave MOL se že ukvarja s to problematiko.
10.7.2020, Mihalj Boris, ZDUS	6.	1. Razvojnaja strategija davčne olajšave ustvarjalcem. 2. Možnosti zmanjšanj prodajnih cen energentov, storitev in materialov umetnikom	Ureditev davčne politike je odvisna predvsem od državne politike na tem področju.  Na cene energentov, storitev in materialov umetnikom MOL ne more vplivati, saj so le-te odvisne od tržnih razmer.

<p><b>9.7. 2020</b></p> <p><b>KUD Mreža</b></p>	<p>„Umetniški delež v javnih investicijskih projektih“</p>	<p>V strategiji razvoja kulture MOL t.i. Zakon o obveznem deležu za umetnost (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 61/17) ni omenjen. Na vas apeliramo, da - čeprav je ukrep v primeru lokalnih skupnosti zgolj priporočilo - spodbujate realizacijo njegove nove točke, št. 2.2 (Novela zakona v poglavju III Zakona o uresničevanju javnega interesa za kulturo (Uradni list RS, št. 77/07), z naslovom „Umetniški delež v javnih investicijskih projektih“, ki uvaja ukrep umetniškega deleža v javnih investicijskih projektih (pri novogradnjah in obnovah nepremičnin), s katerim se izvaja obveznost javnih investitorjev, da del sredstev, namenjenih za gradnjo ali obnovo objektov v javni lasti, namenijo za opremo teh objektov ali njihove okolice z umetniškimi deli. Ukrep predvideva, da bodo vlagatelji v javne investicije namenili 1 % sredstev za umetnost, če bo ta vredna do deset milijonov, oziroma 1,25 %, v primeru da bo šlo za investicijo nad deset milijonov evrov. Če bi se to uresničilo in izvajalo v obliki javnih razpisov in pozivov predlagamo, da se poleg posameznikov_ic, samostojnih kulturnih ustvarjalcev, v pozive vključijo tudi možnost sodelovanja nevladnih organizacij, ki delujejo na področju kulture, ki bi podobne projekte lahko predlagale, koordinirale in realizirale.</p>	<p>Predlog je sprejet, ker je MOL je že v fazi priprave zakonske novele podprl predlog za uvedbo t.i. »deleža za umetnost«.</p>
<p><b>9.7. 2020</b></p> <p><b>KUD Mreža</b></p>	<p>3. Poslanstvo</p>	<p>V strategiji je zapisano, da "MOL uresničuje svoje poslanstvo tako, da zagotavlja finančne, infrastrukturne, organizacijske in druge pogoje za nemoteno delovanje javnih kulturnih zavodov MOL, NVO s področja kulture, jubilejskih kulturnih društev, samostojnih ustvarjalcev na raznolikih umetniških in kulturnih področjih ter drugih organizacij, ki delujejo v javnem interesu in ustvarjajo kakovostne kulturne dobrine in storitve, ki zaradi svojega pomena za kulturno identiteto Ljubljane ne morejo biti prepuščene tržnim mehanizmom."</p> <p>Opozorjamo, da marsikatere nevladna organizacija nima dovolj finančne podpore in infrastrukturnih pogojev za nemoteno delovanje. V primeru KUD Mreže se nenehno soočamo s problemi, kako obsežnejše in tehnično zahtevnejše projekte izpeljati v infrastrukturno robnih razmerah. Ni potrebno ponovno poudarjati, da so prostori v nekdanji vojašnici dotrajani, energetsko neučinkoviti, vlažni in plesnivii, pozimi hladni, poleti vroči; zunanji omeji so v popolnem razkroju. Zaradi nezadostne električne moči je ogrožen problem z ogrevanjem javnih prostorov.</p> <p>Apeliramo, da MOL spremeni odnos do AKC Metelkova mesto, ki že vrsto let</p>	<p>Pripomba je podana bolj v obliki komentarja kot konkretnega predloga. MOL že vrsto let opozarja vse deležnike na Metelkovi, naj se dogovorijo o skupnem upravljalcu, kar bi omogočilo obnovo celotnega območja. Dokument identifikacije investicijskega projekta (DIIP) Metelkova mesto je bil po več javnih razpravah dokončan in sprejet že junija 2009. Dokument obsega popolno obnovo objektov, izhaja iz stališča popolne programske avtonomije ustvarjalcev na Metelkovi in je</p>

		<p>vztraja na točki: »hoteli ste avtonomijo-sedaj se pa znajдите po svoje«. Menimo, da je skupnost AKC dokazala, da smo v svoji avtonomiji iznašli dobre načine, da kot dobri gospodarji vzdržujemo prostore, opravimo najnujnejše posege na stavbah, čistimo in varujemo zunanje površine. Hkrati pa z umetniškimi intervencijami in programom prispevamo, da se je Metelkova postavila na zemljevid najbolj obiskanih lokacij v Sloveniji. Menimo, da ohranjanje in spoštovanje avtonomnega načina upravljanja Metelkove, kjer se prepleta bistvo Metelkove – kulturne, politične, socialne, aktivistične, esteteke prakse - ne bi smela biti ovira, da se MOL v dogovoru s skupnostjo, ki jo predstavlja metelkovski forum, odloči za postopno izpeljavo nujnih renovacij stavb, ki so v njeni lasti.</p> <p>Poleg tega je pomembno izpostaviti, da delujemo znotraj ene največjih ljubljanskih turističnih atrakcij, ključno prispevamo k vizualni podobi AKC Metelkova mesto in posledično prispevamo k mestnemu proračunu (turistična taksa ipd). Ocenjujemo, da Metelkovo obišče 25.000 turistov letno. V zadnjih letih je bilo opravljenih precej raziskav na EU ravni in tudi pri nas, ki dokazujejo, da kultura in ustvarjalnost prispevata h gospodarski rasti, kar bi se pri strateškem vlaganju v Metelkovo mesto dolgoročno nedvomno uresničilo. Privlačnost »metelkovske« kulture ter ustvarjalna in na znanju temelječa delovna mesta, vložek v dotrajano infrastrukturo in novejšo tehnologijo, izobraževanje ipd, bi lahko pomenil »mali gospodarsko - kulturni čudež« v Ljubljani.</p>	<p>skladno z Zakonom o graditvi objektov temeljni dokument za izvedbo investicije. Dokončnega dogovora med MOL in predstavniki AKC Metelkova mesto o izvajanju obnove še ni, za obnovo bo odgovorna MOL, ki pa bo vse projekte izvajala v sodelovanju s predstavniki AKC Metelkova mesto. K projektu obnove bo mogoče pristopiti šele takrat, ko bo podpisana pogodba o upravljanju AKC Metelkove s strani MOL in ustvarjalci z Metelkove. Sredstva za investicijo bo zagotovila MOL, s projektom bo prav gotovo mogoče kandidirati tudi za evropska sredstva.</p>
<p><b>9.7. 2020</b> <b>KUD Mreža</b></p>	<p>7. Splošni strateški cilji</p>	<p>Izpostavljamo nekaj splošni ciljev kulturne politike MOL v obdobju 2020-2023, ki bi jih želele_ i komentirati:</p> <p>9. konsolidiranje finančnih, infrastrukturnih in drugih pogojev za delovanje nevladnega kulturnega sektorja, Okrepitev nevladnega sektorja je dobrodošel pristop, vendar nas zanima katere strategije bodo na tem področju utilizirane. Opozarjamo, da KUD Mreža deluje v slabih pogojih. Kljub programskemu financiranju smo finančno podhranjene i, delujemo v zastarelih, energetsko neučinkovitih vlažnih prostorih, katerih fasada se postopoma razkrajaja. Zanimivo bi bilo tudi vedeti, če obstaja način omogočiti nevladnim organizacijam dostop do prepotrebnih skladišč.</p>	<p>Pripombe so podane bolj v obliki komentarjev kot konkretnih predlogov. Strateški dokument je podlaga za izvajanje operativnih nalog MOL na področju kulture. Med drugim rešujemo tudi prostorsko problematiko nevladnih organizacij, v skladu z razpoložljivimi prostorskimi in finančnimi možnostmi.</p>
		<p>12. krepitev sodelovanja med NVO in javnimi zavodi na področju kulture ter med NVO samimi,</p>	<p>Obstajaja že cela vrsta uspešnih</p>

	<p>Pozdravljamo krepitev sodelovanja med NVO in javnimi zavodi na področju kulture, a poudarjamo, da so bile do sedaj razmere v teh sodelovanjih slabše za NVO, saj so NVO morale v veliki meri same producirati je koprodukcijske projekte, z zelo majhnim vložkom javnih institucij, ki je večinoma temeljila predvsem na tehnični pomoči, možnosti uporabe prostorov in PR-u. Potrebne bi bile finančne spodbude tako javnim zavodom kot NVO za izpeljavo omenjenih sodelovanj.</p>	<p>sodelovanj med nevladnimi organizacijami in javnimi zavodi na področju kulture.</p>
<p><b>9.7. 2020</b> <b>KUD Mreža</b></p> <p>8. Podpora javnemu in nevladnemu sektorju v kulturi kot nosilcema kulturnega razvoja MOL</p>	<p>V strategiji je zapisano, da je "delitev na t. i. »institucionalne« in »izveninstitucionalne« izvajalce kulturnih programov in projektov danes povsem preživela, ker je za ustvarjanje kakovostnih kulturnih vsebin nujno programsko in organizacijsko povezovanje kulturnih producentov, ne glede na njihov pravni status. V tem smislu je dolgoročni cilj MOL krepitev sodelovanja kulturnih producentov na vseh ravneh, in sicer: – med javnimi zavodi na področju kulture, ki jih je ustanovil MOL, in javnimi zavodi na področju kulture, ki jih je ustanovila država, – med javnimi zavodi in NVO, – med samimi NVO (tako poklicnimi, kot ljubiteljskimi).</p> <p>V prejšnji vrstici je že zapisano nekaj o sodelovanju med javnimi institucijami in NVO, tu pa bi želele i poudariti, da si težko predstavljamo sodelovanje med ljubiteljskimi in poklicnimi, profesionaliziranimi NVO.</p> <p>V strategiji je nadalje zapisano, da bo "z namenom uresničitve tega dolgoročnega cilja MOL v obdobju 2020-2023 izvajal naslednje ukrepe" – nekatere komentiramo: – ohranjanje stabilnih finančnih, infrastrukturnih in drugih pogojev za delovanje tako javnih zavodov MOL, kot tudi NVO s področja kulture, ljubiteljskih kulturnih društev in drugih izvajalcev kulturnih programov in projektov, ki se financirajo iz proračuna MOL,</p> <p><b>Komentirano zgoraj - v točki 3. Poslanstvo</b></p> <p>– izboljšanje prostorskih pogojev za delovanje profesionalnih NVO in samozaposlenih v kulturi, vključno s skladiščnimi prostori, Komentirano zgoraj v točki 3. Poslanstvo</p> <p>– podpora večjemu vključevanju mladih umetnikov in umetnic v programe javnih kulturnih zavodov MOL in NVO s področja kulture, ki jim MOL sofinancira</p>	<p>Obstaja že več uspešnih sodelovanj med poklicnimi in ljubiteljskimi organizacijami na področju kulture.</p> <p>Medgeneracijsko sodelovanje je sestavni del kulturne politike MOL, kot tudi ostalih politik MOL (izobraževanje, sociala, zdravje ...) tako da nihče ni izključen iz financiranja zaradi svoje starosti. Naj kot primer navedemo razpisno področje Mladik-prvih projektov,</p>

		<p>širitelne programe, Vključevanje mladih umetnic_kov v programe je pomembno, vendar je potrebno omeniti, da obstaja generacija umetnic_kov srednje in starejše generacije, ki je na ta račun večasih tudi spregledana. Pozdravljamo idejo medgeneracijskega sodelovanja, ki jo je MOL začela poudarjati v Izboru javnih kulturnih programov, ki jih bo v obdobju od 2020 do 2023 sofinancirala MOL (JPR – PROG-2020-2023) in se sprašujemo zakaj ni ohranjena v Osnutku strategije razvoja kulture v MOL 2020-2023. Opozorjamo pa tudi, da se pogosto pri vključevanju mladih umetnic_kov pozablja na pomen korektnega plačila.</p> <p>– razvoju sistema sofinanciranja projektov NVO s področja kulture, ki se sofinancirajo iz proračuna EU.</p> <p>Predlagamo obrat pri financiranju projektov iz EU, kot ga izvaja Ministrstvo za kulturo RS in sicer, da se objavi razpis, ki nudi možnost, da z enotnim zneskom pomaga prijaviteljem pri pripravi razpisa. NVO-ji, ki imajo manjšo kardovsko strukturo ali pa nimajo administrativno-tehnično usposobljenega kadra za pisanje EU projektov izgubijo možnost, da se kadarkoli prijavijo na EU projekte. Znesek v višini 5.000 bi zadostoval bodisi, da se ekipa vsaj dva meseca posveti pisanju EU projekta oz. da najame usposobljen kader za pomoč.</p> <p>Drugi del financiranja pa bi se moral izvajati, ko je EU projekt že potrjen in je pogodba podpisana.</p>	<p>na katero se lahko s prvimi projekti prijavijo posamezniki oz. posameznici, ne glede na svojo starost.</p> <p>Razpoložljiva proračunska sredstva nam ne omogočajo, da bi sofinancirali EU projektov v idejni fazi nastajanja, ko še ni znano, ali bodo tovrstni projekti dobili podporo s strani EU. Zato sofinanciramo tiste projekte, ki podpora v okviru EU programa Ustvarjalna Evropa tudi pridobijo.</p>
<p><b>9.7. 2020</b> <b>KUD Mreža</b></p>	<p>9.2 vizualne umetnosti 2. cilj Ukrep 2/ Kazalnika</p>	<p>Pri kazalniku št. 2 (vsake dve leti izvesti razpis v organizaciji enega naših javnih zavodov (MGML, MGLC) s katerim bi povabili priznane grafičarje, ki bi ustvarjali na izbranih lokacijah) bi vas rade_i opozorile_i na to, da v Ljubljani že drugo leto obstaja Ljubljana Street Art Festival, pri katerem sodelujejo strokovnjaki z veliko znanja o dotičnem področju in bi bila smiselna povezava oz. sodelovanje z njim, saj je finančno in kadrovsko podhranjen, a zelo zanimiv tudi za širšo javnost. Prav tako bi bilo ugodno se povezati z akterkami_ji na nevladnem kulturniškem področju, ki imajo interese izvajati in tudi izvajajo ter realizirajo urbano umetnost v okviru svojih projektov, vendar se večjih projektov ne morejo lotiti zaradi manjka sredstev in preobremenjenosti že tako majhnih kolektivov. KUD Mreža že od leta 2004 izvaja projekte Urbane likovne umetnosti (Celostna umetnina Metelkova), Forum Ljubljana (festival Tinta je zainteresiran za nadaljnja koprodukcijska sodelovanja.</p>	<p>Vse organizacije in posamezniki, ki se ukvarjajo z ustvarjanjem umetniških grafitov na za to določenih lokacijah imajo enake možnosti za ustvarjanje na njih, kot tudi na občasno posebej določenih lokacijah.</p> <p>Seznam lokacij za izvajanje javne umetnosti ne more biti (razen grafitov) stalen, saj se izvajanje javnih intervencij in postavitev kiparskih instalacij izvede lahko na</p>

	<p>Apeliramo na MOL, da se poleg lokacij ki so namenjena za grafitiranje vzpostavi seznam lokacij, za izvajanje javne umetnosti (muralov, urbanih tapiserij, kiparskih instacij ipd.). Z zainteresiranimi producenti bi lahko sklenili 5-letne pogodbe za določeno lokacijo.</p> <p>V KUD Mreža smo zainteresirani za lokacijo zidu ob Masarykovi in Maistrovi ulici, kakor tudi za zunanjo fasado stavb Elevi in Hangar ob Maistrovi ulici. Naknadno bi želeli poudariti več lokacij v središču in na obronju mesta, ki se nam zdijo primerne za izvedbo muralov in s tem povečali umetniško vizualno vznemirljivost Ljubljane.</p>	<p>večini prizorišč v MOL, če se za to pridobijo ustrezna dovoljenja.</p>
<p><b>9.7. 2020</b> <b>KUD Mreža</b></p>	<p><b>16.5 Kulturni programi za večjo socialno vključenost pripadnikov ranljivih družbenih skupin</b></p> <p>Strategija omenja ranjive in marginalizirane družbenih skupine in govori o njihovem vključevanju v občinstvo in v izvedbo programov ter projektov (s poudarkom na participativnih projektih), o dostopnosti programov zanje ter o izpeljavi posebnega razpisa za ranjive skupine.</p> <p>Nikjer pa žal ni definirano katere kategorije oseb spadajo v izključene in ranjive skupine, razen na strani 40 (zagotovitev dostopnosti ranljivim skupinam (tehnične ovire, socialno izključeni...)) in na strani 63 (neugodne gnotne razmere, geografska izoliranost, invalidnost itn.) Poudarjamo, da bi bilo potrebno govoriti tudi o manjšinski nacionalnosti in etnični pripadnosti, migrantkah_ih, begunkah_cih, definirati kaj je vključeno pod termin invalidnost in nezadnje končno v ranjive skupine vključiti tudi LGBTQ populacijo.</p> <p>Izpeljava posebnega razpisa za vključevanje ranljivih skupin je zelo pozitiven pristop, vendar opozarjamo, da so sodelovanje in delovanje z ranljivimi skupinami v sklopu ostalih programov (ki so financirani s strani MOL), ki jih že NVO izvajamo, obsežni projekti, ki zahtevajo dodaten strokoven kader, raziskave in posledično dodatne finančne vložke, predvsem pa veliko časa za korektno izpeljavo. Kar pomeni, da v svoje programe teh tematik ne moremo vključevati enostavno in brez dodatnih sredstev, brez strokovnjaki_nj_akov, ki bi pomagale_i projekte ustrezno izpeljati.</p>	<p>Strateški dokument se nanaša na področje kulture in njegov namen ni natančno definirati pojem »ranljivih skupin«, ker gre za zelo širok pojem, ki ga je skoraj nemogoče zajeti v okviru ene definicije, s katero bi vsi soglašali. Strateški cilj predvideva nov razpis za podporo umetniškim projektom, ki vključujejo tudi ranjive skupine, tako da predlagatelj_i tovrstnih projektov bodo v svojih prijavah sami definirali, na katere ranjive skupine se nanašajo njihovi projekti.</p>
<p><b>7.7. 2020</b></p>	<p>1. poglavje in dalje ves</p>	<p>Predlagam, da se v tem, sicer izjemno kvalitetno pripravljene dokumentu, bolj izpostavi, da je Ljubljana tudi univerzitetno mesto in z ozirom na pomen Univerze v</p> <p>Predlog podpiramo in sprejemamo. Vsebinsko se doda v poglavju 7.</p>

<p><b>Miran Zupančič</b></p>	<p>dokument</p>	<p>Ljubljani ne le politična in kulturna, ampak tudi univerzitetna prestolnica države. Eden najpomembnejših akterjev pri ustanavljanju univerze je bil župan Ivan Hribar, v katerem še danes vidimo trajno simbolno vez med mestom in univerzo. Univerza to vez izpričuje s Hribarjevim doprskim kipom pred rektoratom ter imenom ene od reprezentativnih dvoran – edine, ki je poimenovana po osebi. V tem kontekstu predlagam, da se v dokument med alineje na strani 5 doda nova, ki se glasi:</p> <p><b>“- okrepljeno kulturno sodelovanje z Univerzo v Ljubljani in drugimi javnimi visokošolskimi zavodi, ki delujejo na območju MOL,”</b></p>	<p>Splošni strateški cilji.</p>
<p><b>7. 7. 2020</b> <b>Miran Zupančič</b></p>	<p>7. poglavje</p>	<p>V poglavje Splošni strateški cilji se doda nov cilj, ki se glasi:</p> <p><b>“- priprava in izvedba smernic za krepitev sodelovanja med javnimi zavodi MOL na področju kulture in javnimi visokošolskimi zavodi ter podpora kulturnim programom, ki jih ti visokošolski zavodi izvajajo,”</b></p> <p>Univerza v Ljubljani je najpomembnejša visokošolska izobraževalna ustanova za umetniške poklice v državi in s tem tudi producent množice raznolikih kulturnih vsebin, ob umetniških študijskih programih pa izvaja še vrsto drugih, ki so prav tako povezani s kulturo. V letu 2019/20 je na univerzo vpisanih 38.762 študentov, na njej pa je zaposlenih 6.293 oseb. Univerza je ogromen korpus z izjemnim potencialom, ne le pri izobraževanju, raziskovanju in ustvarjanju, temveč tudi pri kultiviranju študirajočih. Krepitev zavesti o vrednosti in pomenu kulture lahko prinese dolgoročne pozitivne učinke Ljubljani kot mestu, kot kulturni prestolnici države ter kulturnemu razvoju Slovenije, če predpostavimo, da se s krepitevijo zavesti o pomenu kulture veča interes zanjo tudi v okoljih, kamor odhajajo diplomanti po zaključenem študiju.</p> <p>Eden ključnih organizacijskih elementov, ki bi ga morale uvesti predlagane smernice, je koordinacijsko telo, v katerega bi bili vključeni predstavniki mestne oblasti ter zainteresiranih mestnih in univerzitetnih akterjev (javnih zavodov MOL s področja kulture, nevladnih organizacij, katerih kulturno dejavnost financira MOL, akademij, fakultet, itd.). Vsebhina sodelovanja bi morala biti osredotočena na podporo mladim ustvarjalcem ter pridobivanje mladih publik, zlasti srednješolske in študentske populacije, katere skupni delež je med uporabniki kulture zaskrbljujoče nizek. Iz tega razloga bi veljalo v koordinacijsko telo postopoma vključiti tudi</p>	<p>V okviru sodelovanja MOL z Univerzo v Ljubljani bomo spodbujali in podpirali javne kulturne zavode, ki jih je ustanovil MOL, da sodelujejo z javnimi visokošolskimi zavodi, vendar zaradi negotovih proračunskih razmer do leta 2023 ni mogoče v naprej definirati finančnih posledic tega sodelovanja. H krepitevi sodelovanja bo še posebej prispevala morebitna uspešna kandidatura MOL za naziv EPK 2025.</p>



		predstavnike zainteresiranih izobraževalnih ustanov na srednješolski in osnovnošolski ravni ter sčasoma vzpostaviti celovito vertikalno spodbujanja ustvarjalnosti in približevanja kulturnih dobrin mladim generacijam.	
7.7.2020 Miran Zupančič	9. poglavje	V poglavju <i>Strateški cilji in ukrepi na posameznih področjih kulture</i> se za vsa področja navede, da bo MOL s svojimi ukrepi spodbujala produkcijo, distribucijo, promocijo in izmenjavo kulturnih vsebin med mestom in univerzo. Temeljno vodilo teh ukrepov bo <b>spodbujanje kulturnega sodelovanja MOL in njenih javnih zavodov s članicami Univerze v Ljubljani</b> . Natančnejših predlogov ukrepov tu ne morem dati, ker bo potrebno oblike sodelovanja in iz njih izhajajoče ukrepe doreči med akterji obeh strani, sem pa proces preverjanja in usklajevanja možnih ukrepov predvidel v predlogu k poglavju 7 v delu, ki se nanaša na pripravo smernic za sodelovanje.	Z namenom konkretnega dogovora o sodelovanju nameravamo najpozneje v letu 2021 organizirati delovni sestanek predstavnikov javnih kulturnih zavodov MOL z umetniškimi akademijami.
11.7.2020 Forum Ljubljana	Str. 8	NEVARNOSTI Pretrjana koncentracija kulturne produkcije NVO v drugi polovici leta - Ta je posledica poznih odločb s strani financierjev, na kar NVO ne mora vplivati. Náčrtovanje programa čez celo leto brez samomorilskih teženj, je možno le, če so pogodbe s sofinancerji pravočasno sklenjene	Razen vsake štiri leta, ko poteka nov programski razpis (ki mu sledi še projektni, enoletni razpis), MOL izdaja odločbe o izbranih projektih in dopolnilne odločbe o izbranih programih najpozneje do konca januarja za tekoče leto. Zavedamo se problema, ki je tesno povezan z odločbami Ministrstva za kulturo, zato bomo začeli prej objavljati projektne razpisi (najpozneje v začetku oktobra za naslednje leto).
		PRILožNOSTI Krepitev kulturne ponudbe zunaj ožjega mestnega središča v sodelovanju s četrtinimi skupnostmi MOL. - To je potrebno definirati in določiti kontaktne osebe na četrtinskih skupnostih. Vsi si želimo sodelovanja, ampak brez tega, da se določi osebe, ki so na četrtinskih skupnostih za to zadolžene, je to zelo težko Ustvarjanje novih delovnih mest - Kako? Če imamo enaka sredstva, ne moremo zaposlovati.	Naš strateški cilj je krepitev sodelovanja s četrtinimi skupnostmi. Konkretno oblike sodelovanja vključuje tudi seznam pristojnih (kontaktih) oseb, ki bo definiran potem, ko bomo vzpostavili celoten sistem.

		<p><b>POSTLANSTVO</b> Infrastruktura za NVO</p> <p>Razen Prekomorcev je to bolj izjemoma. Tudi ni zaslediti v strategiji, kako mislite rešiti probleme ateljejev, delavnic in skladišč za področje vizualnih umetnosti.</p> <p>Javni zavodi imajo določeno infrastrukturo, ki jo bodo pridobili z obnovami (Cukrarina, Baragovo semenišče, Krizanke, Minipleks ...), za ateljeje, skladišča, se ne omenja, na kakšen način in kdaj se bodo pridobila (novogradnja, nakup). Glede na to, da že več let govorite, da takšnih prostorov ni na voljo, zvenijo to bolj kot prazne obljube kot strategija. Kako boste zagotovili potrebne prostore? Z nakupi, s spremembo namembnosti?</p>	<p>Trg Prekomorskih brigad je stavba, ki bo v celoti namenjena nevladnim kulturnim organizacijam. Reševanje prostorske problematike NVO je odvisno od razpoložljivih prostorskih kapacitet v lasti MOL.</p>
<p><b>11.7.2020</b> Forum Ljubljana</p>	<p><b>6 / str. 10</b></p>	<p>Stabilnost sodelovanj med javnimi zavodi in NVO – to je trenutno odvisno od posameznikov (ali je direktor oz. kurator naklonjen tvojemu delu in tebi kot osebnosti) in ni določeno. <b>Kako boste stimulirali javne zavode, da bodo kontinuirano sodelovali pri programih NVO? Kaj naj bi pomenilo sodelovanje?</b></p> <p>Da nam brezplačno odstopijo prostor ali kaj več?</p> <p>Nevladne organizacije si seveda želimo daljnoročnega sodelovanja. V praksi pa se izkaže, da to kljub našim željam in potrebam to ne gre. Javni zavodi imajo svoje vizije in jih hočejo izvajati nemoteno. NVO je nemalokrat motnja v njihovem sistemu delovanja, občasno pa tudi nezaželen akter. Pogosto si ne želijo sodelovanja, ker so samozadostni ali pa menijo, da imajo drugačne poglede na določeno umetniško zvrst ...</p> <p><b>Na kakšen način boste prepricali javne zavode, da je sodelovanje koristno za oboje?</b></p>	<p>Spodbujanje sodelovanja javnih kulturnih zavodov MOL in NVO je strateška usmeritev kulturne politike MOL, ki ni omejena zgolj na eno strateško obdobje. Obstajajo tudi številni primeri dobre prakse na tem področju. Pripravljenost javnih kulturnih zavodov MOL, da sodelujejo z NVO, spodbujamo tudi s finančno podporo skupnim projektom.</p>
<p><b>11.7.2020</b> Forum Ljubljana</p>	<p><b>6. / str. 12, 13, 17</b></p>	<p>9. Konsolidiranje finančnih, infrastrukturnih ....</p> <p><b>Na kakšen način? Boste zvišali sredstva za NVO? Za koliko?</b></p> <p>Boste zgradili, renovirali, kupili nove razstavne in delavniške prostore za Kapelico, ateljeje in delavnico oz. produkcijski prostor za Forum Ljubljana, skladišča za množico NVO iz različnih področij in samozaposlenih vizualcev. Veliko nas pod komercialnimi pogoji najema prostore. Mi in naši sodelavci smo razdrobljeni po celi Ljubljani, ena od avtoric pa se je zaradi izgube ateljeja na Kersnikovi preselila v Berlin.</p> <p>Več let poslušamo, da teh prostorov MOL nima. <b>Kako boste prišli do njih in v kakšnem obdobju? Pri javnih zavodih so većinoma navedeni prostori, ki jih boste</b></p>	<p>MOL kontinuirano iz leta v leto povečuje sredstva za kulturo, vključno s sredstvi za NVO sektor. Trenutni odstotek proračuna za kulturo v skupnem proračunu MOL znaša dobrih 11%. Prostore na Kersnikovi nadomeščamo s stavbo, ki se nahaja na Trgu Prekomorskih brigad in ki bo v celoti namenjena NVO sektorju.</p>

		obnovili in jih namenili njim, v načrtovanem reševanju problemov NVO pa ni nobenih konkretnih navedbe: niti kako, niti kje, niti kdaj.	Glede reševanja prostorske problematike NVO je potrebno upoštevati tudi nekatere zakonske omejitve: Zakon o stvarnem premoženju države in samoupravnih lokalnih skupnosti (Ur. L. RS. Št 11/18 in 79/18) na primer določa, da MOL lahko kupuje prostore le za potrebe lastnega delovanja in osebe javnega prava, ki jih je ustanovil MOL in ne za zasebne subjekte.
11.7.2020 Forum Ljubljana	6. / str. 13	Programsko financiranje je nujno za obstoj in razvoj kulturne dejavnosti in posameznih NVOjev, vendar je treba zagotoviti ustrezna sredstva. Majhna programska sredstva, ki se namenjajo NVO ne omogočajo razvoja, ampak zgolj preživetje ob obilici prekomernega neplačanega dela. Stroški NVO so poleg programskih tudi neprogramski (banka, prostori, računovodstvo, drugi stroški dela), kar znaša več 10.000 eur letno.	Programsko in projektno sofinanciranje je odvisno od kakovosti prijavljenih vlog in od ocene pristojnih strokovnih komisij.
11.7.2020 Forum Ljubljana	Str. 16	Povečati obseg postprodukcije in širitev na LUR Zelo nas zanima delovaje izven centra, vendar je za to potrebno sodelovanje lokalnih institucij, četrtnih skupnosti ... <b>Kako bomo prišli do njih? Kako bomo njih prepricali, da je sodelovanje smiselno?</b> Lansko leto smo izvedli projekt v četrtni skupnosti v Fužinah. Do kontaktov smo prišli preko MAA in četrtna skupnost tam je bila res produktivna in nas je povezala še z drugimi lokalnimi akterji in uspešno smo realizirali zahteven projekt. Nova sodelovanja zahtevajo veliko priprav, raziskav. Da je projekt uspešen, pa je pomembno imeti tudi sogovornika. MOL bi moral narediti seznam kontaktnih oseb, ki so v teh četrtnih skupnostih zadolžene za kulturo oz. javne programe. Četrtne skupnosti bi se morale zavezati, da bodo sodelovale pri izvedbi teh programov (obveščanju lokalne skupnosti, povezovanje z lokalnimi interesnimi skupinami ...)	Glede povečanja obsega postprodukcije in širitev na LUR poudarjamo, da je mogoče v okviru štiriletnega programskega razpisa izvesti posamezne programske enote tudi na območju LUR Morebitna pridobitev naziva EPK 2025 bo močno prispevala h krepitvi sodelovanja znotraj celotne regije. Naš strateški cilj je krepitev sodelovanja s četrtinimi skupnostmi. Konkretno oblike sodelovanja vključuje tudi seznam pristojnih (kontaktnih) oseb, ki bo definiran potem, ko bomo vzpostavili celoten

			sistem.
<b>11.7.2020</b> <b>Forum</b> <b>Ljubljana</b>	<b>VIZUALNE</b> <b>UMETNOSTI</b>	<p>Potrebno je povečanje sredstev, saj podpore v višini 10.000 eur ne omogočajo izvajanja kvalitetnega programa.</p> <p>Navajate, da svetlobni festivali v tujini privabljajo večje število obiskovalcev. To v večini primerov absolutno drži. Večina teh festivalov, ki so nastala kasneje kot Svetlobna gverila, ima budgete od 500.000 do 5 mio. S temi sredstvi si lahko privoščijo pompozne projekte in vseobsegajočo promocijo. Festival organizira ekipa ljudi, javna infrastruktura pa omogoča pritek obiskovalcev iz cele države. Pri nas se lahko festivala udeležiš le z lastnim prevozom.</p> <p>Število obiskovalcev teh festivalov se giblje med 400.000 in 2 mio. Mislim, da si tega ne želimo, hkrati pa je to nemogoče pod pogoji, ki so pri nas uveljavljeni (mizek budget, manko infrastrukture, manko medijskih sponzorjev in sponzorjev tehnične opreme).</p> <p><b>1. CILJ: Okrepiti medpodročno sodelovanje</b></p> <p><b>Kako? Na kakšen način?</b></p>	<p>Morebitno povečanje finančnih sredstev za kulturne programe in projekte je odvisno od razpoložljivih proračunskih sredstev MOL, kot tudi od kakovosti prijavljenih vlog.</p> <p>Krepitev medpodročnega sodelovanja je pomemben dejavnik, saj si lahko izvajalci na takšen način pomagajo s skupnimi tehničnimi/programskimi/kadrovski mi viri, in kot takšno bo pri ocenah prispelih vlog na javne razpise tudi posebej ovrednoteno.</p>
<b>11.7.2020</b> <b>Forum</b> <b>Ljubljana</b>	<b>Str. 22</b>	<p><b>Grafiti:</b> mislim, da je predvsem čas izobraževati o grafitih in izobraževati grafiterje. Toliko neinovativnih in stereotipnih grafitov, v glavnem tagov, kolikor jih preplavlja Ljubljano je nesmiselno podpirati brez višjih ciljev oz. ciljev dviga nivoja grafičerske ustvarjalnosti</p> <p>Zakaj bi festival izvajal javni zavod, če se s posilkavami in grafiti že več nevladnih organizacij. Ali ne bi bilo bolj smiselno podpreti eno od teh ali pa konzorcij teh, ki bi ustvaril večplasten program (posilkave, predavanja, delavnice ...) povezan z grafičersko ustvarjalnostjo. In tu ne gre samo za grafito risane s spreji, pač pa tudi posilkave drugih avtorjev, ki so slikarji, stripavtorji ali večmedijski umetnosti. Na ta način lahko pride do razvoja področja.</p> <p>Za to so seveda potrebna dodatna sredstva.</p>	<p>Izvedba umetniških grafitov lahko poteka v organizaciji nevladnih organizacij, kot tudi v organizaciji javnih zavodov, ki delujejo na področju vizualnih umetnosti, saj se lahko na takšen način takšna zvrst ustvarjanja lahko dopolnjuje oziroma izkorišča skupne vire delovanja.</p>
<b>11.7.2020</b> <b>Forum</b> <b>Ljubljana</b>	<b>Str. 22</b> <b>16.4, str. 62</b>	<p><b>SPODBUIJANJE IN KREPITEV UMETNIŠKE PRAKSE IN KULTURNIH PROJEKTOV PARTICIPATORNEGA ZNAČAJA</b></p> <p>Tovrstni projekti so smiselni samo, ko se konceptualno vezani na projekt. Da lokanci soustvarjajo umetniška dela, ni vedno smiselno. Delavnice za vse starejše npr. so seveda dobrodošle, vendar bi morale biti financirane predvsem iz sredstev drugih področij npr. sociala ... Za vzgojo publike so poleg ustvarjalnih delavnic</p>	<p>Participatorni projekti so lahko le del sicer pestrega ustvarjanja na področju vizualnih umetnosti na področju MOL, zato je njihova podpora smiselna z vidika spodbujanja pestrosti umetniškega</p>

	<p>(bolj) primerni drugi ukrepi 'art mediacije' kot npr. vodstva s pogovori. Na Svetlobni gvertili smo npr. letos z 2 vodstvi tedensko s koleksi zaznali precejšnje naraščanje interesa po takšni komunikaciji. Aktivni komunikatorji umetnosti v galerijah so izrednega pomena za vzgajanje publike. Spodbujati bi morali njihovo izobraževanje in razumevanje svoje vloge.</p> <p>Participatorni projekti so tudi izredno zahtevni in vsi umetniki niso primerni za takšne projekte. Poleg tega, da takšni projekti zahtevajo drugačen pristop, drugačne karakterne značilnosti izvajalcev, je rezultat lahko vprašljiv, čeprav je v projekt vloženo precej truda.</p> <p><b>PARTICIPATIVNI PROJEKTI V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH</b></p> <p>Kdo bo vezni člen v četrtnih skupnost (kot npr. v LURJ)? Kako ga bomo našli? Kako jih boste spodbujali za sodelovanje z nami? Participatorni projekti so zahtevni, potreben je drugačen proces dela, več vpletenih in raziskovanje okolice. Zato to ne more biti nekaj kontinuiranega, če ni za to ustrezne kadrovske in finančne podpore.</p> <p>NVO brez podpore četrtnih skupnosti programa ne more izvajati učinkovito. Zato je potrebno jasno definirati akterje v četrtnih skupnostih in kakšna bo njihova vloga.</p>	<p>ustvarjanja.</p> <p>V četrtnih skupnosti že delujejo osebe, ki skrbijo tudi za kulturna dogajanja. Oddelček za kulturo prav tako posreduje informacije o kontaktnih osebah.</p> <p>V okviru kandidature MOL za naziv EPK 2025 je velika pozornost posvečena participatornim projektom, tako da se bo organizacijska in personalna mreža močno okrepla, če bo Ljubljana pridobila ta naziv.</p>
<p><b>11.7.2020</b></p> <p><b>Forum</b></p> <p><b>Ljubljana</b></p>	<p>Str. 23, 24</p> <p><b>UMETNOSTNI TRG IN AVTORSKE POETIKE</b></p> <p>- razvoj umetnostnega trga je zelo pomemben, zato bi morali javne zavode spodbujati k prodaji razstavljenih del. Tudi v mestnih galerijah (npr. Kresjij) bi morali skrbeti za prodajo del, katalogov, drugih publikacij vezanih na razstave. Obiskovalcem bi morali jasno dati vedeti, da so dela naprodaj. Te galerije so zaradi svoje nezmožnosti prodaje umetniških del izgubile eno pomembno nalogo galerij in hkrati ustvarjajo napačen vtis, da umetniška dela niso naprodaj.</p> <p>- z majhnimi sredstvi je težko skrbeti za celovit razvoj prezentacije avtorskih poetik. To lahko počnejo v M/GML npr., kjer os sredstva na razstavo 10x višja od sredstev, ki jih imamo na razpolago NVOji. Natisniti monografijo avtorja je podvig, ki si ga NVOji ne moremo privoščiti.</p> <p>- za razvoj avtorske poetike sta poleg rednega razstavljanja pomembna predvsem lasten stalni atelje in skladišni prostor. Manjko teh prostorov je zelo pereč in vaša strategija ne kaže na to, kako se boste tega problema lotili. Mi se vsekoli zavedamo problema delovnega prostora, zato smo s selitvijo pisarn na Metelkovo tudi prostore na Kersnikovi namenili za ateljeje oz. delovne prostore umetnikom. V</p>	<p>Prostori MOL (Galerija Kresjija) se kot stvarno premoženje lokalne skupnosti v skladu z veljavno zakonodajo na področju kulture (74. in 78. člen ZUJIK) uporabljajo za kulturne namene, čeprav niso razglašeni za javno kulturno infrastrukturo. Galerija Kresjija ni prodajni prostor, vendar kljub temu teži k posredovanju in prizadevanju za vzpostavitev stikov med umetniki, prodajnimi galerijami in za nakup zainteresirano javnostjo. Prav tako se za Galerijo Kresjija smiselno uporablja 35. člen hišnega reda v Mestni hiši, ki med drugim pravi:</p>

		<p>skladišču, ki ga najemamo pa prav tako gostimo nekaj umetnikov in hranimo dela avtorjev, ki smo jih sami producirali.</p>	<p>»V prostorih Mestne hiše ni dovoljena prodaja ali zbiranje naročil za nakup kakršnegakoli blaga, niti oglaševanja kakršnihkoli izdelkov, razen v izjemnih primerih v okviru galerijske dejavnosti«. Iz zgoraj navedenega sledi, da posameznim razstavljavcem v prostorih MOL omogočamo prodajo del, katalogov, drugih publikacij vezanih na razstavo, v lastni režiji.</p>
<p><b>11.7.2020</b> <b>Forum</b> <b>Ljubljana</b></p>		<p><b>INTERMEDIJSKE UMETNOSTI</b></p> <p>- Z izgubo prostora za Galerijo Kapelica in Rampo smo izgubili pomemben in prepoznavne prostor za program intermedijskih umetnosti. MOL bi moral v takšnih primerih nemudoma poskrbeti za ustrezen nadomestni prostor, ki bi hkrati omogočal razvoj te organizacije, ki je dosegla velik mednarodni uspeh. Ali delate na tem? Še vedno menim, da bi bila Palača Cukrarna rešitev za probleme, ki so nastali s prodajo prostorov na Kerstnikovi 4. Razstavi prostori, laboratoriji, delavnice in ateljeji za te, ki smo izgubili prostore na K4, bi dopolnjevali program Cukrarne. S tako odločitvijo bi končno tudi dokazali, da NVO v kulturi jemljete kot resnega partnerja, da je ta za vas pomemben partner v ustvarjanju sodobne umetniške krajine. Na področju vizualnih in intermedijskih umetnosti je bilo glede prostorov narejeno absolutno premalo oz. prostori, ki so bili izvajalcem dodeljeni, dajejo vtis, da MOL prepoznava vlogo teh akterjev za razvoj umetnosti in kulture, ampak da njihovo dejavnost želi iz nekega razloga omejiti.</p> <p>- Intermedijske umetnosti so zaradi tehnološke naravnosti in transdisciplinarne usmerjenosti izredno zahtevno področje, ki zahteva vključevanje strokovnjakov iz različnih področij in ustrezno opremo in daljši proces razvoja. Zato so ti projekti praviloma precejšnji finančni zalogaj. MOL bi moral nujno povečati sredstva na tem področju, saj je sofinanciranje na nivoju financiranja projektov amaterskih združenj</p>	<p>Galerija Kapelica in Rampa bosta predvidoma v naslednjem letu dobili nadomestni prostor v sodelovanju s Slovenskimi železnicami.</p>
<p><b>11.7.2020</b></p>	<p><b>Str. 26</b></p>	<p><b>KRIZANKE</b> Bi lahko gostile tudi delavnice in ateljeje za ustvarjalce in producente NVO.</p>	<p>Vsako sodelovanje je odvisno od vsebine in dogovora s konkretnim</p>

Forum Ljubljana				javnim zavodom.
11.7.2020 Forum Ljubljana	9.5., str. 28	KNJIGA IN BRALNA KULTURA Ali bo razpis odprt tudi za tiste, ki so programsko sicer financirani na drugem področju, npr. vizualnih umetnosti? Knjižnice bi lahko spodbudili (kar smo že mi poskusili, ampak imamo premajhne kadrovske kapacitete), da mesec oktober posvetijo stripu: da organizirajo razstave, pogovore, delavnice, izpostavijo stripovske knjige ..., da takrat tudi stripe domačih založb prodajajo. Pozdravljam knjižne sejme na odprtem, ki so se letos izkazali za zelo uspešne in so bili tudi dobro organizirani.	Na programskem razpisu smo že uvedli področje spodbujanje bralne kulture, na katerega se lahko prijavi vsak predlagatelj kot na drugo področje. Zato razpis ni odprt za tiste, ki so programsko sofinancirani na drugem področju. Mestna knjižnica Ljubljana že sodeluje z nevladnim sektorjem in je tudi odprta za vsa sodelovanja.	
11.7.2020 Forum Ljubljana		PALAČA KNJIGE IN MLADIH Če bo Palača Cukrarna postala prostor za mlade in literaturo, domnevam, da se bo del programa Vodnikove domačije preselil tja. Kaj se bo potem zgodilo z Vodnikovo domačijo? Omenja se, da bo prostor za ilustracijo. Kaj pa strip?	V Palači Cukrarna, ki je namenjena mladim in literaturi, je predvidena »Hiša ilustracij«, kamor vključujemo tudi strip. Vodnikova domačija ostaja v svoji funkciji.	
11.7.2020 Forum Ljubljana	12. / str. 39	USTVARITI STABILNE FINANČNE, PROSTORSKE IN DRUGE POGOJE ZA DELOVANJE PROFESIONALNIH NVO Navajate, kako boste preverjali izvajanje programa, ne pa, kako boste ustvarili te stabilne pogoje.	Rdeča nit celotne strategije je, da si MOL prizadeva ustvariti stabilne pogoje za delovanje vseh producentov kakovostnih kulturnih in umetniških vsebin, ki delujejo v javnem interesu.	
11.7.2020 Forum Ljubljana	Str. 47	OBNOVA MESTNE GALERIJE Bo ta programsko tudi odprta za sodelovanja z NVO?	Mestna galerija je tudi doslej zgljedno sodelovala z NVO, zato ne vidimo razloga, da se takšna sodelovanja ne bi nadaljevala.	
11.7.2020 Forum Ljubljana		CUKRARNE Bo ta programsko tudi odprta za sodelovanja z NVO? Če da, na kakšen način?	Prenovljena Cukrarna bo odprta za sodelovanje z NVO, kar bo stvar vsebinskih dogovorov pri konkretnih projektih.	
11.7.2020	15 / str. 53	KULTURA V JAVNEM PROSTORU Država je pred nekaj leti sprejela zakon za umetnost v javnem prostoru. Obččinam	Predlog je smiselna in ga sprejemamo.	

Forum Ljubljana		<p>priporoča, da izvaja ta zakon, s katerim naj bi se ob novogradnji ali prenovi javnih prostorov (od šol, Bolnic do trgov, parkov) 1% stroškovnika namenjal za umetnost dostopno javnosti. Smiselno bi bilo, da MOL to priporočilo osvoji in izvaja ta zakon.</p> <p>S tem bi omogočila dodaten prihodek umetnikom, sočasno bi pa s postavitvijo stalnih umetniških del v javni prostor, umetnost približala javnosti.</p> <p>Če bi temu dodala še tematske programe oz. ta umetniška dela povezala s posameznimi programi, bi to lahko postalo pomemben dejavnik v oblikovanju nove publike</p>	
11.7.2020 Forum Ljubljana	Str. 58	<p>KULTURNI TURIZEM</p> <p>Manko integriranih turističnih paketov</p> <p>Za kaj takega potrebujš nekoga, ki se s tem ukvarja. NVO s tako majhnimi ekipami ali posamezniki, ki ustvarjajo program, si tega ne moremo privoščiti, saj so to dodatne obremenitve že preobremenjenih oseb, hkrati pa se povečajo stroški zaradi knjižb računov, promocije ..., kar ni zanemarljivo</p>	<p>V skladu s Strategijo razvoja in trženja turistične destinacije Ljubljana za obdobje 2017-2020, je javni zavod Turizem Ljubljana uvedel tudi integralne turistične pakete.</p>
11.7.2020 Forum Ljubljana	Str. 59	<p>MLADI V KULTURI IN UMETNOSTI</p> <p>Tudi Forum Ljubljana ima razvit program dela z mladimi. Vsako leto 500 učencev in dijakov ustvarja stripe, letos je pri Svetlobni gvertili spet sodelovalo preko 40 dijakov in študentov, program, ki redno vključuje mlade izvajajo tudi v Kapelici in drugih NVO</p>	<p>Vseh dobrih programov na področju kulturno-umetnostne vzgoje, ki jih izvajajo različni zavodi, nismo posebej omenjali, v besedilo pa bomo dodali program Živel strip in Svetlobna gvertila.</p>
11.7.2020 Forum Ljubljana	16. 5., str. 63	<p>RANLJIVE DRUŽBENE SKUPINE</p> <p>Verjame, da si večina NVO želi sodelovati z različnimi družbenimi skupinami, med njimi tudi ranljivimi, vendar to zahteva posebna znanja, postopke, raziskovanje ...Hkrati so naši programi že odprti vsem slojem, saj so brezplačni. Menim, da bi morali izobraževalni zavodi in socialne službe, ki se ukvarjajo z ranljivimi skupinami, med našimi programi za svoje 'oskrbovance' najti ustrezne programe oz. projekte, ne obratno. Ti strokovnjaki bi morali tudi sodelovati z nami in se udeležiti naših programov, da bi jih lahko tudi vnaprej usmerjali svoje varovance.</p>	<p>Strategija razvoja socialnega varstva v MOL od leta 2013 do 2020 natančno določa konkretne oblike pomoči MOL za različne ranljive skupine. Pri delu z ranljivimi skupinami je zelo pomembno sodelovanje strokovnjakov različnih (kulturnih, socialnih...) profilov.</p>
11.7.2020	18 / str. 68	LUR	Kdo bo vezni člen v LUR? Kako ga bomo našli? Kako jih boste spodbujali za



<p><b>Forum Ljubljana</b></p>	<p>sodelovanje z nami? Ker so sredstva omejena, to pomeni zmanjšanje dogodkov v centru oz. na lastnih prizoriščih, bolj zahtevna izvedba (izven lastnega prizorišča, prevozi, oprema) in s tem višji stroški. Od LUR pa verjetno ne moremo pričakovati kakšnega sofinanciranja, ne?!</p>	<p>dodavno pospešila morebitna izvedba projekta EPK 2025.</p>
<p>11.7.2020 Forum Ljubljana</p>	<p>19. 4. / str. 72 MOBILNOST Bodo rezidence dostopne tudi NVO? Na kakšen način?</p>	<p>Vzpostavitev mreže umetniških rezidenc je pomemben cilj projekta EPK 2025. Obstajajo številni primeri dobre prakse glede sodelovanja javnih zavodov in NVO. Na primer: pisateljska rezidenca v Švicariji (sodelovanje MGLC in Vodnikove domačije).</p>
<p>9.7.2020, dr. Peter Kumer</p>	<p>16.2. Predlogi se nanašajo na poglavje Kulturni turizem, kjer je pod 2. ciljem opredeljen ukrep razvoja ljubljanskih kulturnih četrti. Predlogi, ki jih podajam, izhajajo iz geografske študije o kulturnih soseskah v Ljubljani, ki sem jo na ZRC SAZU opravil v letu 2015 in temeljijo na intervjujih z akterji ljubljanskih kulturnih sosesk in deležniki z mestne uprave in nevladnih organizacij. Objavljena je v znanstveni reviji Teorija in praksa (2020, 57/1) pod naslovom <i>Self-governance and social inclusion in a post-socialist city: Contradictions between city-designated and naturally-occurring arts districts</i>. V objavi so tudi sklici na tuje znanstvene študije, ki jih velja upoštevati pri snovanju te strategije. Podajam naslednje predloge:</p>	<p><i>Kulturne četrti</i> so zelo ambiciozno zastavljen projekt v okviru projekta EPK 2025, kjer so definirane faze razvoja, ciljno občinstvo, trajnostna naravnost, finančna konstrukcija itn. Zavedamo se tudi nevarnosti gentrifikacije, če se kulturne četrti načrtujejo <i>top down</i>, zato je tudi Zavod Turizem Ljubljana oblikoval fokusne skupine, ki izvirajo iz</p>
<p>- Manjka ambiciozen pristop pri načrtovanju kulturnih sosesk. Preseneča me, da je projekt kulturnih sosesk tako neambiciozen in da se mu v strategiji namenja tako malo prostora. Ta del strategije daje vis kot da je še v povojih in zelo daleč od končne različice. Načrtovanje kulturnih sosesk je klasičen planerski pristop za revitalizacijo predelov mest širom po svetu že zadnjih 40 let. Koncept so preučevali številni raziskovalci iz različnih strok, tako da se znanstveni prispevki v zadnjih</p>		

	<p>letih s tega področja osredotočajo predvsem na pasti, ki jih prinaša spodbujanje kulturnih sosesk. Med drugim opozarjajo na to, da lahko nepremišljeno načrtovanje vodi v nezaželene gentrifikacije, prostorsko razslojevanje (prostorsko/bivajnsko segregacijo) in pojav konfliktov v prostoru. Izpostavljajo pomen spodbujanja samoniklih prizorišč in kulturnih sosesk, ki so se razvili spontano – razvijanju teh sosesk naj planerji dajo prednost pred snovanju povsem novih prizorišč. Strategija bi se v delu glede kulturnih sosesk morala opreti na pomembne izsledke številnih znanstvenih študij opravljenih tako po svetu kot v Sloveniji. Snovalcem strategije in mestnim planerjem predlagam, da se oprejo tudi na številne priročnike, ki so jih v zadnjih 40 letih izdale planerski inštituti po svetu.</p> <p>- Potrebno je enotno poimenovanje: kulturne soseske. V osnutku strategije so enkrat omenjene kulturno umetniške četrti, drugič pa kulturne četrti vendar domnevam, da gre za isto stvar. Ker se v angleščini največkrat uporablja arts districts, predlagam, da se v izogib nejasnostim povsod uporablja izraz kulturne soseske.</p> <p>- Kulturne soseske niso le del kulturnega turizma. Ukrep oblikovanja prepoznavnih kulturnih sosesk je v osnutku strategije del poglavja 1.6.2 Kulturni turizem, čeprav bi bilo bolj ustrezno, če bi bil del poglavja 1.7.1 Kulturne in kreativne industrije. Umeščenost kulturnih sosesk v področje kulturnega turizma preveč namiguje na to, da je edini namen njihovega oblikovanja usmerjanje turistov v izbrane dele mesta. Prav je, da strategija obravnava njihov večplasten pomen in ne le turistični. Grozdenje (clustering) ljudi istih zanimanj, poklicev itd. je način, ki omogoča hitrejši pretok idej, širjenje kreativnosti in hierarzijski razvoj določenega sektorja. Zato bi v prvi vrsti morali biti takšni kulturno-umetniški klustri/grozdi namenjeni spodbujanju ustvarjalnosti kulturnih delavcev, umetnikov in sorodnih akterjev. Pomembni so tudi zato, ker se na ta način akterjem nannanja cenovno dostopne prostore za delo, ki jih običajno primanjkuje (npr. zasedba Metelkove in Roga je bila prav posledica pomankanja teh prostorov v Ljubljani). Pomemben je še vidik izboljšanja kulturno-umetniške ponudbe za lokalno prebivalstvo, pri čemer pa je potrebno uspešno krmariti med pastmi, ki vodijo v gentrifikacijo. Kulturna soseska kot »pull factor« za turistične prihode je le sekundarni učinek, zato je neprimerno, da se ta območja obravnava zgolj iz vidika turistične ponudbe.</p>	<p>deležnikov posamezne četrti.</p> <p>Poimenovanje <i>kulturne četrti</i>, ne pa kulturne soseske so predlagali prebivalci posameznih četrti na srečanjih. Pripombo smo sprejeli na način, da smo poenotili uporabo pojma <i>kulturne četrti</i>.</p> <p>Soglašamo s stališčem, da kulturne četrti niso namenjene zgolj turistom, temveč tudi prebivalcem in prebivalkam vseh četrtnih skupnosti MOL. Poudarek na turistih je zgolj zato, ker je projekt umeščen v poglavje o kulturnem turizmu. Oddetek za kulturo prepoznava pomen kulturnih četrti, ki presega zgolj turistični vidik.</p>
--	--	--

	<p>- Potrebna je natančnejša opredelitev kulturnih sosesk. V strategiji ni jasno navedeno katerim kulturnim soseskam se namerava MOL posvetiti. V zgoraj navedeni študiji je bilo obravnavanih 5 takšnih območij in sicer Kino Šiška, Križevniška, Toblačna, Metelkova in Rog. Kino Šiška je najboljši primer kulturne soseske, ki je nastala »od zgoraj navzdol«. Križevniška je primer kulturne soseske, kjer je iniciativa prišla od spodaj, MOL pa jo je v začetni fazi ustrezno podprla, v kasnejši fazi pa prezrla (to je vidno tudi v osnutku strategije, saj ta zares nenavadno privlačna ulica presenetljivo ni omenjena niti pri turističnem delu). Toblačna je primer, kjer je investitor sprva spodbujal naseljevanje akterjev s kulturno-umetnostnega in sorodnega področja, vendar je nato, kljub številnim pozitivnim učinkom, zahteval, da se izselijo, da bi v prostoru razvili bolj donosno poslovno in stanovanjsko rabo. Metelkova (alternativni del) je najboljši primer kulturne soseske nastale od spodaj navzgor, ki jo MOL tudi podpira in ima od tega neposredne koristi (nenazadnje jo Turizem Ljubljana v svojih publikacijah in spletnih straneh tudi oglašuje, v lasti ima stavbe kot so Lovci in Celica). Strategija presenetljivo ne omenja niti muzejskega otoka, ki se nahaja neposredno ob alternativnem delu Metelkove. Rog je primer, kjer so trenutni uporabniki prišli v konflikt s predstavniki MOL, zato mu namenjam svojo točko. Strategija posredno omenja še Cukrarno, ki je trenutno v nastajanju – menim, da bi jo kot bodočo kulturno sosesko veljalo bolj izpostaviti.</p> <p>- Center Rog naj bo del istoimenske kulturne soseske, ki mu mora biti posvečena posebna pozornost. V nekdanjo tovarno koles so se ob soglasju MOL naselili ustvarjalci s področja kulture, umetnosti in sorodnih dejavnosti (npr. tudi družbeni in okoljski aktivisti ter skupine, ki jih povezujejo športni interesi) predvsem zaradi pomanjkanja prostih in cenovno dostopnih delovnih prostorov v Ljubljani. Šlo naj bi za začasen prevzem prostorov, kateri pa je sledila uzurpacija ne nujno istih akterjev kar je vodilo v medijsko odmeven konflikt z MOL. Razumljivo je, da MOL moti predvsem zunanja podoba Roga, ki kazi ta del mesta, ter to, da stavba stoji na lokaciji z visoko vrednostjo, ki jo ne morejo tržiti. Pomemben je tudi vidik varnosti, saj je stavba zaradi neprisočnosti vzdrževanja nevarna za uporabnike in obiskovalce, poleg tega ne premore osnovne opremljenosti kot so kanalizacija, vodovod in električna napeljava. Nacrtovanje preнове fizične in vsebinske podobe Roga bi moralo potekati na participativen način, kjer bi bili vključeni trenutni uporabniki in</p>	<p>Pripombe v zvezi s Centrom Rog so vsebinsko v skladu z našo vizijo bodočega središča ustvarjalnosti, ki je zapisana v strateškem dokumentu in za katerega verjamemo, da se bo v obnovenih prostorih še bolj razvilo kot posebna kulturna četrt.</p>
--	--	--

	<p>drugi deležniki (ne pozabite na nas raziskovalce in prebivalce iz okoliša). Podpiram celovito prenovno stavbe in začasno izselitev trenutnih uporabnikov. Pozivam pa, da se trenutnim uporabnikom omogoči, da bodo lahko uporabljali nove prostore, seveda ob nizkih najemninah in participativno dogovorjenih pravilih. Težava je, da velik del trenutnih uporabnikov zavrača kakršnokoli heteronomijo, formalizme in pravila. Zato je potrebno najti srednjo pot, ki bo še omogočala določeno mero avtonomije oziroma samoupravljanja (pomemben vidik zato, ker to glede na številne študije spodbuja ustvarjalnost), vendar bo ustrezala osnovnim zahtevam MOL po formalizmih. Predlagam, da so prostori arhitekturno zasnovani tako, da je med prostori čimveč prehajanja, kar ustvarja priložnosti za nenačrtovana združevanja in ustvarjanja novih idej in preprečuje distanciranje od obiskovalcev kar se je začelo dogajati v zadnjem času. Rog mora ostati skupnostni prostor oziroma prostor, od katerega imajo koristi tako uporabniki kot obiskovalci. Hkrati naj »novi« prostori niso namenjeni le delavcem s področja kreativnih industrij pač pa tudi športnikom in družbeno angažiranim skupinam, kar dokazano spodbuja ustvarjalnost (temu je namenjena posebna točka). Rog velja za pomembno zibelko alternativne kulture v Ljubljani in celo v širši regiji (tu bi se navezal na izsledke nemške raziskovalke dr Kornelije Ehrlich). Njegov fantastičen razvoj se je izpeljavno zaradi prostorskih konfliktov in uzurpacije s strani posameznikov, ki so prej skupnim prostorom namestili ključavnice in jih spriivatizirali a se obenem ostro postavili proti kakršnekoli posredovanju MOL. MOL je po drugi strani ubral neprimeren pristop glede obnove Roga in predstavi vizijo, ki je v popolnem neskladju z duhom/identiteto prostora. Tržne dejavnosti kakšne so hotel in gostilna v ta prostor pač ne sodijo, obenem pa ostaja nejasno kako se bo rešil ključen problem: kdo, po kakšni ceni in po kakšnih merilih bo lahko kandidiral za prenovljene prostore in kako bodi ti prostori urejeni (nekaj predlogov v naslednji točki).</p> <p><b>- V kulturnih soseskah naj se spodbuja ustvarjalnost ter družbeno angažiranost.</b> Kulturne soseske, še posebej samonikle, torej tiste, ki so nastale z iniciativno od spodaj navzgor so pomniki energije, življenjske volje in ustvarjalnosti. To ugotavljajo izsledki številnih mednarodnih študij. V prvi vrsti je potrebno spodbujati iniciative od spodaj navzgor, pri čemer se strinjam, da mora biti prisotno načrtovanje/planiranje in sicer znanstveno podprto, participativno in razsvetljeno.</p>	<p>Spodbujanje ustvarjalnosti in družbene angažiranosti je sestavni del poslanstva programov, ki se bodisi že izvajajo, ali pa se bodo izvajali v okviru kulturnih četrti.</p>
--	---	--

		<p>Ob tem poudarjam, da uspešne kulturne soseske nikakor niso tiste, kjer je prostor le za ustvarjalce, pač morajo biti to prostori, kjer so dobrodošle tudi družbeno angažirane skupine. Družbena angažiranost in ustvarjalnost sta neločljivo povezani in vplivata druga na drugo.</p>	
<p><b>12.7.2020,</b> <b>Društvo</b> <b>avdiovizualnih</b> <b>producentov</b> <b>Slovenije</b></p>	<p><b>Film</b> <b>9.6.</b></p>	<p>Društvo avdiovizualnih producentov Slovenije (DAVP) predlagamo spremembo v strategiji za razvoj kulture v Mestni občini Ljubljana 2020 – 2023 z usmeritvami do leta 2027 pod strateškimi cilji in ukrepi na posameznih področjih kulture v sklopu Filma (9.6., stran 34). Trenutna strategija za razvoj filma v Mestni občini Ljubljana ima dva fokusa, katerima bo dodeljen delež proračuna za kulturo v skupnem znesku 37 milijonov: Kinodvor in filmsko točko v Ljubljani. Sredstva v sklopu filma so torej namenjena prikazovalcem in spremljajočim dejavnostim filma, ne pa filmski (pred)produkciji. V tem dokumentu DAVP Mestni občini Ljubljana predlaga konkretne predloge sofinanciranja in/ali pomoči filmskemu ustvarjanju na lokalni ravni. Verjamemo, da lahko s spodnjimi predlogi profitirata širša javnost in filmska stroka.</p> <p>1.) <b>Ustanovitev sklada namenjenega za Zvezo društev slovenskih filmskih ustvarjalcev</b> (ali za filmska društva in zveze), ki deluje(jo) na področju Ljubljane. Proračun sklada bi bil namenjen za lokalno promocijo filmske kulture v Ljubljani (npr. print posterjev na Lokaciji kjer delujejo filmska društva Kersnikova 12), izobraževanje na področju filma, ki bi bilo odprto za meščane, tedenske ali mesečne filmsko inspirirane dogodke in drugo. Tak program bi bil v sodelovanju z MOL razširjen tudi na druga področja: filmska stroka bi bila v kontaktu z Mestno občino Ljubljana glede gostovanja mednarodnih filmskih strokovnjakov, ki bi bili s pomočjo MOL nameščeni v občinske prostore, kjer bi se delavnice in dogodki tudi izvajale.</p> <p><b>Rezultati:</b></p> <p>-Boji izobražena filmska stroka v Ljubljani;</p> <p>-Sodelovanje Mestne občine Ljubljana z ljubljansko filmsko stroko;</p>	<p>Zavedamo se pomena filmske produkcije tako za razvoj kot promocijo mesta, vendar bi ustanovitev sklada zahtevala precejšnja dodatna finančna sredstva. Ob številnih drugih strateških ciljih v obdobju 2020-2023, ocenjujemo, da je cilj neuresničljiv predvsem zaradi svoje finančne zahtevnosti.</p> <p>Za naslednje programsko obdobje bomo razmislili o možnosti uvedbe novega področja filmske produkcije, in sicer za posamezne specifične vsebine: razvoj filma, kratki film, dokumentarni film ipd.</p> <p>Z izgradnjo minipleksa, mestnega kina v podhodu Ajdovščina bo MOL pridobil nove prostore, ki bodo namenjeni filmskim vsebinam (tudi delavnicam in izobraževanjem različnih izvajalcev).</p>

	<p>-Širjenje informacije o delovanju slovenske filmske industrije in Mestne občine Ljubljana preko kanalov strokovnjakov, ki bi v Ljubljano prihajali voditi izobraževanja za filmske ustvarjalce;</p> <p>-Večja ozaveščenost meščanov na področju slovenskega filma in slovenske filmske umetnosti;</p> <p>-Dolgotrajni učinek lahko rezultira v številnejšem obisku kinodvoran;</p> <p>-Taki dogodki bi bili zanimivi tudi za turiste, ki bi se lahko pridružili filmskim debatam.</p> <p><b>2.) Ustanovitev sklada, ki bi v celoti financiral ali deloma financiral kratkometražne filme in kratkometražne dokumentarne filme z ljubljansko tematiko, naj so to narativni fikcijski filmi, ki so v celoti ali deloma posneti v Ljubljani, ali dokumentarni filmi o prebivalcih Ljubljane ali njenih tematikah, podprti s strani filmske produkcije, ki ima svoj sedež registriran v Ljubljani.</b></p> <p>Tak format je vzpostavljen v Londonu, kjer Film London podpira filme posnete v Londonu z londonskimi filmskimi zgodbami. Primer dobre prakse takega programa je tudi v Mariboru, kjer mestna občina sicer nizkim proračunom minimalno podpre filmske projekte povezane z Mestno občino Maribor.</p> <p><b>Rezultati:</b></p> <p>-filmski ustvarjalci in diplomanti AGRFI-ja, ki še nimajo referenc primerne za uspešno prijavo svojih filmskih projektov na slovenski filmski center, bi s takim programom pridobili možnost ustvariti filme s katerimi si lahko pridobijo primerne reference za razvoj svoje filmske kariere in nadaljnjo prijavo projektov na slovenski filmski center.</p> <p>-preko filmov bi izpostavljali in promovirali Ljubljano kot evropsko kulturno mesto. Dokončani filmi podprti s strani produkcije se normalno prijavijo na med 50 in 200 festivalov po celem svetu, kar bi doprineslo k razvoju in izpostavitvi mestne</p>	
--	---	--

	<p>občine pan-evropsko in transnacionalno.</p> <p>- vzpostavili bi razvoj kratkometražne filmske forme, ki je kot taka interesantna, saj v kratkem času prikaže sposobnost umetnikov povedati zgodbo v krajšem času. Ta forma je trenutno v Sloveniji podcenjena, medtem ko je drugod po svetu le-ta primer dobrega filmskega umetnika.</p> <p>- s številnejšimi filmskimi dogodki in potencialno vključitvijo kratkometražnega programa na nacionalno televizijo, bi filmsko umetnost približali občinstvu in državljanom Slovenije, kar bi lahko rezultiralo v številnejšem obisku kinodvoran in projekcij ostalih filmov.</p> <p>- ustanavljanje filmskih (turističnih) točk in krajev</p> <p>- ustvarjanje slovenske kulturne dediščine.</p> <p><i>Sekcija Prodornih producenti smo v sodelovanju z ostalimi društvi pripravljene sestaviti strokovno komisijo, ki bi se na pol leta menjala in bi se odločala, kateri projekti bodo podprti in kateri ne. Strokovna komisija bi zajemala producenta, režiserja, direktorja fotografije in scenarista. Oblika kritike projekta bi bila oblikovana v podobni formi kot to dela slovenski filmski center, z večjim fokusom na zgodbo in možno izpeljavo projekta z danim proračunom.</i></p> <p>V samo promocijo filmov bi lahko bil vključen tudi Kinodvor, kateremu bi bil predlagan dodaten dogodek predvajanja kratkih filmov.</p>	
<p><b>10.7.2020</b></p> <p><b>Zveza kulturnih društev Ljubljana</b></p>	<p>Ze uvodoma je treba poudariti, da je strategija osnovana zelo dobro in v skladu z odprto demokratično družbo, ki kulturo na primeren način umešča v širši družbeni kontekst. Kulturo razume kot dejavnost, ki po pomenu bistveno presega tiste, ki jih obravnava tržno. Kljub splošno dobremu razmisleku o razvoju kulture v MOL pa v Zvezi kulturnih društev Ljubljana dajemo še nekaj predlogov za dopolnitev in nadgradnjo.</p> <p>I. V poglavju 1. 2. <b>Prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti na področju kulture v MOL</b> je opravljena analiza, ki sistem kulture v večji meri</p>	<p>Čeprav se strateški dokument nanaša na področje kulture, menimo, da je velik poudarek tudi na medpodročnem sodelovanju in povezovanju kulturne politike z drugimi javnimi politikami MOL: socialno, turistično, okoljsko, izobraževalno, urbanistično im.</p>

	<p>dojema kot sistem produkcije umetnosti. Pri priložnosti, ki jih daje kultura v MOL (in tudi sicer na Slovenskem), umanjka omemba o medresorskih razsežnostih delovanja kulture. Sicer se v dokumentu področje medresorskih učinkov pojavi na več mestih, a se zazdi, da pri snovanju celotnega besedila razmislek o kulturi, ki posega na polje sociale, zdravstva itd., ni bil ves čas enakovredno v fokusu razmišljanja. Predlagamo, da se v prvem delu dokumenta, kjer se nahaja analiza, pod priložnosti unesti tudi alineja z dkcijo, ki izpostavlja razvoj učinkov kulture na medresorskem področju sociale, zdravstva in šolstva. Izpostaviti gre predvsem razvoji ukrepov, ki bi podpirali razvoj kulture v smeri pametnih specializacij, integraciji ranljivih skupin, dviga kakovosti življenja deležnikov, ohranjanja in razvoja kognitivnih sposobnosti starejših in drugih ranljivih skupin itd.</p>	
<p><b>10.7.2020</b></p> <p><b>Zveza kulturnih društev Ljubljana</b></p>	<p><b>II. Dodaten predlog samostojnega poglavja: Zagovornišтво</b></p> <p>V tem poglavju predlagamo dodaten cilj, ki bi z ukrepi podprl aktivnosti zagovornišťva za NVO in samostojnih kulturnih ustvarjalcev.</p> <p><b>Cilj: Ustvariti bolj stabilno finančno, organizacijsko in infrastrukturno okolje za delovanje vsebinskih mrež, ki delujejo na področju zagovornišťva.</b></p> <p><b>Ukrep:</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Vzpostaviti finančne mehanizme, s katerim bo delovanje organizacij s tega področja primerno ovrednoteno in podprto.</li> <li>2. Spodbuditi aktivno komunikacijo ter druge zagovorniške aktivnosti med deležniki tako znotraj posameznih sektorjev kot v razmerju do MOL in MK.</li> </ol> <p><b>Čas izvedbe: 2020–2023</b></p> <p><b>Pričakovani učinki:</b></p> <p>Zaradi vedno bolj kompleksnega sistema razvoja in implementacij kulturne politike je treba nenehno skrbeti za odprti dialog z deležniki na področju kulture. Pri tem se potreba po ozaveščenosti deležnikov večja, saj le to omogoča kakovostno izpeljavo implementacije ciljev Strategije. Vzpostavitev in sistemska podpora na eni strani ter forriranje potreb kulturnih ustvarjalcev, po drugi strani pa lažja komunikacija odločevalcev, kar je temelj za uspešno in nekonfliktno delovanje sektorja.</p>	<p>Glede zagovornišťva se na načelni ravni zavzemamo za neposreden dialog z vsemi izvajalci kulturnih projektov in programov. Menimo, da ustvarjamo stabilne pogoje za delovanje tudi nevladnih organizacij, ki delujejo kot vsebinske mreže in podpirajo druge NVO po principu zagovornišťva. Posebno razpisno področje <i>podpornih kulturnih programov</i> razumemo kot del sistemske rešitve na ravni MOL. Na državni ravni bi to vprašanje brez dvoma moralo nasloviti Ministrstvo za kulturo.</p>



	<p><b>Pojasnilo:</b> Kljub dejstvu, da bi za delovanje zagovornišva na Slovenskem bili potrebni nekateri ključni ukrepi, ki bi jih pričeli razvijati in uvajati na Ministrstvu za kulturo, do danes sistemskih nastavkov rešitev za ta segment delovanja kulture nimamo. Nehote se sicer odpira vprašanje razmerja delovanja lokalnih strategij razvoja kulture in nacionalnih kulturnih politik, a je navzoča Strategija lahko dober primer postavljanja pozitivnih trendov na področju kulturne politike. S tem ukrepom bi lahko pričeli implementirati nekatere aktivnosti, ki bi ključno doprinesle k izboljšanju stanja in komunikacije med deležniki tako na lokalni kot nacionalni ravni.</p>	
<p><b>10.7.2020</b> <b>Zveza kulturnih društev Ljubljana</b></p>	<p><b>III. Poglavje 13. Ljubiteljske kulturne dejavnosti:</b></p> <p><b>K cilju 1 predlagamo dodaten ukrep.</b></p> <p><b>Ukrep:</b> Omogočanje in zagotavljanje prostorskih kapacitet ter stroškovnih pogojev za nemoteno delovanje in ustvarjanje ljubljanskih ljubiteljskih organizacij.</p> <p><b>Čas izvedbe: 2020–2023</b></p> <p><b>Pričakovani učinki:</b> Kot so opredeljeni v predlogu Strategije.</p> <p><b>Pojasnilo:</b> Cilj številka 1 bi se lahko zagotavljal s sokoriščenjem prostorov, ki so namenjeni drugim profesionalnim kulturnim organizacijam, zavodom, ustanovam, s sokoriščenjem prostorov četrtnih skupnosti ali z ustanovitvijo ljubiteljskega kulturnega centra, kjer bi MOL obstoječi ljubiteljski dejavnosti zagotovil ustrezne vadbene, delovne, razstavne prostore ter prostore za hrambo in skladiščenje kakršnekoli opreme, ki bi jo društva potrebovala pri ustvarjanju in delovanju (npr. koncertni stoli, tehnična oprema, rekviziti, likovni materiali), pa tudi prostore za produkcijsko dejavnost.</p>	<p>Ko gre za pridobivanje prostorov preko razpisov MOL, so vse organizacije s področja kulture v enakopravnem položaju, zato so tudi organizacije s področja ljubiteljske kulture upravičene prijaviteljice.</p>

	<p><b>K cilju 3 tega poglavja predlagamo dodaten ukrep:</b></p> <p><b>Ukrep:</b> Spodbujanje sodelovanja in medsebojnega povezovanja med ljubiteljskimi društvi in kulturno-vzgojno-izobraževalnimi institucijami.</p> <p><b>Čas izvedbe: 2020–2023</b></p> <p><b>Príčakovani učinki</b> (poleg že obstoječih učinkov, definiranih v Strategiji): Povečati sodelovanje med kulturno-vzgojno-izobraževalnimi institucijami in deležniki na polju ljubiteljske kulture.</p> <p><b>Pojasnilo:</b> Predvsem na področju glasbene dejavnosti je možnosti za iskanje sinergije med ljubiteljskimi instrumentalnimi zasedbami ter glasbenimi šolami na področju Ljubljane precej. Glasbene šole predstavljajo glavni vir dotoka novih glasbenikov tako za orkestre kot tudi za delovanje in njihovo aktivacijo znotraj različnih ustvarjalnih prizorišč.</p>	
<p><b>10.7.2020</b></p> <p><b>Zveza kulturnih društev Ljubljana</b></p>	<p><b>IV. Splošna pripomba na dlekcijo 13. poglavja:</b></p> <p>Mestna občina Ljubljana, ki je v skladu s 15. členom Zakona o JSKD Skladu s pogodbo poverila izvajanje določenih nalog na področju ljubiteljske kulture, ima seveda pravico in dolžnost, da te naloge sama določi in je po tej suverena odločevalka kulturne politike na tem področju. V tem smislu so nekatere opredelilve strategije v pričujočem poglavju zapisane tako, da zametljivo zgoraj opisano razmerje med občino in OI JSKD. Predlagamo spremembo dlekcije prvega odstavka:</p> <p>»Od leta 1998 za razvoj in uresničevanje nacionalnega potenciala ljubiteljskih kulturnih dejavnosti skrbi Javni sklad Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (v nadaljnjem besedilu: JSKD); od leta 2006 deluje na območju MOL območna izpostava JSKD Ljubljana. Mestna občina tako že od tega leta zagotavlja ključni nalogi področja: skrb za obstoječo ljubiteljsko kulturo kot tudi spodbudo razvoj ustrvarjalnih kapacitet na področju ljubljanske ljubiteljske kulture s pogodbo s Skladom. Prav tako na osnovi te pogodbe občina zagotavlja strokovno podporo in pomoč tistim kulturnim društvom, skupinam in posameznikom, ki so že vključeni v program izpostave oziroma si želijo vključitve. Na isti način mestna občina</p>	<p>Predlog sprejemamo.</p> <p>Prvi odstavek poglavja 13 bo spremenjen v skladu s predlagano dlekcijo.</p>

		<p>zagotavlja še dve temeljni načeli mestne kulturne politike: široko dostopnost in možnost vključitve v kulturno ustvarjanje slehernemu posamezniku, ki si želi javne predstavitve in pridobitve strokovnega mnenja glede njegove osebne participacije v ljubiteljsko kulturo.«</p> <p><b>V odstavku: 1. Cilji, tč. 3 ukrepi predlagamo jasnejšo dikcijo:</b> »Vključitev novih vsebin v programe kulturnih društev« oz. »Pobuda za razširitev obveznih vsebin JSKD z vključevanjem novih vsebin.«</p> <p><b>Razlaga:</b> Vključitev novih vsebin v obvezne programe JSKD je šele posledica predhodne razširitve programov kulturnih društev. V primeru, da je MOL nezadovoljna s širino (obsegom) obveznih programov JSKD, ki nekaterih vsebin ne vključujejo, je to treba nedvoumno pojasniti. Sta pa obe nalogi izjemno pomembni in bi ju lahko oboji tudi vključili v Strategijo.</p> <p><b>V 4. cilju</b> (s katerim se sicer popolnoma strinjamo) je v oddelku Pričakovani učinki prvi del stavka »večja prepoznavnost JSKD« nekoliko problematičen. Večja prepoznavnost JSKD namreč ne more kaj prida pomagati pri boljši prepoznavnosti ljubiteljske kulture, saj gre za organizacijski in finančni servis te kulture; zato bi bilo boljše zapisati, da se bo večja prepoznavnost tj. kulture zgodila skozi organizirano promocijo najboljših ljubiteljskih društev oz. izvajalcev, ki so na lokalni ravni znani. V tem smislu je izrazilo problematičen tekst Pojasnila: stringjamo se pri promociji Europa Cantat, ki je odličen (vendar zgolj enkratni dogodek), ne pa z ostalim: JSKD pač ni blagovna znamka, temveč organizacijski, strokovni in finančni servis avtohtonih izvajalcev, nosilcev prepoznavnih programov in zlatne kulturne tradicije, ki je osnova za večjo prepoznavnost.</p>	<p>Predlog sprejemamo.</p> <p>3. ukrep se spremeni na način: »Vključitev novih vsebin v programe kulturnih društev«.</p>
<p>12. 7. 2020</p> <p>Društvo slovenskih režiserjev</p>	<p>9.6.</p> <p>Film</p>	<p><b>Slovenska filmska produkcija je sposobna učinkovito oplemenititi oz. multiplicirati subvencijski vložek države in lokalnih skupnosti, zato je financiranje slovenskega filma ne samo s kulturnega, temveč tudi z ekonomskega stališča neutemeljeno obravnavati kot strošek.</b> Multiplikativni faktor seveda velja tako za tuje filme kot za slovenske filmske produkcije. Zato mi na mestu mnenje, da so proračunska sredstva, dodeljena filmu, le finančna pomoč filmu in filmarjem. Ta denar je namenjen tako nastajajočemu filmu kot posredno</p>	<p>Zavedamo se pomena filmske produkcije tako za razvoj kot promocijo mesta, vendar bi ustanovitve sklada zahtevala precejšnja dodatna finančna sredstva. Ob številnih drugih strateških ciljih v obdobju 2020-</p>

	<p>razvoju lokalnih skupnosti, kjer se film snema. Tudi domače produkcije v vsakem mestu ali pokrajini, kjer se snemajo, pustijo neizbrisen pečat in vplivajo tako na zgodovino okolja kot tudi na ekonomsko stanje. V Kranjski Gori, na primer, najdemo t. i. Kečevo deželo, ki je tržno uspešna izključno zaradi popularnosti filma, četudi je bil ta v Kranjski Gori posnet le delno. Prav tako bi lokalne skupnosti lahko tržile še marsikateri drug film, če bi znale izkoristiti priložnosti.</p> <p><b>Zato bi bilo treba spodbujati filmsko dejavnost in produkcijo na ravni lokalnih skupnosti.</b> Marsikatera regija ali pa mesto v evropskih državah (in seveda v ZDA) za tovrstne dejavnosti namenja znatna finančna sredstva ali vsaj pomaga premostiti birokratske in organizacijske ovire pri izvajanju snemanja, kar bi bilo smiselno tudi v Sloveniji.</p> <p><b>Proračun Mestne občine Ljubljana za leto 2019 je namenil kulturi 37 milijonov evrov, a so sredstva za filmsko (pred)produkcijo v tem razrezu nična ali zanemarljivo minimalna (v največji meri so na področju filma namenjena prikazovalcem in spremljajočim dejavnostim).</b></p> <p><b>Društvo slovenskih režiserjev</b> tako MOL predlaga konkretne predloge sofinanciranja in/ali pomoči filmskemu ustvarjanju na lokalni ravni:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Uvedba filmske pisarne MOL</b> (služb, ki olajšujejo delo nacionalnim in mednarodnim filmskim ekipam in so jim v različnih pogledih v pomoč pri organizaciji predvsem produkcijskih opravil in navezovanju stikov ter premagovanju ovir v lokalnem okolju) - tako bi še okrepili in nadgradili dejavnosti Oddelka za kulturo, ki je pred časom prevzel koordinacijsko vlogo pri izdaji dovoljenj za snemanje na območju MOL.</li> </ul> <p>Predlagamo tudi znižanje pristojbin ter poenostavitve in pocenitev postopka zapor cest za nekomercialna snemanja, sodelovanje filmske pisarne MOL s Slovenskim filmskim centrom pri promociji mesta ter pripravo turističnih programov s filmsko tematiko (v sodelovanju s strokovnimi združenji s področja produktivne kinematografije).</p> <p>Hrvaška ima tak urad v Zagrebu od l. 2019.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• <b>Uvedba razpisov za avdiovizualno produkcijo na lokalni ravni</b> Projektne razpise naj obsega izvedbo projektov, ki pomembno prispevajo k uveljavitvi in promociji avdiovizualne kulture in ne temeljijo na</li> </ul>	<p>2023, ocenjujemo, da je cilj neuresničljiv predvsem zaradi svoje finančne zahtevnosti.</p> <p>Za naslednje programsko obdobje bomo razmislili o možnosti uvedbe novega področja filmske produkcije, in sicer za posamezne specifične vsebine: razvoj filma, kratki film, dokumentarni film ipd</p> <p>Ukrep je že vsebovan v ukrepu 1 – oživitvev filmske točke, ki se vsebinsko ujema s tem predlogom.</p>
--	---	--

		<p>informativnih, razvedrilnih in propagandnih nameni. Avdiovizualna (v nadaljevanju: AV) dela so razumljena kot avtonomna umetniška dela in ne kot likovna dela, izobraževalno sredstvo ali dokument o drugih priveditvah oziroma dogodkih. Predmet sofinanciranja naj bo produkcija ali razvoj ustvarjalnih filmskih in video izdelkov, del na področju televizijskega umetniškega ustvarjanja ter umetniških projektov, namenjenih prikazu izključno preko svetovnega spleta, ki so zaključena in enovita avdiovizualna dela. Predmet sofinanciranja naj bodo – če jih ni že kako drugače sofinanciral MOL ali drugi javni viri – tudi stroški postprodukcije avdiovizualnih del (od faze montaže po zaključenem snemanju, razen stroškov marketinga, prezentaciji in distribucije; sofinanciranje postprodukcije ali postprodukcije naj ne velja za dogodka, kot so festivali, filmski cikli ipd.).</p> <p>Ljubljana bi se na ta način pridružila velikemu številu evropskih prestolnic, večjih mest ali regij, ki tako ali drugače sofinancirajo lokalno filmsko in AV produkcijo, pri čemer pri manjših projektih lahko nastopajo kot večinski vir sofinanciranja, pri projektih z večjim proračunom (npr. celovečerni filmi) pa kot eden od manjših virov.</p> <p>Mestna občina Maribor npr. podoben razpis, namenjen producentom s sedežem v Mariboru, že ima.</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vzpostavitev možnosti uporabe rezidenc v Švicariji (in prostorov MGLC za morebitne spremljajoče dogodke, delavnice ipd.) za ustvarjalce s področja filma</li> </ul> <p>Enomesečne (ali tudi krajše) rezidence mednarodnih ustvarjalcev s področja produktivne kinematografije za izvedbo delavnic, masterclassov in drugih dogodkov za razvoj in popularizacijo lokalne, slovenske in mednarodne avdiovizualne kulture.</p> <p>S tem ukrepom bi Ljubljana svojo mednarodno prepoznavnost kot umetnikom in umetnicam iz celega sveta prijazno mesto razširila tudi na področje filma in avdiovizualnega ustvarjanja.</p>	<p>Tovrstno sodelovanje se je že pričelo vzpostavljati in upamo, da se bo nadaljevalo.</p>
<p><b>2.7.2020</b> <b>Damjan</b> <b>Kosec</b></p>	<p><b>9.2 Vizualne umetnosti</b> <b>4. cilj:</b></p>	<p>Pojasnilo iz vašega dokumenta: Umetnostni trg v domačem prostoru je pogosto tarča kritik, ker njegovo slabo delovanje odvezema ustvarjalcem veliko možnosti sredstev za delo, obenem pa s slabo organiziranostjo in neaktivnostjo trga in ogroža</p>	<p>Umetnostni trg je največji meri odvisen od davčne politike, ki je v pristojnosti države, zato mora</p>

<p>Galerija SLOART d.o.o. in Zavod za razvoj umetniškega trga</p>	<p>Vzpostavlja nje temeljev za razvoj umetnostnega trga in vzgoje publike.</p>	<p>vez med ustvarjalci in porabniki oziroma kupci likovnih del. Zato je smiselno spodbuditi boljše organiziranost in tudi učinkovitost umetnostnega trga na način detektiranja glavnih pomanjkljivosti le-tega, kot odpravo teh. Lokalne oblasti imajo sicer pri tem omejen vpliv, saj je potrebno in smiselno spremeniti zakonodajo, ki bi omogočala boljši razvoj umetnostnega trga.</p> <p><b>Naš predlog:</b></p> <p>Po naših analizah je ključni problem zakaj se likovni umetniški trg ne razvije prisotnost številnih anomalij, ki so se zadnjih 40 let zakoreninile v slovenski likovni trg. Največja anomalija je med 60% in 80% sive in črne ekonomije in to je še posebej pereč problem pri sodobni umetnosti, kjer razen redkih izjem, če je le mogoče večina umetnikov prodaja umetniška dela brez računov in ne plačuje davkov. To vemo iz prakse za določene umetnike in zavode, ki jih financira tako država kot mestna občina Ljubljana. Umetniki na eni strani dobivajo sredstva in proračuna na drugi strani pa brez težav delajo brez računov.</p> <p>Zato se mora v strateški dokument dodati poglavje finančnega in davčnega opismenjevanja umetnikov in vseh udeležencev v kulturi in ozaveščati in delati na preventivi. Dokler se ne bo uredili temeljev za vzpostavitve trga je vse ostalo samo financiranje umetnosti iz proračunov in umetnost temelječa na javnem denarju. Prav tako bi morala občina v pogodbe, ki jih sklene s porabniki programov dodati člene, da če zavod ali umetnik ne izdaja računov, da se mu financiranje zamrzne, prekine za določeno obdobje ali vedno.</p> <p>Osebam, ki se ukvarjajo s kulturo se to področje zdi nepomembno, ker to ni del kulture ampak FURSA in Ministrstva za Finance. Ampak dokler se ne bo uredilo osnov umetniškega trga do takrat ne bo zaživel zasebni umetniški trg in s tem bo vse slonelo na javnih financiranjih in odkupih. Zato mislim, da lahko občina Ljubljana, da vzgled in v svojo strategijo vključi ukrepe, ki so posredni in bodo imeli na dolgi rok velik učinek.</p> <p>Sam delam doktorat iz umetne inteligence in sem prej delal za največja slovenska podjetja in različne dejavnosti. Žal ima kulturni sektor največjo stopnjo sive in črne ekonomije in o tem žal noben ne govori. Žalostno je, da je ta najbolj izobražen in kulturni del prebivalstva najbolj krši zakonodajo in utaja davke, na drugi strani se pa čudijo, da ni več trga in potem zadnja leta na področju kulture vsi samo jamrajo.</p>	<p>spodbuda razvoju umetnostnega trga pri skozi mehanske finančne oz. davčne politike države.</p>
---	--	--	---

12.7.2020 Klemen Hvala	9.3	<p><b>Sistemska ureditev financiranja nekaterih mednarodno prepoznanih ljubljanskih komornih ansamblov, ki bi lahko pridobili naziv »rezidenčni ansambel Mesta Ljubljana«</b></p> <p>S podelitvijo naslova »rezidenčni ansambel Mesta Ljubljana« bi nekateri mednarodno prepoznani ansambli, ki redno delujejo, lahko pridobili prednost pri financiranju, ker bi uradno nosili ime Mesta Ljubljana in mesto promovirali s svojo dejavnostjo v Sloveniji in v tujini, poleg tega pa nastopali na protokolarnih prireditvah MOL in mesto predstavljali tudi na protokolarnih dogodkih v tujini. V sedanjem sistemu financiranja javno-kulturnih programov namreč komorni ansambli točke dobivajo zlasti zaradi programske zasnove, medtem ko je kvaliteta njihovih koncertov v drugem planu. S podlitvijo naziva »rezidenčni ansambel«, ki bi jo ansambli pridobili izključno zaradi svoje vrhunskosti, pa bi jih MOL oblikiral, da izvajajo (tudi) program, s katerim bodo promovirali MOL.</p>	<p>Predloga ne podpiramo.</p> <p>MOL med drugim podpira številne izvajalce na področju klasične glasbe. Predlagana podelitev naziva »rezidenčni ansambel Mesta Ljubljana« bi bila smiselna ob pogoju, da MOL tudi formalnopravno ustanovi ansambel kot javni zavod in s tem tudi prevzame obveznost njegovega financiranja.</p>
12.7.2020 Klemen Hvala	9.3	<p><b>Ustanovitev rezidenčnega (komornega) orkestra, ki bi deloval (tudi) v funkciji potreb in poslanstva Ljubljana Festivala in Mesta Ljubljana.</b></p> <p>Ljubljana festival je največji producent Mesta Ljubljana na področju kulture, zlasti glasbe, zato bi bilo smiselno, da del svoje produkcije zapolni tudi z lastnim (komornim) orkestrom, ki bi nosil njegovo ime, razširil produkcijo festivala na vse leto (abonmajski ciklus) ter s svojim ansamblom promoviral festival in Mesto Ljubljana v tujini (Orkester Festivala Luzern, Bayreuth festival, Budapest Festival Orchestra, etc). Orkester bi lahko ustanovil festival v okviru JZ ali v okviru J-Z partnerstva (Zavod, društvo).</p>	<p>Predlog je sprejemljiv za JZ Festival Ljubljana, vendar ga v strateški dokument ne vključujemo, ker gre za vsebinsko načrtovanje dela Festivala Ljubljana in je realizacija odvisna od javnega zavoda.</p>
12.7.2020 Klemen Hvala	9.3	<p><b>Gradnja koncertne dvorane v Ljubljani za potrebe Ljubljana Festivala, Slovenske filharmonije in RTV orkestra</b></p> <p>Ljubljana Festival in oba simfončna orkestra (SF in RTV) z večino svoje produkcije gostujejo v gallusovi dvorani Cankarjevega doma, ki je edina primerna koncertna dvorana za koncertne orkestre v Sloveniji. Z naraščajočo lastno produkcijo CD in zaradi vse večjih potreb CD po lastnih prihodkih je število</p>	<p>Predlog po svoji zahtevnosti presega to strateško obdobje. MOL je odprta za javno zasebne pobude za izgradnjo nove koncertne dvorane.</p>

		<p>terminov zlasti za oba orkestra okleščeno na minimum, pogosto pa je razporeditev abonmajskih koncertov zaradi prioritiet CD (kongresna dejavnost, lastna produkcija, opera, drama), tako za delo orkestror kot za abonente zelo slaba. Z gradnjo koncertne dvorane v sodelovanju mesta in države (EPPK?) ter zasebnikov bi zadostili potrebam Ljubljana Festivala, Slovenske filharmonije in Orkestra RTV Slovenija ter drugih, manjših sestavov, hkrati pa sprostiti prezasedeno Gallusovo dvorano za druge kulturne in umetniške dejavnosti.</p>	
<p>10.7.2020 Lutkovno gledališče Ljubljana</p>	<p>str. 17</p>	<p><b>Predlagamo, da se 4. cilj preimenuje v »4. cilj: Ureditev centralnih skladiščnih prostorov in delavnic za javne zavode in NVO«</b></p> <p>Ukrepi: centralna lokacija za javne zavode in NVO bi racionalizirala porabo na tem področju, saj bi opustili najem trenutnih lokacij za skladiščenje. Vzpostavitev dodatnih servisnih storitev (delavnice), pa bi omogočila prehod v krožno gospodarjenje (reciklaža starih scenografij, ponovna uporaba rekvizitov itn.).</p> <p>V delavnicah bi potekala tudi neformalna izobraževanja za mlade (deficitarni poklici na področju uprizoritvenih umetnosti – profili za izdelavo scene, rekvizitov in lutk).</p>	<p>Predlog je sprejet in se 4. cilj preimenuje.</p>
<p>10.7.2020 Lutkovno gledališče Ljubljana</p>	<p>str. 54</p>	<p>Javni zavodi, katerih ustanoviteljica je MOL, in NVO s področja kulture izvajajo prepoznane in kakovostne programe kulturno-umetnostne vzgoje: Kinobalon, projekt MOL generacije v Kinodvoru in Kinotrip, <b>festivala Lutke in Zlata palčica</b> v LGL, program Muzej v malem MGML, programi in projekti Pionirskega doma – Centra za kulturo mladih, Špil liga v CUK Kinu Šiška, programi MGLC, MKL in programi NVO s področja kulture.</p> <p><b>Predlog:</b> Bienalni festival Lutke ima podnaslov Festival sodobne lutkovne umetnosti in združuje v svojem programskem profilu sodobne in napredne pristope na področju odtrskih umetnosti, takšne, ki so izhajajo iz konteksta gledališča animiranih form (gledališče objekta, vizualno gledališče, senčno gledališče, intermedijske umetnosti in robotika). Programsko žarišče tako ni usmerjeno v kulturno-umetnostno vzgojo, pač pa kot osrednji mednarodni festival sodobnega</p>	<p>Predlog sprejemamo in je vključen v dokument.</p>



	ludkovnega gledališča v državi (in v širši regiji) bolj sodi v poglavje uprizoritvene umetnosti.	Predloga ne sprejemamo.
<b>12.7.2020</b> <b>Imago</b> <b>Sloveniae</b>	<p>Večina profesionalno organiziranih NVO v Ljubljani ima v uporabi brezplačne poslovne prostore MOL. Nekatere NVO pa zaradi pomanjkanje primernih prostorov in dejavnosti vezane na lokacijo, takih prostorov nismo uspeli pridobiti. Zato bi bilo pravično, da bi se tem organizacijam, ki so bile prisiljene iti v komercialni najem, subvencionira najemnina. To bi bila lahko dopolnitev ukrepa za izboljšanje prostorskih pogojev za delovanje profesionalnih NVO na strani 13.</p>	<p>V zvezi s predlaganim subvencioniranjem prostorov v zasebni lasti opozarjamo na zakonsko omejitev v skladu z 79. členom ZUJIK-a, ki pravi, da lahko MOL zagotovi sredstva za pokrivanje stroškov, ki so povezani z zagotavljanjem prostorskih pogojev delovanja le tistim izvajalcem, ki jim ne zagotavlja sredstev v okviru drugih oblik financiranja iz proračuna MOL, niti nimajo v upravljanju oz. v uporabi kulturno infrastrukturo MOL.</p>
<b>12.7.2020</b> <b>Imago</b> <b>Sloveniae</b>	<p>Opozoril pa bi še na tezo o »nesorazmerno kulturne ponudbe v ožjem mestnem središču in drugimi predeli MOL« med slabostmi na strani 6. V mestnem središču je res večina javnih zavodov, zelo malo pa je NVO, ki delujejo v tem delu mesta, čeprav je to predel v katerem je največja koncentracija turistov, ki poleg lepega ambiena in kulinarčne ponudbe potrebujejo tudi več kulturnih vsebin. V poletnem času je izrazilo premalo koncertov na javnih površinah, še posebej v starem mestnem jedru, kjer je stahnica edino naš Jazz oder ob petkih, ki vedno odlično obiskan. En koncert tedensko ne more zadovoljiti kulturnih potreb številnih domačih in tujih turistov. Zato bi bilo potrebno v strategiji predvideti več sredstev za take projekte</p>	<p>S trditvijo se ne strinjamo.</p> <p>Kulturna ponudba v središču Ljubljane je zelo bogata, saj se tam nahajajo številni javni kulturni zavodi, poleg tega številne kulturne programe na odprtem organizirajo tudi drugi producenti s področja glasbenih, uprizoritvenih in vizualnih umetnosti</p>